UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U. 341.96:347.633(043.3)

MIRON OXANA

INTEGRAREA CADRULUI CONVENȚIONAL ÎN MATERIA ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA

SPECIALITATEA: 553.06 –
DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PRIVAT

Teză de doctor în drept

Conducător ştiinţific: _____ Violeta Cojocaru,
doctor habilitat în drept,
profesor universitar

Autorul: _____ Miron Oxana

CHIŞINĂU, 2018

© MIRON OXANA, 2018

CUPRINS

ADNOTARE (în limbile română, rusă, engleză)……..…..**3**
LISTA ABREVIERILOR…….....**7**
INTRODUCEREA……...**8**

1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL PROCEDURII INSTITUȚEI ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE SUB ASPECT DOCTRINAR……**15**

1.1. Studiul materialelor științifice privind instituția adopției internaționale……**15**
1.2. Instrumente internaționale și naționale în domeniul adopției internaționale…….....**30**
1.3. Problema științifică, obiective și direcții de soluționare……....**41**
1.4. Concluzii la Capitolul 1……..**44**

2. LEGEA APLICABILĂ INSTITUȚIEI ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE ÎN DREPTUL INTERNAȚIOANL PRIVAT……...**46**
2.1. Determinarea legii aplicabile încheierii adopției……..……**46**
2.1.1. Norma conflictuală cu privire la condițiile de fond ale adopției internaționale….....**48**
2.1.2. Legea aplicabilă condițiilor de formă în domeniul adopțiilor internaționale……**69**
2.2. Domeniul legii competente aplicabile efectelor adopției internaționale……....**74**
2.3. Determinarea legii aplicabile nulității și desfacerii adopției internaționale……..**86**
2.4. Concluzii la Capitolul 2……..**90**

3. COMPLEXITATEA PROCEDURII ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE CERCETATĂ SUB ASPECT ADMINISTRATIV ȘI JUDICIAR……**93**
3.1. Obligativitatea procedurii administrative prealabile.....**93**
3.2. Procedura judiciară a adopției internaționale……....**114**
3.3. Recunoașterea hotărârilor privind încuviințarea adopțiilor……...**130**
3.4. Concluzii la Capitolul 3 ……**139**

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI…….....141

BIBLIOGRAFIE……148

ANEXE……...**162**
Anexa nr.1 Date statistice privind adopția internațional la nivel global……....**162**
Anexa nr.2 Raportul MMPSF privind situația adopției în RM……..**164**
Anexa nr.3 Studiu de caz privind un cuplu adoptator străin……..**167**
Anexa nr.4 Exemplu: Raportul cu privire la situația copilului adoptabil……..**170**
Anexa nr.5 Exemplu: Formular -tip privind starea de sănătate a copilului adoptabil……**174**
Anexa nr.6 Exemplu: Avizul autorității tutelare locale (DMPDC) privind oportunitatea adopției internaționale……...**177**
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII……...**182**
CV-UL AUTORULUI……...**183**

ADNOTARE

MIRON Oxana, „Integrarea cadrului convențional în materia adopției internaționale în legislația națională a Republicii Moldova", teză de doctor în drept, Chișinău, 2018

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografie din 183 titluri, 6 anexe, 147 pagini de text de bază.

Rezultatele obținute sunt publicate în 7 lucrări ştiinţifice.

Cuvintele cheie: adopție internațională, consimțământ, impedimente, condiții de formă, Convenția de la Haga, subsidiaritate, confidențialitate, autoritate centrală tutelară, organisme private în domeniul adopțiilor internaționale, acreditare, recunoaștere, deplasare, efecte.

Domeniul de studiu: specialitatea 553.06 - Drept internațional și european privat.

Scopul lucrării și obiectivele: Scopul tezei constă în cercetarea multilaterală și complexă a adopției internaționale prin determinarea unor instrumente juridice internaționale de protecție, fiind examinate detaliat condițiile de fond și de formă ale procedurii adopției internaționale.

Finalitatea este fundamentarea științifică a condițiilor de fond şi de formă ale adopției internaționale, prin stabilirea unor standarde comune.

Principalele obiective ale lucrării: 1.circumscrierea domeniului de aplicare a Convenției de la Haga asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale; 2.expertizarea compatibilității cadrului normativ național, internațional și a practicii judiciare cu prevederile Convenției de la Haga; 3. analiza diversității normelor în domeniul adopției internaționale prin prisma aspectelor evolutive, a terminologiei specifice și varietății normelor; 4.identificarea normelor conflictuale cu privire la condițiile de fond și de formă ale adopției internaționale; 5.studierea jurisprudenței naționale și jurisprudenței CtEDO, a datelor statistice pentru elucidarea necesităților și problematicii actuale în ceea ce privește adopția internațională; 6.elaborarea unor standarde comune în scopul recunoașterii adopțiilor internaționale și efectelor acesteia.

Noutatea şi originalitatea ştiinţifică a lucrării rezidă în analiza complexă a practicii judiciare, a doctrinei și a legislației ce reglementează adopția internațională ca instituție juridică de drept privat, dar și prin abordarea sistemului de adopție din Republica Moldova din perspectiva cercetării normelor legale naționale și internaționale, inclusiv prin elucidarea omisiunilor legislative și teoretice, și abordarea fenomenelor juridice apărute în procesul de reglementare a instituției adopției.

Problema științifică importantă. Problema științifică soluționată constă în elaborarea unor standarde comune pentru procedura adopției internaționale (condiții de fond, condiții de formă, recunoașterea și efectele hotărârilor adopției internaționale), prin integrarea cadrului convențional în legislația națională, în vederea consolidării cooperării judiciare între state.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în definirea conceptului adopției internaționale, determinarea naturii juridicei a adopției internaționale, delimitarea principiilor directorii de a unei adopții internaționale și formularea unei noi clasificări a condițiilor de fond a unei adopții internaționale. Rezultatele prezentate în cadrul acestei lucrări vor fi utilizate pentru completarea programelor și cursurilor la disciplinele de drept.

Valoarea aplicativă a lucrării este determinată de aplicabilitatea practică a recomandărilor formulate și de propunerea modificărilor la Legea privind regimul juridic al adopției, precum și la alte reglementări legislative conexe în acest domeniu.

Constatările și recomandările oferite de autor au fost transmise Ministerului Sănătății, Muncii, Protecției Sociale și Familiei (ca autoritate tutelară centrală în domeniul adopției) pentru revizuirea cadrului normativ și racordarea la standardele internaționale privind adopția.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin publicarea concluziilor teoretice şi a recomandărilor practice în articole ştiinţifice apărute în reviste de specialitate şi prin prezentarea acestora în cadrul conferinţelor ştiinţifice de profil naţionale şi internaţionale.

ANNOTATION

MIRON Oxana, „Integration of the Conventional Framework on International Adoption into the National Legislation of the Republic of Moldova", PhD thesis, Chișinău, 2018

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography in form of 183 titles, 6 annex, 147 pages of main text.

***The results obtained*:** are published in 7 scientific papers.

Key words: international adoption, consent, impediments, formal conditions, The Hague Convention, subsidiarity, confidentiality, central tutelage bodies, private organizations in the field of international adoptions, accreditation, recognition, movement, effects.

Field of study: specialty 553.06 - International and European Private Law.

The goal and objectives of the thesis: The purpose of the thesis is the multilateral and complex research of international adoption through the determination of international legal protection instruments, the detailed examination of the background and form of the international adoption procedure.

The basic objective being the scientific substantiation of the background and form of international adoption by establishing common standards.

The main objectives of the paper are: 1. to circumscribe the scope of The Hague Convention on the Protection of Children and Co-operation in the Field of International Adoption at; 2. to examine the compatibility of the national, international legal framework and judicial practice with the provisions of the Hague Convention; 3. to analyze the diversity of procedural norms in the field of international adoption in terms of evolutionary aspects, specific terminology and variety of norms; 4. to identify conflicting rules regarding the background and form of international adoption; 5. to study national jurisprudence and ECHR case-law, and statistical data in order to clarify current needs and issues related to international adoption; 6. to elaboration common standards for the recognition international adoption and her effects.

The novelty and scientific originality of the work lies in the complex analysis of the judicial practice, the doctrine and the legislation regulating the international adoption as a legal institution of private law, but also the approach of the adoption system in the Republic of Moldova through the research of national and international legal norms, including the clarification of legislative and theoretical omissions, and addressing the legal phenomena emerging in the adoption process of the institution of adoption.

The scientific problem the problem solved consists in developing common standards for the international adoption procedure (background conditions, formal conditions, recognition and effects of international adoption decisions), by integrating the conventional framework into national law, with a view to enhancing judicial cooperation between states.

The theoretical significance of the thesis lies in the definition of the concept of international adoption, the determination of the legal nature of the international adoption, the delimitation of the principles of fundamental and the formulation of a new classification of the background conditions of an international adoption. The results presented in this paper will be used to complete programs and courses in in the field of law.

The applicative value of this paper is determined by the practical applicability of the formulated recommendations and by the proposed amendments to the Law on the Adoption Legal Status and to other related legislative regulations in this field. The findings and recommendations provided by the author were submitted to the Ministry of Health, Labor, Social Protection and Family (as the central tutelage authority in the field of adoption) for reviewing the national normative framework to meet international adoption standards.

Implementation of scientific results results was achieved by publishing theoretical conclusions and practical recommendations in scientific, in specialized journals and by presenting them at national and international scientific conferences.

АННОТАЦИЯ

МИРОН Оксана, «Интеграция конвенциональной базы в вопросах международного усыновления в национальное законодательство Республики Молдова», диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, Кишинев, 2018 г.

***Структура диссертации*:** введение, три главы, общие выводы и рекомендации, список литературы из 183 наименований, 6 приложений, 147 страниц основного текста.

Полученные результаты опубликованы в 7 научных работах.

Ключевые слова: международное усыновление, согласие, препятствия, формальные условия, Гаагская конвенция, субсидиарность, конфиденциальность, центральный орган опеки, частные организации, аккредитация, признание, перемещение, последствия.

Область исследования: специальность 553.06 – Частное международное и европейское право.

Цель и задачи диссиртации: Цель диссертации состоит в многостороннем и комплексном исследовании международного усыновления путем определения международных правовых инструментов защиты, подробного рассмотрения основных и формальных условий процедуры международного усыновления.

Основной задачей является научное обоснование основных и формальных условий международного усыновления, путем установления общих стандартов.

Главные задачи работы: 1. обозначение области применения Гаагской конвенции по защите детей и сотрудничеству в вопросах международного усыновления» 2.экспертиза сопоставимости национальной, международной нормативной базы и судебной практики с положениями Гаагской конвенции; 3. анализ норм в области международного усыновления сквозь призму развивающихся аспектов, специфической терминологии и разнообразия норм; 4.выявление конфликтных норм, касающихся основных и формальных условий международного усыновления; 5.изучение национальной юриспруденции и юриспруденции ЕСПЧ, статистических данных для выяснения текущих потребностей и проблематики в части международного усыновления; 6. разработка общих стандаров для признания международного усыновления.

Научная новизна и оригинальность состоит в комплексном анализе судебной практики, доктрины и законодательства, регулирующего международное усыновление как правовой институт частного права, а также путем рассмотрения системы усыновления Республики Молдова сквозь призму исследования национальных и международных законных норм, в том числе путем выяснения законодательных и теоретических пробелов, и рассмотрения юридических явлений, возникших в процессе регулирования института усыновления.

Значимая научная проблема. Решенная научная проблема состоит в разработке общих стандартов для процедуры международного усыновления (сущностные условия, формальные условия, признание и последствия решений о международном усыновлении), путем интеграции конвенциональной базы в национальное законодательство, в целях укрепления судебного сотрудничества между государствами.

Теоретическое значение диссертации заключается в определении понятия международного усыновления, определении правового характера международного усыновления, разграничения принципов и формулирования новой классификации основных условий международного усыновления. Результаты, представленные в этом документе, будут использованы для завершения программ и курсов по юридическим дисциплинам.

Практическая ценность документа определяется практической применимостью сформулированных рекомендаций и предлагаемыми поправками к Закону о правовом статусе усыновления и другим соответствующим законодательным нормам в этой области. ыводы и рекомендации, представленные автором, были представлены в Министерство здравоохранения, труда, социальной защиты и семьи (в качестве центрального органа опеки в области усыновления) для пересмотра нормативной базы и соответствия международным стандартам усыновления.

Внедрение научных результатов было выполнено путем опубликования теоретических выводов и практических рекомендаций в научных статьях, опубликованных в специальных изданиях, и путем их представления на профильных национальных и международных научных конференциях.

LISTA ABREVIERILOR

Alin. – alineat

Art. – articol

Cap. – capitol

CCI a RM– Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Convenția de la Haga – Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998, Monitorul Oficial nr. 014 publicat la 26.02.1998.

CCA – Consiliu Consultativ pentru Adopții Internaționale

CPC al RM – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova

CF al RM– Codul Familiei al Republicii Moldova

CCiv al RM- Codul Civil al Republicii Moldova

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

CSI – Comunitatea Statelor Independente

Legea RM privind regimul juridic al adopției – Legea privind regimul juridic al adopției nr. 99 din 28.05.2010, publicată în Monitorul Oficial Nr. 131-134

Legea RM privind actele de stare civilă – Legea privind actele de stare civilă nr.100 din 26.04.2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 97-99

lit. – litera

MSMPS - Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

ONU – Organizația Națiunilor Unite

RM – Republica Moldova

SUA – Statele Unite ale Americii

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Prima şcoală a omului este familia, iar mediul familial constituie fondul pe care se întemeiază edificiul unei viitoare personalități care va influenţa întreaga evoluţie a copilului de azi şi a individului de mâine. Ea se impune ca factor decisiv, având un puternic impact asupra copilului prin continuitate, afectivitate şi autoritate.

Deşi literatura juridică modernă acceptă conceptul familiei formate dintr-o singură persoană sau doar din cei doi soţi, aceasta nu corespunde sensului existenţei umane. Absenţa unui copil este de natură să compromită atât ideea de familie, în una din finalităţile sale esenţiale, cât și scopul societăţii.

În etapa actuală, statul Republica Moldova se confruntă cu probleme ce țin de protecția drepturilor copilului. Acest fapt se datorează privilegiului copiilor de a avea o familie, de a avea dreptul la o viața decentă pentru o dezvoltare și creștere armonioasă. Absența unuia sau a ambilor părinți ca urmare a emigrării, destrămării familiei, stării de sărăcie condamnă, în cele mai multe cazuri, copiii la adevărate traume psihologice ce-şi pot pune amprenta asupra formării personalității lor. Toate acestea au determinat apariția în sistemul normelor dreptului a unor instituții specifice – adopţie, tutelă, servicii de plasament de tip familial – care reflectă tot mai mult grija statului, dar și a societăţii în ansamblu, în ceea ce privește creșterea și educarea copiilor minori rămași fără îngrijire părintească.

Aderarea și ratificarea de către Republica Moldova a unor instrumente juridice din domeniul protecției drepturilor copilului, de tipul: *Convenției ONU cu privire la drepturile copilului* [45] sau *Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale* [48], nu constituie totuși o implicare suficientă a statului. În acest sens, a fost aprobată *Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014 –2020* [106], un document menit să promoveze politici care au ca scop dezvoltarea și eficientizarea sistemului de protecție a familiilor cu copii care se află în situații de dificultate, dar și de risc.

Adopţia reprezintă instituţia juridică în virtutea căreia un copil minor, care fie că nu are părinţi, fie în alte împrejurări, nu se poate bucura de ocrotirea părintească necesară, este primit în familia adoptatorului întocmai ca un copil natural al acestuia. Adopția oferă unui copil lipsit de ocrotire părintească un mediu în care el să găsească condiții favorabile pentru dezvoltare personală și spirituală. Adopția, ca formă specială de protecție, ia în considerare efectele juridice, materiale și morale care exercită influență asupra copilului în momentul în care acesta trece într-o familie ce o substituie pe cea biologică.

Deși în ce privește creșterea și educarea copilului dezideratul este de a-l menține pe cât posibil în familia de origine, totuși, acolo unde el nu este realizabil, societatea a căutat să ofere

prin mecanisme legale acestor copii familii asemenea celor naturale. Prin urmare, adopția este un mecanism ce oferă copilului lipsit de afecțiunea părinților biologici oportunitatea de a crește într-o familie permanentă. Astfel, fiind primit în familia adoptatoare, el va fi crescut ca un copil natural al acesteia, adoptatorii asumându-și obligațiile și răspunderile ce revin unor părinți biologici.

Legăturile ce iau naștere între persoanele implicate în procesul adopției au apărut din exigența socială de a ocroti copilul chiar şi în lipsa unor legături de sânge, numite generic de către doctrină „rudenie civilă" [61, p.107].

Implicarea mass-mediei, dar și a societății civile în modul de realizare a adopției naționale și internaționale a impus aprobarea de urgență, după încercările de a pune un moratoriu pe 2 ani, a Legii privind regimul juridic al adopției în 2010 [83], ca ulterior, pe parcursul fiecărui an, să fie descoperite lacune, modificându-se periodic prevederile normative din legea sus-numită.

Adopția internațională este o temă discutată și controversată, controversa constând anume în egalarea acestei instituții ca formă de protecție a copilului lipsit de grija părintească, cu traficul de ființe umane, dar pericolul denigrării vine și pe fundalul unor speculații privind coruperea autorităților care ar trebui, de fapt, să reprezinte un garant al exigențelor procedurale. Contradicția vine și ca o consecință a faptului că instituția este susceptibilă de a fi abătută de la scopurile sale față de alte instituții juridice, acest lucru determinând prevederile în domeniu să stabilească un control în prealabil la încheierea adopțiilor, control care privește îndeplinirea cerințelor legale și, în mod deosebit, prevalarea imperativului ca adopția să se încheie pentru protejarea intereselor superioare ale copilului.

În ceea ce privește adopția internațională, în ultimii ani în Republica Moldova tot mai mult sunt adoptați copii cu probleme de sănătate, și copii cu vârstă mai mare sau frați care au fost respinși de adoptatori naționali de nenumărate ori.

Din punct de vedere normativ, adopția internațională se confruntă cu o diversitate legislativă, iar unificarea, modernizarea și concordarea procesului de adopție cu alte state nu a fost încă efectuată. Fiecare stat are o procedură distinctă, ceea ce implică anumite complicații de natură să compromită în esență procedura adopției internaționale. Exercitându-și dreptul la libera circulație, atât cetățenii Republicii Moldova, cât și cei străini decid în fiecare an să se mute dintr-un stat în altul. Acest fapt creează o serie de dificultăți legate de recunoașterea și rezolvarea pe cale legală a situației juridice personale și familiale a persoanelor mobile.

În ultimii ani, numărul adopțiilor internaționale în toată lumea este în descreștere constantă și constituie mai puțin de jumătate din numărul total de 45.000 atins în 2004. Parțial, situația creată se datorează numărului în creștere al țărilor de origine care au ratificat/aderat la Convenția de la

Haga din 1993 și au început să aplice cu o strictețe tot mai mare prevederile acesteia de protecție, ceea ce a dus la un număr tot mai mic de copii propuși spre adopție peste hotare.

Totuși, în aceeași perioadă, părțile interesate din țările primitoare care încercau să compenseze numărul mai mic de copii au încercat să dezvolte adopțiile internaționale din țările care nu erau membre ale Convenției de la Haga. Astfel, numărul adoptatorilor internaționali din aceste țări a crescut.

La sfârșitul anului 2016 în Registrul de stat al adopțiilor al Republicii Moldova erau înregistrați și luați în evidență 283 de adoptatori naționali și 46 de adoptatori cetățeni străini. La sfârșitul anului 2016 erau înregistrați 497 de copii cu statut de adopție. În anul 2014 au fost încuviințate 104 adopții naționale (17 adopții internaționale), în anul 2015 numărul adopțiilor au fost de 88 (10 adopții internaționale), în anul 2016 apare o creștere considerabilă la adopții naționale - 116 (11 adopții internaționale). În cazul adopțiilor internaționale (pentru anul 2016), statele în care au plecat copiii sunt: SUA, Italia, Elveția, Austria (1), Germania (1), Israel (1), Spania (1) [101, p.118].

În acest context, putem afirma cu certitudine că adopția internațională rămâne un subiect de studiu actual ca rezultat al unei evoluții permanente a societății contemporane.

Scopul şi obiectivele tezei. Scopul tezei constă în cercetarea multilaterală și complexă a adopției internaționale în Republica Moldova și în alte state, prin realizarea unui studiu al legislației naționale și internaționale, al procedurilor existente în materie, atât în teorie cât și în practică, și având ca finalitate recomandări de armonizare a convențiilor naționale cu legislația și standardele internaționale, prin determinarea unor instrumente juridice internaționale de protecție.

În cadrul cercetării, vor fi evaluate soluții generale în procesul de aplicare și interpretare a instrumentelor juridice de protecție a drepturilor copilului în domeniul dreptului internațional privat, în dreptul comparat, dar și în practica judiciară, urmărind scopul de a valorifica aceste soluțiilor prin generalizarea unor principii directoare de uniformizare a prevederilor în materia adopției internaționale și prin garantarea unui mediu juridic internațional favorabil aplicabilității adopției internaționale.

Abordând tema în cauză, nu ne-am propus doar o simplă prezentare teoretică a unei instituții juridice ce ține de dreptul internațional privat, ci surprinderea ei în întreaga complexitate, în ansamblul corelațiilor cu alte ramuri de drept, având în vedere implicațiile sale psihologice, sociale și, nu în ultimul rând, cele economice.

În vederea atingerii scopului propus, evidențiem următoarele obiective de cercetare pentru soluționarea problemei științifice:

1. circumscrierea domeniului de aplicare a Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale și a altor convenții internaționale și tratate bilaterale aplicate în procedura adopției internaționale;
2. expertizarea compatibilității cadrului normativ național, internațional și a practicii judiciare cu prevederile Convenției de la Haga;
3. analiza diversității normelor în domeniul adopției internaționale prin prisma aspectelor evolutive, a terminologiei specifice;
4. identificarea normelor conflictuale cu privire la condițiile de fond și de formă ale adopției internaționale;
5. studierea jurisprudenței naționale și jurisprudenței CtEDO, a datelor statistice, pentru elucidarea necesităților și problematicii actuale în ceea ce privește adopția internațională;
6. elaborarea unor standarde comune în scopul recunoașterii adopțiilor internaționale și efectele acesteia.

Noutatea științifică constă în cercetarea detaliată a practicii judiciare, a doctrinei și a legislației ce reglementează adopția internațională ca instituție juridică de drept privat, dar și prin abordarea sistemului de adopție din Republica Moldova din perspectiva cercetării normelor legale naționale și internaționale, inclusiv prin elucidarea omisiunilor legislative și teoretice, și abordarea fenomenelor juridice apărute în procesul de reglementare a instituției adopției.

Cercetarea dată este o analiză a instituției adopției internaționale prin prisma cadrului juridic, practicilor naționale și internaționale, cu identificarea lacunelor și a potențialelor soluții. Este, de asemenea, un efort de a propune integrarea bunelor practici internaționale în contextul național în ceea ce privește standardele aplicabile la condițiile de fond, de formă și recunoașterea adopției internaționale.

Caracterul inovațional al tezei rezidă în relevarea unor principii directorii privind procedura adopției internaționale, ce pot fi tratate cu titlu de principii speciale, stabilindu-se limitele de extindere a principiilor respective în practica administrativă şi în cea judiciară. Un alt aspect ce vine să confirme noutatea științifică a prezentei lucrări derivă din analiza comparativă a reglementărilor în materia adopției internaționale, cuprinse în reglementările internaționale și în cele ale Uniunii Europene, care pot servi drept repere legislative de modificare a cadrului legal național și internațional în domeniul adopției internaționale.

Problema științifică pe care o propunem spre soluționare constă în elaborarea unor standarde comune pentru procedura adopției internaționale (condiții de fond, condiții de formă, recunoașterea și efectele hotărârilor adopției internaționale), prin integrarea cadrului convențional în legislația națională, în vederea consolidării cooperării judiciare între state.

Semnificația teoretică a tezei constă în:

- Studierea în plan evolutiv și comparat a conceptului adopției internaționale cu formularea unei noi definiții doctrinare.
- Identificarea naturii juridice a adopției internaționale prin clarificarea aspectelor ei conceptuale;
- Delimitarea principiilor directorii a unei adopții internaționale;
- Clasificării condițiilor de fond a unei adopții internaționale în funcție de subiecții participanți.
- Elaborarea unor standarde comune pentru procedura adopției internaționale și recunoașterea hotărârilor de încuviințare a adopției.

Subiectelor supuse cercetării au determinat abordarea mai detaliată a procedurii adopției internaționale, iar rezultatele prezentate în cadrul acestei lucrări vor fi utilizate pentru completarea cursurilor la disciplinele: dreptul familiei, dreptul internațional privat, dreptul procesual civil.

Valoarea aplicativă a lucrării este determinată de aplicabilitatea practică a recomandărilor formulate și de propunerea modificărilor la Legea privind regimul juridic al adopției, precum și la alte reglementări legislative conexe în acest domeniu.

Constatările și recomandările oferite în lucrare pot contribui la:

- analiza complexă a procedurii adopției internaționale și identificarea unor soluții de perfecționare a acesteia;
- implementarea la nivel național a standardelor minime internaționale pentru eficientizarea procedurii adopției internaționale;
- înaintarea de propuneri MSMPS și Consiliul Consultativ pentru Adopții în vederea perfecționării cadrului legislativ-normativ ce reglementează instituția adopției;
- ameliorarea calității procedurii privind încuviințarea adopției;
- formarea abilităților practice și teoretice pentru specialiștii din cadrul autorității tutelare locale, judecătorilor, procurorilor și altor persoane implicate în procedura adopției.

Implementarea rezultatelor științifice. Teza a fost elaborată la Departamentul Drept Internațional şi European al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova, în cadrul căruia au fost expuse și validate opiniile şi sintezele științifice ale cercetării. Lucrarea a fost discutată şi recomandată spre susținere de Seminarul științific de profil din cadrul Universității de Stat din Moldova, la profilul 553 – Drept privat.

Rezultatele cercetării în domeniul tezei de doctor sunt reflectate în articolele științifice ale autorului, în revistele de specialitate și în diverse comunicări în cadrul conferințelor naționale și internaționale. Menționăm câteva din publicații: *Principii comune în materie de adopție internațională* [92], publicat în Materialele Conferinței Științifice Internaționale cu genericul: „Interacțiunea dreptului intern cu dreptul internațional: provocări și soluții”, Chișinău 2015,

Instrumente juridice de drept internațional privat în domeniul protecției drepturilor copilului [93], publicat în Studia Universitatis Nr.11, 2015, *Adopția copiilor de către un cuplu de același sex* [94], la Conferința științifică națională cu participare internațională ,,Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău, 2016, *Recunoașterea și efectele hotărârii de încuviințare a adopției în dreptul internațional privat* [36], publicată, în coautorat cu V. Cojocaru, în Revista Institutului Național de Justiție, nr.4 (39), 2016 ș.a.

Sumarul compartimentelor tezei. Structura tezei de doctor a fost stabilită în funcție de scopul și obiectivele cercetării. Teza conține adnotarea în trei limbi, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia, 6 anexe și CV-ul autorului.

Introducerea reflectă actualitatea și importanța temei, a obiectului de cercetare, determină scopul și obiectivele principale, noutatea și problematica științifică, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

Primul capitol, „Analiza situației în domeniul procedurei instituței adopției internaționale sub aspect doctrinar", prezintă studiul științific al surselor doctrinare existente, precum și analiza instrumentelor naționale și internaționale în domeniul adopției. Astfel, au fost examinate pe larg instrumentele internaționale în domeniul adopției internaționale, impactul și reflectarea acestora asupra legislației Republicii Moldova. Totodată, în acest capitol au fost trasate obiectivele cercetării și posibilele soluții de reglementare a procedurii adopției internaționale.

Capitolul doi, „ Legea aplicabilă instituției adopției internaționale în dreptul internațional privat", constituie o analiză temeinică a reglementărilor legislative naționale și internaționale privind condițiile încuviințării unei adopții internaționale pe teritoriul Republicii Moldova. În acest capitol este cercetat fiecare aspect în parte, în așa mod identificându-se prevederile neclare, dar și răspunsurile oferite de teoreticienii care au abordat tema în cauză în vederea determinării legii aplicabile condițiilor de fond și de formă ale adopției internaționale. Paragrafele 2.2 și 2.3. analizează legea aplicabilă în cazul efectelor adopției, încetării și desfacerii adopției. Au fost analizate și determinate legile aplicabile, și au fost înaintate spre analiză propuneri de *legi ferenda*.

Capitolul trei, „Complexitatea procedurii adopției internaționale cercetată sub aspect administrativ și judiciar", reprezintă o investigație științifică și practică a procedurii adopției internaționale și a efectelor hotărârii de încuviințare a adopției. În paragraful 3.3 a fost abordată recunoașterea hotărârilor privind încuviințarea adopțiilor internaționale, care, la rândul său, ne dă posibilitate să depistăm lacunele teoretice și legislative în domeniul vizat. Ultimul capitol al tezei, are la bază practica judiciară și reglementările legislative, fiind utilizate date statistice naționale cu privire la numărul adopțiilor internaționale, precum și Hotărârile Curții Europene pentru Drepturile Omului privind subiectul dat.

Concluziile prezentate în lucrare dezvăluie gradul în care a avansat studiul tendința de individualizare în cadrul cercetărilor teoretice de acest sens, precum și formarea unor repere utile pentru specialiștii și practicienii din domeniu.

Pe parcursul ultimilor ani, persoane implicate în procedura adopției, precum și autoritățile publice constată omisiuni și lacune, precum și necesitatea elaborări unor standarde comune. Astfel, se necesită o sintetizare a practicii juridice, a surselor doctrinare, a dreptului comparat, a actelor normative naționale și internaționale în vederea abordării unor noi aspecte care pot contribui la soluționarea lacunelor normative existente.

1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL PROCEDURII INSTITUȚIEI ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE SUB ASPECT DOCTRINAR

1.1. Studiul materialelor științifice privind instituția adopției internaționale

Familia constituie temelia pe care se construiește edificiul fiecărei personalități, totodată, privită ca mediu social, ea influențează întreaga dezvoltare a copilului. Familia se impune ca factorul cu cea mai puternică influență asupra copilului prin continuitate, afectivitate și autoritate.

În conformitate cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU, la 20 noiembrie 1989 [45], orice copil care este lipsit, temporar sau definitiv, de mediul său familial sau care, în propriul său interes, nu poate fi lăsat în acest mediu, are dreptul la protecție și la ajutor special din partea statului. O astfel de ocrotire alternativă poate să aibă, între altele, și forma de plasament familial, adopțiune sau, dacă este cazul, încredințare unei instituții corespunzătoare pentru copii. Iar la alegerea uneia din aceste soluții este nevoie să se țină cont de necesitatea unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă și lingvistică (art. 20).

Dintotdeauna instituția în cauză a fost concepută ca având, pe de o parte, un scop familial – acela al întemeierii familiei adoptive, în care adoptatul să găsească protecție, iar adoptatorul satisfacerea dorinței sale firești de a fi părinte, iar pe de altă parte, un scop social – adopția contribuind la realizarea scopului oricărei societăți organizate, de creștere, educare și formare a tinerei generații pentru viață.

Adopția este un mijloc de soluționare a problemelor sociale, afective ale copilului. Dat fiind faptul că adopția este o instituție complexă, sociologică și juridică, ea este un mijloc pentru soluționarea problemelor familiale ale copilului, dar în unele cazuri poate fi și o sursă de probleme familiale, dacă drepturile fundamentale și interesele copilului nu sunt respectate.

Pentru dezvoltarea armonioasă a personalității, copilul trebuie să crească într-un mediu familial care să-i asigure un climat adecvat, fericit, de armonie şi înțelegere. Pe cât este posibil, copilul trebuie menţinut şi crescut în familia sa de origine. Dacă acest lucru nu este realizabil, urmează a se asigura copilului o familie permanentă, în care să fie crescut şi îngrijit [60, p.1].

Adopţia îi oferă copilului posibilitatea de a avea o familie permanentă. Prin adopţie, copilul lipsit de părinţi este primit în familia adoptatorilor, unde urmează a fi crescut și educat ca un copil propriu al acestora. Prin adopţie, adoptatorii îşi asumă obligaţiile şi răspunderile ce revin părinților firești – să asigure copilului un mediu familial sănătos.

Putem afirma că adopţia „a cucerit” lumea, în sensul că a devenit un fenomen internațional. Inserată în cadrul normativ, instituția adopției a dobândit treptat dimensiuni internaționale, cauza fiind deplasarea persoanelor dintr-o țară în alta. Motivele foarte diverse ale acestui fenomen –

evenimente excepționale (războiul, de exemplu), situația social–economică din țara de origine, au determinat statele să ia măsuri legislative apropiate menite să ocrotească interesele copiilor.

Adopţia internaţională evidenţiază astăzi dezechilibrul existent, între ţările puternic industrializate care, pe fundalul scăderii natalității şi al modificării mentalităților, constituie „cererea" pentru copii de toate culturile, religiile, rasele şi ţările cu condiţii social–economice dificile, cu instabilitate politică, însă cu o demografie galopantă, ce reprezintă „oferta" de astfel de copii. O asemenea stare de lucruri a fost comparată cu o „piaţă" internaţională de copii, adopţia internaţională fiind adesea în centrul „traficului". Afirmaţia că adopţia internaţională poate fi un mijloc de protecţie a copilului lipsit de mediul familial în ţara sa de origine riscă să se traducă prin ideea că adopţia internaţională ar fi un mijloc pentru familiile din ţările dezvoltate de a adopta copii din ţări slab dezvoltate.

În pofida faptului că adopţia internaţională, şi, în special, adopţia copiilor din Republica Moldova, poate fi o temă de discuţii „pro" sau „contra", rămânem la convingerea că o analiză obiectivă, lucidă a reglementărilor interne şi internaţionale, precum şi a modului în care ele sunt aplicate, poate prezenta mai multă utilitate decât speculațiile în jurul unor fenomene negative care se manifestă la periferia acestei instituții.

Problematica privind adopția națională și internațională este vastă și a făcut obiectul multor tratate, studii, monografii și articole. Transformările calitative din dreptul internațional privat în ultimele decenii, strâns legate de dezvoltarea relațiilor economice internaționale cu un element străin, au impus reorientări atât în doctrină, cât și în practică. Noile direcții, tendințe, schimbări de concepții reflectate în practica judiciară și în perfecționarea reglementărilor, îndeosebi în unele state din Europa, dintre care și Republica Moldova, au determinat, firesc, și preocupări în cercetarea acestor fenomene.

Aspectele teoretice și practice privind instituția adopției internaționale în dreptul internațional privat sunt puțin cercetate în Republica Moldova. Există o singură lucrare de proporții, care servește drept ghid în domeniu, și anume: V. Cojocaru și Gh. Avornic, *Adopția națională și internațională sub auspiciile principiilor Statului de drept* [4]. În acest studiu sunt examinate conceptele și instrumentele naționale și internaționale în domeniul adopției internaționale, sunt cercetate în detaliu procedura adopției internaționale în Republica Moldova și conflictele de legi care pot apărea în procesul încuviințării adopției internaționale. V. Cojocaru este și autoarea articolelor care au identificat instituția adopției din perspectivă internațională. În acest sens, amintim studiile: *Caracterele generale ale adopției în dreptul internațional privat*; *Efectele adopției internaționale*; *Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale (29 mai 1993, aspecte practice)* [32,33,34].

La dezvoltarea subiectului cu referire la adopția națională și cea internațională, este necesar să menționăm doctrinarii autohtoni: V. Cebotari și V. Crețu, care au cercetat instituția adopției în contextul dreptului familiei (V. Cebotari), precum și aspectul procedural al adopției naționale și al celei internaționale (V. Crețu).

Doctorul în drept V. Cebotari este autoarea manualelor *Dreptul familiei,* editate în anii 2004, 2008, 2014, în care sunt analizate normele legale ce reglementează instituția adopției, incluzând și unele aspecte ale adopției internaționale. De asemenea, V. Cebotari este autoarea unor articole în care a fost analizată Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, unele aspecte privind procedura de adopție a copiilor, inclusiv realizând analiza comparativă a instituției adopției între Republica Moldova și SUA: *Aspecte teoretice ale adopției internaționale în Republica Moldova și în Statele Unite ale Americii; Adopția – posibilitatea copilului de a vieți în familie* [21, 22].

Doctrinarul V. Crețu, expert de valoare în domeniul procedurii civile, a examinat subiectul din perspectiva procedurii judiciare civile privind încuviințarea adopției. Astfel, este autorul unui șir de articole relevante, publicate în anii 1998–2017, care studiază noțiunea și evoluția instituției adopției, subiectul raporturilor de adopție, natura juridică a procedurii civile privind încuviințarea adopției: *Subiectul raportului de adopție*, *Natura judiciară a procedurii civile pentru încuviințarea adopției* [55,56]. Ținem să menționăm faptul că există articole și în limba rusă, în special în domeniul procedurii de încuviințare a adopției. Le vom menționa doar pe cele mai recente: *Судебное установление факта регистрации рождения, усыновления, брака, развода, смерти, Рассмотрение судами дел об усыновлении ребенка, Порядок возбуждение особого производства по делам об усыновлении ребенка* [135,136].

Dintre ultimele publicații amintim articolul autorului I. Ungureanu: *Reglementările internaționale privind adopția,* care reprezintă un studiu comparativ al legislației Republicii Moldova (după intrarea în vigoare a Legii RM privind regimul juridic al adopției) cu legislațiile altor state, precum Franța, Spania, Italia, inclusiv este abordată jurisprudența CtEDO privind litigiile apărute în domeniul adopției [119].

După o trecere în revistă a lucrărilor autorilor din Republica Moldova, constatăm că, deși adopția este un subiect controversat și permanent actual, el a fost puțin analizat în literatura de specialitate autohtonă, luând în considerare și ultimele modificări legislative.

Dintre doctrinarii români care au dedicat studii valorice instituției adopției nu putem să nu menționăm autorul I. Filipescu, cu trei manuale de drept internațional privat, publicate la București în anii 1964, 1991, 2004, două tratate de dreptul familiei, editate în anii 2000 și 2006, și monografia

la tema noastră de cercetare cu genericul: *Adopția și protecția copilului aflat în dificultate*, publicată în 1998 [62].

Doctrinarul I. Filipescu este notorietatea care a inițiat în domeniul adopției naționale și celei internaționale teoreticienii și practicienii din diferite sectoare de activitate. În monografia menționată supra, autorul a analizat instituția adopției sub toate aspectele, intercalându-le cu explicații pertinente oferite noțiunilor specifice și textelor din lege.

Dintre doctrinarii români consemnăm și autoarea M. Avram, care a analizat instituția adopției atât din perspectiva dreptului familiei, cât și a dreptului internațional privat. Una din primele ei lucrări este o culegere de legi în domeniul Legislației Familiei, editată în 1994, 1995, 2001. În anul 2001 aceasta analizează instituția adopției în *Filiația. Adopția națională și internațională* [6]. Lucrarea dată a studiat filiația și adopția în lumina dreptului românesc, identificând adopția națională și cea internațională, deși în momentul publicării manuscrisului România a cunoscut modificări spectaculoase, fiind pusă în fața unor noi realități sociale. Totodată, ea abordează legislația internă în interdependență cu actele internaționale în materie la care România este parte, inclusiv prin raportare la Convenția Europeană pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale și practica CtEDO.

De altfel, Marieta Avram a publicat și manualul *Drept internațional privat. Culegere de spețe*, în colaborare cu R. Bobei (2004), și în 2013 manualul *Drept civil. Familia*. În ambele lucrări autoarea analizează instituția adopției naționale și internaționale. În manualul *Drept civil. Familia*, autoarea a examinat instituțiile clasice ale dreptului familiei – căsătoria, adopția, filiația, adopția națională și internațională. Procedura adopției fiind examinată în baza reglementărilor actuale, și anume a Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției al României, republicată în anul 2012, în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 259 din 19.04.2012. Totodată, autoarea a făcut conexiune cu alte instituții care au legătură cu materia analizată. De asemenea, au fost luate în considerare și noile prevederi ale Codului de procedură civilă al României.

Cu privire la domeniul cercetat de noi, autoarea M. Avram are și lucrări în revistele de specialitate, și anume: *Natura juridică și procedura specială a adopției*, în colaborare cu V.Stoica, precum și *Regimul juridic al adopției. Consimțământul părinților exprimat pentru încuviințarea adopției. Inexistența unei distincții legale în raport cu statutul persoanei care urmează să fie adoptată, în sensul dacă aceasta a dobândit sau nu capacitate deplină de exercițiu. Neconstituționalitate. Notă la decizia Curții Constituționale nr. 277 din 09.10.2001 referitoare la excepția de neconstituționalele a prevederilor art. 7 alin.(1) lit. a) din OUG nr. 25/1997 cu privire la regimul juridic al adopției*; *Noul regim juridic al adopției în cadrul Legii nr. 273/2004* [8,9].

Dintre alți autorii români care au publicat materiale științifice în domeniul adopției amintim C. O. Mihăilă, care, în anul 2010, a publicat o monografie cu genericul: *Adopția – drept roman și drept comparat*. Cartea prezintă, din perspectiva teoriei și practicii judiciare, fenomenul complex al adopției. Factorii de natură politică, socială, culturală și psihologică generează gradul de complexitate a fenomenului adopției, iar deasupra se situează responsabilitatea imensă de a respecta interesul superior al copilului. Autoarea a analizat prevederile convențiilor internaționale în materia drepturilor copilului și a adopției, dar și prevederile particulare referitoare la adopție din dreptul comparat, cu scopul de a urmări evoluția legislației interne referitoare la adopție. De altfel autoarea sugerează în monografie unele modificări ale adopției, pentru ca pe viitor legislația în materie să fie uniformizată, mai ales în privința statelor membre ale Uniunii Europene. C.O. Mihăilă este și autoarea a două articole: *Adopția reglementată de legislația altor state*, în anul 2008, și tot în același an, *Reglementarea adopției în legislația internațională,* în Analele Universității din Oradea, Fascicula Facultății de Științe Juridice [92].

G. Lupșan este un alt doctrinar din statul vecin, interesat de domeniul unei științe auxiliare, și anume sociologia și asistența socială, dar care tratează instituția adopției sub aspect juridic, în articolele: *Same Consideration on the Adoption registration in the Civil Registru în Acta Universitatis Danubius, vol.6, nr.2/2014*, și *Reflections on the Child Born with Unknown Parents and the Adoption Institution*, în 2014, The 9 edition of the international Conference European Integration Realities and Perspectives [80,81].

Instituției adopției internaționale i-a fost acordată o atenție deosebită și în literatura de specialitate din Federația Rusă. În acest context, putem menționa următorii autori care au publicat o multitudine de monografii și articole în reviste de specialitate: V. L. Kabanov, E.A. Tatarințeva, E.V. Buianova, I.A. Zimina.

Doctrinarul E.A. Tatarințeva are peste 50 de publicații în domeniul adopției internaționale, dintre care șase articole cu aspect comparativ: Federația Rusă–SUA și Marea Britanie. Considerăm că atenția autorului citat asupra situației adopției internaționale în Federația Rusă ține și de ultimele adopții internaționale eșuate ale cetățenilor SUA și impunerea moratoriului de către organele de stat ale Federației Ruse. Deși nu putem aici prezenta toate publicațiile doctrinarului discutat, dar considerăm oportun a menționa ultimele sale publicații și monografia la tema cercetată: *Adopția în Marea Britanie (2014)*. Aici autoarea relatează despre sistemul legislativ în Marea Britanie cu privire la instituția adopției, care este total diferit de cel al Republicii Moldova sau al Federației Ruse. Această problemă vine din evoluția sistemului legislativ, și anume din faptul că Republica Moldova și Federația Rusă fac parte din sistemul de drept romano-francez, iar Marea Britanie, respectiv, din sistemul anglo-saxon. De altfel, diferențele apărute în instituția adopției sunt nu

numai din cauza sistemului legislativ, ci și din cauza fenomenelor social-economice ce țin de fiecare stat în parte. Ultimele publicații ale autoarei sunt bazate pe aceeași problemă care o punem și noi în discuție în cadrul tezei: uniformizarea și modernizarea instituției adopției. Cf.: *Влияние конвенционного права на формирование национальных принципов усыновления в Российской Федерации и странах общего права; Основные направления модернизации института усыновления в Российской Федерации,* și *Child Adoption Without Parental Consent in the Russian Federation in the Light of Un Convention on the Rights of the Child and the European Convention on Human Rights Requierements* [150,156].

În anul 2012, autorul rus V. L. Kabanov a scris un șir de articole despre procedura adopției în unele state din SUA, care prezintă interes pentru noi, deoarece în perioadă 1998–2016 cetățenii SUA au cel mai înalt număr de adopții internaționale în Republica Moldova. Aceste publicații reflectă punctul de vedere al autorului rus asupra studiului factorilor geopolitici, economici, sociali, culturali care îndeamnă multe familii din SUA să adopte copii din Federația Rusă, din Republica Moldova și din alte state CSI. Indicăm două articole de relevanță la temă: *Функции специализировнных агенств в осуществлении процедур усыновления (удочерения) детей по законогдательству штатов США, Информационно-диагностические основания реализации процедур усыновления (удочерения) детей в США [134,135].*

La acest capitol, menționăm și monografia autoarei E.V. Buianova: *Процедура усыновления по законодательству зарубежных стран*, publicată în 2013. Aceasta reprezintă o analiză a adopțiilor din cele mai vechi timpuri și până în prezent, în special prin studierea aspectelor de reglementare juridică și etică a adopțiilor în alte state. Totodată, sunt prezente și caracteristicile comparative ale relațiilor ce apar între părintele nebiologic al unui copil conceput cu ajutorul însămânțării artificiale și al unui copil născut într-o familie de același sex, nefiind ignorată și practica CtEDO în domeniul adopțiilor internaționale.

Dintre autorii străini nominalizăm pe Kerry O' Halloran, care în anul 2015 abordează politica adopției internaționale în monografiile sale: *The Politics of Adoption, International Perspectives on Law, Policy and Practice,* unde, folosind metoda comparativ-istorică, evaluează funcțiile sociale și juridice ale adopției la nivel internațional, pune accent pe dezvoltarea instituției adopției în Marea Britanie și Țara Galilor, ținând cont de schimbările care au loc în prezent și de evoluția instituției adopției în alte țări. Autorul identifică teme comune în experiența adopției într-un context de drept comun și discută instituția adopției în Franța, Suedia și alte țări din sistemul romano-francez, Japonia și alte state din Asia, analizează experiența populațiilor indigene din Noua Zeelandă și Australia, în contrast cu procesul legal reglementat de societatea occidentală modernă și cu practica tradițională a comunităților indigene, cum ar fi maori. Autorul folosește

convențiile internaționale și legile asociate cu cazurile examinate la CtEDO, cu politici și practici, facilitând analiza transculturală comparativă.

Dintre doctrinarii străini am mai vrea să menționăm și aportul autorului din SUA E. Bartholet, care pe parcursul activității sale a scris un șir de studii în domeniul adopțiilor internaționale din perspectivă juridică și sociologică. Citățm ideile autoarei, pe care le considerăm relevante: „Adopția internațională este pusă sub un asediu din cauza scăderii considerabile a numărului copiilor plasați în această formă de protecție. Statele donatoare de copii spun că adopțiile internaționale implică practici abuzive. Multe națiuni își valorifică drepturile de adopție națională, iar altele sprijină aceste cereri invocând caracterul subsidiar al adopției internaționale" [164, p. 372]. Autoarea consideră că dreptul copilului este de a crește în familii care vor fi găsite doar în adopția internațională. Nici abuzurile în domeniul adopției internaționale, nici problemele economice nu justifică limitarea adopției internaționale.

De altfel, nu suntem de acord cu conceptele prezentate în publicația sa: *The Hague Convention: Pros, Cons and Potential*, unde autoarea analizează Convenția de la Haga, indicând laturile pozitive, negative și potențialul acestei Convenții în viitor.

Potrivit lui E. Bartholet, Convenția nominalizată supra a fost responsabilă mai degrabă pentru închiderea decât deschiderea oportunităților internaționale de adopție [167, p.3]. Din nou se are ca argument caracterul subsidiar al adopției internaționale, în baza căruia a fost luată de multe state decizia de a include moratoriu la adopția internațională și de a acorda preferință serviciilor de plasament de tip familial (asistența parentală profesionistă) și a adopției naționale. Totuși, autoarea își exprimă părerea că această Convenție are un potențial care va rămâne vital și are un viitor deschis pentru a se realiza ceea ce a fost proiectat pentru ea.

În Ucraina, situația în domeniul cercetării instituției adopției internaționale este similară cu cea din Republica Moldova și Federația Rusă, și acest lucru se explică prin faptul că Ucraina are, ca și celelalte țări din fosta URSS, o legislație în proces de ajustare la normele și standardele europene și internaționale.

Legislațiile naționale reflectă atitudini diferite față de adopție, în raport cu tradițiile familiale, concepțiile religioase, moravurile și chiar istoria statelor. S-a arătat că, deseori, pentru a cunoaște legile, trebuie să le așezi în propriul lor context social-cultural. Normele juridice sunt amprentele acestor realități social-culturale, iar adopția este un fenomen socio-juridic. Cu atât mai mult, adopția internațională presupune confruntarea cu această diversitate legislativă.

Complexitatea și evoluarea permanentă a adopției face dificilă și definirea ei.

După cum știm, esența supremă a adopției constă în asigurarea prioritară a intereselor copilului, fără a fi ignorate și alte scopuri: completarea unei familii ce nu are copii proprii și

satisfacerea necesității membrilor ei de a se manifesta ca părinți, satisfacerea dorinței unei familii de a oferi grija, dragostea și afecțiunea părintească copiilor abandonați de părinți. Aceste scopuri sunt întotdeauna subordonate intereselor copilului. Știința dreptului familiei recunoaște ideea generală conform căreia adopția dă naștere relațiilor familiale. Relațiile apărute sunt identice celor părintești, adopția este temei pentru o ulterioară apariție a relațiilor de părinte. Unii autori consideră că înfierea (adopția) este asumarea benevolă de către una sau două persoane a obligațiilor părintești față de un copil străin.

Alți autori sunt mai categorici, afirmând că adopția din punct de vedere juridic este echivalentă cu nașterea „unui copil în familie". Adică, alături de alte relații, este recunoscută relația de rudenie bazată pe legătură de sânge (proveniența naturală), precum și pe cea de drept (proveniența legitimă) subliniindu-se că rudenia e o noțiune socială bazată pe cele două momente sus-menționate [55, p. 34].

Relațiile ce apar în legătură cu adopția sunt asemănătoare cu relația ce rezultă din rudenia firească. Chiar și atunci când legislatorul își dă toată iscusința de a face aceste relații identice, o identitate absolută este imposibilă.

Anumite aspecte ale adopției implică și legiuitorul, care în art. 2 al Legii nr. 99 din 28.05.2010 prevede că: „adopția semnifică o formă specială de protecție, aplicată în interesul superior al copilului, prin care se stabilește filiația între copilul adoptat şi adoptator, precum şi legăturile de rudenie între copilul adoptat şi rudele adoptatorului" [83,art.2].

Autorul V. Crețu subliniază faptul că legislatorul nu generează în esență instituția adopției, ci stabilește fixarea acestui fapt într-o ordine bine determinată care dă naștere relațiilor de drept respective, considerând că legea nu creează rudenia propriu-zisă. De altfel, doctrinarul menționează faptul că instituția adopției este reglementată aparte de celelalte instituții din dreptul familiei și care sunt separate de normele ce reglementează relațiile părinți (naturali)–copii. Acesta este unul din argumente: proveniența constituie legătura biologică, iar adopția este o legătură juridică artificială, de proveniență legală. Odată cu intrarea în vigoare a Legii RM privind regimul juridic al adopției, normele referitoare la adopție au fost excluse din CF al RM.

Spre deosebire de relațiile părintești la baza cărora este proveniența unei persoane de la altă persoană, adopția, de regulă, nu se asociază cu fenomenul rudeniei. Chiar și în cazul adopției unei rude, spre exemplu a nepotului, gradul de rudenie este altfel decât cel existent pentru relațiile părintești. Relațiile părintești, cel puțin pentru mamă, apar din momentul nașterii copilului, iar în cazul adopției „din momentul, când hotărârea instanței judecătorești devine definitivă". Doctrinarul consideră oportună această specificare, care va exclude eventualele tălmăciri ale actelor legislative ce reglementează ordinea soluționării de către judecată a dosarelor rezultând din

relațiile civile, familiale, de muncă, administrative etc. Relațiile ce iau naștere ca rezultat al adopției au la baza lor o acțiune. E o diferență între relațiile părintești firești și cele ce rezultă din adopție, dacă ne referim și la încetarea acestora. Astfel, în anumite condiții este posibilă anularea adopției sau nulitatea ei, ceea ce nu se poate spune despre relațiile de drept părintești. Dacă vom compara consecințele juridice pentru situațiile de decădere din drepturile părintești și de anulare a adopției, ajungem încă la o dovadă de diferență a relațiilor dintre părinți-copii și părinți adoptivi-copil adoptat. Prin urmare, relațiile ce se ivesc în legătură cu încuviințarea adopției au un caracter specific și ele sunt asemănătoare acelora ce există în cazul rudeniei firești [54, p. 34].

Cu toate că V. Crețu analizează noțiunea adopției care a fost prevăzută în art.112 din CF al Republicii Moldova, iar actuala noțiune prevăzută în Legea RM privind regimul juridic al adopției diferă, în esență, autorul rămâne la același punct de vedere.

Astfel, în Legea RM privind regimul juridic al adopției, în noțiunea adopției este menționat faptul că aceasta semnifică o formă specială de protecție. Ținând cont de aspectul în cauză, precizăm faptul că adopția este o formă de protecție prin care se formează o filiație de rudenie, se încuviințează prin instanța de judecată și dă dreptul la succesiune, deci ca rezultat apar anumite drepturi și obligații care juridic sunt pe poziții de egalitate cu cele părintești, în comparație cu celelalte forme de protecție unde părinții sunt angajații autorității tutelare locale. În așa mod, instituției adopției i se stabilește un loc prioritar în domeniul protecției sociale în cazul unui copil rămas fără îngrijire părintească.

Adopția este un act juridic complex, care la încuviințarea ei necesită săvârșirea a două operații juridice: a) actul juridic al părților în vederea adopției; b) încuviințarea acestui act de către instanța judecătorească. Fiecare dintre cele două operații este un element esențial al adopției. Cele două operații nu numai că se săvârșesc în momente diferite, dar au și o natură juridică deosebită.

Astfel, prima operație juridică este un act de dreptul familiei, pe când cea de a doua operație este un act de drept procesual civil. Dacă vorbim despre adopția internațională în cadrul dreptului internațional privat, apare cel de-al treilea element, și anume elementul de extraneitate.

Fiind o operațiune juridică complexă, adopția are un dublu fundament juridic, deoarece presupune cumulativ manifestarea de voință a persoanelor prevăzute de lege și un act de autoritate.

Natura juridică a adopției este controversată. În doctrină întâlnim mai multe opinii în ceea ce privește natura juridică a adopției. Într-o opinie se supraapreciază actul de încuviințare, se reduce actul de încuviințare și actul de voință al părților la o condiție cerută de lege pentru validitatea actului adopției, la un act preliminar care urmează să fie ratificat de autoritatea competentă prin încuviințare [5, p. 440].

Într-o altă opinie, supraapreciindu-se actul de voință al părților, se consideră că adopția este un act de dreptul familiei, care se analizează în consimțământul părților, decizia de încuviințare a adopției fiind numai o condiție cerută de lege pentru formarea acestui act [20, p. 274].

Și autoarea M. Avram consideră că adopția este o operațiune juridică complexă, care are un dublu fundament juridic, deoarece presupune cumulativ manifestarea de voință a persoanelor prevăzute de lege și un act de autoritate. În acest sens, Convenția Europeană revizuită în materia de adopții a consacrat principiul potrivit căruia adopția nu poate fi pronunțată decât pe baza consimțământului persoanelor prevăzute de lege și nu este valabilă decât dacă este pronunțată de o autoritate judiciară sau administrativă [5, p. 440].

În mod corespunzător, autoarea ridică întrebarea – care dintre cele două elemente de structură ale adopției este predominant: actul de voință al persoanelor prevăzute de lege sau hotărârea judecătorească. În al doilea rând, este necesară calificarea manifestării de voință a persoanelor care, potrivit legii, sunt chemate să consimtă la adopție: manifestarea de voință a acestor persoane constituie un acord de voință sau reprezintă juxtapunerea unor acte unilaterale.

M. Avram consideră că adopția este o instituție a dreptului material, în sensul că determinantă este manifestarea de voință a persoanelor chemate să consimtă la adopție. Astfel, se și explică faptul că procedura de încuviințare a adopției este o procedură necontencioasă, prin care instanța efectuează un control de legalitate și de oportunitate.

Noțiunea adopției este la fel de mult discutat, ca și natura juridică a ei.

Astfel, unii autori definesc adopția ca un act juridic, respectiv un acord de voință ce dă naștere raporturilor de rudenie civilă [107, p. 31].

Alții pun accentul pe efectele adopției și o definesc ca legătura de rudenie civilă care tinde să imite mai mult sau mai puțin fidel relația de rudenie firească izvorâtă din faptul nașterii [107, p. 32].

Deși această distincție este corectă din punct de vedere juridic și didactic, ea este lipsită de interes practic, deoarece adopția desemnează unitatea indisolubilă dintre actul juridic al adopției și efectele sale juridice.

Chiar și atunci când adopția este reprezentată ca un act juridic complex ce presupune încuviințarea ei de către o autoritate statală (administrativă ori judecătorească), se vorbește despre actul juridic al părților în vederea adopției, subînțelegându-se prin acesta acordul de voință al persoanelor chemate să-și exprime consimțământul potrivit legii. În materia adopției, sfera persoanelor chemate să consimtă la adopție nu este identică sferei persoanelor între care se produc efectele adopției, deoarece consimțământul soțului celui care adoptă nici nu se stinge, nici nu

creează raporturi între acesta și alte persoane, iar consimțământul altor persoane care intră în raporturi de rudenie civilă cu cel adoptat nu este necesar.

Doctrinarul consideră că adopția „este o operațiune juridică bazată pe juxtapunerea unor acte unilaterale de voință" [5, p. 440].

Analizând structura adopției și multiplele variante ale acesteia, se poate lesne observa că întotdeauna adopția presupune ca un prim element esențial constant „consimțământul" adoptatorului, ca o manifestare de voință juridică, săvârșită cu intenția de a produce efectele juridice ale adopției. Ca natură juridică, acest consimțământ este un act juridic unilateral.

Consimțămintele celorlalte persoane sunt condiții variabile pentru realizarea adopției și țin de variantele concrete ale acesteia. Iată de ce, prin faptul că și alte persoane își exprimă consimțământul la adopție, potrivit legii, nu se creează un acord de voință, ci suntem în prezența a tot atâtea acte juridice unilaterale. Totodată, autoarea consideră că noțiunea de „adopție internațională" are un sens larg, ca adopție cu orice elemente de extraneitate, și un sens special, prevăzut de Convenția de la Haga, la 29 mai 1993, potrivit căreia adoptatul și adoptatorul au reședința obișnuită în state diferite, ceea ce presupune deplasarea copilului adoptat din statul de origine în statul de primire.

Autorul I. Filipescu consemnează că: „adopția este operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație între adoptator şi adoptat, precum şi legături de rudenie între adoptat şi rudele adoptatorului"[62, p. 175]. Cu această noțiune sunt de acord mai mulți autori ca: V. Babară, I. Chelaru, Gh. Gheorghiu [10, p. 202, 24, p. 252].

Din momentul stabilirii filiației prin adopție încetează filiația firească dintre copilul adoptat şi părinții săi naturali, iar adoptatorii își asumă răspunderea şi obligaţiile ce revin părinţilor fireşti.

În terminologia juridică, autorul V. Cebotari specifică că noțiunea de adopţie are trei înțelesuri: de act juridic, de raport juridic şi de instituție juridică.

Ca act juridic, adopția desemnează însumarea voinţelor persoanelor care sunt chemate, potrivit legii, să-şi exprime consimțământul la adopţie.

Ca raport juridic, adopția evocă legătura de rudenie civilă rezultată din actul juridic al adopției încuviințat de către instanța de judecată competentă.

Ca instituție juridică, noțiunea de adopţie are înţelesul de totalitate a normelor juridice care reglementează atât actul juridic al adopției, cât şi relaţiile juridice rezultate din acesta.

Însumând cele trei laturi ale noțiunii, putem menționa că adopția poate fi definită ca actul juridic încuviințat de organul respectiv competent – instanța de judecată – în rezultatul căruia între adoptat și descendenții săi și adoptator, și rudele acestuia apar drepturi și obligații asimilate de

lege cu cele dintre părinți și copii și încetează drepturile și obligațiile adoptatului față de rudele sale de proveniență [20, p. 271].

V. Stoica indică: „adopția ca operațiune juridică realizată prin juxtapunerea unor acte juridice unilaterale care dau naștere raporturilor de rudenie civilă, în condițiile legi și între persoanele prevăzute de lege" [107, p. 34].

Analizând definițiile date adopției, putem observa că ea este privită din mai multe perspective. Astfel, unii autori (I. Filipescu, V. Stoica, I. Vebers) accentuează că adopția este actul juridic în urma căruia se stabilește legătura de rudenie între adoptator, rudele sale, adoptat și descendenții lui, alții consideră că adopția este determinată atât de raportul de rudenie, cât și de drepturile și obligațiile care apar între adoptat și adoptator în urma încuviințării adopției. Alt grup de autori consideră că adopția este luarea benevolă a obligațiilor părintești față de un copil străin. În ceea ce privește autorii din RM care tratează această problemă, printre care menționăm contribuția cercetătorilor Gh. Avornic și V. Cojocaru, aceștia subînțeleg „prin adopție o instituție juridică în cadrul dreptului familial care reprezintă ansamblul normelor juridice, ce reglementează raporturile juridice patrimoniale și personal-nepatrimoniale și este o măsură de protecție a drepturilor copilului, prin care se stabilesc drepturile și obligațiile între cel care adoptă (adoptator) și copil (adoptat), precum și rudenia dintre copil și rudele adoptatorului, raporturi identice cu cele ce apar între copil și părinții firești" [4, p.13].

Profesorul francez, Jacqueline Rubellin-Devichi scrie că filiația prin adopție, spre deosebire de filiația procreată (naturală), este în exclusivitate juridică, nu se referă la o realitate biologică, dar la o realitate afectivă. Autoarea, împreună cu colectivul de autori pe care îl conduce, o numește, pe bună dreptate, drept filiație artificială creată prin drept, adopția fiind creația unei hotărâri judecătorești, în loc de filiația de origine în exclusivitate voluntară, între două persoane care, normal, sunt fiziologic străine [4, p.13].

Doctrinarul G. Lupșan menționează că noțiunea de adopție este folosită în legislație, doctrină și în practica judecătorească în patru accepțiuni. În primul rând, ca act juridic, noțiunea de adopție desemnează manifestarea consimțământului persoanelor expres prevăzute de lege și prin care ia naștere, în principal, raportul de filiație dintre adoptat și adoptator. Ca instituție juridică, ea reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează încheierea și încuviințarea adopției, efectele ei, desfacerea și desființarea adopției. În fine, adopția este și o măsură specială de protecție a drepturilor copilului, adăugându-se la celelalte măsuri de protecție a copilului aflat în dificultate. Adopția este națională dacă se încuviințează de către instanța judecătorească română, în condițiile în care adoptatorul și adoptatul, chiar cu cetățenii diferite, au domiciliu și reședință pe teritoriul României. Adopția este internațională atunci când intervin unul sau mai multe elemente de

extraneitate, precum cetățenia, domiciliul ori reședința adoptatorului sau a adoptatului, locul încuviințării adopției [78, p. 724].

O accepție mai deosebită de ceilalți autori o au autorii: M.A. Botciaeva, I. F. Bespalov, care consemnează următoarele: „Adopția trebuie privită ca o modalitate folosită de instanța de judecată pentru apărarea drepturilor și intereselor copilului. Se prezumă că adopția este predestinată pentru realizarea drepturilor copilului care a rămas fără îngrijire părintească, și anume a dreptului la viață și educație în familie și a dreptului la apărare" [125, p. 546].

Autoarea rusă R. I. Kneazeva recunoaște în adopție un act juridic care se stabilește de către instanța de judecată și duce la apariția unor relații de familie complexe, dar baza apariției acestor relații este faptul juridic care include în sine exprimarea voinței adoptatorului și hotărârea instanței de judecată care a intrat în vigoare [134, p.192].

Prin adopția cu elemente internaționale, străine sau de extraneitate se înțelege adopția care cuprinde în starea sa de fapt unul sau mai multe din faptele care urmează: faptul că încheierea, desfacerea sau desființarea adopției se produce în străinătate, faptul că adoptatul, adoptatorul sau ambii își au domiciliul în străinătate.

Precizăm că doctrinarii remarcă două tipuri de sisteme de drept: legislații care ignoră sau chiar interzic adopția și legislații care reglementează și încurajează această instituție. În prima categorie se înscriu legislația din Vietnam și cele din unele țări din America de Sud, care nu reglementează adopția, precum și dreptul din țările musulmane, cu excepția Tunisiei și Maroc care, prin Coran, interzic adopția [62, p. 268].

Este remarcabil faptul că, în prezent, majoritatea sistemelor de drept reglementează adopția ca instituție care permite stabilirea legăturilor de rudenie între adoptat și adoptator și consacră principiul potrivit căruia adopția se realizează în interesul superior al copilului, ca măsură de protecție a copilului.

Totodată, în cadrul sistemelor de drept care reglementează adopția se pot identifică trei tipuri de soluții legislative, în ceea ce privește felurile adopției menționate mai sus, în raport cu întinderea efectelor pe care le produce, și anume:

- există legislații care reglementează numai o adopție cu efecte restrânse, ceea ce înseamnă că, alături de legăturile de rudenie create prin adopție, se mențin și legăturile de rudenie ale copilului cu familia biologică. Prin adopție se stabilesc legături de rudenie numai între adoptat și adoptator sau soții adoptatori;
- există legislații care reglementează numai o adopție cu efecte depline, ceea ce înseamnă că, prin crearea legăturilor de rudenie civilă, încetează raporturile de rudenie ale copilului cu familia

firească. Prin adopție se creează legături de rudenie între adoptat și descendenții acestuia, pe de o parte, și adoptator și rudele acestuia, pe de altă parte;
- există legislații care reglementează ambele feluri de adopție, atât cea cu efecte restrânse, cât și cea cu efecte depline.

Adopţia naţională şi adopţia internaţională, pe de o parte, sunt două noţiuni „pereche”, ceea ce înseamnă că orice definiţie va fi relativă, sensul adopţiei internaţionale fiind stabilit în raport cu semnificaţia conferită adopţiei naţionale şi reciproc, iar pe de altă parte, nu există nicio definiţie legală explicită a unuia dintre aceşti termeni, care să permită definirea cu certitudine a celuilalt.

Dimpotrivă, s-ar părea că atributul adopţiei de a fi internaţională poate primi semnificaţii diferite.

În general, se consideră că adopţia este internaţională ori de câte ori operaţiunea juridică prin care se realizează presupune existenţa unuia sau a mai multor elemente de extraneitate [65, p.11-14], precum cetaţenia, domiciliul ori reşedinţa celui care adoptă ori a celui adoptat, locul încuviinţării etc. Prezenţa elementului de extraneitate pune problema soluţionării conflictului de legi şi a conflictului de jurisdicţii, ca probleme specifice dreptului internaţional privat. Elementul de extraneitate (internațional) reprezintă o împrejurare de fapt în legătură cu raportul juridic, datorită căruia acest raport are legături cu mai multe sisteme de drept. Poate constitui un element de extraneitate cetățenia sau domiciliul părinților, locul unde raportul juridic se naște, modifică sau stinge, locul soluționării cauzei de către autoritatea judiciară, sau, după caz, administrativă.

În acelaşi timp, art. 2 pct. 1) din Convenţia de la Haga prevede că această convenție se aplică „în cazul în care un copil având reşedinţa obişnuită într-un stat contractant (statul de origine), a fost, este sau urmează să fie deplasat de către alt stat contractant (statul primitor), fie după adopţia sa în statul de origine de către doi soţi sau de către o persoană având reşedinţa obişnuită în statul primitor, fie în vederea unei asemenea adopţii în statul primitor sau în statul de origine” [48, art.2].

În sensul Convenţiei de la Haga, adopţia este, aşadar, internaţională ori de câte ori copilul şi cel care adoptă au reşedinţa obişnuită în state diferite.

În general, în doctrina juridică şi în practica judecătorească există tendinţa de a utiliza noţiunea de adopţie internaţională în sens larg, cu înţelesul de adopţie cu element de extraneitate (internaţional).

S-ar putea vorbi şi de un înţeles special al noţiunii de adopţie internaţională, care în contextul Convenţiei de la Haga presupune deplasarea copilului din statul de origine, unde îşi are reşedinţa obişnuită, în statul primitor, unde adoptatorul îşi are reşedinţa obişnuită.

Dacă înţelesul larg, general al noţiunii de adopţie internaţională este dat de prezenţa oricărui element de extraneitate, înţelesul special al acestei noţiuni, în contextul Convenţiei de la Haga

asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, este dat de elementul de extraneitate al reşedinţei obişnuite (a domiciliului).

Dificultatea de a defini adopţia internaţională se repercutează şi asupra încercărilor de a da un sens noţiunii-„pereche" de adopţie naţională. Aceasta poate fi înţeleasă ca adopţie realizată în condiţiile în care persoana sau familia care adoptă şi copilul au reşedinţa obişnuită (domiciliul) în ţară, chiar dacă nu au aceeaşi cetăţenie. Rezultă că adopţia naţională trebuie înţeleasă ca fiind adopţia care se realizează în ţară, când copilul şi persoana sau familia care adoptă au reşedinţa obişnuită, fie că aceştia au ori nu aceeaşi cetăţenie.

Doctrinarii din SUA definesc noțiunea de adopție internațională foarte succint și simplu: „Adopția internațională este un proces prin care un cuplu căsătorit sau o persoană singură dintr-o țară adoptă un copil din altă țară" [182, p. 1].

O altă definiție a doctrinarilor americani: „Adopția internațională este implicarea în transferul copiilor în scopuri de educație și creștere în familie a copilului de la o națiune la alta" [162, p.107].

Considerăm că cercetarea noțiunii de adopție internațională nu ar fi completă dacă nu am menționa prevederile actelor normative ale RM și, ca exemplificare, ale celor străine.

Noţiunea de adopţie internațională o vom utiliza atât în sens larg, ca adopţie cu orice element de extraneitate, cât şi în sensul special al Convenției de la Haga.

Legea României nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției prevede următoarea definiție adopției internaționale: "Adopție internațională – adopția în care adoptatorul sau familia adoptatoare și copilul ce urmează să fie adoptat au reședință obișnuită în state diferite, iar, în urma încuviințării adopției, copilul urmează să aibă aceeași reședință obișnuită cu cea a adoptatorului" [86, art.2].

La rândul său, art. 2 al Legii RM privind regimul juridic al adopției prevede: „adopţia internaţională – adopţie în care copilul adoptat are domiciliul în Republica Moldova, iar adoptatorul sau familia adoptatoare au domiciliul în străinătate ori adopţie în care copilul adoptat are domiciliul în străinătate, iar adoptatorul sau familia adoptatoare au domiciliul în Republica Moldova*"* [83, art.2].

Spre deosebire de adopția fără elemente de extraneitate, de drept intern, care este supusă numai legii naționale, adopția internațională dă naștere unor probleme conflictuale, și anume: problema rezolvării conflictelor de legi în vederea stabilirii legii aplicabile și problema rezolvării conflictelor de competență internațională în vederea stabilirii autorităților competente să încuviințeze, să desființeze sau să desfacă adopția.

„Adopția în străinătate poate fi considerată ca un mijloc alternativ de asigurare a îngrijirii necesare copilului, dacă acesta, în țara de origine, nu poate fi încredințat spre plasament familial sau spre adopție ori nu poate fi îngrijit în mod corespunzător" (potrivit art. 21 lit. b)) din Convenţia ONU) [45].

În Preambulul Convenţiei de la Haga se arată că „fiecare stat ar trebui să ia cu prioritate măsuri corespunzătoare pentru a permite menţinerea copilului în familia de origine", iar „adopţia internaţională poate prezenta avantajul de a oferi copilului pentru care nu poate fi găsită o familie potrivită în statul său de origine, o familie permanentă". De asemenea, art. 4 lit. b) din aceeaşi Convenţie prevede că adopţiile internaţionale nu pot avea loc decât dacă autorităţile competente au constatat, după luarea în considerare a posibilităţilor plasamentului copilului în statul său de origine, că o adopţie internaţională corespunde interesului său superior [48, art.4].

Menționăm faptul că instituția adopției internaționale este înțeleasă din perspectiva conflictelor de legi, iar analiza procedurii adopției internaționale sub aspect doctrinar este la ora actuală necercetată. În prezent, constatăm faptul că în majoritatea cazurilor statele se bazează pe instrumentele internaționale și naționale din acest domeniu, la rândul lor, dispersate și neuniforme.

O parte mare dintre doctrinari susțin ideea că adopția internațională presupune unul sau mai multe elemente de extraneitate și acestea sunt elementele de bază care deosebesc o adopție de alta. Astfel, ne alăturăm la ideea că adopția internațională se deosebește de adopția națională doar prin existența unor elemente de extranietate.

De altfel, menționăm faptul că nu sunt univoci doctrinarii în consemnările lor în ceea ce privește cele două elemente de structură ale adopției – actul de voință și/sau hotărârea judecătorească. La examinarea literaturii de specialitate, noi rămânem la părerea că o adopție nu poate avea loc fără acordul părinților adoptatori, al copilului (în caz că este mai mare de 10 ani) și/sau al părinților biologici ai copilului. Conchidem faptul că o adopție internațională nu poate avea loc fără un act de voință liber exprimat, acest act fiind elementul-cheie al unei adopții.

1.2. Instrumentele internaționale și naționale în domeniul adopției internaționale

Adopția internațională, ca formă de protecție a copilului căruia nu i se poate asigura o familie în țara de origine, trebuie să promoveze doar interesele celui adoptat, fără să aibă vreo legătură cu alte interese de ordin moral sau material ce țin de alte persoane, fie ele adoptatori sau instituții private sau de stat. Pentru a se putea pune în practică o astfel de soluție, statele lumii au convenit asupra unui cadru legislativ prin adoptarea și ratificarea unor convenții, acorduri, tratate și pacte internaționale menite să asigure alinierea tuturor legislațiilor statelor participante la aceleași

standarde, mai ales pentru evitarea îngreunării întregului proces ce ar dăuna interesului celui adoptat [93, p. 235].

În scopul uniformizării legislației statelor în materia adopțiilor internaționale și cooperării în acest domeniu, pe plan internațional au fost adoptate mai multe convenții: Convenția ONU cu privire la drepturile copilului încheiată la New York la 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, Convenția privind protecția copiilor și cooperării în materia adopției internaționale încheiată la Haga la 29 mai 1993, ratificată de Republica Moldova la 10 aprilie 1998, Convenția Europeană din 24 aprilie 1967 în materia adopției de copii de la Strasbourg, la care Republica Moldova nu este parte.

La nivel internațional, protecția drepturilor copilului a avut de parcurs o cale îndelungată, cuprinsă în două etape: etapa declaratorie – debutând cu adoptarea în 1924 a Declarației Drepturilor Copilului, urmată de declarația omonimă din 1959, și etapa convențională marcată de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului din 1989 și cele două Protocoale Opționale ale sale din 2000.

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului constituie un amplu instrument juridic, un angajament pentru state, alcătuit dintr-un preambul și 54 de articole, care acoperă practic întreaga paletă de drepturi și libertăți și instituie un sistem de protecție juridică eficientă pentru copii [120, p. 258].

Deși multe din drepturile prezentate în Convenție sunt enumerate, sub o formă sau alta, în tratatele internaționale privind drepturile omului, este prima dată când copilul este menționat ca fiind subiectul exclusiv al drepturilor și protecției internaționale.

Au existat trei rațiuni care au contat la elaborarea noii Convenții:

1. dorința de a acoperi toate domeniile în care era necesară intervenția societății și în scopul ocrotirii tinerei generații;
2. necesitatea concentrării într-un document unitar a tuturor reglementărilor internaționale referitoare la copii;
3. cerința revizuirii normelor privitoare la situațiile în care interesele ocrotorilor diferă de cele ale ocrotiților [4, p. 69].

Convenția este universală, referindu-se la fiecare copil, fără deosebire de rasă, gen sau origine etnică. Tratatul se distinge prin aspectul provocator, dat fiind varietatea culturilor și religiilor, a sistemelor politice, sociale și economice, în care se nasc și cresc copiii lumii. În alt scop, semnificația universalității derivă din abordarea holistică a Convenției, care acoperă toate aspectele vieții copiilor, în special din zonele supraviețuirii, dezvoltării și protecției. În aceste condiții se pune plenar problema corespondenței dintre legea internă și Convenția internațională.

Copilul va fi, în toate împrejurările, printre cel dintâi care primește protecție și asistență.

Depășind limitele mandatului său legal, Convenția a stabilit noi principii etice și norme internaționale de comportament față de copii. Textul era un document novator, indubitabil orientat spre un nou început, astfel încât conform acestuia:

1. Copilul este o persoană și în această calitate, el poate invoca drepturile omului.
2. Copilul este dotat cu un statut care-i acordă dreptul de a fi protejat, de a beneficia de diverse prestații și îi permite de a participa în funcție de maturitatea sa la luarea deciziilor esențiale care-l privesc.
3. Copilul are o poziție determinată în raportul său cu familia, cu comunitatea și statul din perspectiva valorilor universale care depășesc specificurile culturale și locale fără să le nege.

În acest tratat internațional este reflectat specificul copilului: pe de o parte, el este o ființă umană, titular de drepturi, pe de altă parte, el necesită protecție din partea părinților și a persoanelor care-i înlocuiesc, a societății, a statului, deoarece este social vulnerabil și nu beneficiază de capacitate deplină de exercițiu [120, p.259].

Principiul fundamental al convenției este interesul superior al copilului. În virtutea acestuia, toate raporturile juridice, mai puțin cele strict civile sau comerciale, trebuie orientate în interesul major al copilului, iar toate normele care privesc condiția copilului trebuie interpretate în interesul lui.

Conceptul de „interes superior al copilului" se regăsește, practic, în toate articolele Convenției nominalizate. Astfel, acest concept este utilizat și în articolele unde se prevede obligația de a se lua în considerare interesele superioare ale copilului, în calitate de persoană, în situații speciale, cum ar fi:

- separarea de părinți: copiii nu vor fi separați de părinți, împotriva voinței lor, „decât atunci când autoritățile competente, în urma reexaminări oficiale, constată, în acord cu legislația și procedurile valabile, că o asemenea separare este necesară intereselor superioare ale copilului", statele trebuie să respecte dreptul copilului de a păstra legătura cu ambii părinți, „în afară de cazul în care acest lucru este contrar interesului superior al copilului"(art. 9(1) și (3));
- responsabilitățile părintești: ambii părinți au răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului și aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului" (art. 18);
- privarea de mediul familial: copiii lipsiți de mediul lor familial, temporar sau definitiv, sau care, „în propriul său interes, nu pot fi lăsați în acest mediu", au dreptul la protecție și la ajutor special din partea statului (art. 29);

- adopția: statele trebuie să se asigure că rațiunea primordială în acest domeniu este interesul superior al copilului (art. 21) [121, p.10].

Articolul 20 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, în alin. (3), prevede o protecție alternativă sub forma plasării, adopțiunii sau, în caz de necesitate, încredințării într-o instituție corespunzătoare pentru copii a celor lipsiți de mediu familial.

Ratificând și devenind parte a celor mai importante convenții internaționale în domeniul adopției, Republica Moldova își propune drept scop asigurarea interesului superior al copilului.

La 12 decembrie 1990 Republica Moldova a ratificat Convenția ONU cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, unde este stabilit expres, în art. 21, că statele părți:

- vor asigura ca adopțiunea unui copil să nu fie încuviințată decât de autoritățile competente, care verifică, conform legii și procedurilor aplicabile și pe baza tuturor informațiilor pertinente și viabile, că adopțiunea poate să aibă loc având în vedere situația copilului în raport cu părinții săi, rudele și reprezentanții legali și, dacă este cazul, că persoanele interesate și-au dat consimțământul la adopțiune în cunoștință de cauză pe baza unei consultări necesare;

- vor recunoaște că adopțiunea în străinătate poate fi considerată ca un alt mijloc de a asigura îngrijirea necesară a copilului, dacă acesta nu poate fi îngrijit în mod corespunzător în țara sa de origine;

- vor asigura ca, în cazul adopțiunii în străinătate, copilul să beneficieze de garanțiile și normele echivalente cu cele existente în cazul unei adopțiuni naționale;

- vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura ca, în cazul adopțiunii în străinătate, încredințarea copilului să nu conducă la un profit material necuvenit persoanelor implicate în aceasta;

- vor promova, după caz, obiectivele prezentului articol, încheind aranjamente și acorduri bilaterale sau multilaterale și se vor strădui, în acest cadru, să asigure ca încredințarea copilului în străinătate să fie efectuată de către autoritățile sau organele competente [45].

Nu este o problemă de a opune interesul superior al copilului drepturilor copilului, deoarece drepturile copilului sunt aplicate în contextul interesului superior al copilului. Este vorba doar în a clarifica în ce mod recunoașterea drepturilor copilului este un instrument eficient de protecție a copilului, în pofida diferențelor de timp, de loc, și particularităților fiecărei situații în parte.

În acest sens, drepturile copilului proclamate în numele interesului copilului permit formularea unei idei mai precise privind conținutul principiului interesului superior al copilului [121, p.11].

În lumea modernă situații derivate din raporturile de familie, care au legătură cu mai multe țări, sunt destul de frecvente și de aceea pot fi afectate de diferențele dintre sistemele judiciare ale

statelor. În vederea soluționării unor astfel de diferențe, statele au adoptat reguli speciale, cunoscute sub numele de „norme de drept internațional privat”.

În acest context, a fost înființată Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat. Conferința de la Haga de drept internațional privat este o organizație interguvernamentală la nivel mondial. Ea constituie o contopire de diferite tradiții juridice, care dezvoltă și instrumente juridice multilaterale, răspunzând nevoilor la nivel mondial.

Republica Moldova a devenit al 80-lea membru al Conferinței de la Haga de drept internațional privat la 16.03.2016.

De-a lungul anilor, Conferința, în îndeplinirea misiunii sale, a devenit un centru pentru cooperarea judiciară și administrativă internațională în domeniul dreptului privat, în special în domeniile protecției familiei și copiilor, procedurii civile și legii comerciale.

În prezent, Conferința de la Haga are 83 de membri: 82 de state și o organizație de integrare economică regională [183].

Conferința a adoptat 38 de convenții internaționale ce funcționează în practică, multe dintre ele fiind revizuite periodic de către Comisii speciale. Chiar și atunci când acestea nu sunt ratificate, Convențiile au o influență asupra sistemelor juridice, atât în statele membre, cât și în statele terțe. De asemenea, ele formează o sursă de inspirație pentru eforturile de a unifica la nivel regional dreptul internațional privat. Membrii Biroului Permanent, împreună cu reprezentanții diferitor state membre ale Conferinței de la Haga, propun proiecte legislative, proiecte post-convenționale, expertize ș.a.

Inevitabil, s-a simțit nevoia de a prevedea și noi instrumente juridice de drept internațional privat în domeniul drepturilor copilului.

Republica Moldova în acest domeniu a ratificat doar:

A. Convenția din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.

B. Convenția din 29 mai 1993 privind protecția copilului și cooperarea în materie de adopție internațională. [93, 188 p.]

Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale a fost ratificată la moment de 99 de state și este în vigoare în Republica Moldova din 01.08.1998 [183].

Convenția de la Haga recunoaște importanța creșterii copilului în mediu familial, prioritatea menținerii copilului în familia sa de origine, reiterează că adopția internațională trebuie să urmărească interesul superior al copilului, prevenirea răpirii, vânzării sau traficului de copii. Convenția stabilește aspectele generale de competență și procedură privind depunerea cererii de adopție, aprecierea capacității persoanei de a adopta, modul de apreciere a statutului copilului

adoptabil, importanța examinării situației familiale, sociale, medicale etc. a copilului în vederea potrivirii lui cu părinții adoptivi și alte aspecte ale adopției internaționale.

Obiectivul Convenției este garantarea drepturilor fundamentale ale copiilor în adopțiile internaționale, în special prevenirea traficului de copii. În acest scop, trebuie să existe cooperare între statele semnatare, exclusiv prin intermediul autorităților centrale, pentru a asigura recunoașterea reciprocă a deciziilor de adopție în toate statele.

Potrivit art.2 din Convenția de la Haga, cetățenia părinților nu este importantă, singurul element de extraneitate care prezintă interes fiind cel al reședinței. În ipoteza în care un cetățean al Republicii Moldova având reședința obișnuită într-un stat care este parte la Convenția de la Haga adoptă un copil din Republica Moldova sunt aplicabile dispozițiile acestei convenții. Dacă însă un cetățean străin, cu reședința obișnuită în Republica Moldova, adoptă un copil cetățean al Republicii Moldova care are reședința obișnuită tot în Republica Moldova, nu sunt aplicabile dispozițiile Convenției de la Haga în materia adopției internaționale, chiar dacă cel care adoptă are cetățenia unui stat care este parte la această convenție și chiar dacă această adopție, având un element de extraneitate, este o adopție internațională.

Fiecare stat contractant desemnează o autoritate centrală însărcinată să aducă la îndeplinire obligațiile ce-i sunt impuse prin Convenție (art. 6). Persoanele cu reședința obișnuită într-un stat contractant care doresc să adopte un copil a cărui reședință obișnuită este situată în alt stat contractant, urmează să se adreseze autorității centrale a statului în care își au reședința obișnuită (art. 14). Autoritățile centrale ale ambelor state colaborează și verifică dacă sunt îndeplinite condițiile pentru adopție (art. 15-17). Acestea vor respecta toate măsurile necesare, astfel încât copilul să primească încuviințarea de ieșire din statul de origine, precum și de intrare, și de a locui permanent în statul primitor (art. 18). Adopția certificată conform Convenției de către autoritatea competentă a statului contractant în care a avut loc este recunoscută de drept în celelalte state contractante (art. 23). Recunoașterea adopției implică recunoașterea legăturii de filiație între copil și părinții săi adoptivi și a răspunderii părintești a părinților adoptivi față de copil (art. 26).

Pe 13─15 octombrie 2016, grupul de lucru pentru prevenirea și combaterea practicilor ilicite în domeniul adopției internaționale s-a întâlnit la sediul Biroului Permanent de la Haga. La întâlnire au participat 36 de experți și membri ai Biroului Permanent. Experții au reprezentat 20 de state, atât statele de origine a copiilor, cât și statele „primitoare" de copii, precum și trei observatori ai organizațiilor internaționale din domeniul adopției internaționale [183].

Obiectivul acestui grup de lucru a fost găsirea unei forme mai eficiente de cooperare între statele membre ale Convenției de la Haga pentru a preveni și a aborda cazurile specifice de abuz.

În procesul examinării legislației și stabilirii unor proceduri standard, au fost examinate următoarele aspecte: implementarea în mod corespunzător a procedurilor Convenției de la Haga, verificarea statutului copilului adoptabil, asigurarea principiului superior al copilului și colaborarea statelor în domeniul dat.

Grupul a recomandat elaborarea unei proceduri-model pentru a răspunde la anumite cazuri de practici ilicite, luând în considerare, ca exemplu, gravitatea practicii ilicite și etapa în care a fost descoperit. Grupul a fost de acord că procedura ar putea aborda, de asemenea, consilierea, căile de atac și sancțiunile.

Grupul a subliniat importanța abordării nevoilor victimelor, prin furnizarea de servicii adecvate, care ar putea include consiliere și sprijin (cu confidențialitate corespunzătoare), inclusiv prin recunoașterea greșelilor și restabilirea de contact și/sau a identității în cazul în care se dorește.

Experții au recomandat ca ambele state de origine și primire a copiilor să dezvolte resursele necesare pentru a răspunde necesității victimelor, în special, în căutarea de origini în cazul practicilor ilicite.

Totodată, grupul de experți a recomandat efectuarea unui studiu de fezabilitate privind stabilirea unui protocol de siguranță pe site-ul Conferinței de la Haga, unde statele vor putea accesa informații despre procedurile specifice, alerte ale practicilor ilicite și organismelor de adopție care au pierdut acreditarea etc. [183].

După studiul de fezabilitate s-a propus elaborarea unor instrumente privind stabilirea procedurii -model pentru practicile ilicite în domeniul adopției internaționale. Instrumentele vor fi elaborate de un subgrup al grupului de experți, iar ulterior revizuite integral de grupul de experți. Instrumentele aprobate de grupul de experți vor fi distribuite pentru comentarii tuturor statelor contractante la Convenția de la Haga. Grupul de experți privind practicile ilicite în domeniul adopției internaționale va raporta din nou în 2018.

Din categoria convențiilor multilaterale care prevăd în dispozițiile lor și instituția adopției este și Convenția CSI cu privire la asistență juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22 ianuarie 1993 [49].

Dispozițiile cu privire la adopție sunt inserate în art. 37 din Convenție: „Înfierea sau anularea acesteia este determinată de legislația Părții contractate, al cărei cetățean este înfietorul la momentul depunerii cererii de înfiere sau de anulare a acesteia. Dacă copilul este cetățean al altei Părți Contractante, atunci la momentul înfierii sau anulării acesteia urmează a fi obținut acordul reprezentantului lui legal și al organului de stat competente, precum și acordul copilului, dacă acesta se cere în conformitate cu legislația Părții Contractante, al cărei cetățean este acesta. Dacă copilul este înfiat de soți, dintre care unul este cetățean al unei Părți Contractate, iar celălalt – al

altei Părți Contractate, înfierea sau anularea acesteia va fi efectuată în conformitate cu condițiile prevăzute de legislațiile ambelor Părți Contractante. În cauzele care țin de înfiere sau de anularea acesteia este competentă instituția Părții Contractate, al cărei cetățean este înfietorul la momentul depunerii cererii de înfiere sau de anulare a acesteia, iar în cazul, prevăzut de p.3 al prezentului articol, este competentă instituția acelei Părți Contractate, pe teritoriul căreia soții au sau au avut ultimul domiciliu sau reședință comună" [49].

Ceea ce consemnăm complementar, este diferența terminologică dintre noțiunea de "înfiere" prevăzută în Convenția CSI cu privire la asistență juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală și "adopție", noțiune prevăzută de Convențiile internaționale și de legislația națională. După cum a fost menționat, noțiunile de "adopție" și "înfiere" nu diferă conceptual, dar considerăm necesară o unitate la toate prevederile legislative în materie de adopție internațională, pentru ca ulterior să nu apară confuzii terminologice.

Examinând normele juridice citate, constatăm că acestea reprezintă norme de drept internațional privat care reglementează modul de determinare a legii aplicabile în cazul adopției internaționale. Astfel, conform art. 37 din Convenția CSI cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială, penală, pentru stabilirea legii aplicabile în cazul adopției internaționale, este luat drept punct de legătură cetățenia înfietorului la momentul depunerii cererii de înfiere.

Articolul 32 din Legea RM privind regimul juridic al adopției dă o soluție ce vizează ca punct de legătură domiciliul copilului adoptabil. Totuși, de menționat că art. 32 din lege poartă un caracter supletiv, or acesta conține o sintagmă conform căreia adopția se efectuează „ținându-se cont și de legislația statelor în care aceștia din urmă (adoptatorii) își au domiciliu la data depunerii cererii de adopție, precum și în conformitate cu tratatele internaționale sau cu tratele bilaterale la care Republica Moldova este parte". Acest fapt nu exclude aplicabilitatea legislației naționale a Republicii Moldova, în special, în partea ce ține de respectarea condițiilor de fond ale adopției și a condițiilor de obținere a acordului Republicii Moldova ca Stat de origine. Principiul respectării legislației Statului de origine este expus în alin. (2) art. 37 din Convenția CSI cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală.

Un alt tratat relevant privind instituția adopției pentru statele europene este Convenția Consiliului Europei în materie privind adopției de copii din 1967, care tratează problema adopției naționale. Convenția a fost revizuită la 27 noiembrie 2008, în scopul racordării prevederilor acesteia la evoluțiile realizate în domeniul social și juridic, în special în partea ce ține de statutul juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, la Recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1443 (2000) [51].

Convenția este ratificată de către 16 state (parte la ea prin aderare), iar alte 3 state (Franța, Luxemburg și Islanda) au semnat-o doar, fără ratificarea ei ulterioară. Republica Moldova nu este parte la această Convenție. Specificul acesteia reiese din faptul că, spre deosebire de cele enumerate mai sus, ea nu este axată pe reglementarea adopțiilor cu elemente de extraneitate, ci introduce o serie de standarde minime pentru calitatea legilor naționale ale statelor membre.

Convenția europeană în materia adopției de copii (revizuită), de exemplu, afirmă că „autoritatea competentă nu încuviințează adopția decât dacă și-a format convingerea că adopția este în interesul superior al copilului". Convenția europeană în materia adopției de copii (revizuită) stipulează, de asemenea, că adopția nu ar trebui să fie încuviințată de către autoritatea competentă fără „consimțământul copilului, despre care se consideră, conform legislației, că are un nivel suficient de înțelegere". În plus, copilul despre care se consideră că nu înțelege acest lucru „este consultat în măsura în care este posibil, iar opinia și dorințele sale sunt luate în considerare ținându-se seama de gradul său de maturitate" [90, p.107].

Analiza acestei Convenții ne dă posibilitate să concluzionăm despre conținutul ei că este în concordanță cu prevederile Convenției de la Haga. Totodată, Convenția obligă introducerea unor norme materiale, care în unele cazuri nu coincid cu legislația națională (ca exemplu, art.7 din Convenție care prevede: „legislația națională poate permite adopția unui copil: a) de către două persoane de sex diferit care sunt căsătorite una cu cealaltă, sau atunci când există o astfel de instituție, care au încheiat un parteneriat înregistrat; b) de către o singură persoană").

La examinarea Convenției nominalizate mai sus, inclusiv a raportului cu principiile și obiectivele propunerilor solicitate pentru elaborarea unui Regulament, conchidem că sugestiile prezentate ar facilita libera circulație a persoanelor și soluționarea multor probleme ce țin de dreptul internațional privat în domeniul recunoașterii și executării hotărârilor de adopție. Contrară ar fi încălcarea normelor materiale prevăzute de legislația națională, precum obligativitatea unei căsătorii și inexistența reglementărilor privind parteneriatele înregistrate.

La 06.12.2016 a fost prezentat un raport conținând recomandări adresate Comisiei privind aspectele transfrontaliere ale adopțiilor din cadrul Parlamentului European [126]. Ulterior s-au făcut niște recomandări detaliate pentru un Regulament al Consiliului privind recunoașterea transfrontalieră a hotărârilor de adopție. Parlamentul European a adoptat raportul care soluționează o parte din problemele izvorâte din aspecte legate de adopțiile transfrontaliere. Documentul propune o serie de soluții atât legislative, cât și nelegislative cu privire la problemele ce țin de aspecte legate de adopțiile în contexte transfrontaliere. De asemenea, se recomandă adoptarea unui regulament în care să fie tratată recunoașterea transfrontalieră a hotărârilor interne de adopție. Întrucât la nivel european nu există un cadru obligatoriu pentru recunoașterea hotărârilor de

adopție pronunțate în urma unei proceduri naționale, se impune o acțiune legislativă astfel încât dreptul cetățenilor europeni la viața de familie și la libera circulație să fie respectat în permanență. Raportul subliniază, de asemenea, importanța elaborării unor standarde minime comune pentru adopții, dar și necesitatea unei mai bune cooperări în materie de justiție civilă în domeniul adopțiilor. Unul dintre obiectivele principale ale Uniunii este acela de a dezvolta un spațiu de libertate și justiție în cadrul căruia se asigură libera circulație a persoanelor, iar recunoașterea automată a hotărârilor de adopție pronunțate într-un stat membru este extrem de oportună.

De altfel, Republica Moldova a aderat la un șir de tratate cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală care, la rândul lor, au prevederi legale privind condițiile de formă ale adopției internaționale:

- Tratat între Republica Moldova și Republica Lituania cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XIII din 10.06.1993, publicat în ediția „Tratate Internaționale", vol. 19.
- Tratat între Republica Moldova și Republica Letonă cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la Riga la 14.04.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XIII din 10.06.1993.
- Tratat între URSS și Republica Socialistă Cehoslovacă privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Tratatul, pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Cehă, semnat la Moscova la 12.08.1982 este în vigoare din 26.08.2005.
- Tratat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Chișinău la 06.07.1996, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1018-XII din 03.12.1996;
- Acord între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Ankara la 22.05.1996, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1017-XIII din 03.12.1996;
- Tratat între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la Moscova la 15.02.1993 ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.260-XIII din 04.11.1994.
- Tratat între Republica Moldova și Republica Azerbaidjan cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, famială și penală, semnat la Baku la 26.10.2004, în vigoare din 12.02.2005.
- Tratat între Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și relații juridice în materie civilă și penală, semnat la Kiev la 13.12.1993, în vigoare din 24.04.1995. Tratatul între

Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și Republica Socialistă Cehoslovacia privind asistența juridică și raporturilr juridice în materie civilă, familială și penală, încheiat la Moscova la 12.08.1982 (în vigoare în relațiile între R.Moldova și Slovacia din 26.05.2006).

- Tratatul între Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și Republica Populară Ungară privind asistența recirpocă în materie civilă, familială și penală, încheiată la Moscova la 15.07.1958 (în vigoare în relațiile între R. Moldova și Ungaria din 19.10.2007 în baza Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare privind succesiunea de către Republica Moldova a tratatelor bilaterale încheiate între Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și Republica Ungară, semnat la Budapesta la 17.11.2005).

Printre cele mai importante acte cu caracter normativ și interpretativ în domeniul reglementării juridice a adopției în plan național sunt:

- Constituția Republicii Moldova adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29 iulie 1994, intrată în vigoare la 27 august 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1/1994).
- Codul familiei al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.1316-XIV din 26.10.2000, în vigoare la 26.04.2001 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.47-48/2001.
- Codul de procedură civilă adoptat la 30.05.2003 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.111-115/451 din 12.06.2003.
- Legea privind regimul juridic al adopției nr. 99 din 28.05.2010 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 131-134.

O serie de acte normative în domeniul adopţiei elaborate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) au fost aprobate de Guvernul Republicii Moldova. Acestea au permis implementarea cu succes a Legii RM privind regimul juridic al adopției, adoptată la 28 mai 2010 şi care este bazată pe prevederile Convenției de la Haga.

Pe lângă o Lege-cadru conformă Convenției de la Haga, a fost necesară adoptarea unui set întreg de acte normative secundare, care să permită la nivel administrativ și instituțional aplicarea normelor juridice ale acesteia.

Guvernul a aprobat Regulamentul privind procedura de acreditare și modul de funcționare a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova și lista serviciilor și activităților pe care le pot desfășura în domeniul adopției internaționale (Hotărârea Guvernului nr. 550 din 22.07.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de acreditare și modul de funcționare a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova, publicat la 29.07.2011, în Monitorul Oficial nr.122-127).

A fost aprobată instituirea unui Consiliu Consultativ pentru Adopții (CCA) și aprobarea Regulamentului de activitate a lui. Acesta are drept obiectiv consolidarea parteneriatului între

autoritățile cu competențe în domeniul adopției internaționale și societatea civilă. Membrii CCA se întâlnesc fără o regularitate anumită, în funcție de numărul dosarelor prezentate de MSMPS. În baza dosarelor expediate de țările primitoare, secretariatul CCA pregătește formularele anonime ale adoptatorilor, cărora le sunt atribuite puncte în urma evaluării.

Pe parcursul anului 2016 au fost convocate patru ședințe ale CCA, în cadrul cărora a fost examinată oportunitatea avizării prealabile a deciziilor MSMPS privind selectarea adoptatorului potrivit pentru copilul adoptabil în cazul a 12 cupluri de adoptatori și 17 copii adoptabili. În aceste cazuri a fost examinată potrivirea prealabilă a 4 cupluri de frați (3 cupluri a câte 2 copii și 1 cuplu a câte 3 copii) și 4 copii adoptabili cu vârsta mai mare de 7 ani, 3 copii adoptabili încadrați în grad de dizabilitate sau care prezintă un risc sporit de dezvoltare ulterioară a maladiilor ereditare și/sau o anamneză ereditară/genetică agravată și 1 copil până la vârsta de 7 ani.

De asemenea, în cadrul ședințelor Consiliului Consultativ pentru Adopții s-a discutat oportunitatea separării fraților prin adopție națională sau internațională în 7 cazuri (20 copii) [101].

Regulamentul privind procedura de evaluare a garanțiilor morale și condițiilor materiale ale solicitanților pentru adopție stabilește scopul, etapele și procedura de evaluare a garanțiilor morale și condițiilor materiale ale solicitanților pentru adopție națională, precum și instrumentele de bază pentru aplicarea procedurii de evaluare.

Grila de evaluare a dosarului adoptatorului străin pentru realizarea procedurii de potrivire prealabilă e menită să asigure transparența selectării adoptatorului potrivit pentru copilul adoptabil, bazându-se pe: abilitățile parentale ale adoptatorilor care se întemeiază pe acte confirmative, mediul social și familial al adoptatorului, studiile, asigurarea materială corespunzătoare [203].

La realizarea reformei în domeniul adopției copiilor s-a considerat că în acest mod se va asigura prevenirea răpirii, vânzării sau traficului de copii și se vor elimina abuzurile asociate cu adopția națională și internațională.

1.2. Problema științifică, obiective și direcții de soluționare

Problema științifică propusă spre soluționare constă în elaborarea unor standarde comune pentru procedura adopției internaționale (condiții de fond, condiții de formă, recunoașterea și efectele hotărârilor adopției internaționale), prin integrarea cadrului convențional în legislația națională, în vederea consolidării cooperării judiciare între state.

Astfel, vor fi stabilite și evidențiate problemele cu care se confruntă procedura adopției internaționale, propunerile de îmbunătățire a reglementărilor legislative naționale, precum și doctrina în acest domeniu, prin formularea propunerilor de uniformizare și armonizare a normelor materiale și conflictuale.

Scopul principal al cercetării este analiza multilaterală și complexă a adopției internaționale prin determinarea unor instrumente juridice internaționale de protecție, a examinării detaliate a condițiilor de fond și de formă a procedurii adopției internaționale.

Atingerea scopului propus va fi realizată prin examinarea detaliată a următoarelor direcții de cercetare:

1. Va fi delimitat domeniul de aplicare a Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, pentru a evidenția lacunele în ceea ce privește aplicarea uniformă a acestei Convenții. La nivelul Uniunii Europene, dar și la nivel național, orientările în domeniul drepturilor omului joacă un rol important în promovarea și protecția drepturilor copilului. În pofida unui cadru destul de vast de instrumente juridice, standarde și angajamente privind drepturile copilului și a primelor progrese în atingerea stipulărilor prevăzute, realitatea este foarte contrastantă, inclusiv în domeniul adopției internaționale. Din acest motiv, se cere raportarea la Convenția de la Haga, care este cel mai important instrument juridic în domeniul adopției internaționale.

2. Pentru efectuarea unei expertize de compatibilitate a cadrului național cu cel internațional este necesară o analiză detaliată a adopției internaționale, care a fost efectuată prin metodele istorică, comparativă, logică și cea de sinteză, fiecare din ele contribuind la anumite aspecte ale cercetării. Menționarea metodelor vine de la ideea că în cercetarea de față sunt incluse și surse doctrinare privind procedura adopției internaționale, dar și aspecte comparative cu multe state din Uniunea Europeană.

3. Pentru a analiza diversitatea normelor în domeniul adopției internaționale, este necesar de cercetat în detaliu terminologia specifică, aspectele evolutive și diversitatea acestor norme.

Pe parcursul analizei, ne confruntăm cu apariția conflictelor de legi în ceea ce privește adopția internațională. Aceste conflicte de legi în domeniu apar din motivul că adopția internațională se reglementează neuniform în diferite sisteme de drept, fiind, de altfel, recunoscute mai multe tipuri de adopții la nivel național și internațional. În pofida reglementărilor internaționale în materie, între state există încă opinii contradictorii cu privire la principiile care ar trebui să guverneze procesul de adopție și apar divergențe privind legea aplicabilă adopției și efectele juridice ale procesului de adopție.

O situație similară se regăsește și în RM, unde condițiile de fond pentru încheierea adopției internaționale sunt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui care urmează să fie adoptat, iar în ceea ce privește legea aplicabilă condițiilor de formă ale adopției internaționale, o reglementare directă nu este cunoscută.

4. Pentru identificarea normelor conflictuale cu privire la condițiile de fond și de formă ale adopției internaționale, se vor analiza multiaspectual condițiile de fond și de formă ale adopției din punctul de vedere al problematicii aparente, inclusiv al reglementărilor naționale și internaționale în acest domeniu. Intercalarea și confruntarea condițiilor de fond și de formă în dreptul internațional privat pune ca obiectiv de bază stabilirea unor puncte de reper pentru determinarea și evidențierea lor ulterioară.

5. Adopția este o formă de protecție familială, de obicei, aplicată după tutelă și alte servicii de plasament de tip familial. Luând în considerare speculațiile din ultima vreme, această formă de protecție este tot mai rar întâlnită. Menționăm faptul că numărul adopțiilor internaționale a scăzut de la 28.844 în 2010, până la 12.202 în 2015 pe plan internațional [183]. În ceea ce privește RM, numărul adopțiilor este unul stabil, 2013 – 4 adopții, 2014 – 17 adopții internaționale, 2015 –10 adopții internaționale, 2016 –11 adopții internaționale, dar per ansamblu numărul adopțiilor internaționale este în descreștere după intrarea în vigoare a Legii RM privind regimul juridic al adopției prin introducerea unor norme mai restrictive în domeniu [101] (Anexa nr.1 și 2).

În vederea eficientizării de aplicare a adopției internaționale ca formă de protecție, au fost formulate principii și standarde comune în materia adopției internaționale pentru uniformizarea legislației naționale și armonizarea ei la standardele internaționale.

6. Soluționarea unor aspecte ale adopției a fost examinată și la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. Astfel, în studiul realizat vom analiza date statistice și vom aduce exemple de hotărâri din jurisprudența națională și jurisprudența CtEDO pentru a elucida necesitățile și problematica actuală în ceea ce privește adopția internațională.

7. Convenția de la Haga prevede un sistem de cooperare administrativă și recunoaștere a adopțiilor internaționale. Recunoașterea adopției internaționale se face automat în toate statele semnatare, fără a fi necesară vreo procedură specifică pentru ca recunoașterea adopției să producă efecte. Recunoașterea deciziei adopției nu este suficientă pentru a garanta coerența internațională a statutului adoptatului. Mai este necesar ca efectele legăturii de adopție să fie echivalente, cel puțin în esență, în toate statele chemate să o recunoască. Elaborarea de reguli materiale, armonizarea lor cu cele internaționale vor avea menirea să garanteze o echivalență minimă a efectelor adopției pe plan internațional.

Republica Moldova, în acest sens, este cu un pas înainte, deoarece Legea RM privind regimul juridic al adopției este un act normativ elaborat de RM în contextul normelor internaționale prevăzute de Convenția de la Haga.

În final, menționăm că la elaborarea tezei a fost folosit un complex material bibliografic care ne-a permis să realizăm o analiză comparativă a situației existente în domeniu, să identificăm

lacunele, să formulăm problema de cercetare și direcțiile de soluționare a ei, în măsura în care ele sunt legate de tematica cercetată și să înaintăm propuneri ce vor contribui la perfecționarea cadrului normativ în domeniul examinat.

Cercetarea realizată se înscrie în cadrul general, implicând deopotrivă teoria și practica dreptului, rezultatele studiului științific urmând a fi folosite de către instituțiile specializate în activități ce țin de analiza și cercetarea adopției internaționale în scopuri practice.

1.3. Concluzii la Capitolul 1

Ca urmare a investigației, a conceptelor doctrinare și a cadrului normativ cercetate în acest capitol, concluzionăm următoarele:

În literatura de specialitate autohtonă, subiectul dezvoltat a fost studiat preferențial în dreptul familiei și în dreptul procesual civil. Cu toate că Legea RM privind regimul juridic al adopției a intrat în vigoare de 8 ani, fiind o compilație a Convenției de la Haga, ea periodic suferă schimbări substanțiale, din cauza lipsei relației cognitive dintre teorie și practică. Astfel, la elaborarea legislației nu a fost luată în considerare dezvoltarea continuă a societății, creșterea numărului adopțiilor naționale, globalizarea și migrația continuă a cetățenilor, și, nu în ultimul rând, situația social-economică ce persistă în Republica Moldova. În acest sens, considerăm oportună cercetarea aprofundată a cadrului normativ și legislativ național și internațional, analiza statisticii privind adopțiile internaționale și a practicii judiciare naționale și internaționale.

Integrarea Republicii Moldova în spațiul internațional și european solicită aplicarea unor principii comune și doctrinare, care se referă și la conceptul și natura juridică a adopției.

În ce privește conceptul adopției internaționale, putem preciza că suntem de acord că adopția are fundament juridic complex, iar în cazul adopției internaționale, apare și un al treilea element – cel străin. Complexitatea adopției rezidă în faptul că manifestarea de voință a viitorilor părinți și copii trebuie să fie una reciprocă și, în esență, are mai mult legătură emoțională decât juridică, deoarece însăși dorința și conștientizarea forțelor proprii poate convinge autoritatea de a elibera actul necesar. În acest context, am considerat că esența adopției este filiația apărută între copil și părinții adoptivi, precum și drepturile și obligațiile care izvorăsc din actul legal eliberat de o autoritate a statului. Conceptul adopției internaționale prevăzut în Convenția de la Haga și în Legea RM privind regimul juridic al adopției, în linii mari, prevăd numai statutul persoanei și deplasarea părintelui dintr-un stat în altul. Suntem siguri de faptul că un astfel de concept nu poate îngloba tot ce am dori, dar legătura celor trei elemente este absolut necesară la fundamentarea unei definiții a adopției internaționale.

Dacă ne referim la natura juridică a adopției internaționale, depistăm că determinarea naturii juridice a adopției presupune rezolvarea a două probleme de calificare. În primul rând, se stabilește care dintre cele două elemente de structură ale adopției este predominant: actul de voință al persoanelor prevăzute de lege sau hotărârea judecătorească. A doua problemă de calificare a naturii juridice a adopției este manifestarea de voință a persoanelor care, potrivit legii, sunt chemate să consimtă la adopție: manifestarea de voință a persoanelor prevăzute de lege constituie un acord de voință sau reprezintă doar juxtapunerea unor acte unilaterale. Conchidem faptul că o adopție nu poate avea loc în cazul când nu este un acord de voință al părinților adoptatori, al copilului și/sau al părinților biologici. O adopție nu poate avea loc dacă o persoană nu este de acord să adopte un copil. Or, în contextul expunerii supra, considerăm oportună introducerea unui nou element, cel de extraneitate, acesta fiind un element specific pentru o adopție internațională. Menționăm faptul că adopția, inclusiv cea internațională, este o instituție unde atât actul de voință, cât și hotărârea judecătorească sunt elemente de procedură, se suprapun și se intercalează reciproc, iar elementul de extraneitate le înglobează formând un act juridic final îndeplinit – adopția.

Problemele legate de raporturile familiale (notăm situațiile privind procedura adopției) sunt mai dese și complexe, iar Convenția de la Haga este în imposibilitate de a acoperi tot spectrul de situații care pot apărea în domeniul adopției internaționale. Menționăm că instrumentele juridice de drept internațional privat în domeniul protecției copilului nu sunt actualizate și utilizate în vederea prevenirii apariției unor conflicte de legi. Exemplificăm situația cu tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, unde până în prezent adopția este reglementată sub noțiunea de înfiere, iar normele prevăzute în acest tratat nu coincid cu cadrul normativ național și internațional.

Posibilitatea aplicării convențiilor de drept internațional privat pe teritoriul RM a avut drept rezultat modificări legislative și posibilitatea utilizării unei proceduri strict determinate. Cu toate că domeniul drepturilor copiilor în RM este permanent în ascensiune și unul dezvoltat comparativ cu fostele țări din CSI, până la standardele europene și internaționale domeniul protecției drepturilor copilului necesită o armonizarea integrală a prevederilor legale și racordarea lor la normele internaționale.

2. LEGEA APLICABILĂ ADOPȚIEI INTERNAȚIONALE INSTITUȚIEI ADOPȚIEI INTERNAȚIOANLE ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

2.1. Determinarea legii aplicabile încheierii adopției

În majoritatea legislațiilor, adopția este privită ca o manifestare de voinţă săvârşită în scopul creării raporturilor de rudenie civilă prevăzute de lege şi ca o modalitate de protecție a copilului.

Adopția este calificată ca o instituţie a dreptului substanţial, a dreptului civil sau ca act de stare civilă ori a dreptului familiei (Austria, Germania, Spania, Franţa, Portugalia). În Anglia, Suedia şi într-o oarecare măsură în Italia, există legislaţii potrivit cărora adopţia este o instituţie în care prevalează aspectele de drept procesual civil sau, după caz, administrativ, ea fiind văzută și ca un act de autoritate. Dacă adopţia este calificată ca instituţie a dreptului substanţial, se vor pune în mod distinct două probleme de drept internaţional privat: soluţionarea conflictului de legi (stabilirea competenţei legislative) și soluţionarea conflictului de jurisdicţii (stabilirea competenței jurisdicționale) [66, p.29]. Aceasta presupune că nu întodeauna competenţa jurisdicţională şi cea legislativă vor coincide.

Potrivit legislației RM, adopţia este o instituţie aparţinând dreptului substanțial. Hotărârea judecătorească prin care se încuviinţează adopţia, chiar dacă are valoare constitutivă şi este un element de validitate al adopţiei, nu afectează calificarea adopţiei ca act de drept privat, ci doar îi conferă solemnitate.

Adopția este, indiscutabil, o problemă de statut personal. Dreptul pozitiv al Republicii Moldova a rămas atașat legii naționale căreia îi supune statutul personal, deoarece acesta prezintă avantajul certitudinii, al stabilității și al permanenței – calități indispensabile materiei.

Pentru încheierea valabilă a unei adopții, se impune îndeplinirea condițiilor de fond și de formă conform legislației în vigoare.

Dacă am face analogie cu încheierea căsătoriei sau cu un alt act juridic, condițiile de fond la adopţie fiind considerate ca privind crearea unei legături juridice între adoptat şi adoptatori, atunci ar exista tendința de a se verifica aptitudinea celor două părţi la adopţie prin prisma legii lor naţionale. Astfel, pentru momentul creării legăturii de filiaţie adoptivă, pare a se impune sistemul aplicării cumulative a celor două legi prezente – legea naţională a adoptatorului şi legea naţională a adoptatului. Dacă luăm în considerare interesul adoptatului sau al adoptatorului, pare a prevala, cu titlu exclusiv, una sau alta din legile naţionale în conflict, în funcţie de rolul mai mare acordat de către legiuitor interesului protejat prin adopţie.

Prin cele expuse supra, ne-am propus să evidențiem variantele existente în doctrină şi jurisprudență în ceea ce privește determinarea legii aplicabile condiţiilor de fond la adopţie. Ţinând

seama de pluralitatea legilor naţionale prezente în momentul încheierii adopţiei, doctrina a elaborat numeroase sisteme. Aceste sisteme sunt următoarele:

- aplicarea exclusivă a legii uneia dintre părţi, fie legea adoptatorului, fie legea adoptatului. Astfel, una dintre legi este înlăturată pentru a se aplica cealaltă lege atât pentru adoptat, cât şi pentru adoptator;
- aplicarea distributivă a celor două legi, ceea ce înseamnă că fiecare dintre părţi, adoptatul şi adoptatorul, este supus legii lui naţionale;
- aplicarea cumulativă a celor două legi, în care fiecare parte va trebui să îndeplinească atât condiţiile de fond, prevăzute de legea sa naţională, cât şi cele prevăzute de legea personală a celeilalte părţi;
- aplicarea unui sistem combinativ între cele enumerate [4, p.46].

Sistemul aplicării exclusive a legii naţionale a adoptatorului

Examenul comparativ al dreptului internaţional privat din unele ţări europene ne permite să indicăm sistemele care au fost consacrate în problema legii aplicabile condiţiilor de fond la adopţie. Astfel, există două sisteme. Primul sistem este unul combinativ între aplicarea distributivă a celor două legi naţionale şi aplicarea cumulativă a acestora pentru condiţiile corelative (Belgia, Spania, Olanda).

Cel de-al doilea sistem este sistemul aplicării legii naţionale a adoptatorului tuturor condiţiilor de fond la adopţie, cu excepţia condiţiei consimţământului părinţilor fireşti ai copilului şi al reprezentării sale care sunt guvernate de legea naţională a adoptatului (Franţa, Austria, Germania, Spania). Dreptul german nu oferă un răspuns ferm, cel austriac purcede la aplicarea cumulativă a legii naţionale a celor doi soţi, legiuitorul spaniol aplică legea naţională a soţului, iar cel francez dă întâietate legii efectelor căsătoriei, în cazul când soţii adoptatori au cetăţenii diferite.

Încuviințarea adopției presupune îndeplinirea unor condiții de fond și de formă ale actelor juridice care compun această operațiune juridică.

Relativ la condițiile de fond, în dreptul intern și în literatura juridică a devenit tradițională diviziunea în condiții de fond pozitive şi condiții de fond negative (impedimente la adopție), ca și în materia căsătoriei [20, p. 25].

Condițiile de fond pozitive trebuie să existe pentru ca adopția să poată fi încuviințată, în timp ce condițiile de fond negative nu trebuie să existe.

O altă clasificare a condițiilor adopției distinge: în condiții privitoare la adoptator, condiții privitoare la adoptat și condiții obligatorii pentru ambii. Această clasificare evidențiază principalele subiecte ale adopției și prezintă interes practic în dreptul internațional privat. Cele două clasificări pot fi combinate [5, p. 413].

2.1.1. Norma conflictuală cu privire la condițiile de fond ale adopției internaționale

Adopţia copiilor domiciliaţi pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane cu domiciliul în străinătate are loc în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova, ţinându-se cont şi de legislaţia statelor în care aceştia din urmă îşi au domiciliul la data depunerii cererii de adopţie, precum şi în conformitate cu tratatele internaţionale sau cu tratatele bilaterale la care Republica Moldova este parte.

Adopţia copiilor cetăţeni ai Republicii Moldova cu domiciliul în afara ţării efectuată de organele abilitate ale statului străin, pe al cărui teritoriu adoptatorul îşi are domiciliul, este recunoscută ca fiind valabilă în Republica Moldova doar dacă statul străin este parte la Convenţia de la Haga sau parte la un tratat bilateral în domeniul adopţiei încheiat cu RM şi dacă autoritatea centrală din RM şi-a exprimat anticipat acordul la adopţie [83].

Condiţiile de fond pentru încheierea adopţiei sunt stabilite de legea naţională a adoptatorului şi a celui ce urmează a fi adoptat. Aceştia trebuie să îndeplinească şi condiţiile care sunt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naţionale. Prin urmare, fiecare este supus legii lui naţionale şi cumulativ pentru condiţiile obligatorii ambelor.

Potrivit dreptului internaţional privat, cetăţenia este punctul de legătură pentru determinarea legii aplicabile, atunci când adoptatul şi cel care adoptă au cetăţenii diferite.

Dacă luăm în considerare interesul adoptatului sau adoptatorului, pare a prevala cu titlu exclusiv una sau alta din legile naționale în conflict, în funcție de rolul mai mare acordat de legiuitor interesului protejat prin adopție.

Republica Moldova acordă prioritate totuși în funcție de criteriul domiciliului, astfel delimitând-se trei categorii:

- adopția națională;
- adopția națională a cetățenilor Republicii Moldova plecați peste hotare (avându-se în vedere cei care au domiciliu permanent în afara teritoriului Republicii Moldova);
- adopția internațională.

Scopul oricărei adopții reprezintă interesul copilului, care este și cea mai importantă condiție de fond pentru efectuarea actului juridic de adopție. Prin interesul adoptatului trebuie înțeleasă cerința ca adoptatorul să poată oferi condițiile materiale și garanțiile morale necesare asigurării dezvoltării armonioase a copilului.

În prezent, faptul că adopția se realizează doar pentru protejarea intereselor superioare ale copilului reprezintă nu numai o condiție a adopției, ci și un principiu fundamental consacrat, atât de legislația internă, cât și de actele internaționale în materie la care RM este parte. Principiul

superiorității interesului copilului, prezintă următoarele elementele esențiale care interferează cu adopția internațională:

- interesul copilului are, în mod preponderent, o natură personal nepatrimonială, în sensul că cel care adoptă trebuie să-i asigure copilului condițiile necesare creșterii și dezvoltării sale fizice și morale. Însă interesul patrimonial exclusiv al copilului, de exemplu cel de a veni la moștenirea adoptatorului, nu satisface exigențele acestui principiu, ceea ce nu înseamnă însă că nu pot fi avute în vedere și interesele patrimoniale ale copilului;

- expresia „interesul superior al copilului" semnifică faptul că, în mod firesc, legislația nu poate face abstracție de faptul că în realizarea operațiunii juridice a adopției celelalte persoane implicate, precum cel care adoptă sau chiar părinții firești ai copilului, pot avea propriile interese. Punând pe balanță aceste interese, cel al copilului este superior și trebuie să fie luat în considerare ca prioritate în soluționarea unei cereri privind încuviințarea adopției;

- respectarea interesului superior al copilului presupune, în cazul adopției internaționale, un corp de norme juridice a căror respectare să prevină vânzarea și traficul de copii, precum și faptul că deplasarea copilului în străinătate se face în exclusivitate în scopul de a-i asigura o familie stabilă și armonioasă [20, p. 271].

În privința condițiilor a căror respectare trebuie verificată de țara de primire (art. 5), ele se referă în mod esențial la viitorii adoptatori.

Formularea condițiilor enunțate în art. 4 și 5 al Convenției de la Haga va părea, fără îndoială, din multe puncte de vedere, imprecisă. Trebuie amintit aici că scopul nu era de a stabili o convenție detaliată, purtând o lege uniformă asupra adopției internaționale, nicio convenție unificând regulile de conflict, ci, înainte de toate, de a instaura o cooperare juridică în domeniul adopției internaționale între autoritățile competente. Era vorba ca, în măsura posibilului, statele contractante să nu fie obligate a modifica soluțiile propriului lor drept. Condițiile formulate de Convenția de la Haga reflectă un consens minim atins asupra câtorva principii de fond considerate esențiale. La punerea lor în aplicare, aceste principii trebuie să fie precizate și completate de legea națională sau de legile aplicabile pentru adopție [48].

Articolul 35 din Legea privind regimul juridic al adopției prevede faptul că cererea adoptatorului cu domiciliu în străinătate, care dorește să adopte un copil cu domiciliul în Republica Moldova, este luată la evidență de autoritatea centrală din Republica Moldova numai în cazul în care autoritățile/organizațiile cu atribuții în domeniul adopției internaționale din statul primitor atestă că:

a) Adoptatorul este apt să adopte, în conformitate cu legislația statului primitor.

b) adoptatorul dispune de garanţii morale şi întruneşte condiţiile materiale pentru asigurarea unei dezvoltări armonioase copilului după încuviinţarea adopţiei şi, după caz, este pregătit să îngrijească copilul care suferă de o maladie gravă;
c) adoptatorul este familiarizat cu legislaţia privind adopţia în Republica Moldova şi a beneficiat în statul primitor de informarea şi de pregătirea necesară în vederea adopţiei internaţionale;
d) este asigurată monitorizarea evoluţiei copilului după adopţie pe o perioadă de cel puţin 5 ani;
e) sunt asigurate servicii postadopţie pentru copil şi familie în statul primitor. [83, art. 35].

În baza celor expuse putem determina din cadrul normativ al Republicii Moldova următoarele condiții de fond privitoare la adoptator:

A. capacitatea civilă a persoanei care dorește să adopte (unde se include vârsta și capacitatea de exercițiu ale adoptatorului);

B. durata căsătoriei;

C. îndeplinirea garanțiilor morale și condițiile materiale necesare dezvoltării multilaterale și armonioase a personalității copilului.

A.Vârsta necesară a părinților adoptivi rezultă și din cerința exprimării consimțământului pentru a fi valabil, dar și din motivul că, în urma actului juridic de adopție, drepturile și obligațiile părintești trec de la părintele biologic la părintele adoptator. Cel care dispune de capacitate juridică de exercițiu deplină poate adopta, indiferent de naționalitate, rasă, sex sau religie. Persoana poate adopta, fie că este căsătorită, fie că este necăsătorită și indiferent de faptul dacă are sau nu copii.

Articolul 12 din Legea RM privind regimul juridic al adopției stipulează că în calitate de adoptatori pot fi cetățenii de ambele sexe, care au împlinit vârsta de 25 de ani şi sunt cu cel puțin 18 ani mai în vârstă decât cel pe care doresc să-l adopte, dar nu cu mai mult de 48 de ani. Instanța de judecată poate încuviința adopția chiar dacă diferența de vârstă dintre copil şi adoptator este mai mică de 18 ani, dar în niciun caz mai puțin de 16 ani. Adică diferența de vârstă dintre adoptator și adoptat trebuie să fie asemănătoare cu cea dintre părinți și copii. Este suficient ca doar unul dintre soți să aibă împlinită vârsta de 25 de ani [83, art.12]. Până la adoptarea Legii privind regimul juridic al adopției, în legislația Republicii Moldova era prevăzută vârsta adoptatorilor minimă de 25 de ani și maximă de 50 de ani. Luând în considerare transformările societății contemporane, globalizarea continuă a populației, s-a impus necesitatea de a fi efectuate schimbări, din punct de vedere psihologic și sociologic considerându-se corectă nu impunerea unui plafon de vârstă, ci stabilirea unei diferențe de vârstă cât mai apropiată de cea naturală.

B. În esență, nicio lege națională și internațională nu poate discrimina părinții adoptivi privind starea lor civilă. Din această cauză, conform actelor normative în vigoare, adoptator poate fi atât o persoană căsătorită, cât și una necăsătorită. Singura condiție pentru cupluri este ca adopția

copilului de către soți să fie permisă numai în cazul în care căsătoria lor durează cel puțin trei ani până la momentul depunerii cererii de adopție. Această perioadă a fost calculată de legislator la recomandările specialiștilor din alte domenii derivate dreptului. Adopția unui copil este o procedură care include și o legătură emoțională, iar orice schimbare în starea civilă a părinților după adopție poate afecta starea psihologică a copilului.

Adopția de către cuplu este cea mai frecventă, fiind și cea mai eficientă, deoarece îi oferă copilului un mediu familial adecvat, asemănător familiei de origine. De regulă, adopția de către mai multe persoane este interzisă, cu excepția cazului în care ea se face de către soț și soție simultan sau succesiv. Altfel spus, legea nu permite adopția unui copil de către doi concubini, acesta constituind un impediment la adopție, a cărui încălcare se sancționează cu nulitatea absolută a adopției. Chiar dacă persoanele au locuit în concubinaj mai mulți ani, dar au înregistrat recent căsătoria la oficiul stării civile, la depunerea actelor se va lua în considerare termenul de trei ani de la înregistrarea la oficiul stării civile (sau alte autorități competente), ținându-se cont de data inclusă în certificatul de căsătorie și nu din momentul când au început concubinajul.

Actualmente, cea mai discutabilă întrebare în întreaga lume este adopția copiilor de către un cuplu de același sex.

Prin art. 7 alin.(1) Convenția europeană revizuită în materia adopției copiilor prevede însă că legislația națională poate permite adopția unui copil: a) de către două persoane de sex diferit care sunt căsătorite una cu cealaltă, sau atunci când există o astfel de instituție, care au încheiat un parteneriat înregistrat; b) de către o singură persoană [51, art.7].

De asemenea, potrivit alin.(2) statele au posibilitatea de a extinde domeniul de aplicare a convenției la cuplurile formate din persoane de același sex care sunt căsătorite una cu cealaltă sau care au încheiat un parteneriat înregistrat, precum și la cuplurile formate din persoane de același sex sau de sex diferit și care trăiesc împreună într-o relație stabilă. Menționăm faptul că RM nu a aderat la această Convenție.

În 22 de state din Uniunea Europeană se permite uniunea civilă, în 15 state se permite căsătoria între persoane de același sex, iar tendința este în continuă creștere [4, 116 p.].

Odată cu permiterea înregistrărilor căsătoriilor sau a parteneriatelor civile, în unele țări s-a permis și adopția copiilor, având la bază practica judiciară a CtEDO. Ca exemplu, în cauza E. B. vs. Franța din 2008, Marea Cameră a Curții de la Strasbourg a stabilit că refuzul autorităților de a permite unei persoane să adopte un copil pe temeiul orientării sexuale creează o diferență de tratament incompatibilă cu drepturile omului, întrucât este interzisă discriminarea unei persoane în ceea ce privește viața ei privată și de familie, iar în cauza Schalk și Kopf vs. Austria din 2013

Curtea spune că nu se poate refuza ca partenerul să adopte copilul celuilalt partener pe motiv că este de același sex [19].

Curtea a precizat că adoptarea unui copil de către homosexuali poate îmbrăca trei forme. Prima este cea de adopție de către o singură persoană (adopție monoparentală), a doua este adopția parentală prin care un membru al unui cuplu adoptă copilul celuilalt, scopul fiind ca fiecare membru al cuplului să aibă statutul de părinte legal, și a treia formă este adopția conjunctă de către cei doi membri ai cuplului (E.B. vs. Franța). Până în prezent, Curtea a analizat două cazuri privind cereri de adopție monoparentală formulate de homosexuali (Frette și E.B. vs. Franța) și o cauză privind o cerere de adopție coparentală de către un cuplu homosexuali (Gas și Dubois vs. Franța)

În cauza Fretté c. Franței (hotărârea din 26.02.2002), autoritățile franceze respinseseră cererea de încuviințare a adopției pe motiv că stilul de viață (altfel spus, homosexualitatea) al reclamantului nu prezenta garanții suficiente pentru adoptarea unui copil. Plasându-se pe terenul art. 14 al Convenției combinat cu art. 8, Curtea a arătat că legislația franceză recunoaște oricărui celibatar – bărbat ori femeie – dreptul de a depune o cerere de adopție și că autoritățile franceze au respins cererea de încuviințare prealabilă prezentată de reclamant întemeindu-se – în mod cert implicit – pe orientarea sa sexuală și a concluzionat existența unei diferențe de tratament fondată pe orientarea sexuală. Totuși, Curtea Europeană a menționat că deciziile adoptate de autoritățile interne urmăreau un scop legitim: protejarea sănătății și a drepturilor copiilor ce pot fi afectați de o procedură de adopție. Cât privește problema de a ști dacă această diferență de tratament era justificată, Curtea a observat în principal că nu exista o comunitate de opinii între statele membre ale Consiliului Europei în acest domeniu unde dreptul părea că traversează o fază de tranziție și a judecat că autorităților naționale trebuie să li se recunoască o marjă de apreciere largă pentru a decide în această privință. În ce privește interesele concurente ale reclamantului și ale copiilor ce pot fi adoptați, Curtea a relevat că asupra consecințelor eventuale ale adopției unui copil de către unul sau doi părinți homosexuali, comunitatea științifică este divizată, ținând cont de numărul restrâns de studii științifice asupra problematicii care erau disponibile în acel moment. Curtea a admis că refuzul de încuviințare a adopției nu a adus atingere principiului de proporționalitate, iar diferența de tratament denunțată nu a fost discriminatorie în sensul art. 14 din Convenție [19].

Punctul 26 și 27 din Recomandarea (2010) 5 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei prevede că în luarea deciziilor cu privire la responsabilitățile parentale sau la adopție nu trebuie să se facă discriminări pe bază de gen sau preferințe sexuale.

O analiză mai atentă permite, totuși, o atenuare a impactului jurisprudenței europene în domeniul analizat. Chiar dacă rolul său este incontestabil, CtEDO este încă departe de a impune statelor membre obligația de a recunoaște în mod sistematic, necondiționat și automat, actele

străine intervenite în materie de statut personal sau familial. De fapt, în deciziile citate preocuparea principală a înaltei instanțe a fost aceea de a se asigura că regulile de drept pertinente din statele europene țin cont, în mod corespunzător, de obiectivul asigurării „continuității" statului familial, respectiv de dreptul la protecția vieții familiale. Ea nu impune o obligație automată de recunoaștere, ci mai degrabă o evaluare atentă, din partea fiecărui stat, a impactului pe care regulile sale de drept internațional privat le au asupra realităților sociale/asupra situațiilor juridice străine, dublată, eventual, de o mai mare flexibilitate în aplicarea acestora. Dreptul european joacă doar un rol corector asupra soluțiilor impuse de normele statelor membre. Acestea din urmă păstrează astfel o anumită doză de libertate în materia recunoașterii statutului familial dobândit în străinătate, un argument în acest sens fiind tocmai testul proporționalității (dintre ingerință și scopul urmărit) pe care instanța de la Strasbourg îl practică regulat: diverse măsuri restrictive pot fi justificate, dacă răspund unei nevoi sociale imperioase din statul în cauză [96].

Jurisprudența recentă a CtEDO a statuat în cauze asemănătoare împotriva Italiei și Croației că statele au obligația să recunoască juridic relațiile de familie existente între persoane aflate în cupluri de același sex care fie au încheiat forme legale de uniune în străinătate – căsătorie sau parteneriat civil, fie se află în uniuni de facto.

Tutorele sau curatorul, părintele educator din casa de copii de tip familial, asistentul parental profesionist au dreptul prioritar de a adopta copilul pe care îl au în îngrijire sau în plasament, cu excepția cazurilor în care el este adoptat de rudele sale de până la gradul IV inclusiv. Dacă persoana specificată este în același timp şi rudă a copilului de până la gradul IV, dreptul prioritar de a-l adopta i se păstrează [83].

C. O condiție de fond obligatorie este prezența garanțiilor morale și materiale pentru o adopție completă.

Legea nu evidențiază concret semnele calităților morale ce ar putea fi calificate ca restricție pentru adopție. O definiție a moralei este dată în *Dicționarul explicativ al limbii române*. Potrivit acestuia, morala este „ansamblul convingerilor, atitudinilor, deprinderilor reflectate și fixate în principii, norme, reguli, determinate istoric și social, care reglementează comportarea și raporturile indivizilor între ei, precum și dintre aceștia și colectivitate și a căror respectare se întemeiază pe conștiință și pe opinia publică; etică" [183].

O altă definiție o găsim în *Micul dicționar al spiritului uman*: „Morala este o medie ce se obține reducând prin tradiție tendințele personale, a-și dezvolta caracterul, a-și hrăni gusturile, a-și satisface sensibilitatea respectând obiceiul locului și momentului în care trăiești. Este limita libertății moravurilor ca și a tuturor libertăților, religie universală, fiică a justiției și cunoașterii"[20, p. 272].

Însă practica judiciară, anterior și cea administrativă, a stabilit că pentru caracterizarea persoanei din acest punct de vedere se cere o informație privind antecedentele penale, precum și descrierea în ancheta socială și în alte acte, a trăsăturilor psihologice, intelectuale, de caracter (comportarea în familie și societate) etc., ceea ce ar permite concluzia obiectivă despre calitățile morale. Determinarea calităților morale se face în scopul de a verifica dacă adopția va corespunde intereselor copilului, iar dacă nu există impedimente legale pentru adopție, autoritatea tutelară din statul adoptatorilor va oferi o imagine cuprinzătoare despre persoana care dorește să adopte copilul și despre familia acesteia. Se elucidează, în special, datele ce caracterizează persoana respectivă și capacitatea ei de a educa copii.

Pentru minimalizarea numărului de adopții nereușite sau desfăcute, este necesar urmarea de către potențialii adoptatori a unui curs de instruire, astfel ei fiind informați și pregătiți de a face față provocărilor rolului de părinte adoptiv. Solicitanții la adopție trec de la procesul de a adapta copilul la realitatea lor la faptul de a se adapta ei la realitatea copilului, ceea ce permite cuplului să lase deoparte viziunea lor despre adopție, devenind tot mai conștienți și mai informați despre tot procesul de adopție, despre dificultățile, dar și despre bucuriile pe care alegerea făcută o comportă [23, p. 321].

În ceea ce privește condițiile materiale ale părinților adoptivi, teoreticienii nu și-au expus părerea privind această condiție de fond a adopției. Menționăm că în practică adopțiile internaționale sunt destul de costisitoare pentru bugetul unei familii. De obicei, o adopție internațională include transportul, domicilierea pe teritoriul RM, taxele pentru organizațiile private în domeniul adopției. Totuși, instanța de judecată la examinarea cererilor de încuviințare a adopțiilor ia în considerare faptul dacă cuplul/persoanele au în proprietare privată un bun imobil sau oricare drept asupra unei proprietăți, salariu sau oricare alte venituri pentru ultimele 12 luni calendaristice. Acest fapt poate confirma și posibilitatea reală a viitorilor părinți adoptivi de a crește și educa un copil în familie. Pentru adopția internațională, de obicei, este pregătit un studiu de caz care este o sinteză a relațiilor familiale ale părinților adoptatori examinată de către specialiști. Acest studiu include eventual și un set de fotografii, pentru ca instanța de judecată să poată lua o hotărâre în interesul superior al copilului cât mai imparțială și obiectivă (Anexa nr. 3).

Articolul 12 al Legii RM privind regimul juridic al adopției prevede că nu pot adopta copii persoanele:

a) decăzute din drepturi părintești;
b) a căror stare de sănătate nu le permite îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor și responsabilităților privind creșterea și educarea copiilor;
c) care au adoptat copii, dar adopția a fost anulată din culpa lor;

d) eliberate de obligațiile de tutore (curator) din cauza neîndeplinirii culpabile a obligațiilor lor;
e) care, în virtutea calităților morale sau a stării de sănătate, nu sunt în stare să-și îndeplinească drepturile și obligațiile părintești de întreținere și de educație a copilului adoptat;
f) care urmăresc scopul de a obține o adopție fictivă;
g) care au prezentat documente false;
h) care au fost condamnate pentru săvârșirea intenționată a unor infracțiuni: contra vieții şi sănătății persoanei; contra libertății, cinstei şi demnității persoanei; referitoare la viaţa sexuală; contra familiei şi copiilor [98, p. 254, 83, art.12].

Nu pot fi adoptatori persoanele decăzute din drepturile părintești, aceasta fiind o măsură justificată, deoarece o persoană decăzută din drepturi părintești nu poate să-i acorde copilului o viață și educație potrivită, fiind eșuată ca părinte pentru copiii săi biologici.

Un alt impediment este referitor la adopția de către persoane asupra cărora a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub formă de tutelă. Dacă totuși adopția a fost încuviințată, ea urmează să fie declarată nulă.

Conform prevederilor legale, măsura de ocrotire judiciară se face numai pe cale judiciară, de aceea, în cazul refuzului de a încuviința adopția la dosar, trebuie să fie anexată copia hotărârii judecătorești. Rezultă că persoanele care suferă de debilitate mintală sau alienații mintali, asupra cărora a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub formă de tutelă, ar putea fi adoptatori, nefiind stabiliți printr-o hotărârea judecătorească definitivă. Se consideră că alienația și debilitatea mintală constituie nu o stare exclusivă de consimțământ, ci o stare care este incompatibilă cu finalitatea adopției. De aceea, alienatul și debilul mintal nu pot adopta, fie că sunt ori nu puși sub interdicție sau nu o hotărâre judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judecătorească, fie că ar consimți la adopție (în calitate de adoptator) în momentul în care ar fi în stare de luciditate pasageră [64, p. 365].

De altfel, se prevede interdicția de a deveni adoptator pentru persoanele care, în virtutea stării sănătății, nu sunt apte să-și exercite drepturile și obligațiile părintești de educație și întreținere a copilului adoptat. Referitor la persoanele care nu pot fi adoptatori din motive de sănătate, se presupune că acestea ar suferi de maladii cronice grave ce nu le permit a purta grijă de copil, au grad de invaliditate, nu se pot deplasa independent sau suferă de boli psihice, chiar dacă în privința lor nu există o hotărâre judecătorească privind declararea acestora incapabile [55, p.5].

În majoritatea cazurilor, când este vorba de o boală psihică, e suficient doar avizul medicului prin care se atestă o maladie psihică sau o informație oficială prin care se confirmă aflarea candidatului la evidența psihiatrului. Aceeași concluzie se referă și la persoanele care sunt la evidență la dispensarul narcologic.

Prin Legea RM privind regimul juridic al adopției punctul nr. 283 din 13.12.2012, Monitorul Oficial 83-90/19.04.2013, art. 267 pct. (g), a fost introdusă o prevedere care stipulează că părintele adoptator prezintă un certificat medical privind starea sa de sănătate. Până la aceste modificări a fost aplicată Hotărârea de Guvern nr. 512 din 25.04.2003 prin care erau stabilite exact contraindicații medicale, și anume: HIV/SIDA, bolile psihice și de comportament, narcomanie, alcoolism cronic, boli somatice cronice, cu statut de invalid de gradele I și II, boli oncologice forme maligne, hepatitele B,C,D și contraindicațiile temporare: boli venerice, tuberculoză și alte boli contagioase grave. Fiind excluse aceste contraindicații, apar anumite situații de conflict când viitorii părinți adoptivi cu probleme de sănătate vor să adopte copii, considerând ca fiind încălcate drepturile lor fundamentale în caz de refuz.

Faptul că persoana a fost adoptator și prin hotărârea instanței de judecată adopția a fost anulată din cauza îndeplinirii necorespunzătoare a îndatoririlor ei, la fel, servește drept impediment la adopție. Situația este similară cu anularea tutelei din cauza neîndeplinirii necorespunzătoare a îndatoririlor. În această prevedere legală legiuitorul expres indică din ce cauză persoana, fost adoptator, nu poate adopta un copil. Desfacerea adopției, în majoritatea cazurilor, este o necesitate pentru a îngrădi interesele minorului adoptat, fie din considerentele că adoptatorii nu își îndeplinesc obligațiile ca părinți, fie că nu îl tratează ca pe un copil biologic, fie că minorul s-a dovedit a avea o boală incurabilă care cere tratament în condiții speciale și despre care adoptatorii nu au fost informați înainte de adopție. Este indiferent faptul dacă adoptatorul nu și-a îndeplinit îndatoririle față de adoptat din motive subiective sau din alte motive care nu au depins direct de el. Esențial este că au fost încălcate interesele minorului și adoptatorul nu a putut sau nu a dorit ca adopția să fie una reușită și copilul adoptat să fie ca un copil biologic.

Legislația în vigoare stabilește ca impediment la adopție faptul prezentării documentelor false de către persoanele care doresc să obțină adopția unui copil. Dacă în cadrul examinării cauzei, instanța de judecată a stabilit că persoana – viitorul adoptator – a prezentat documente false, atunci îi este refuzată admiterea cererii de încuviințare adopției, fapt ce trebuie menționat în hotărârea instanței judecătorești. Asemenea situații vorbesc de o adopție fictivă.

Legea interzice adopția persoanelor care, în baza unui interes material sau din alte motive, caută să obțină o adopție fictivă. Prin prezenta interdicție trebuie de înțeles, în primul rând, că adopția este înfăptuită în interesul copilului minor și nu din interes patrimonial sau pentru obținerea unor înțelesuri [98, p. 225]

Convenția de la Haga prevede scopul primordial că, pentru dezvoltarea armonioasă a personalității, copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-un climat de fericire, de iubire

şi de înțelegere. Astfel, în art. 4 al Convenției de la Haga se stipulează că adopțiile vizate prin convenție nu pot avea loc decât dacă autoritățile competente ale statului de origine:

a) au stabilit că acest copil este adoptabil;

b) au constatat, după luarea în considerare a posibilităților plasamentului copilului în statul său de origine, că o adopţie internaţională corespunde interesului superior al copilului [46].

La *condiţii privitoare la adoptat* a fost studiate detaliat condițiile de stabilire a statutului de copil adoptabil, care reflectă art. 20 din Legea privind regimul juridic al adopției și pot fi delimitate următoarele condiții:

A. condiția privind stabilirea statutului de copil adoptabil (decăderea din drepturi părintești a părinților, consimțământul părinților, părinții sunt supuși măsurii de ocrotire judiciare sub forma de tutelă, părinții sunt declarați dispăruți fără urmă sau decedați, abandonul copilului, precum și refuzul rudelor copilului până la gradul IV să reintegreze la copilul în familie);

B. vârsta;

C. lipsa impedimentelor la adopție.

A. Articolul 3 din Convenția de la Haga fixează vârsta maximă a adoptatului la 18 ani. Dacă se depăşeşte vârsta de 18 ani, adopţia unei astfel de persoane nu mai este guvernată de reguli convenţionale. Ceea ce contează este ca adopţia să fie pronunţată înaintea acestei limite, dar şi ca autorităţile celor două state interesate să accepte, conform Convenţiei, ca procedura să fie dusă până la capăt. Această nuanţă importantă permite să nu fie private de beneficiul dispoziţiei privind recunoaşterea şi efectele adopţiei acele adopţii care au fost în întregime pregătite conform Convenţiei şi ale căror pronunţare (hotărâre) nu a intervenit înainte de a 18-a aniversare a copilului.

De asemenea, art. 3 sugerează faptul că îndeplinirea procedurii adopției este cu mult mai importantă decât însăşi hotărârea de adopţie ce reprezintă momentul în care se ia decizia de încredinţare a copilului viitorilor părinţi adoptivi, cu acordul autorităţilor celor două state asupra urmării procedurii. Pentru a evita orice ambiguitate legată de art. 3, este important de subliniat că acest text vizează numai delimitarea câmpului de aplicare, nu şi fixarea unei condiţii de adoptabilitate a copilului din motiv de vârstă.

În conformitate cu art. 10 al Legii RM privind regimul juridic al adopției, o persoană poate fi adoptată doar până la împlinirea vârstei de 18 ani. Ca persoana să poată fi adoptată este necesar să i se stabilească statutul de copil adoptabil în temeiul art. 20 al legii sus nominalizate. Doar în baza statutului copilul poate fi inclus în lista pentru adopţii şi poate avea o familie nouă naţională sau internaţională [83,art. 10].

În cazul când copilul a primit capacitate deplină de exercițiu până la vârsta de 18 ani, el poate fi adoptat prin derogare numai dacă adoptator este persoana sau familia care l-a crescut, dacă a convieţuit cu acesta nu mai puţin de trei ani până la depunerea cererii de adopție.

B. A doua condiție de fond pentru o adopție internațională importantă prevăzută de Convenție este statutul copilului adoptabil.

Atunci când Convenţia cere ca autorităţile competente ale ţării de origine să stabilească dacă un copil este adoptabil (art. 4 lit. a)), aceasta formulează o condiţie de fond [48, art.4]. Totuși, conţinutul acestei condiţii rămâne foarte general şi abstract. Pentru o mai precisă determinare a condiţiilor adoptabilităţii copilului (de exemplu, vârsta maximă), autorităţile competente ale ţării de origine vor aplica propriul lor drept, inclusiv normele lor materiale.

Adoptabilitatea urmează a fi determinată în baza raportului psiho-medical și social al copilului. Dacă în concluziile acestui raport figurează că adopția este cel mai potrivit plan de viață pentru copil, acesta este considerat adoptabil din punct de vedere psiho-medico-social. De altfel, art. 2 din Legea RM privind regimul juridic al adopției precizează: „copil adoptabil – copil luat la evidență în scopul adopției care întrunește toate condițiile prevăzute de prezenta lege în vederea încuviințării adopției” (art. 2) (Anexa nr. 4, 5).

Copilului rămas fără ocrotire părintească din cauza abandonului, dispariției fără urmă a părinților, stării de sănătate mintală a părinților, eschivării de la educația copilului sau de la apărarea drepturilor şi a intereselor lui legitime i se stabilește statutul de copil adoptabil după devenirea irevocabilă a hotărârii judecătorești privind:

a) decăderea părinților din drepturile părintești;
b) instituirea măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința părinților;
c) declararea părinților ca fiind dispăruți fără urmă sau decedați.

Copilului găsit ai cărui părinți nu sunt cunoscuți i se stabilește statutul de copil adoptabil la epuizarea tuturor investigațiilor de identificare a părinților, care se efectuează în termen de șase luni. După epuizarea tuturor măsurilor de (re)integrare în familia biologică ori în familia extinsă a copilului orfan sau a copilului rămas fără ocrotire părintească, autoritatea teritorială de la domiciliul copilului emite o decizie privind stabilirea statutului de copil adoptabil.

Măsurile de (re)integrare a copilului în familia biologică sau în familia extinsă se efectuează potrivit unui plan individualizat de asistenţă, care se realizează în termen de șase luni de la data luării la evidenţă, în condiţiile CF, ca fiind copil orfan sau copil rămas fără ocrotire părintească. [83, art.20]

Astfel, concluzionăm că, potrivit Legii RM privind regimul juridic al adopției, un „copilul adoptabil" este definit drept „persoana care poate fi adoptată doar până la împlinirea vârstei de 18 ani" (art. 10).

Statutul de copil adoptabil poate fi stabilit ca o consecință a hotărârii instanței de judecată privind decăderea din drepturi părintești a părinților.

Decăderea din drepturile părintești. Temeiurile de decădere din drepturile părintești sunt indicate în art. 67 CF al RM.

Astfel, art. 67 din CF al RM stipulează că: „Părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești, dacă:

a) se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere;
b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau altă similară.
c) fac abuz de drepturile părintești;
d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violență fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;
e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului;
f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;
g) au săvârşit infracţiuni premeditate contra vieţii şi sănătăţii copiilor sau a soţului;
h) precum şi în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului" [41, art. 67].

Prin drepturi părintești, de care părinții pot fi decăzuți, se subînțeleg drepturile pe care părinții le au asupra copilului până la atingerea majoratului acestuia sau obținerii capacității depline de exercițiu și sunt legate de educația, de dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor [69, p.7].

Sancțiunea dată se aplică în cazul în care părinții prin felul de exercitare a drepturilor părintești, prin purtarea lor abuzivă ori prin abateri grave de la îndeplinirea îndatoririlor de părinte pun în primejdie sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului, precum și în cazurile când nu i se oferă educație conformă moralei.

Efectul principal al decăderii constă în pierderea de către părintele respectiv a drepturilor părintești cu privire la persoana copilului, după cum și a îndatoririlor părintești, cu excepția îndatoririi de a întreține copilul. Evident, dacă ambii părinți au fost decăzuți din drepturile părintești, copilul va fi lipsit de ocrotire părintească și se va putea lua o măsură de protecție prevăzută de lege, inclusiv adopția. Sunt cazuri când părinții personal își exprimă consimțământul privind eliberarea de la exercitarea drepturilor părintești, legislativ și doctrinar acest consimțământ se egalează cu consimțimântul părinților biologici.

Consimțământul părinților biologici.(Acordul la adopție a copilului) Pentru încuviințarea adopției, autoritatea tutelară teritorială de la domiciliul copilului poate solicita consimțământul părinților biologici. Consimţământul părinţilor biologici nu poate fi dat până la naşterea copilului, ci doar după 45 de zile. Părinţii biologici pot revoca consimţământul lor la adopţie până la pronunţarea hotărârii judecătoreşti privind încuviinţarea adopţiei. Părinţii minori îşi exprimă consimţământul la adopţia copilului prin reprezentanţii lor legali până la împlinirea vârstei de 16 ani sau personal, după împlinirea acestei vârste. Nu este necesar consimţământul la adopţie al părinţilor biologici dacă aceştia: nu sunt cunoscuţi; sunt decăzuţi din drepturile părinteşti; este instituită măsura de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința părinților; sunt declaraţi dispăruţi fără urmă sau decedaţi.

Dacă unul dintre părinţii biologici a decedat ori se află în una din situaţiile prevăzute mai sus, consimţământul celuilalt părinte este suficient.

Părinţii fireşti ai copilului trebuie să consimtă adopţia în mod liber, necondiţionat şi numai după ce au fost informaţi în mod corespunzător asupra consecinţelor adopţiei, în special asupra încetării legăturilor de rudenie cu copilul. Direcţia în a cărei rază teritorială locuiesc părinţii este obligată să asigure consilierea şi informarea acestora înaintea exprimării de către ei a consimţământului la adopţie şi să întocmească un raport în acest sens.

Prevederile art. 5 din Convenția europeană referitoare la adopție stabilesc că este necesar consimțământul mamei, chiar și în cazul în care copilul este legitim, cel al tatălui său, iar dacă nu există nici tată, nici mamă care să poată consimți, consimțământul oricărei persoane sau al oricărui organism care ar fi abilitat să exercite drepturile părintești în această privință [51, art.5].

Autorul M. Avram consideră că în Convenția Europeană în materia adopției de copii de la Strasbourg se conține o dispoziție discriminatorie, deoarece se prevede că este necesar consimțământul tatălui numai în cazul în care copilul este legitim [5, p.132]. Potrivit legislației române, dat fiind egalitatea de tratament juridic, consimțământul tatălui este necesar ori de câte ori paternitatea copilului este stabilită prin unul din modurile prevăzute de lege, fără a deosebi dacă este vorba de un copil legitim sau nelegitim. De asemenea, acest termen pentru exprimarea consimțământului este valabil pentru ambii părinți ai copilului, nu numai pentru mamă, asigurând astfel egalitatea lor în drepturile pe care le au față de copilul minor, inclusiv sub aspectul dreptului de a consimți la adopție. *Susținem ideea doctrinarului, consimțământul tatălui fiind necesar în caz dacă paternitatea lui a fost stabilită printr-un act prevăzut de legislație și poate fi considerat act oficial care atestă posibilitatea exercitării dreptului său.*

În ceea ce privește fundamentul juridic al dreptului părinților de a consimți adopția copilului minor, se poate constata faptul că acesta poate fi analizat dintr-o dublă perspectivă, și anume:

- dreptul părinților de a consimți la adopția copilului lor este o componentă a responsabilităților părintești, altfel spus este inerent exercițiului drepturilor părintești.

- dreptul părinților de a consimți la adopția copilului lor este o consecință a legăturii de filiație, bazată pe rudenia de sânge, indiferent de faptul dacă părinții au ori nu exercițiul drepturilor părintești.

Dat fiind modul în care este reglementată condiția respectivă a adopției în legislație, se poate considera că fundamentul acestui drept este dublu: responsabilitatea părintească și rudenia firească, din moment ce consimțământul părinților este necesar atâta timp cât aceștia nu sunt lipsiți de drepturile părintești, indiferent dacă minorul se află în îngrijirea unei terțe persoane sau familii, ori a unei instituții de ocrotire. Astfel, nu are importanță dacă părinții sunt divorțați ori dacă, în condițiile legii, copilul a fost încredințat sau se află în plasament la o persoană, familie sau într-un centru de plasament. Dacă unul dintre părinți consimte la adopție, iar celălalt refuză, adopția nu poate fi încuviințată.

Până la adoptarea Legii RM privind regimul juridic al adopției, consimțământul părintelui/părinților era scris în formă liberă și numai cu obligația să fie autentificat de notar sau de autoritatea tutelară locală de nivelul I sau II. În baza legii, a fost emis Ordinul nr. 309 din 11.08.2011 al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, unde în Anexa nr.3 este prescris un formular–tip al consimțământului la adopție al părinților/reprezentantului legal al copilului adoptabil.

În ceea ce privește situațiile din practică legate de consimțământul părinților la adopție, exemplificăm printr-o hotărâre a CtEDO: Johanson vs. Norvegia (hotărârea din 07 august 1996). Decizia de a autoriza adopția fiicei reclamantei a fost echivalată cu o încălcare a articolului 8, deoarece ea nu se fonda pe motive pertinente și suficiente. Cu toate acestea, o decizie diferită a fost făcută în cazul Soderback vs. Suedia (hotărârea din 28 octombrie 1998) care se referea la aceeași problemă, însă într-un context diferit. Reclamantul contesta și el decizia de a autoriza adopția copilului său, dar cu câteva deosebiri de cazul Johansen în care era vorba de o ruptură a legăturilor dintre un tată natural și fiica sa crescută de mamă încă de la naștere. La examinarea ultimului dosar judecătorii de la Strasbourg au luat în considerare mai mulți factori importanți:

- în primul rând, cazul nu se referea la un părinte în a cărui custodie era copilul sau care se ocupa de el în altă calitate de părinte;
- în al doilea rând, pe parcursul perioadei considerate, contactele dintre reclamant și copil au fost puține și limitate, începând cu perioada când adopția a fost autorizată, tatăl și fiica nu se văzuseră de mult timp [77, p. 60].

În final, tatăl adoptiv al copilului s-a ocupat de acesta împreună cu mama sa de la naşterea ei şi ca rezultat fetiţa îl considera ca tată. Adopţia nu făcea, în consecinţă, decât să consolideze şi să oficializeze legătura. Datorită acestor condiţii şi avându-se în vedere modul în care jurisdicţiile interne au apreciat interesul superior al copilului, Curtea a estimat că articolul 8 nu a fost încălcat.

Atunci când este stabilită o legătură familială între un părinte şi un copil, plasarea acestuia fără autorizare sau notificarea primului constituie o ingerinţă în viaţa de familie care este foarte dificil de jusitifcat.

În cazul Keegan vs. Irlanda, Curtea a estimat că anumite aspecte ale sistemului irlandez cu privire la adopţie încălcau articolul 8. În special, faptul că tatălui natural nu i-a fost recunoscută nicio împuternicire pentru a interveni în procedura de adopţie a dus la plasarea imediată a copilului unor persoane, potenţiali adoptatori, care aveau să o adopte şi cu care ea începea să stabilească legături. Timp în care cererea de contestare realizată de reclamant era examinată de tribunal, fetiţa se simţea bine şi în siguranţă în noua sa casă. Această stare a lucrurilor nu numai că a afectat buna dezvoltare a legăturilor dnului Keegan (reclamantul) cu fiica sa, dar a mai declanşat un proces care risca să devină ireversibil, dezavantajând astfel considerabil reclamantul în lupta sa cu candidaţii la adopţie pentru custodia copilului său [77, p. 61].

În consecinţă, pentru judecătorii de la Strasbourg, abuzul inerent de procedură în lipsa consultării şi informării tatălui a constituit nerespectarea dreptului la viaţa de familie, în conformitate cu articolul 8, oricare ar fi în continuare posibilitatea autorizării de a propune copilul pentru adopţie.

Curtea aminteşte că art. 8 tinde, în esenţă, să protejeze persoanele contra ingerinţelor arbitrare ale puterii publice în intimitatea lor, dar în acelaşi timp poate impune acestora anumite obligaţii pozitive inerente respectării efective a drepturilor persoanelor la viaţă privată şi de familie. Între obligaţiile pozitive şi negative ale statelor, impuse prin art. 8, nu se putea prevedea o frontieră precisă, însă principiile aplicabile sunt oricum comparabile [19].

Abandonul. Art. 20 alin. (4) a Legii RM privind regimul juridic al adopţiei prevede că i se aplică statutul de copil adoptabil copilului găsit ai cărui părinţi nu sunt cunoscuţi la epuizarea tuturor investigaţiilor de identificare a părinţilor, care se efectuează în termen de şase luni.

În Republica Moldova, precum şi în alte ţări din Europa, nu există încă o definiţie legală şi doctrinară clară şi completă a termenului de abandon al copilului. Această ambiguitate privind aspectele care constituie abandonul copilului ridică foarte multe semne de întrebare. De-a lungul timpului au existat şi există încă, din păcate, un număr mare de copii abandonaţi, atât în maternităţi, cât şi în diverse alte locaţii care pot pune în pericol viaţa copilului.

Pe parcursul cercetării, putem identifica două tipuri de abandon: unul deschis şi altul secret.

Abandonul deschis a fost definit ca părăsirea cu buna-știință a copilului de către părinți sau părinte a cărui identitate este cunoscută și care respinge, în mod voit, răspunderea părintească și dacă niciun alt membru al familiei nu poate sau nu vrea să își asume răspunderea de a avea grijă de copil. Cel mai des întâlnită este această formă de abandon, lăsarea copilului la îngrijirea statului. Cu părere de rău, cunoașterea faptului că mama biologică și-a lăsat voit copiii la îngrijirea statului, totuși pune în situație autoritățile tutelare să deschidă dosare de decădere din drepturi părintești, în cazul când părinții nu-și exercită obligațiile părintești.

Abandonul secret este cel în care părăsirea copilului se face în secret de către părinte sau când acesta nu poate fi identificat și deci respinge în mod voit și anonim răspunderea părintească. Când este vorba de copilul găsit, întocmirea actului de naștere se face de către autoritatea tutelară în a cărei rază teritorială a fost găsit, pe baza procesului-verbal întocmit de poliție, de medic și de reprezentantul autorității tutelare.

Persoana care a găsit copilul este obligată să anunțe poliția și să prezinte copilul cu toate obiectele și înscrisurile, să indice data, locul și împrejurările în care a fost găsit copilul, sexul, data presupusă a nașterii, stabilită de medic, de instituția sau de persoana căreia i-a fost încredințat copilul. Când este vorba de copilul abandonat de către mamă în spital, în acest caz, conducătorul instituției medicale este obligat să sesizeze poliția în termen de 24 de ore de la constatarea acestui fapt. Întocmirea actului de naștere se va face pe baza certificatului medical constatator al nașterii și a procesului-verbal încheiat de poliție, de conducătorul unității sanitare și de reprezentantul autorității administrației publice locale, căruia îi revine și obligația de a face declarația de înregistrare a nașterii [80].

Instituirea măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința părinților. Drept temei pentru instituirea măsurii de ocrotire, conform art. 24 din CCiv al RM,„*în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate fi instituită, prin hotărâre judecătorească, măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei, a ocrotirii provizorii sau a tutelei*”.

Bolile mintale sau deficiențele mintale, chiar confirmate prin certificat medical, nu dau dreptul a considera persoana ca fiind incapabilă. Tutela sau orice altă măsură de ocrotire judiciară poate fi instituită numai de către instanța de judecată. Conform art. 48 (30) din CCiv al RM, pot adresa cerere de instituire a măsurii de ocrotire judiciară, persoana fizică în privința căreia se cere instituirea măsurii de ocrotire judiciară, soțul, persoana cu care locuiește împreună de mai mult de 3 ani, ruda sau afinul, mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, indiferent dacă mandatul produce sau a încetat să producă efecte.

Pentru aplicarea măsurii de ocrotire, instanța de judecată la cererea participanților, în pregătirea pricinii către dezbateri judiciare, poate ordona din oficiu efectuarea expertizei psihiatrice a persoanei fizice. Ordonarea expertizei de constatare a stării psihice se face de către instanța judecătorească în condițiile art. 304 din CPC al RM. Dacă persoana în a cărei privință este pornit un proces de declarare a incapacității se eschivează în mod vădit de la expertiză, instanța poate pronunța o încheiere privind trimiterea ei forțată la expertiză psihiatrică (în majoritatea cazurilor, la judecarea pricinii sunt implicate organele administrației publice locale) [40, art. 304].

Dacă în ședința de judecată se constată că există temei pentru instituirea unei măsuri de ocrotire, instanța adoptă o hotărâre de instituire judecătorească a măsurii de ocrotire, care poate fi sub formă de tutelă, curatelă sau ocrotire provizorie.

Declararea persoanei dispărută fără de veste sau decedată

Articolul 20 (3) din Legea RM privind regimul juridic al adopției stabilește că statutul copilului adoptabil este declarat și în cazul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă și în cazul declarării persoanei dispărută fără de veste sau decedată. Reglementarea privind procedura și modalitatea de declarare a persoanei dispărută fără urmă/fără veste sau decedată sunt prevăzute de CCiv al RM și CPC al RM [42 art. 49, 52, 40 art. 297 - 301].

În linii generale, în cazurile de stabilire a statutului de copil adoptabil, autoritatea tutelară optează pentru înaintarea cererii de decădere din drepturi părintești, având ca temei art. 67 alin.1 (a) și (b) din CF al RM.

În condițiile de fond sunt incluse și anumite interdicții privind adopția copiilor, aceste interdicții referitoare la adopția copiilor.

C. Lipsa impedimentelor la adopție

Pentru a încheia adopția, este necesar să nu existe impedimente la adopție prevăzute de legislația în vigoare care stipulează că nu pot fi adoptatori persoanele în privința cărora există împrejurări de fapt sau de drept ce opresc încuviințarea actului juridic de adopție. Aceste circumstanțe sau impedimente pot avea un caracter bine determinat sau pot exista ca o posibilitate ce poate opri atingerea scopului adopției pentru viitor. Impedimentele la adopție sunt condiții de fond care nu trebuie să existe pentru a se putea încheia adopția.

- ***Adopția între frați este interzisă***.

Cadrul juridic internațional abordează într-o manieră non-interferentă aspectele legate de adopție, mai ales atunci când este vorba despre plasamentul comun al fraților și/sau condițiile de separare a lor, lăsând la latitudinea fiecărui stat să reglementeze aceste aspecte și oferindu-le dispunerea unei rezerve la decizie. Majoritatea prevederilor internaționale au caracter de recomandare și/sau ghidare, accentuând indirect necesitatea menținerii comune a fraților prin

prisma principiilor respectării interesului superior al copilului, consultării copilului şi luării în considerare a opiniei acestuia, precum și solicitării consimțământului în procesul de adopție.

Nu are importanță dacă este vorba de frați din căsătorie sau din afara căsătoriei, dacă este vorba de frați buni sau de frați numai după mamă ori numai după tată.

Deşi nu se prevede expres, adopția nu este permisă nici între părintele firesc şi copilul său. Totuşi impedimentul rezultă implicit din cerința legală ca părintele firesc să consimtă la adopția copilului său, ceea ce prin ipoteză presupune că adoptatorul este o altă persoană decât părintele firesc. Desigur, practic, problema s-ar putea pune în cazul în care un copil înregistrat ca fiind născut din părinți necunoscuți este adoptat de părintele firesc, care apoi îl recunoaște sau față de care ulterior se stabilește filiația pe cale judecătorească. În aceste cazuri, ar urma ca adopția să fie desființată.

Separarea fraţilor prin adopţie, precum şi adopţia acestora de către persoane sau familii diferite sunt interzise, cu excepţia cazurilor când această cerinţă contravine interesului superior al copilului. Oportunitatea separării fraţilor prin adopţie naţională sau internaţională se examinează de către CCA în baza criteriilor, procedurilor şi termenelor aprobate de autoritatea centrală. Adopţia fraţilor de către adoptatori din state diferite, indiferent dacă fraţii se cunosc sau nu, se admite doar în cazul în care s-a constatat imposibilitatea adopţiei fraţilor de către:

a) acelaşi adoptator, indiferent de statul în care acesta îşi are domiciliul;

b) un alt adoptator domiciliat în statul în care este domiciliat fratele adoptat anterior, doar dacă statul respectiv este semnatar al Convenţiei de la Haga sau este parte la un tratat bilateral în domeniul adopţiei încheiat cu Republica Moldova. În cazul separării fraţilor prin adopţie, autoritatea centrală sau, după caz, autoritatea teritorială în colaborare cu organizaţiile străine, având în vedere interesul superior al copilului, va întreprinde măsurile necesare pentru a facilita comunicarea şi menţinerea legăturilor dintre fraţi, ţinând cont de vârsta, gradul de maturitate, dorinţele, sentimentele fraţilor şi de gradul de informare a acestora cu privire la adopţie [83, art. 10].

- ***Adopţia unui copil de către mai mulţi adoptatori este interzisă, cu excepţia cazului în care aceasta se face de către ambii soţi simultan*.**

Convenţia de la Haga rezervă dispoziţii specifice problemei legate de dorinţele şi opiniile copilului, precum şi de eventualul său consimţământ la adopţie. Contrar dorinţei anumitor delegaţii, convenţia nu fixează o vârstă precisă de la care participarea copilului la procedură să fie obligatorie. Ea se limitează la a prevedea ca autorităţile competente ale ţării de origine să se asigure ţinând seama de „vârsta şi maturitatea copilului” (art. 4 lit. d)). Copilul trebuie să fi fost în prealabil înconjurat de sfaturi şi informat adecvat asupra consecinţelor adopţiei (art. 4 lit.d) pct.1)). Deşi

convenţia nu o spune expres, se pare că minorul nu trebuie consultat decât în vederea unei adopţii precise de persoane stabilite şi deja cunoscute de copil. Raportul asupra avanproiectului apreciază ca fiind contrar drepturilor fundamentale ale copilului ca acesta să fie „adoptat fără să ştie măcar cine îi vor fi părinţii adoptivi". De asemenea, art. 29 citat nu are în vedere art. 4 lit. d), el nu interzice contactele prealabile dintre copil şi viitorii săi părinţi adoptivi [48, art.29].

Posibilitatea adopției unui copil este un element al capacității juridice familiale și nu un drept subiectiv al cetățeanului, prin urmare instanța de judecată ia decizia de adopție numai în cazul când s-a constatat că, prin îndeplinirea condițiilor de fond și controlul lipsei impedimentelor, actul juridic de încuviințare a adopției coincide cu interesul copilului – de a-l crește și educa într-o familie, de a-i asigura dragostea și grija părintească.

În calitate de *condiții obligatorii pentru ambii adoptatori* este existența „*consimțământului"*

A. consimțământul celui care adoptă;

B. consimțământul soțului celui care adoptă;

C. consimțământul copilului care urmează a fi adoptat.

A: Încheierea actului juridic de adopție necesită o manifestare de voință din partea unor anumite persoane, care după caz și-o exprimă. Pentru a iniția actul juridic de adopție, este nevoie de consimțământul celui care adoptă. Legislația RM nu stipulează o astfel de cerință ca o condiție de fond separată, aceasta rezultând din faptul că anume persoana care dorește să adopte trebuie să înainteze cererea privind adopția copilului. Consimțământul celui care adoptă este unul prioritar și întotdeauna necesar. Celelalte consimțăminte pot să lipsească ori pot fi suplinite, în timp ce consimțământul adoptatorului este de neînlocuit. Sensul acestui consimțământ rezultă din aceea că adopția, spre deosebire de tutelă, nu este o sarcină temporară și obligatorie al cărei scop se limitează la ocrotirea copilului pe o perioadă anumită.

Persoana care adoptă poate fi necăsătorită sau căsătorită, în ultimul caz, numai un soț devine adoptator, de exemplu, un soț adoptă copilul celuilalt soț, care poate fi dintr-o căsătorie precedentă sau din afara căsătoriei. Consimțământul trebuie să provină de la o persoană cu capacitate deplină de exercițiu și să nu fie viciat. De exemplu, nu pot exprima un consimțimânt valabil în vederea adopției minorul necăsătorit și cel pus sub interdicție, cum ar fi alienatul mintal. Practic, acesta este un „consimțământ de neîmpotrivire" la adopție din partea celuilalt soț, de natură să garanteze faptul că adopția nu creează o legătură capabilă se destabilizeze viața de familie a soților și că astfel copilul va crește într-un mediu familial favorabil, chiar dacă numai unul dintre soți este adoptator. Consimțământul soțului adoptatorului are valoarea juridică a unui act unilateral permisiv (a unei autorizări ca act de drept privat) prin care acesta nu devine adoptator, ci doar consimte ca celălalt soț să adopte.

Totuşi, consimţământul soţului celui care adoptă nu este necesar în cazul în care lipsa discernământului îl pune în imposibilitatea de a-şi manifesta voinţa. Apreciem că aceeaşi e soluţia şi în alte cazuri în care, prin ipoteză, consimţământul nu este necesar [53, p. 5]

B. Conform art. 25 alin. (2) din Legea RM privind regimul juridic al adopţiei, la adopţia copilului de către persoane căsătorite este obligatoriu consimţimântul simultan al ambilor soţi. În sensul acestor dispoziţii, se prezumă faptul că şi în cazul în care cererea de adopţie este depusă de unul dintre soţi, este necesar şi acordul celuilalt soţ, autentificat la notar sau la autoritatea teritorială ori exprimat personal în şedinţa de judecată.

Consimţământul celuilalt soţ nu se cere dacă acesta:

- a fost instituăt măsură de ocrotire judecătorească sub forma curtalei, a ocrotirii provizorii sau a tutelei;
- a fost declarat dispărut;
- a decedat.

Problema apare în situaţia dacă unul dintre soţi poate fi adoptator în cazul când celălalt soţ este declarat pe cale judiciară incapabil sau cu o capacitate restrânsă.

Articolul 127 pct.1) alin.(2) din Codul familiei al Federaţiei Ruse stabileşte regula potrivit căreia soţii nu pot adopta în situaţia în care celălalt soţ este declarat pe cale judiciară incapabil sau cu capacitate restrânsă. Totuşi, în cazurile când un soţ este declarat pe cale judiciară incapabil sau cu o capacitate restrânsă, nu se prevede un astfel de impediment. Deci regula potrivit căreia un soţ nu poate adopta fără consimţământul celuilalt soţ nu-şi găseşte aplicare conform legislaţiei în situaţia în care acesta din urmă este declarat pe cale judiciară incapabil sau cu capacitate restrânsă. Prin urmare, celălalt soţ care nu se găseşte în această împrejurare poate adopta. În ce priveşte impedimentul prevăzut de legislaţia Federaţiei Ruse în art. 127 pct.1) alin.(2) din Codul Familiei, îl considerăm nu neapărat lipsit de sens.

Această cerinţă a legislaţiei Federaţiei Ruse se justifică prin faptul că adopţia nu trebuie să creeze relaţii incompatibile cu un mediu normal de viaţă familială [55, p.6]. În asemenea context, menţionăm că ar fi necesară şi în Republica Moldova o prevedere expresă legislativă privind imposibilitatea de a adopta a unei persoane dacă soţul acesteia este declarat pe cale judiciară incapabil, pentru a exclude ulterior apariţia unor situaţii de conflict.

Într-adevăr, cel care urmează a fi adoptat va locui, de regulă, la domiciliul celui care adoptă, integrându-se în familia acestuia, unde trebuie să găsească o atmosferă de familie favorabilă dezvoltării sale fizice şi intelectuale, or aceasta nu poate avea loc dacă unul dintre soţi este recunoscut pe cale judiciară incapabil din cauza unei boli psihice sau debilităţii mintale, sau cu capacitate restrânsă din cauza abuzului de băuturi alcoolice ori de substanţe narcotice.

Împrejurările și argumentele menționate sunt referitoare la consimțământul soțului celui care adoptă.

De asemenea, consimțământul soțului celui care adoptă se dă în fața instanței judecătorești odată cu soluționarea cererii de încuviințare a adopției. Consimțământul este exprimat în mod liber şi necondiționat, în scris și autentificat conform prevederilor legislației sau confirmat de autoritatea teritorială de la domiciliul acestora.

C. Convenția europeană revizuită în materia adopției de copii [51], care este o actualizare a Convenţiei de la Haga [48], prevede că adopţiile vizate prin convenţie nu pot avea loc decât dacă autorităţile competente ale statului de origine s-au asigurat, ţinând seamă de vârsta şi de maturitatea copilului, că dorinţele şi părerile copilului au fost luate în considerare, iar acesta s-a bucurat de sfaturi şi a fost bine informat asupra consecinţelor adopţiei şi ale consimţământului său la adopţie, dacă acesta este cerut (art. 4). De asemenea, dacă autoritatea centrală a statului de origine consideră că un copil este adoptabil, se va asigura de obținerea consimțămintelor vizate la art. 4 şi va constata dacă plasarea avută în vedere este în interesul superior al copilului (art. 16).

La nivelul Organizației Națiunilor Unite, articolul 12 al Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului prevede următoarele:

„1. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.

2. În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau un organism competent, în conformitate cu regulile de procedură din legislația națională”[45] .

În mai 2009, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului a adoptat Comentariul General nr.12 privind dreptul copilului de a fi auzit, care detaliază prevederile art. 12 al Convenției Onu privind drepturile copilului. Comentariul General nr. 12 abordează participarea copilului în contextul separării de părinți și plasamentul în îngrijire alternativă (pct. 53-54) [44]. De exemplu, Comitetul cere statelor „să consulte copilul și să ia în considerație opinia sa, inclusiv în deciziile referitoare la plasamentul în îngrijire alternativă, elaborarea planurilor de îngrijire și revizuirea acestora, precum și vizitarea părinților și a familiei”. Participarea copilului în contextul adopției și a *kafalah*[1] este reglementată în punctele 55 și 56, potrivit cărora, atunci când se examinează plasamentul în una din situațiile enumerate, va prevala interesul superior al copilului. De

[1] În dreptul islamic, adopția copiilor este interzisă, dar se permite creșterea și îngrijirea unui copil biologic străin, mai ales a copiilor orfani. În limba arabă, această formă de îngrijire poartă denumirea de „kafalah”. Totuși, conform viziunilor islamice, chiar și în acest caz copilul nu capătă filiație sau rudenie cu părinții „adoptivi”. De exemplu, copilul va purta numele tatălui biologic, nu și al celui adoptiv.

asemenea, Comitetul cere Statelor părți „să informeze copilul, dacă este posibil, cu privire la efectele adopției, a *kafalah* sau altui plasament, și să asigure prin lege că opinia copilului este auzită".

La cerecetarea detaliată a condițiilor de fond utilizăm clasificarea lor în: *condiții privitoare la adoptator, condiții privitoare la adop*tat și *condiții obligatorii pentru ambii adoptatori,* care o considerăm una reușită și oportună, care a putea duce la o structurare logică doctrinară și legislativă a unei adopții internaționale.

De altfel, o reglmentare expresă privind legea aplicabilă a condițiilor de fond în cadrul normativ al Republicii Moldova nu există, de multe ori ca reper legislativ este utilizat art. 1592 din CCiv al RM.

2.1.2. Legea aplicabilă condițiilor de formă în domeniul adopțiilor internaționale

Autorul V. Cebotari susține că pentru încuviințarea adopției este necesară prezența anumitor circumstanțe pe care le prevede legislația și care pot fi clasificate în:

- condiții de fond sau condiții pozitive, adică acele circumstanțe care trebuie să existe pentru încheierea actului juridic de adopție;
- impedimente sau condiții negative – acele împrejurări de fapt sau de drept existența cărora nu permite încheierea adopției;
- condiții de formă sau condiții de procedură. [20, p. 275]

La rândul său, Filipescu A. afirmă că, în scopul de a asigura îndeplinirea condițiilor de fond și lipsa impedimentelor la adopție, condițiile de formă sunt cerute de lege. Condițiile de formă se referă la actele juridice ale părților exprimate în forma prevăzută de lege și la procedura adopției. [62, p. 25]

Toate cerințele și analiza condițiilor de fond prevăzute supra sunt absolut necesar a fi respectate și referitor la condițiile de formă. În domeniul legii aplicabile condițiilor de formă intră formalitățile premergătoare adopției și procedura încheierii acesteia. Unica deosebire este în tipul adopției: națională sau internațională.

Autorul V. Babără consideră că legea aplicabilă condițiilor de formă ale adopției ar trebui să fie legea locului încheierii adopției [10, p. 203]. Astfel, dacă adopția este încheiată pe teritoriul RM, condițiile de formă ale adopției sunt supuse legii Republicii Moldova (*locus regit actum*). Această soluție poate rezulta în mod indirect din dispoziția art. 1609 alin. (1) CCiv al RM, care prevede că actul juridic încheiat în afara Republicii Moldova se consideră valabil din punctul de vedere al formei dacă respectă legea locului unde a fost întocmit. Astfel, dacă un act juridic încheiat în străinătate este considerat valabil în Republica Moldova din punctul de vedere al

formei, cu atât mai mult va fi actul juridic încheiat în Republica Moldova potrivit regulii *locus regit actum*.

În practică, pot apărea unele situații în care legea locului încheierii actului juridic (*locus regit actum*) nu este competentă în ceea ce ține de forma exterioară a acestuia.

În materia formei exterioare a actului juridic, se disting următoarele excepții:
Excepții generale, care intervin oricare ar fi competența legislativă avută în vedere (formă, drepturi, obligații etc.), acestea fiind următoarele:

- Ordinea publică în dreptul internațional privat constituie un obstacol în aplicarea legii locului încheierii actului juridic.

Practica judiciară și legea dovedesc că ordinea publică poate fi invocată în orice raport juridic de drept material sau procesual cu element de extraneitate. Principiile și normele juridice de ordine publică pot apărea în orice materie a dreptului internațional privat. Convenția de la Haga prevede expres în art. 24: „Recunoașterea unei adopții nu poate fi refuzată într-un stat contractant decât dacă adopție este în mod vădit contrară ordinii sale, ținând seama de interesul superior al copilului" [48].

- Frauda la lege în dreptul internațional privat, în situația când părțile unui raport juridic, folosind în mod fraudulos un mijloc de drept internațional privat, au făcut aplicabil acelui raport juridic un alt sistem de drept decât cel normal, pentru a introduce, în mod fraudulos, un element de extraneitate, care declanșează artificial un conflict de legi, iar prin aplicarea normei conflictuale normal competente pentru ipoteza creată, se trimite la un alt sistem de drept decât dreptul intern, care ar fi fost în mod firesc aplicabil acelui raport.

În domeniul legii aplicabile condițiilor de formă intră formalitățile premergătoare adopției și procedurii încheierii acesteia.

Importanța pe care adopția o are în organizarea societății și a familiei explică formalismul deosebit de puternic pe care legiuitorul l-a consacrat în această materie. Dintr-un asemenea punct de vedere, instituția adopției tinde spre dreptul public, ceea ce face să apară în dreptul internațional privat probleme noi și complexe privind competența autorității, calificarea condițiilor de formă, concilierea legii naționale cu legea forului prin delimitarea domeniilor guvernate de fiecare în parte și, nu în ultimul rând, problema legii aplicabile condițiilor de formă la adopție.

Multe sisteme de drept consacră regula *locus regit actum*, astfel încât forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie. De exemplu: art. 344 alin. (1). Codul civil al Belgiei, art.11 din Legea Germaniei prevăd principiile prin care forma actului este reglementată de legea aplicabilă fondului și o alternativă prin care forma actului poate fi supusă legii care

guvernează fondul sau legii țării unde a fost încheiată adopția, Codul Civil al României art. 2609. Este suficient pentru valabilitatea adopției ca să coreleze cele două legi menționate [4, p.52].

Conform legislației rezultă că din punctul de vedere al formei actului juridic acesta este solemn, în sensul că manifestarea de voință a celui care urmează să-şi dea consimţământul la adopție, numit „declarație de adopție", urmează să fie exprimat printr-un înscris autentic semnat în faţa unui notar numai în cazul în care părintele firesc al copilului consimte la adoptarea acestuia de către soţ. Părintele firesc trebuie să-şi exprime consimțământul la adopția copilului natural de către soţul său în faţa instanței de judecată odată cu soluționarea cererii de încuviințare a adopției.

Însă, potrivit normelor legale în vigoare, în toate celelalte situaţii de exprimare a consimţământului, caracterul solemn al acestuia se păstrează, numai că de această dată vorbim despre exprimarea consimţământului în faţa instanţei de judecată în diferite momente ale procesului de adopţie.

Actele necesare pentru adopţie prevăzute în legislația Republicii Moldova obligatorii pentru adoptatorii străini sunt următoarele:

- raportul autorităţii centrale în domeniul adopţiei sau al autorităţilor/organizaţiilor cărora li s-au conferit atribuţii corespunzătoare, ale autorităţii centrale în domeniul adopţiei internaţionale din statul primitor în condiţiile prevederilor Convenţiei de la Haga însoţit de documente relevante care să cuprindă informaţii despre:

- identitatea adoptatorului, confirmată prin copia legalizată a actului de identitate;
- capacitatea şi aptitudinile adoptatorului pentru a adopta;
- situaţia personală, familială şi materială a adoptatorului, confirmată prin copie legalizată de pe certificatul de naştere, de căsătorie sau de divorţ;
- certificat de la locul de muncă privind funcţia deţinută şi cuantumul salariului;
- acte ce confirmă dreptul de proprietate sau de folosinţă asupra unei locuinţe, prin alte acte ce confirmă veniturile;
- starea de sănătate, confirmată printr-un certificat medical în original, separat pentru fiecare adoptator, iar în cazul în care adoptatorul suferă de o maladie sau afecţiune, informaţii suplimentare cu privire la măsura în care maladia sau afecţiunea adoptatorului limitează capacitatea acestuia de a-şi îndeplini corespunzător obligaţiile şi responsabilităţile privind îngrijirea şi educarea copilului;
- mediul social al adoptatorului;

- motivele care determină adoptatorul să adopte un copil domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi informaţia cu privire la copilul sau la copiii pentru care are capacitatea să-i adopte;
- declarația privind dreptul copilului adoptat de a-şi păstra cetăţenia Republicii Moldova până la atingerea majoratului;
- consimţământul adoptatorului la adopţie internaţională sau consimţământul ambilor soţi, dacă persoana care doreşte să adopte este căsătorită;
- declaraţia adoptatorului că acceptă acţiunile de monitorizare postadopţie;
- cazierul judiciar al adoptatorului;
- datele biografice ale adoptatorului [83].

Aici menționăm faptul că toate actele depuse trebuie să fie legalizate sau apostilate conform legislației în vigoare. Începând cu 16 martie 2007, Republica Moldova a devenit parte la Convenția privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, încheiată la Haga la 5 octombrie 1961 [46], care a venit în ajutor cadrului normativ existent care legalizează sau apostilează actele depuse pentru încuviințarea adopției.

Până la aderarea Republicii Moldova la aceasta Convenție, pentru recunoașterea în străinătate a actelor eliberate în RM, cetățenii urmau o serie de proceduri anevoioase de supralegalizare a actelor, prezentându-le pentru autentificare în mai multe instituții din țară, iar apoi la ambasadele sau consulatele străine.

Procedura de apostilare constă în aplicarea unei ștampile speciale pe documentul care urmează a fi utilizat într-un alt stat parte la Convenția privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, încheiată la Haga la 5 octombrie 1961. Inscripția poartă în antet inscripțiile în limba franceză "APOSTILLE" şi "(Convention de la Haye du 5 octobre 1961)", fiind urmate de mențiunile de autentificare în limba statului emitent.

În ceea ce privește situația copilului cu „statut adoptabil”, sunt anumite cerințe de formă care trebuie să conțină dosarul copilului depus la MSMPS, care în continuare poate fi prezentat adoptatorilor străini.

După stabilirea statutului de către organele de tutelă şi curatelă, copilul este luat la evidență de autoritatea tutelară de la domiciliul copilului şi în termen de trei zile decizia de luare la evidență se transmite autorității centrale (MSMPS), astfel acest copil poate fi propus spre adopție națională. La decizie se anexează formularul-tip privind starea sănătății copilului adoptabil, formularul-tip privind starea psiho-emoțională și raportul privind statutul de copil adoptabil, care au fost aprobate prin ordinul MSMPS cu nr. 309 din 11.08.2011. Formularul privind starea sănătății este îndeplinit

de către medicul de familie/medicul neonatolog sau medicul pediatru, în funcție de plasamentul copilului cu statut de adopție, formularul privind satarea psiho-emoțională a copilului cu statut adoptabil este îndeplinit de psihologul instituției de plasament sau al serviciului de plasament de tip familial. (Fișa-tip privind dezvoltarea psiho-emoțională a copilului cu vârsta de până la 7 ani sau o fișă pentru copilul cu vârstă mai mare de 7 ani). Raportul privind copilul cu statut adoptabil se îndeplinește de asistentul social din cadrul serviciului de plasament, în baza întregului dosar acumulat, la necesitate se prezintă alte acte cerute de autoritatea tutelară centrală.

Legea RM privind regimul juridic al adopției prevede expres în art. 54 că Registrul de stat al adopțiilor va conține datele privind copii adoptabili, iar în art. 55 este stipulat faptul că: „Pentru ţinerea Registrului de stat al adopţiilor, autorităţile teritoriale remit autorităţii centrale, în termenele prevăzute de prezenta lege, copii de pe decizia privind stabilirea statutului de copil adoptabil şi luarea la evidență a copilului adoptabil, precum și raportul privind situația copilului adoptabil" [83, art.55].

Este interzisă adopția copiilor care nu au fost luați la evidență în condițiile legii. Adopția internațională a unui copil domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova poate fi încuviințată, dacă:

– copilul adoptabil fără nevoi speciale este adoptat de către un adoptator cu domiciliul în străinătate, dacă nu a fost cerut în adopţie naţională ori în tutelă sau curatelă timp de un an din momentul luării la evidenţă drept copil adoptabil;

– copilul adoptabil cu nevoi speciale este adoptat de către un adoptator cu domiciliul în străinătate, dacă nu a fost cerut în adopţie naţională ori în tutelă sau curatelă timp de șase luni din momentul luării la evidenţă drept copil adoptabil. În cazul în care copilul adoptabil fără nevoi speciale este trecut în categoria copiilor adoptabili cu nevoi speciale, la calculul perioadei după care adopţia internațională devine posibilă se va lua în considerare perioada anterioară de aflare la evidență.

Concluzionăm faptul că, deși doctrinarii vorbesc foarte mult despre condițiile de fond ale unei adopții internaționale, ei trec cu vederea condițiile de formă obligatorii. Pe parcursul cercetării, observăm că rigiditatea condițiilor de formă etajează toate condițiile de fond într-o ordine legislativă anumită.

Existența acestor condiții, așa cum am menționat mai sus, ține de importanța adopțiilor și respectarea cu strictețe a interesului superior al copilului.

2.2. Domeniul legii competente aplicabile efectelor adopției internaționale

Legea care guvernează efectele adopției este legea adoptatorului care are o competență de principiu. Unele efecte ale adopției internaționale sunt supuse acestei legi, altele sunt sustrase domeniului de aplicare [4,p. 62].

În literatura de specialitate, nu găsim o clasificare teoretică a efectelor adopției, dar le putem sistematiza în felul următor:

I. În funcție de tipurile de adopție, efectele acesteia pot fi clasificate în:

- naționale – care apar pe teritoriul statului ce a încuviințat adopția;
- internaționale – care apar după recunoașterea hotărârilor de încuviințare a adopției, aceasta producând efecte pe teritoriul statului care a încuviințat adopția și pe teritoriul altor state.

II. În funcție de ramurile de drept, unde instituția adopției are efecte:

- Efectele adopției în domeniul dreptului civil:
  - filiația și rudenia civilă;
  - numele și prenumele copilului adoptat;
  - înscrierea adoptatorilor în calitate de părinți adoptivi;
  - domiciliul și locuința adoptatului;
  - vocația succesorală legală.
- Efectele adopției în domeniul dreptului familiei:
  - rudenia civilă – impediment la căsătorie;
  - drepturile și obligațiile părinților adoptivi;
  - obligația legală de întreținere;
  - impediment pentru divorțul în baza acordului de voință al soților adoptatori;
  - confidențialitate.
- Efectele adopției în domeniul dreptului constituțional:
  - criteriul cetățeniei.
- Efectele adopției în domeniul dreptului muncii și dreptului protecției sociale:
  - acordarea indemnizațiilor;
  - concediu de maternitate sau pentru îngrijirea copilului.

III. Legislația Franței, și până de curând a României, reglementează două tipuri de adopție (Republica Moldova reglementează numai adopția cu efecte depline):

- adopția cu efecte restrânse;
- adopția cu efecte depline.

Adopția cu efecte restrânse se caracterizează prin următoarele:

- legăturile de rudenie dintre adoptat și descendenții săi, pe o de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte, se mențin;
- între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator, pe de altă parte, se stabileau raporturi de rudenie asemănătoare celor dintre părinți și copii.

Adopția cu efecte depline se caracterizează prin următoarele:
- între cel care adoptă și copil se stabilește filiația;
- între copil și rudele adoptatorului se stabilește rudenia, dar și între descendenții copilului adoptat și rudele adoptatorului. În baza hotărârii judecătorești irevocabile, de încuviințare a adopției, serviciul de stare civilă competent va întocmi, în condițiile legii, un nou act de naștere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuți ca părinții săi firești;
- filiația dintre copilul adoptat și părinții săi firești încetează;
- încetează și rudenia dintre copilul adoptat și rudele sale firești, precum și rudenia dintre descendenții copilului adoptat și rudele sale firești;
- este interzisă căsătoria și între descendenții adoptatului și rudele sale firești, cu toate că legea nu prevede expres aceasta [4, p.14].

În cele ce urmează, vom analiza efectele pe care le produce adopția internațională în Republica Moldova și în alte state, prin prisma Dreptului civil (filiația și rudenia civilă, numele de familie și domiciliul adoptatului, dreptul la moștenire), a Dreptului familiei (drepturile și îndatoririle părintești, obligația legală de întreținere, impedimente la căsătorie), a Dreptului constituțional (cetățenia adoptatului), a Dreptului muncii (indemnizația pentru creșterea copilului sau îngrijirea copilului bolnav, concediul paternal, impozitul, alocația de stat).

Efectele adopției în Dreptul civil

o Filiaţia şi rudenia civilă

Din momentul încuviințării adopției, se stabilește filiația între copilul adoptat și adoptator, precum și legăturile de rudenie între copil și rudele adoptatorului.

În sens larg, filiația desemnează un şir neîntrerupt de naşteri care leagă o persoană de un strămoş al ei, un şir neîntrerupt de persoane între care faptul naşterii a stabilit legătura de la părinte la copil.

În sens restrâns, filiaţia reprezintă raportul de descendenţă dintre un copil şi fiecare din părinţii lui, legătură întemeiată pe descendenţa unei persoane dintr-o alta. Sunt rude în linie directă tatăl, fiul, nepotul de fiu [75, p.14-17].

Nu se prevede expres că descendenții adoptatului devin rude cu rudele adoptatorului. Soluţia se impune în sens afirmativ, deoarece numai astfel rudenia creată prin adopţie este asimilată cu rudenia firească, iar un text care să prevadă contrariul, din acest punct de vedere, nu există. Prin

urmare, descendenţii adoptatului devin rude cu rudele adoptatorului. Faţă de ascendenţii adoptatorului, descendenţii adoptatului sunt rude în linie directă descendentă.

În contextul celor expuse, deducem că rudenia care se stabileşte prin adopţie, dacă termenul de filiaţie este folosit în sens restrâns, există între adoptat şi descendenţii lui, pe de o parte, şi rudele adoptatorului, pe de altă parte [62, p.51].

În concluzie, putem afirma că rudenia din adopţie se substituie rudeniei fireşti, care nu mai persistă decât pentru a constitui un impediment la căsătorie. În momentul stabilirii filiației prin adopție, rudenia naturală dintre copilul adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții săi biologici și rudele acestora, pe de altă parte, încetează, cu excepția adopției copilului de către soțul părintelui biologic.

Raporturile de filiație și de rudenie care se stabilesc în baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției în RM pot fi:

a) între adoptat, pe de o parte, și adoptatori și rudele acestora, pe de altă parte, se stabilesc raporturi de filiație, respectiv de rudenie, deoarece adoptatul este considerat ca un copil firesc al adoptatorilor. Rudenia civilă este asimilată cu rudenia firească, descendenții adoptatului devenind rude cu adoptatorii și cu rudele acestora. Cu alte cuvinte, prin voința legiuitorului și în baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției, filiația firească bazată pe legătura de sânge este înlocuită cu un artificiu juridic, respectiv cu filiația adoptivă;

b) între adoptat, pe de o parte, și părinții săi fireşti și rudele acestora, pe de altă parte. Rudenia firească, bazată pe legătură de sânge încetează ca efect al încuviințării adopției. Această rudenie se păstrează numai în cazul adopției cu efecte restrânse;

c) soțul adoptă copilul firesc al celuilalt soț. În acest caz, avem ambele tipuri de filiație și rudenie, atât cea firească, cât și cea civilă. Astfel, adoptatul și descendenții lui, pe de o parte, și părintele firesc, care nu este soțul adoptatorului, și rudele sale, pe de altă parte; se mențin raporturile de rudenie între cel adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părintele firesc, care este soțul adoptatorului, și rudele acestuia, pe de altă parte;

d) soțul adoptă copilul adoptat al celuilalt soț (adopție succesivă). Raporturile de rudenie civilă se vor crea între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și soțul adoptator și rudele sale, pe de altă parte, menținând-se raporturile de rudenie civilă create în urma primei adopții.

În concluzie, adopția produce un efect constitutiv de rudenie civilă și un efect extinctiv în ceea ce privește rudenia firească. Excepțiile de la această regulă vizează efectul extinctiv al adopției și presupun fie un efect extinctiv parțial numai în raport cu unul dintre părinții fireşti ai adoptatorului, în cazul în care un soț adoptă copilul firesc al celuilalt soț, fie absența efectului extinctiv, în cazul în care un soț adoptă copilul adoptat al celuilalt soț.

- Numele și prenumele copilului adoptat.

La adopție, copilului i se asigură dreptul de a-și păstra numele și prenumele.

La cererea adoptatorilor, instanța de judecată poate schimba numele copilului adoptat, dacă acest fapt nu afectează interesul superior al copilului și dreptul lui la nume, atribuindu-i numele adoptatorilor sau al unuia dintre adoptatori (soț ori soție) în cazul în care aceștia poartă nume diferite.

Din motive temeinice, instanța, încuviințând adopția, poate dispune, la cererea adoptatorului, schimbarea prenumelui copilului adoptat. Pentru schimbarea numelui și/sau a prenumelui, se cere și acordul copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani [83, art.43].

În cazul schimbării numelui și/sau a prenumelui copilului adoptat, mențiunea respectivă se face în hotărârea judecătorească privind încuviințarea adopției, iar oficiul de stare civilă competent operează aceste modificări în actul de naștere al copilului, potrivit normelor stabilite în legislația cu privire la actele de stare civilă.

- Înscrierea adoptatorilor ca părinți adoptivi.

Adoptatorii se înscriu în actul de naștere al copilului adoptat ca părinți ai lui, în conformitate cu hotărârea judecătorească de încuviințare a adopției.

În caz de necesitate, la cererea adoptatorilor sau a copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani, instanța de judecată păstrează datele despre părinții biologici ai copilului adoptat, fapt consemnat în hotărârea judecătorească de încuviințare a adopției.

În baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției, la solicitarea adoptatorilor, oficiul de stare civilă competent operează modificările de rigoare în actul de naștere al copilului.

În prezent, Serviciul de Stare Civilă din Republica Moldova (Agenția Servicii Publice) consideră că schimbarea datei nașterii este irațională ca efect al încuviințării adopției. „Deseori schimbarea datei nașterii copilului generează, drept consecință divergențe de ordin rațional și al consecutivității logice a evenimentelor calendaristice, și anume prezentându-se ca fiind ulterioară înregistrării actului de naștere. Pentru a evita astfel de situații, când actul de naștere se înregistrează anterior producerii evenimentului nașterii, prin lege nu le este permis adoptatorilor de a solicita schimbarea datei nașterii, dar nici dreptul judecătorului de a-și extinde competențele legale privind încuviințarea adopției.” – Citat din cererea de revizuire a Hotărârii Judecătoriei municipiului Chișinău din 10.2016, depusă de Serviciul de Stare Civilă, care consideră ilegală hotărârea judecătoriei privind încuviințarea adopției și schimbarea datelor de naștere ale copiilor X și Y din 29.12.2006 în 30.12.2006 (Cerere de revizuire depusă în martie 2017).

Ultima modificare legislativă în acest sens a fost operată în CPC al RM art. 292 alin.3 „Încuviințând adopţia, instanța este în drept să satisfacă cererea adoptatorilor de a fi înscrişi în

actul de înregistrare a naşterii în calitate de părinţi sau de a schimba numele, prenumele şi locul de naştere ale copilului"(Art. 292 al. (3) în redacția LP 17 din 05.04.18, MO 142-148/04.05.18, art.277, în vigoare la 01.06.18).

Aici vom menționa că autorul V. Crețu sublinează că, în ceea ce privește efectele adopției, ele nu survin din momentul înscrierii adoptatorilor la oficiul stării civile, ci din momentul când hotărârea instanței de judecată rămâne irevocabilă [138, p. 6].

- Domiciliul şi locuinţa adoptatului.

În lipsa unei reglementări speciale a domiciliului și locuinței adoptatului, se vor aplica dispozițiile dreptului comun în materie, se va face distincție între adoptatorul minor sau major. Dacă adoptatul este minor, el se bucură de un domiciliu legal. Astfel, fiind considerat descendentul firesc al adoptatorilor, domiciliul adoptatului minor este la părinții săi. Dacă părinții adoptivi nu au un domiciliu comun, domiciliul minorului adoptat este acela la care dintre părinți el locuiește statornic, iar în caz de neînțelegere, instanța de judecată sesizată decide cu o acțiune de stabilire a domiciliului minorului.

În viața cuplului adoptator pot interveni o serie de incidente ce pot avea impact asupra domiciliului minorului adoptat și anume:

- desfacerea căsătoriei adoptatorilor. Prin hotărârea de divorț, instanța judecătorească decide căruia dintre părinți este încredințat minorul pentru creștere și educare, aici fiind similare cu cazurile privind desfacerea căsătoriei în cazul copiilor biologici ai cuplului.
- decesul, decăderea din drepturile părintești, punerea sub interdicție a unuia dintre adoptatori, situaţie în care domiciliul copilului se stabilește ca fiind la celălalt părinte adoptator care îl reprezintă sau îi încuviințează actele juridice civile.

- Vocaţia succesorală legală.

Odată stabilită filiația între adoptator și adoptat și rudenia între aceştia din urmă și rudele adoptatorului, se produc efecte juridice și în materia dreptului succesoral. Astfel, adoptatul, asimilat cu descendentul firesc al adoptatorului, are dreptul, în condițiile Codului civil, atât la moștenirea adoptatorului, cât și la cea a rudelor adoptatorului. Legea stabilește ordinea de preferință între rudele cu vocație succesorală generală, în funcție de clasa de moștenire din care face parte fiecare dintre aceste rude, precum și de gradul de rudenie. Art. 1500 din CCiv al RM prevede că: „În cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sunt:

a) de clasa I – descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți vii după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul supraviețuitor și ascendenții privilegiați (părinții, înfietorii) celui ce a lăsat moștenirea" [42, art.1500].

Bineînțeles, încetând rudenia firească, adoptatorul și descendenții săi nu mai au dreptul legal la moștenirea lăsată de părinții firești sau rudele acestora (excepție făcând acele situații în care legătura de rudenie firească și cea adoptivă coexistă), nefiind exclus dreptul la moștenirea acestora, în baza unui testament.

Legea aplicabilă drepturilor succesorale suscită o controversă între adepții legii succesorale și cei ai legii efectelor adopției, balanța înclinând-se în favoarea primilor. Vocația succesorală este reglementată de legea care se aplică succesiunii – *lex rei sitae* pentru succesiunea imobiliară și legea ultimului domiciliu al defunctului în cazul succesiunii mobiliare [4, 63].

Efectele adopției în Dreptul familiei

- Rudenia civilă - impediment la căsătorie

În acest sens, art.15 alin.(1), pct.c), d) din CF al RM prevede că impedimentul la căsătorie generat de rudenie există atât între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și rudele sale firești, pe de altă parte (rațiunea consacrării acestui impediment se găsește în legătura de sânge între aceste persoane) până la gradul II, cât și între adoptat și descendenții acestuia, pe de o parte, și persoanele cu care a devenit rudă prin efectul adopției, pe de altă parte (cauza o reprezintă impedimentul de ordin moral) [41, art.15].

Mai mult, rudenia civilă constituie un impediment expres pentru încheierea căsătoriei. Dar, din punctul de vedere al apartenenței lor, impedimentele la căsătorie nu pot fi considerare efectele adopției. Datorită sursei lor – rudenia adoptivă – ele depind de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

- Drepturile și obligațiile părinților adoptivi

Părintele adoptiv are față de copilul adoptat drepturile și obligațiile pe care le are părintele biologic față de copilul său [83, art.42].

În situația în care părintele adoptiv este soțul părintelui biologic al copilului adoptat, drepturile și obligațiile părintești le exercită părintele adoptiv și părintele biologic căsătorit cu acesta.

În cazul adopției unui minor, îndatoririle și drepturile părintești trec de la părinții firești ai minorului la părinții adoptivi. Părinții au aceleași drepturi și îndatoriri față de copiii lor minori, fără a face deosebire dacă aceștia sunt din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați.

Când un soț adoptă copilul celuilalt soț, în scopul menținerii unității familiei și drept consecință se stabilește filiația adoptivă, drepturile și îndatoririle părintești cad și asupra adoptatorului, nu numai asupra părintelui firesc. De altfel, este singura excepție în care drepturile și obligațiile părintești sunt exercitate împreună de adoptator și părintele firesc al adoptatului,

copilul rămânând în raporturi de rudenie firească cu acesta din urmă, iar legăturile de rudenie încetează doar față de celălalt părinte (dacă este stabilită filiația) și rudele acestuia.

Dacă părinții adoptatori divorțează, copilul adoptat este asimilat celui din căsătorie. Astfel, în cazul desfacerii căsătoriei, instanța judecătorească decide cărui părinte îi încredințează copilul adoptat pentru creștere și educare, stabilind, la cererea celuilalt părinte adoptiv, și numai dacă este în interesul copilului, un program de vizită pentru a fi menținute și dezvoltate legăturile personale dintre minor și părinte.

Copilul are dreptul de a menține legături personale și contacte directe cu părinții, rudele (bunicii, frații și surorile ori alte rude), precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament și s-a bucurat de viața de familie, cu excepția cazului în care instanța judecătorească apreciază ca există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică și psihică.

Mai mult, este posibil ca în familia firească copilul să fi avut o viaţă frumoasă alături de părinți, bunici, frați, surori, iar dacă adopția este realizată la o vârstă când amintirile sunt puternice, pentru interesul copilului există posibilitatea ca aceste legături personale cu rudele de sânge să fie menținute. Bineînțeles, această situație presupune fie că adoptatorul sau familia adoptatoare cunoaște familia de origine a copilului (de exemplu, există o legătură de rudenie sau sunt vecini ori chiar prieteni), fie nu o cunoaște, dar întru interesul copilului sunt de acord cu stabilirea acestor relații personale.

O astfel de adopție o găsim, ca alternativă, în Austria. În acest stat, adopțiile pot fi închise, semideschise și deschise. În cazul adopțiilor deschise, rudele biologice ale copilului adoptat efectuează vizite la copil, fiind la curent cu dezvoltarea lui în familia care l-a adoptat. În cadrul adopției semideschise, legătura dintre familia biologică și adoptatoare este menționată de către specialiști sau persoanele care reprezintă interesele familiei, cu prezentarea periodică a fotografiilor și rapoartelor despre creșterea și educarea copilului în noua sa familie [108, p.35].

- Obligaţia legală de întreținere

Obligația de întreținere își găsește izvorul în căsătorie, filiație, rudenie, adopție și afinitate.

Printre persoanele îndreptățite și îndatorate, în mod reciproc, la întreținere, se află părinții și copiii, fără a se face distincție dacă aceștia sunt din afara căsătoriei, din căsătorie sau din adopție, adoptatorul și adoptatul, în cazul adopției cu efecte restrânse, bunicii și nepoții, frații și surorile, indiferent dacă rudenia este firească sau civilă. Odată stabilită filiația adoptivă între părintele sau părinții adoptatori, pe de o parte, și copilul adoptat, pe de altă parte, se stabilește dreptul respectiv la obligația legală de întreținere.

- Impediment pentru divorțul în baza acordului de voință al soților adoptatori

Datorită efectelor adopției, adoptatul este asimilat cu copilul firesc al adoptatorilor, astfel că atâta vreme cât acesta este minor, părinții divorțează doar prin instanța judecătorească. Cu certitudine, în acest caz, avem în vedere numai situațiile în care adopția a fost făcută de soți simultan sau succesiv ori copilul e adoptat de soțul părintelui său firesc. În situația unui copil adoptat numai de unul dintre soți, întrucât față de celălalt soț copilul este afin, o cerere de desfacere a căsătoriei în baza acordului soților este admisibilă.

- Drepturile şi obligațiile copilului adoptat

Din momentul încuviințării adopției, copilul adoptat pierde drepturile personale patrimoniale, nepatrimoniale și este exonerat de îndeplinirea obligațiilor față de părinții săi biologici și de rudele acestora.

Copilul adoptat are față de părinții adoptivi drepturi și obligații de orice natură, similare cu cele pe care le are o persoană față de părinții săi biologici [83, art.44].

- Monitorizarea

După încuviințarea adopției, copilul adoptat se află la evidența autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor, în cazul adopției internaționale, până la împlinirea vârstei de 18 ani ai acestuia.

Monitorizarea situației post-adopție a copilului se efectuează de către autoritățile la a căror evidență se află copilul, pe o perioadă de 5 ani de la încuviințarea adopției, cu următoarea periodicitate:

a) în primul an – 3 rapoarte (la 3, la 6 şi la 12 luni);

b) în al doilea an – 2 rapoarte (la 6 şi la 12 luni);

c) în anii 3, 4 şi 5 – 1 raport anual (la 12 luni) .

În cazul adopției internaționale, rapoartele de evaluare post-adopție se prezintă autorității centrale din RM de către autoritatea centrală în domeniul adopției din statul primitor sau prin intermediul organizațiilor străine din statul primitor, acreditate şi înregistrate în RM. Autoritatea centrală din RM solicită, în caz de necesitate, misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova în statele primitoare, informații privind monitorizarea post-adopție efectuată [83, art.45].

Serviciile post-adopție sunt definite ca fiind servicii oferite după finalizarea adopției, atât de către profesioniștii autorităților publice, cât și de cei ai organizațiilor private. Majoritatea statelor au prevăzute în lege servicii post-adopție, deși în unele țări aceste servicii nu sunt de sine stătătoare, ci sunt parte a serviciilor variate oferite de instituțiile implicate în procesul de adopție sau în protecția copilului, în general. În Belgia și Grecia serviciile sunt oferite de către autoritățile

publice, iar în Finlanda, Spania și Franța – atât de autorități publice, cât și de organizații private, fără a exista diferențe semnificative în ceea ce privește adopția națională și internațională.

În țări precum Grecia şi Portugalia, serviciile post-adopție sunt oferite ocazional, deseori la cerere, iar tribunalul decide cine şi cum va oferi aceste servicii. Motivația derivă, pe de o parte, din încercarea de a sprijini familia adoptivă, fără a-i invada viața privată, intimitatea și de a oferi timp pentru dezvoltarea relațiilor dintre părinți şi copii, iar pe de altă parte, de a acorda, când situația o impune, servicii profesioniste în cazul în care survin impedimente. Durata serviciilor post-adopție este precizată doar în cazul câtorva țări: Grecia – unde copii sunt monitorizați timp de 2 ani de la data adopției (în cazul adopției internaționale), Franța – serviciile post-adopție au o durată de la 6 luni (specific pentru adopția națională) până la o perioadă neprecizată concret, necesară finalizării sentinței de adopție în cazul adopțiilor internaționale. În celelalte țări, serviciile post-adopție sunt flexibile pentru adopția națională, iar în ceea ce privește adopția internațională, țara de origine a copilului poate cere rapoarte post-adopție pe o durata determinată [119, p.23].

În Belgia, monitorizarea situației copilului adoptat are loc mai mulți ani (fără a fi precizată o durată limită) și este asigurată de organismele de adopție[109, p.16].

În Grecia, responsabil pentru oferirea acestor servicii este sistemul public, prin Departamentul de servicii sociale din cadrul fiecărei prefecturi de la nivelul județului, dar și instituțiile rezidențiale publice pentru protecția copilului[109, p.11].

În Spania, odată cu pronunțarea adopției, doar anumite regiuni autonome oferă servicii post-adopție. În ceea ce privește adopțiile internaționale, decretele autonome prevăd ca printre alte responsabilități ale organizațiilor private autorizate să existe și aceea de a sprijini acomodarea copilului adoptat în familia adoptivă, când țara de origine o cere [11, p. 25].

În general, serviciile post-adopție sunt oferite de asistenți sociali şi psihologi cu experiență în domeniu și doar la necesitate de juriști, grupuri ale familiilor adoptive, grupuri profesionale şi organizații autorizate în vederea oferirii de suport, informare şi consiliere.

- Confidențialitatea adopției

Persoanele competente cărora le este cunoscut faptul adopției sunt obligate să păstreze confidențialitatea informațiilor obținute în procesul de adopție, inclusiv în ceea ce privește datele de identificare ale adoptatorului, precum și ale părinților biologici. În caz contrar, ele poartă răspundere juridică, conform legislației în vigoare.

Părintele adoptiv va informa copilul că este adoptat de îndată ce vârsta şi gradul lui de maturitate o permit.

Părintele adoptiv și copilul adoptat au dreptul să obțină din partea autorității centrale extrase din Registrul de stat al adopțiilor al căror conținut atestă faptul, data și locul nașterii, dar nu dezvăluie în mod expres adopția și nici identitatea părinților biologici ai adoptatului.

Identitatea părinților biologici ai copilului adoptat poate fi dezvăluită înainte ca acesta să dobândească capacitate deplină de exercițiu numai din motive medicale, cu autorizarea instanței de judecată, la cererea oricăruia dintre părinții adoptivi, a copilului adoptat, a autorității teritoriale ori a reprezentantului unei instituții medicale.

Convenția de la Haga, ca și alte documente internaționale ce ţin de drepturile omului sau ale copilului, stipulează clar drepturile unui copil de a primi la naștere un nume și o naționalitate sau precizează dreptul de a fi îngrijit și crescut de părinții săi, ceea ce presupune că, inclusiv în cazul adopției, el are dreptul de a ști cine sunt părinții săi și care îi este originea. De asemenea, Convenția de la Haga prevede dreptul copilului de a-și păstra identitatea: nume, naționalitate și relații de familie. În acest sens, autoritățile fiecărei țări au obligația de a avea grijă ca aceste informații să fie păstrate și de asemenea să creeze cadrul necesar accesului la ele.

Efectele adopției în Dreptul constituțional

În cazul în care adoptatorii și adoptatul sunt cetățeni ai Republicii Moldova, adopția nu produce niciun efect în ceea ce privește cetățenia adoptatului. Alta este situația în cazul adopției internaționale, întâlnită în cele două situații, și anume: adoptatul este cetățean străin sau apatrid, iar adoptatorul ori soții adoptatori sunt cetățeni ai RM, cetățeanul Republicii Moldova este adoptat de un cetățean străin sau de doi soți cetățeni străini. În aceste condiții, încuviințarea adopției de către instanța judecătorească poate să producă efecte în planul cetățeniei adoptatului.

Unul din efectele adopției pentru copil este dobândirea cetățeniei părinților. În acest context, Legea RM privind regimul juridic al adopției face trimitere la Legea nr.1024 din 02.06.2000 privind cetățenia Republicii Moldova.

Conform art.13 al Legii nominalizate supra, se prevăd următoarele:

Copilul apatrid dobândește automat cetățenia RM prin înfiere, dacă înfietorii (înfietorul) sunt cetățeni ai RM.

Asupra cetățeniei copilului apatrid înfiat de soți, unul dintre care este cetățean al RM, iar celălalt cetățean străin, hotărăsc de comun acord înfietorii. În cazul în care înfietorii nu cad de comun acord asupra apartenenței copilului Republicii Moldova, va decide instanța de judecată, ținând cont de interesele acestuia. În situația în care copilul a împlinit vârsta de 14 ani, se cere consimțământul lui, autentificat de notar.

Copilul, cetățean străin, înfiat de soți, ambii sau numai unul dintre ei cetățean al RM sau unul fiind cetățean al Republicii Moldova, iar celălalt cetățean străin sau apatrid, poate deveni

cetățean al Republicii Moldova dacă renunță la cetățenia statului străin, cu excepția cazurilor prevăzute de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte [85, art.13].

Republica Moldova face parte din sistemul țărilor unde cetățenia se poate dobândi urmând unul din criteriile: dreptul sângelui când noul-născut dobândește cetățenia părinților, indiferent de locul de naștere, și dreptul solului când noul-născut va dobândi cetățenia statului pe teritoriul căruia se naște, indiferent de cetățenia părinților.

Adopția copiilor domiciliați pe teritoriul RM de către persoane cu domiciliul în străinătate are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova, ținându-se cont și de legislația statelor în care aceștia din urmă își au domiciliul la data depunerii cererii de adopție, precum și în conformitate cu tratatele internaționale sau cu tratatele bilaterale la care RM este parte.

Astfel, adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova, cu domiciliul în afara țării, efectuată de organele abilitate ale statului străin pe al cărui teritoriu adoptatorul își are domiciliul, este recunoscută ca fiind valabilă în RM, doar dacă statul străin este parte la Convenția de la Haga sau parte la un tratat bilateral în domeniul adopției încheiat cu RM și dacă autoritatea centrală din RM și-a exprimat anticipat acordul la adopție.

Copiii domiciliați pe teritoriul RM pot fi adoptați de adoptatori cu domiciliul în străinătate doar dacă, potrivit legislației statelor în care urmează să plece, li se vor asigura garanții și norme juridice echivalente celor de care s-ar fi bucurat în cazul adopției naționale.

În cazul dublei cetățenii, dintre care una este cea a forului, ca lege națională se consideră cea a forului. Dacă o persoană are dublă cetățenie dintre care niciuna nu este a forului, legea națională se consideră legea statului unde persoana are domiciliu sau, în lipsă, reședința sa.

Efectele adopției în domeniul Dreptului muncii

Conform Codului muncii nr. 154 din 28.03.2003, publicat în Monitorul Oficial nr. 159-162, art. 127 „Salariatului care a adoptat un copil nou-născut nemijlocit din maternitate sau l-a luat sub tutelă i se acordă un concediu plătit pe o perioadă ce începe din ziua adopției (luării sub tutelă) şi până la expirarea a 56 de zile calendaristice din ziua nașterii copilului (în caz de adopție a doi sau mai mulți copii concomitent – 70 de zile calendaristice) și, în baza unei cereri scrise, un concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani. Indemnizațiile pentru concediile menționate se plătesc din bugetul asigurărilor sociale de stat. Salariatului care a adoptat un copil nou-născut nemijlocit din maternitate sau l-a luat sub tutelă i se acordă, în baza unei cereri scrise, un concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului”[43, art. 127].

În Belgia, casele de compensație pentru alocațiile familiale acordă o primă de adopție pentru fiecare copil adoptat. Valoarea acestei prime corespunde alocației de naștere oferite pentru primul copil. În plus, angajații statului, fie este vorba de funcționari sau nu, pot beneficia de un concediu

de primire, atunci când adoptă un copil care nu a împlinit vârsta de 10 ani, în funcție de vârsta copilului (sub/peste 3 ani). Beneficiarul își păstrează salariul pe toată durata concediului. Noile decrete ale comunităților instituie prevederi financiare speciale, printre care posibilitatea intervenției asigurărilor sociale în suportarea parțială a costurilor de adopție pentru familiile cu venituri limitate [108, p.23].

În Finlanda, datorită faptului că există o diferență mare între costurile legate de adopția națională comparativ cu cea internațională, statul garantează o contribuție financiară oricărei persoane/familii care dorește să adopte un copil străin tocmai pentru a compensa costurile ce le comportă adopția internațională [108, p.35].

În Spania, începând cu anul 1992, persoanele care adoptă un copil mai mic de 5 ani au posibilitatea de a beneficia, din momentul intrării copilului în familie, de un concediu de 6-8 săptămâni, în funcție de vârsta copilului. Atunci când adopția este realizată de un cuplu, doar unul dintre părinții adoptivi poate beneficia de concediu. Pe toată durata concediului, părintele are parte de indemnizațiile și alocațiile legale de care beneficiază orice persoană (în general, mama) aflată în concediu de maternitate, adică 100% din salariul de referință [119, p. 282].

Divergențele legislative care cel mai des apar țin de efectele încuviințării adopției internaționale și recunoașterea ei pe teritoriul altui stat, care au un impact negativ la implementarea principiului interesului superior al copilului – de a locui în familie.

În acest context, menționăm faptul că domeniul legii aplicabile efectelor adopției cuprinde relațiile personale și patrimoniale dintre adoptator și adoptat, precum și cele dintre adoptat și părinții săi firești.

În ceea ce privește regimul juridic conflictual al efectelor adopției, dreptul internațional privat al RM nu ne oferă soluții exacte.

Mai mulți autori prezintă o următoarea soluție: „Efectele adopției, precum și relațiile dintre adoptator și adoptat sunt supuse legii naționale a adoptatorului, iar în cazul adopției consimțite de soți, va fi aplicată legea care cârmuiește efectele căsătoriei (legea națională comună a soților sau, în lipsa acesteia, legea domiciliului comun al soților)” [10, p. 205, 4, p. 63].

Suntem de acord cu soluția prezentată de autorul V. Babără și considerăm oportună indicarea acestor propuneri de aplicare în cadrul normativ național.

2.3. Determinarea legii aplicabile nulității și desfacerii adopției internaționale

După cum reglementează Legea RM privind regimul juridic al adopţiei în art. 47, adopția poate înceta prin desfiinţare (declararea nulității) și prin desfacere [83, art. 47].

Întrucât din structura adopţiei fac parte două acte juridice: actul juridic al adopţiei, act de dreptul familiei şi hotărârea judecătorească de încuviinţare a adopţiei, act de drept procesual civil, rezultă că nulitatea oricăruia dintre cele două acte duce la desfiinţarea adopţiei, căci nulitatea actului juridic al adopţiei lipseşte de obiect hotărârea de încuviinţare, iar nulitatea hotărârii antrenează şi ineficacitatea actului juridic al adopţiei.

Doctrina românească indică faptul că practica judiciară a României a decis că adopția este guvernată de regulile privind nulitatea absolută şi relativă din dreptul comun, deoarece în legislația românească nu există vreo normă derogatorie în materia adopției, așa cum există în RM.

Articolul 49 din Legea privind regimul juridic al adopției prevede expres cazurile când adopția poate fi declarată nulă:

a) încuviinţarea ei s-a întemeiat pe documente false;

b) adopţia s-a încuviinţat fără consimţământul părinţilor biologici ai copilului sau al soţului adoptatorului, dacă acest consimțământ era obligatoriu conform legii;

c) adopţia a fost încuviinţată cu încălcarea condiţiilor de fond sau de procedură stabilite de legislaţie;

d) adopţia a fost solicitată şi încuviinţată fără intenţia de a produce efecte juridice caracteristice acestei forme legale de protecţie a copilului (adopţie fictivă) [83, art. 49].

Cauzele ce determină nulitatea adopţiei trebuie să fie anterioare sau, cel mult, contemporane cu hotărârea judecătorească de încuviinţare a adopţiei.

Nulitățile adopției se pot clasifica în funcție de mai multe criterii, prezentând interes pentru a determina ulterior regimul juridic al nulității adopției.

Astfel, principalele criterii de clasificare și categorii de nulități sunt:

a) în funcție de felul (natura) interesului ocrotit, nulitatea poate fi absolută și relativă. De remarcat este faptul că, în materia adopției, încălcarea dispozițiilor legale privind valabilitatea încuviințării a acesteia se sancționează, de regulă, cu nulitatea absolută. Cele două forme ale nulității – absolută sau relativă – prevăzute de dispozițiile dreptului comun, se deosebesc nu numai prin cauzele care le determină, ci şi prin efectele produse, şi prin regimul juridic diferit care li se aplică. Practic, adopția este o operațiune cu caracter personal, nepatrimonial, „un act de stare civilă”, care presupune respectarea întocmai a condițiilor prevăzute de lege.

b) în funcție de întinderea efectelor sale, nulitatea este totală și parțială. În ceea ce privește adopția, considerăm că întotdeauna nulitatea este totală, nefiind posibilă desfiinţarea numai a unor

efecte ale adopției și menținerea altora, dat fiind că însăși starea civilă a celui adoptat este unică și indivizibilă.

c) în funcție de modul în care rezultă din textul legal care o reglementează, nulitatea este expresă și virtuală.

d) în funcție de felul condiției de valabilitate neîndeplinită, nulitatea este de fond și de formă. În acest sens, în materia adopției, putem distinge în mod corespunzător nulități pentru neîndeplinirea condițiilor de formă (declarația autentificată a consimțământului la adopție) sau de procedură.

Autorul M. Avram menționează că, într-o operațiune juridică ce poate fi asimilată „actelor juridice condiție" cu conținut predeterminat, nulitatea adopției este întotdeauna „judiciară", în sensul că aceasta trebuie constatată sau pronunțată de instanța de judecată, nefiind permis părților să desființeze „pe cale amiabilă" o asemenea operațiune juridică [6, p. 242].

Din punct de vedere practic, cea mai importantă clasificare a nulităților este în nulități absolute și relative.

Având în vedere faptul că nulitatea absolută a adopției intervine în cazul în care este încălcată o normă care ocrotește un interes precumpănitor public, general, putem identifica următoarele cazuri de nulitate absolută a adopției:

- adopția de către un adoptator care nu îndeplinește condițiile legale;
- lipsa consimțământului persoanelor chemate de lege să consimtă la adopție. S-a decis că lipsa consimțământului minorului atrage nulitatea absolută a adopției care nu poate fi acoperită prin darea ulterioară a consimțământului.
- adopția încheiată fără să existe diferența minimă de vârstă prevăzută de lege între adoptat și adoptator;
- adopția încheiată în condițiile în care există un impediment la adopție (adopția între frați, între soți sau a doi soți ș.a.);
- adopția care nu s-a realizat în interesul superior al copilului;
- adopția fictivă, încheiată în alt scop decât cel al protecției copilului, prin abaterea instituției de la scopul său social și familial;
- adopția unui copil care nu este la evidența autorității tutelare centrale ș.a.

În ceea ce privește regimul acestei nulități, sunt aplicabile dispozițiile dreptului comun, în sensul că nulitatea absolută a adopției poate fi cerută oricând și de către orice persoană care are un interes în legătură cu nulitatea adopției pe care o invocă.

Adopția fictivă este o creație a doctrinei și a jurisprudenței. La prima vedere, s-ar părea că adopția fictivă este o formă a simulației prin care se creează numai aparent raporturi juridice de

rudenie, când, în realitate, nu se dorește realizarea efectelor care decurg din esența adopției, ci doar obținerea unor efecte secundare [6, p. 245].

Este discutabil dacă adopția fictivă poate fi calificată ca o simulație, dat fiind că există o serie de aspecte esențiale care deosebesc această figură juridică de cea a simulației.

În primul rând, simulația presupune, de regulă, acte juridice patrimoniale, susceptibile de a fi modificate sau desființate prin voința părților. Adopția se încadrează însă în categoria actelor juridice nepatrimoniale, al căror statut legal este imperativ prevăzut de lege.

În al doilea rând, în această structură regăsim ca un element esențial „acordul simulatoriu", care presupune intenția părților de a crea o neconcordanță între voința declarată și voința reală, în scopul amăgirii terților. Prin „acordul simulatoriu" simulația se deosebește de rezerva mintală. Chiar dacă adopția presupune un concurs, un fascicul de acte unilaterale ca manifestări de voință săvârșite în scopul încheierii adopției, practic un asemenea „acord simulator" s-ar putea realiza.

În al treilea rând, din punctul de vedere al scopului urmărit de părți, există o deosebire esențială între simulație sub forma fictivității și adopția fictivă. Astfel, în cazurile actului fictiv, în realitate părțile nu doresc să se producă niciunul dintre efectele actului public aparent, nici principale, nici secundare, pe când în cazul adopției, părțile nu urmăresc producerea anumitor efecte, numai că acestea sunt indirecte.

În al patrulea rând, sancțiunea simulației și efectul acesteia în raporturile cu terții nu sunt de conceput în cazul adopției. Astfel, nu sancțiunea simulației este nulitate, ci inopozabilitatea față de terți a actului secret. Dacă însă actul secret nu poate fi opus terților de bună credință, „per contrario" aceștia au un drept de opțiune între actul public și cel secret, în funcție de interesele lor. Or, un asemenea efect nu este de acceptat în cazul adopției, deoarece starea civilă a persoanei este indivizibilă și deci o persoană nu poate fi considerată în raport cu alte persoane ca nefiind adoptată.

Prin urmare, chiar dacă mai degrabă ca „licență juridică" s-ar putea vorbi de adopție fictivă, din cele arătate rezultă că aceasta nu este supusă regimului juridic al simulației. Dimpotrivă, în practica judecătorească s-a admis nulitatea absolută a adopției fictive, fie pe temeiul că lipsește scopul principal cauza imediată a adopției – creșterea copilului de către viitori părinți adoptivi – fie în considerarea faptului că s-a dovedit o fraudă de lege [63, p. 410-411].

În cazul depistării unor încălcări, dreptul de a cere nulitatea adopției conform legislației RM îi aparține:

a) autorității teritoriale;

b) copilului adoptat care a împlinit vârsta de 14 ani;

c) părinților biologici ai copilului adoptat;

d) părinților adoptivi;

e) procurorului.

După ce copilul adoptat dobândește capacitate deplină de exercițiu, cererea privind nulitatea adopției o poate înainta numai el [83, art. 50].

Autorul V. Babără consideră că determinarea legii aplicabile nu are o reglementare în dreptul conflictual al RM, iar nulitatea adopției ar trebui să fie supusă următoarelor legi:

- Nulitatea pentru nerespectarea condițiilor de fond cerute pentru încheierea adopției este supusă legii care reglementează condițiilor de fond, adică legii naționale ale adoptatorului, în general, sau legii efectelor căsătoriei soților, în cazul în care soții adoptă împreună.
- Nulitatea pentru nerespectarea condițiilor de formă a încheierii adopției este supusă legii care în guvernează aceste condiții, adică legea locului adopției [10, p. 205].

În domeniul legii nulității adopției urmează să fie incluse cauzele de nulitate, care nu sunt altceva decât nerespectarea condițiilor de fond și de formă la încheierea adopției, felurile și efectele nulității.

Tratatul încheiat între Republica Moldova și România priivnd asistența juridică în materie civilă și penală prevede că: „Nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond, legilor prevăzute la paragraful 1, legea națională a adoptatorului și a celui care urmează să fie adoptat, iar pentru nerespectarea condițiilor de formă, legii prevăzute la paragraful 2, legea părții contractante pe teritoriul căreia se încheie" [114, art.31].

Cererea privind nulitatea adopției internaționale se examinează la Curtea de Apel care a încuviințat adopția (art. 51 din Legea RM privind regimul juridic al adopției).

Reieșind din prevederile legislației în vigoare, drept lege aplicabilă în cazul nulității adopției internaționale se va considera legea locului încheierii adopției.

Efectele nulității adopției:

a) În ceea ce privește rudenia prin adopție, se consideră că nu au existat niciodată raporturi de rudenie civilă între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator și familia acestui din urmă, pe de altă parte. De asemenea, se consideră că niciodată copilul nu a ieșit din familia sa de origine și deci nu s-au rupt legăturile de rudenie cu părinții săi firești și cu rudele acestora.

b) Drepturile și obligațiile părintești. Părinții firești ai copilului redobândesc drepturile și obligațiile părintești, ca urmare a faptului că reînvie legăturile de rudenie firească. Desigur, dacă minorul se află în dificultate și protecția lui nu se poate realiza prin părinți, se va putea dispune, potrivit legii, ca o măsură de protecție a copilului aflat în dificultate.

c) În cazul încetării adopției, problema restabilirii numelui şi a prenumelui copilului adoptat o soluționează instanța de judecată la examinarea cererii de încetare a adopției. Dacă adoptatul a împlinit vârsta de 10 ani, se ia în considerare şi părerea lui.

Desfacerea adopţiei poate interveni numai în situaţia în care adoptatorul sau soţii adoptatori au decedat. Ea se consideră a fi desfăcută la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătoreşti de încuviinţare a noii adopţii potrivit reglementărilor în vigoare [83, art. 51].

Interesul superior al copilului trebuie asigurat nu numai la momentul încuviinţării adopţiei de către instanţa judecătorească, ci şi ulterior, când adopţia îşi produce efectele. Desfacerea adopției corespunde „revocării adopției" în sensul art. 13. Atâta vreme cât adoptatul nu este major, adopția nu poate fi revocată decât prin hotărârea instanței de judecată.

Caracterul restrictiv prin limitarea desfacerii adopţiei numai la cazul decesului adoptatorului sau adoptatorilor a fost justificat de către literatura de specialitate ca fiind conform cu raţiunea instituţiei adopţiei, întrucât prin intermediul acesteia legiuitorul urmărește nu doar ocrotirea interesului superior al adoptatului, ci şi crearea unor raporturi identice sau cât mai asemănătoare cu cele ale filiaţiei şi rudeniei de sânge [82, p. 251]. Aprecierea tuturor acestor cauze trebuie făcută ținând seama de interesul superior al copilului ce va fi determinat atât de considerentele patrimoniale, cât şi de cele nepatrimoniale, fără însă ca primele să fie precumpănitoare pentru desfacerea adopției.

Autorul V. Babără consideră că, în ceea ce privește legea aplicabilă desfacerii adopției, ea trebuie să fie cârmuită de legea care reglementează efectele adopției, și anume:

- de legea națională a adoptatorului, în cazul desfacerii adopției în general:
- de legea efectelor căsătoriei, în cazul când ambii soți sunt adoptatori. [10, p.206]

Efectele încetării adopției sunt asemănătoare cu cele ale nulității adopției, de aceea legislatorul le-a prevăzut în art. 53 al Legii RM privind regimul juridic al adopției.

2.2. Concluzii la capitolul II

Analizând condițiile de fond și de formă a unei adopții internaționale au fost elucidate un șir de omisiuni și lacune.

Cele mai vizibile omisiuni le identificăm la condițiile de fond privitoare la adoptat și anume la stabilirea statutului de copil adoptabil:

A. Valabilitatea consimțământului privind acordul la adopție, care în conformitate cu art. 24 alin.6 din Legea RM privind regimul juridic al adopției poate fi exprimat de către părinți după 45 de zile de la naștere. Termenul de 45 de zile, nu soluționează micșorarea numărului de refuzuri la naștere, ci duce la practici ilicite și abuzuri din partea părinților care doresc să abandoneze copilul și/sau părinți care doresc să adopte un copil. Propunem includerea posibilității de a declara

consimțământul și la naștere, și după termenul de 45 de zile, dar cu prezența obligatorie a autorității tutelare locale.

B. Unul din motive de stabilire a statutului de copil adoptabil este „abandonul„. În prezent lipsește identificarea noțiunii de „abandon" atât legislativă, cât și doctrinară. Absența unei definiții clare și ambiguitatea privind aspectele care constituie abandonul copilului, ne determină pentru studierea acestui fenomen în continuare.

C. În Legea RM privind regimul juridic al adopției este prevăzut că prioritar au dreptul de a adopta rudele de gradul IV inclusiv cu domiciliul în străinătate. Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți prevede ca "*familie extinsă*"– rudele copilului până la gradul IV inclusiv". Deci, reieșind din legislația menționată supra, pentru stabilirea statutului copilului este necesar acordul familiei extinse, a tuturor rudelor de gradul IV, dar nu sunt identificate rudele de gradul IV nici într-o prevedere legislativă. Vagi mențiuni sunt reglementate în Codul Civil al Republicii Moldova, art. 1500 "Moștenitori legali" unde sunt indicați în calitate de moștenitori rudele de gradul IV care pot fi nepoți de la frate și soră, strănepoți de la frate și soră. În contextul situației demografice și a migrației din Republica Moldova căutarea tuturor rudelor până la gradul IV duce la o confuzie și la tergiversarea procesului de stabilire a statutului de copil adoptabil.

În ceea ce privește dreptul rudelor de gradul IV cu domiciliu în străinătate de a adopta, este un drept prioritar de adopție, fără includerea într-un rând presupus și o potrivire prealabilă, dar esențial nu simplifică procedura adopției comparativ cu alți adoptatori din străinătate.

D. Articolul 34 alin 3. prevede că cetățenii Republicii Moldova cu domiciliu în străinătate pot depune actele conform procedurii adopției internaționale sau conform procedurii de adopţie națională prevăzute de prezenta lege, anexând la cererea de adopţie, prezentată autorităţii teritoriale, eliberate de către autorităţile/instituţiile competente din statul primitor, în cazul în care legislaţia statului primitor prevede posibilitatea recunoașterii hotărârilor de încuviinţare a adopţiei naţionale pronunţate de judecătoriile din Republica Moldova.

Din start, această prevedere discriminează cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în Franța. În majoritatea cazurilor cetățenii Republicii Moldova sunt puși în situația de a trece încă odată procedura de adopție pe teritoriul statului unde locuiesc, deoarece unele state nu recunosc hotărârile de încuviințare a adopţiei naţionale pronunţate de judecătoriile din Republica Moldova.

E. Clasificare indicată în cercetare a condițiilor de fond a unei adopției în: *condiții privitoare la adoptator, condiții privitoare la adop*tat și *condiții obligatorii pentru ambii adoptatori,* o considerăm una reușită și oportună, care a putea duce la o structurare logică doctrinară și legislativă a unei adopții internaționale.

Privind legea aplicabilă condițiilor de fond și de formă ale unei adopții o reglementare legislativă expresă nu este prevăzută în cadrul normativ al Republicii Moldova

În baza celor expuse mai sus, venim cu recomandarea de a include în Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției a capitolului IX¹ cu articolul 57¹ „Legea aplicabilă instituției adopției internaționale" care să încadreze cele menționate:

„(1). Adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova de către cetățeni străini și apatrizi are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(2). Cetățenii străini, cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, vor adopta pe teritoriul Republicii Moldova conform legislaţiei Republicii Moldova dacă au dreptul la adopție în conformitate cu legislaţia statului ai cărui cetăţeni sunt.

(3). Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului şi a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească şi condițiile care sunt obligatorii, pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale.

Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cârmuiește efectele generale ale căsătoriei lor. Aceeași lege se aplică și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt.

(4). Condițiile de formă ale adopției sunt determinate de legislația statului care încuviințează adopția.

(5). Efectele adopției, precum şi relațiile dintre adoptator și adoptat sunt guvernate de legea națională a adoptatorului, iar în cazul în care ambii soți sunt adoptatori, se aplică legea care guvernează efectele generale ale căsătoriei. Aceeași lege cârmuiește şi desfacerea adopției."

Dacă Legea RM privind regimul juridic al adopției stabilește că în cazul nulității adopției internaționale instanța competentă pentru examinarea cauzei de nulitate este cea a locului încheierii adopției, atunci, reieșind din prevederile legislației, legea aplicabilă în cazul nulității adopției va fi supusă legii locului încheierii adopției.

În cazul legii aplicabile desfacerii adopției internaționale, ea urmează regimuri conflictuale diferite de legea aplicabilă nulității adopției.

În acest context, suntem de acord cu părerea că desfacerea adopției trebuie să fie cârmuită de legea care reglementează efectele adopției, și anume:

- de legea națională a adoptatorului, în cazul desfacerii adopției în general;
- de legea efectelor căsătoriei, în cazul când ambii soți sunt adoptatori.

3. COMPLEXITATEA PROCEDURII ADOPȚIEI CERCETATĂ SUB ASPECT ADMINISTRATIV ȘI JUDICIAR

3.1. Obligativitatea procedurii administrative prealabile

În ceea ce privește procedura adopției internaționale, reglementarea regimului juridic al adopției consacră o procedură care redă, în esență, dispozițiile Convenției de la Haga.

Procedura adopției internaționale în Republica Moldova, în contextul Legii RM privind regimul juridic al adopției, reprezintă un proces îndelungat, care poate fi divizat în două părți:

A. procedura administrativă (prealabilă);

B. procedura în fața instanței judecătorești.

A. Procedura administrativă

În baza actelor normative în vigoare, se poate aprecia că procedura administrativă a încheierii adopției vizează următoarele aspecte:

1. Procedura administrativă anterioară încuviințării adopției;

2. Procedura administrativă ulterioară încuviințării adopției.

În această secțiune vom discuta despre procedura administrativă anterioară sau prealabilă încuviințării adopției internaționale în instanța de judecată.

Procedura administrativă, după părerea autorului M. Avram, are două etape:

a) atestarea adoptatorului sau a familiei adoptatoare din statul de primire;

b) selecția și potrivirea copilului cu adoptatorul sau familia adoptatoare cu reședința obișnuită în străinătate [5, p .437].

În toate etapele, la încuviințarea adopției atât naționale, cât și internaționale se presupune intervenția unor organe ale administrației publice, care au anumite atribuții, cu scopul de a asigura realizarea interesului superior al adoptatului. Rolul acestor organe a crescut în mod deosebit, în special în ultimul timp, odată cu intrarea în vigoare a Legii RM privind regimul juridic al adopției.

Astfel, pe parcursul anilor, atribuțiile în domeniul adopției internaționale au evoluat, fiind transmise de la o autoritate la alta. Menționăm faptul că în baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova „Cu privire la punerea în aplicare a Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative în problema înfierii copiilor rămași fără îngrijire părintească” din 10 iunie 1993, Guvernul Republicii Moldova, la 29 noiembrie 1993, a înființat Comitetul pentru înfiere al Republicii Moldova și a aprobat Regulamentul acestuia. Apoi, în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.162 din 10 februarie 2005 cu privire la instituirea Comitetului Național pentru Adopții, a crescut rolul acestui organ în raport cu reglementarea anterioară [56, p. 5].

Ulterior, această lege a fost abrogată. Un timp o parte din funcții au revenit MSMPS și autorității administrației publice locale. Ca rezultat, prin Legea RM privind regimul juridic al

adopției, a fost instituit CCA, cu o parte de atribuții enumerate mai jos, celelalte fiind repartizate Direcției pentru protecția drepturilor copilului din cadrul MSMPS.

Astfel, legislația RM stabilește că: adopția copiilor cetățeni străini cu domiciliul în RM are loc în conformitate cu legislația RM și cu acordul autorității centrale în domeniul adopției din statul al cărui cetățean este copilul.

Copiii domiciliați pe teritoriul RM pot fi adoptați de adoptatori cu domiciliul în străinătate doar dacă, potrivit legislației statelor în care urmează să plece, li se vor asigura garanții și norme juridice echivalente celor de care s-ar fi bucurat în cazul adopției naționale [83].

Cooperarea interstatală organizată de Convenția de la Haga presupune instituirea unui mecanism instituțional specific în fiecare dintre țările contractante.

Se consideră că cheia de succes a acestui mecanism este autoritatea pe care fiecare stat contractant trebuie să o desemneze.

În acest sens, art. 6 al Convenției prevede:

„1. Fiecare stat contractant desemnează o autoritate centrală însărcinată să aducă la îndeplinire obligațiile ce-i sunt impuse prin convenție.

2. Un stat federal, un stat în care mai multe sisteme de drept se află în vigoare sau un stat având unități teritoriale autonome este liber să desemneze mai mult de o autoritate centrală și să specifice întinderea teritorială sau personală a funcțiilor lor. Statul care se folosește de această facultate desemnează autoritatea centrală căreia îi poate fi adresată orice comunicare spre a fi transmisă autorităților centrale competente în cadrul acestui stat" [48, art. 6].

În acest context, art. 1583 din CCiv al RM stipulează că: „În cazul în care legea străină aplicabilă unui raport juridic aparţine unui stat în care coexistă mai multe sisteme de drept şi este imposibilă determinarea dintre acestea a sistemului aplicabil, dreptul acelui stat determină dispoziţiile aplicabile ori se aplică sistemul legislativ cu care raportul de drept civil respectiv prezintă cele mai strânse legături" [42, art. 1583].

Regula generală cu privire la desemnarea sistemului legislativ cu care raportul de drept civil prezintă cele mai strânse legături sugerează că, în cazul mai multor sisteme de drept sau mai multor unități teritoriale autonome, comunicările și adresărilor vor fi transmisie unei autorități centrale cu care autoritatea centrală în domeniul adopției are cele mai strânse legături.

Instituirea de autorități centrale a fost confirmată prin funcționarea mai multor Convenții de la Haga, din momentul în care este necesar ajutorul reciproc judiciar sau administrativ internațional. Ea constituie un element caracteristic al evoluției şi succesului acestor convenții.

În cadrul misiunii de cooperare pe care le-o încredințează art. 7, autoritățile centrale trebuie să facă schimb de informaţii generale (legislaţie în materie de adopţii, statistici, formulare-tip), „să

se informeze reciproc asupra funcţionării Convenţiei şi, în măsura posibilităţilor, să înlăture obstacolele în aplicarea sa" [48, art. 7]. În plus, autorităţile centrale sunt, într-o oarecare măsură, instituite ca protectoarele bunei funcţionări a Convenţiei. În acest scop, ele sunt însărcinate să ia, dacă este cazul, prin concursul autorităţilor publice, „toate măsurile corespunzătoare pentru a preveni câştigurile materiale necuvenite cu prilejul unei adopţii şi a împiedica orice practică contrară obiectivelor convenţiei" (art. 8). Şi art. 33 completează această dispoziţie, prevăzând că „orice autoritate competentă care constată că una din dispoziţiile Convenţiei a fost sau riscă în mod vădit să fie încălcată, informează de îndată autoritatea centrală a statului său"[48, art. 33]. Acestei autorităţi centrale îi revine răspunderea de a supraveghea luarea măsurilor corespunzătoare. În concluzie, misiunea generală de informare şi de supraveghere este în responsabilitatea directă a autorităţilor centrale. Realizarea acesteia nu poate fi pusă în sarcina altor organisme.

Totuşi, Convenţia citează numeroase alte sarcini sau îndatoriri pentru autorităţile centrale, îndeosebi, cu ocazia realizării proiectelor individuale de adopţie. Spre deosebire de alte domenii în care au fost instituite autorităţi centrale de către Convenţiile de la Haga, cel al adopţiei este caracterizat, pe de o parte, de importanţa cantitativă a dosarelor de adopţie şi, pe de altă parte, de varietatea şi complexitatea demersurilor în vederea realizării şi a competenţelor pentru realizarea proiectelor de adopţie. De aceea, convenţia prevede, deopotrivă, pe lângă autorităţi centrale, crearea de organisme agreate în domeniul adopţiei internaţionale.

În RM, autoritățile competente în domeniul protecției copilului prin adopție sunt:

a) Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (care este autoritatea centrală în corespundere cu legislația în vigoare, fiind înregistrat ca organ central și în cadrul Conferinței de la Haga);

b) Secțiile/Direcțiile de asistență socială și de protecție a familiei și Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului Chișinău (denumite în continuare autoritate teritorială).

Fiecare din autorități are atribuții exacte și restrictive în domeniul adopției internaționale stabilite prin cadrul normativ în vigoare.

Pe lângă autoritatea centrală, activează CCA, a cărui componență și al cărui regulament de activitate sunt aprobate de Guvern.

Autoritatea centrală (MSMPS) este abilitată să asigure îndeplinirea obligațiilor asumate de Republica Moldova ca urmare a aderării la Convenția de la Haga din 29 mai 1993 și la alte tratate relevante.

Pentru realizarea obiectivelor în domeniul adopției, autoritatea centrală exercită următoarele atribuții principale:

I. Îndeplinește obligațiile autorității centrale prevăzute de Convenția de la Haga și de alte tratate internaționale.

Aici pot fi incluse competențe prevăzute de Convenția de la Haga:

a) să coopereze şi să promoveze o colaborare între autoritățile competente ale statelor lor pentru a asigura protecția copiilor;

b) să pună la dispoziție informații asupra legislației statelor lor în materie de adopție și alte informații generale, precum și statici și formulare-tip;

c) să se informeze reciproc asupra funcționării Convenției și, în măsura posibilului, a înlătura obstacolele în aplicarea sa;

d) să adune, să păstreze şi să efectueze schimb de informații referitoare la situația copilului şi a viitorilor părinți adoptivi, în măsura necesară încheierii adopţiei;

e) să înlesnească, să urmărească şi să activizeze procedura în vederea adopţiei;

f) să promoveze în statele lor dezvoltarea unor servicii de îndrumare şi de urmărire în continuare a adopţiei;

g) să efectueze schimburi de rapoarte generale de evaluare asupra experienţelor în materie de adopţie internațională;

h) să răspundă, în măsura permisă prin legea statului lor, cererilor având ca obiect informaţii asupra unei situații speciale privind adopția, formulate de alte autorităţi centrale sau de autorităţi publice [48, art. 9]

II. Elaborează proiecte de acte legislative și normative, metodologii în domeniul adopției. Toate proiectele legislative și normative în domeniul adopției internaționale țin de competența exclusivă a MSMPS, fiind ulterior promovate la nivel legislativ. În domeniul metodologiei, putem menționa „Manualul viitorilor părinți adoptivi”, publicat împreună cu Asociația Italiană AI-BI (Amici de Bambini), care promovează valorile adopției naționale.

III. Coordonează activitatea în domeniul adopției a autorităților teritoriale, prin colectarea, sintetizarea și analiza datelor statistice privind copiii cu statut adoptabil, părinții adoptatori, numărul de adopții naționale și internaționale, primește toate plângerile din parte cetățenilor privind adopția națională sau internațională, supraveghează legalitatea deciziilor de luare la evidență a copilului cu statut de adopție, monitorizează respectarea drepturilor copilului în perioada pre - şi post-adopție internațională ș.a., informațiile despre adopțiile naționale și cele internaționale.

IV. Ține Registrul de stat al adopțiilor: pentru organizarea şi ținerea la nivel de stat a evidenței în materie de adopţie, autoritatea centrală a instituit Registrul de stat al adopţiilor în conformitate cu Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre.

Registrul de stat al adopţiilor conţine următoarele date:

a) copiii adoptabili;

b) copiii adoptaţi (adopţii naţionale şi internaţionale);

c) persoanele care au depus cerere de adopţie;

d) adoptatorii (adopţii naţionale şi internaţionale);

e) părinţii adoptivi (adopţii naţionale şi internaţionale);

f) organizaţiile străine acreditate cu atribuţii în domeniul adopţiilor internaţionale;

g) adopţiile care au încetat [83, art. 54].

În conformitate cu procedura stabilită în Legea RM privind regimul juridic al adopției, pe parcursul anului 2016 în Registrul de stat al adopțiilor (aprobat prin Ordinul Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 309 din 11.08.2011) au fost înregistrați și luați în evidență 203 copii adoptabili. La sfârșitul anului 2016, în total, în Registrul de stat al adopțiilor erau în evidență: 497 copii adoptabili.

Totodată, la sfârșitul anului 2016, în Registrul de stat al adopțiilor erau înregistrați şi luați în evidență 283 adoptatori, cetățeni ai Republicii Moldova şi 46 adoptatori, cetățeni străini[101]. În Anexă este prezentată în dinamică creșterea numărului adoptatorilor, cetățeni ai Republicii Moldova, care doresc să adopte unul sau mai mulți copii

V. Acreditează organizații străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale

Prin „organism" trebuie înțeleasă o grupare de mai multe persoane având sau nu personalitate morală. Pentru a fi aprobate de autoritățile statului de care aparțin, aceste organisme vor trebui să demonstreze aptitudinea lor de a înlesni în mod corect misiunile ce li s-ar putea încredința (art. 10) şi să satisfacă un anumit număr de cerinţe minimale fixate în termeni foarte generali de către convenţie (art. 11). Aceste cerinţe privesc scopul nonlucrativ al organismului, calificările morale şi profesionale ale membrilor lor şi supravegherea la care trebuie să fie supus în ce priveşte alcătuirea, funcţionarea şi situaţia sa financiară (11 lit.c)). Un organism agreat într-un stat contractant nu va putea acţiona într-un alt stat contractant decât dacă autorităţile competente ale celor două state l-au autorizat (art. 12).

Fiecare stat contractant va trebui să comunice Biroului Permanent al Conferinţei de drept internaţional privat de la Haga numele şi adresa organismelor agreate abilitate să acţioneze pe teritoriul său, precum şi elementele de identificare ale autorităţii centrale pe care a desemnat-o (art. 13).

Aceste organisme agreate vor putea asista autoritatea centrală în îndeplinirea misiunilor de ordin general care i-au fost încredinţate (altele decât cele vizate în art. 7 şi 8) şi despre care art. 9 dă o listă neexhaustivă: dezvoltarea serviciilor de consiliere, schimb de raporturi de evaluare,

urmat de proceduri, gestiunea informațiilor privind situațiile individuale. Articolul 9 prevede: „Autoritățile centrale vor lua, fie direct, fie cu concursul autorităților publice sau al unor organisme agreate corespunzător în statul lor, toate măsurile cuvenite, în special pentru:

- a aduna, a păstra şi a efectua schimb de informaţii referitoare la situaţia copilului şi a viitorilor părinţi adoptivi, în măsura necesară încheierii adopţiei;
- a înlesni, a urmări şi a activiza procedura în vederea adopţiei;
- a promova în statele lor dezvoltarea unor servicii de îndrumare şi de urmărire în continuare a adopţiei;
- a efectua schimburi de rapoarte generale de evaluare asupra experienţelor în materie de adopţie internaţională;
- a răspunde, în măsura permisă prin legea statului lor cererilor având ca obiect informaţii asupra unei situaţii speciale privind adopţia, formulate de alte autorităţi centrale sau de autorităţi publice" [48, art.9].

Funcţiile procedurale conferite autorităţii centrale prin capitolul IV pentru realizarea proiectelor individuale de adopţie vor putea fi toate exercitate de organisme agreate, în limita prevăzută de legea fiecărui stat (art. 22 alin. (1)). Aşadar, Convenţia de la Haga lasă statelor contractante o largă posibilitate de alegere pentru a-şi organiza, după cum se înţeleg pe plan intern, cadrul instituțional al cooperării, respectiv prin autorități publice sau organisme agreate.

Articolul 22 alin. (2) prevede mai departe acest liberalism, autorizând, cu anumite condiţii, adopţiile aşa-zis „independente", adică realizate prin intermediul organismelor sau al persoanelor fizice neagreate, ca în particular „lawyers" (avocaţii) americani. Textul prevede următoarele:

„Un stat contractant poate declara depozitarului convenţiei că funcţiile conferite autorităţilor centrale prin art. 15-21 pot, de asemenea, să fie exercitate în acest stat, în măsura prevăzută de lege şi sub controlul autorităţilor competente ale acestui stat, de către organisme sau persoane:

- care îndeplinesc condiţii de moralitate, de competenţă profesională, de experienţă şi de responsabilitate cerute de acest stat;
- sunt calificate prin integritatea lor morală şi prin pregătirea profesională sau experienţa lor să acţioneze în domeniul adopţiei internaţionale"[48, art.15].

Dezbaterile care au avut loc pe această temă în cadrul comisiei speciale au dus la apariţia unei tendinţe net ostile în privinţa acestor intermediari neagreaţi (neaprobaţi), scăpând, cel puţin parţial, supravegherii autorităţilor statale. A fost apreciat că presiunile financiare şi alte practici abuzive sunt adesea acțiunile ale unor asemenea intermediari care pot să nu prezinte calificările profesionale cerute (impuse) şi a căror remunerare riscă să scape criteriilor riguroase aplicate în

cazul organismelor agreate. Totuşi, pentru a mări şansele unei ratificări cât mai largi posibil a Convenţiei şi pentru a intui de altfel câmpul protecţiei pe care o asigură, comisia specială a decis în final să deschidă o uşă adopţiilor „independente" în cadrul Convenţiei şi prin aceasta să le supună unui anume control. Articolul 22 alin. (2) prevede că intermediarii neagreaţi pot fi autorizaţi să exercite funcţiile conferite autorităţilor centrale prin art. 15 - 21 ale Convenţiei. Aceşti intermediari pot să intervină în orice etapă a realizării adopţiei, cu excepţia totuşi a celei iniţiale, a cererii de adopţie (art. 14).

Oferind astfel câmp larg de posibilă intervenţie intermediarilor negreaţi, convenţia îl înconjoară cu anumite măsuri de protecţie. Mai întâi, le limitează posibilitatea unor asemenea adopţii „independente" în raporturile dintre statele care acceptă sau se mulţumesc cu aceasta. De fapt, intervenţia unor asemenea intermediari nu va fi posibilă decât în statele care vor face o declaraţie în acest sens pe lângă depozitarul Convenţiei (art. 22 alin.(2)) şi celelalte state se vor putea opune pe calea declaraţiei intervenţiei unor asemenea intermediari pentru adopţia copiilor care locuiesc pe teritoriul lor (art. 22 alin. (4)). De altfel, aceşti intermediari trebuie să fie calificaţi prin integritatea lor morală şi experienţa pentru a acţiona în domeniul adopţiei internaţionale şi trebuie să satisfacă toate condiţiile fixate exact şi controlate de statul care le acceptă intervenţia. Acest stat trebuie să informeze cu regularitate Biroul Permanent al Conferinţei de la Haga cu privire la numele şi adresele acestor intermediari (art. 22 alin. (3)). Aceştia vor fi deci identificaţi foarte precis. Unele state, ca de exemplu Franța, Germania, Maria Britanie, nu au organsime specializate în domeniul adopției, de aceea în cele mai dese cazuri, pentru o adopție internațională, apelează la intermediari. Faptul că intermediarii nu sunt supuși controlului riguros din partea MSMPS ca autoritate centrală, precum și numărul mic de adopții reușite și duse până la bun sfârșit, numărul mic de părinți adoptatori care pot să-și permită cheltuieli pentru un intermediar pe teritoriul RM au dus la faptul că numărul adopțiilor în statele sus-menționate este redus la minim, iar prin Legea RM privind regimul juridic al adopției chiar excluse.

În sfârşit, intermediarii vizați vor fi obligaţi să respecte toate dispoziţiile convenţiei din care câteva (unele) vizează în mod precis prevenirea adopţiilor independente, mai ales cele privind interdicţia „câştigului material necuvenit" (art. 32) sau interzicerea contactelor prealabile între candidaţii la adopţie şi familia de origine (art. 29). Vom aminti, în plus, că autoritățile centrale au permanent responsabilitatea de a veghea în scopul luării măsurilor utile în cazul încălcării sau al riscului încălcării dispoziţiilor Convenţiei (art. 33 şi 8).

Soluţia de compromis astfel atribuită problemei adopţiilor independente riscă, totuşi, să aibă numeroşi detractori care vor putea regreta concesia astfel făcută, în numele realismului, iniţiativei

private, într-un domeniu în care rigoarea şi etica celor care intervin vor trebui să fie în permanenţă controlate îndeaproape.

Legislația RM prevede direct că adopția internațională se poate încuviința numai cu participarea obligatorie a organizațiilor străine în domeniul adopției internaționale. Reglementarea normativă a organizațiilor străine este prevăzută în Hotărârea Guvernului nr. 550 din 22.07.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de acreditare și modul de funcționare a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova și a listei serviciilor și activităților pe care le pot desfășura în domeniul adopției internaționale.

În conformitate cu Regulamentul sus-numit, organizațiile străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în RM sunt organizații necomerciale, constituite legal în statul primitor.

Pentru a activa în domeniul adopției internaționale în RM, organizațiile străine trebuie să întrunească următoarele cerințe:

1) să fie acreditate de autoritatea centrală în domeniul adopției din statul primitor care este parte a Convenției de la Haga sau care a încheiat acord bilateral cu RM;

2) să fie acreditate de MSMPS, ulterior, înregistrate ca persoane juridice la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, potrivit legislației [72].

Pentru acreditare, organizația străină depune la Minister prin poștă sau direct cererea de acreditare, conform unui model, și actele necesare anexate.

În Regulament sunt clar stabilite serviciile și activitățile pe care le pot desfășura în RM organizațiile străine acreditate în domeniul adopției internaționale și reprezentanții acestora:

- informarea autorităților de resort, a solicitanților la adopție și adoptatorilor asupra prevederilor legislației RM și procedurilor în domeniul adopției, inclusiv despre modificările și completările operate în domeniu, precum și despre istoria, cultura și tradițiile din RM;
- punerea la dispoziția solicitanților a informațiilor detaliate privind costurile legate de realizarea procedurilor de adopție internațională;
- traducerea, legalizarea și circularea documentelor între MSMPS, autoritatea centrală și alte autorități/instituții din statul primitor, organizația străină, adoptatori în cadrul efectuării procedurii de adopție internațională;
- intermedierea depunerii cererii de adopție internațională în instanța de judecată;
- prezentarea rapoartelor de evaluare post adopție;
- verificarea în prealabil a conformității cu cerințele legislației RM a documentelor adoptatorilor care urmează a fi depuse la autoritățile și instituțiile de resort;

▪ realizarea tuturor aranjamentelor pentru organizarea deplasării, șederii și plecării adoptatorilor, inclusiv a aranjamentelor de călătorie și transport, traducere, acompaniere, cazare, alimentație, comunicații etc.;

▪ facilitarea comunicării adoptatorilor cu autoritățile/instituțiile responsabile de potrivirea adoptatorului cu copilul adoptabil;

▪ întreprinderea măsurilor pentru a facilita dezvoltarea și consolidarea cooperării între autoritățile centrale în domeniul adopției din RM și statele primitoare, inclusiv pentru îmbunătățirea cadrului normativ, procedural și instituțional de promovare a drepturilor copilului.

Acreditarea în RM a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale se face în baza următoarelor acte și informații:

1) actele (licențe, autorizații și certificate) eliberate de autoritățile competente din statul primitor, care confirmă dreptul organizației străine de a activa în domeniul adopției internaționale, inclusiv pe teritoriul RM, dacă legislația statului primitor prevede o astfel de procedură, precum și actele ce confirmă că organizația îndeplinește criteriile de calificare necesare pentru a activa în condițiile prevederilor Convenției de la Haga, în cazul în care statul primitor este parte la această Convenție;

2) statutul și structura organizației în statul primitor;

3) documentele ce atestă calificarea personalului organizației care activează pe teritoriul statului primitor și confirmă experiența de lucru a acestuia în domeniul adopției internaționale;

4) istoricul activității organizației în domeniul adopțiilor internaționale, descrierea programelor de cooperare și de asistență în domeniul protecției drepturilor copilului, implementate în statul primitor și în statele de origine;

5) informația privind numărul de copii adoptați în ultimii 10 ani prin procedura de adopție internațională, cu specificarea numărului de copii cu nevoi speciale;

6) informația privind metodologia de lucru în domeniul adopției internaționale pe teritoriul statului primitor, inclusiv descrierea detaliată a etapelor pe care le parcurge solicitantul:

a) depunerea și examinarea cererii;

b) criteriile de evaluare multilaterală a adoptatorilor (starea psiho-emoțională, sănătatea, situația materială și condițiile de trai, mediul social);

c) procedura și programul de pregătire a adoptatorilor; asistența oferită copiilor adoptați și părinților adoptivi în perioada postadopție;

7) informația privind eventuale avertizări, suspendări sau retrageri ale acreditării/autorizației în statul primitor sau alte state în care organizația activează sau a activat, precum și motivele acestora, fie declarația scrisă, pe propria răspundere, privind lipsa acestora;

8) dosarul persoanei propuse să activeze în calitate de reprezentant al organizației străine în RM pentru realizarea procedurii de adopție internațională, care trebuie să conțină:

a) copia de pe actul de identitate;

b) copia de pe diploma de absolvire a instituției de învățământ superior în domeniul asistenței sociale, psihologiei, pedagogiei, sociologiei, medicinei sau al dreptului;

c) curriculum vitae;

d) copia de pe carnetul de muncă sau alte acte care atestă activitatea desfășurată și experiența profesională;

e) cazierul judiciar;

f) copia de pe certificatele care atestă instruirea în domeniul protecției drepturilor copilului, inclusiv în domeniul adopției;

g) certificatul medical privind starea de sănătate a persoanei;

9) documentul prin care se confirmă împuternicirea persoanei propuse să activeze în calitate de reprezentant al organizației străine în RM pentru realizarea procedurii de adopție internațională, eliberat de organizația în cauză [72].

Toate actele prezentate pentru acreditare urmează să fie traduse în limba de stat și legalizate. În calitate de reprezentanți ai organizațiilor străine pot fi numai persoanele care au cetățenia RM cu domiciliul pe teritoriul acesteia.

Termenul de acreditare și de prelungire a acreditării în RM a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale sunt prevăzute în art. 9^2 al Legii RM privind regimul juridic al adopției.

Cererea de acreditare însoțită de actele menționate supra se depune la autoritatea centrală (MSMPS) până la data de 31 ianuarie a anului în curs, iar cererea pentru prelungirea acreditării, însoțită de raportul de activitate pe anul precedent întocmit conform prevederilor legislative, tradus în limba de stat și legalizat, se prezintă la autoritatea centrală de către organizația străină acreditată până în data de 31 ianuarie.

Unul din actele obligatorii pentru prelungirea acreditării și care se anexează este raportul de activitate al organizației străine.

Raportul de activitate pe anul precedent va conține informații cu privire la:

- activitatea organizației străine în domeniul adopției internaționale pe anul precedent în statul primitor și în RM, inclusiv informații privind:

a) numărul de adopții internaționale realizate;

b) profilul copiilor adoptați, programele implementate pentru pregătirea adoptatorilor;

c) asistența acordată copiilor adoptați și părinților adoptivi în procesul de adopție și în perioada postadopție;

d) programele de cooperare în domeniul promovării drepturilor copilului;

La cererea de acreditare se anexează costurile fiecărei adopții internaționale realizate pe teritoriul RM, cu descifrarea sumelor achitate de către adoptatori, direct sau indirect, către organizația străină, autorități, instituții și prestatori de servicii din statul primitor, precum și a sumelor achitate către reprezentantul organizației străine în RM, către autorități, instituții și prestatori de servicii din RM în procesul adopției, inclusiv costurile și taxele suportate de adoptatori în perioada pre adopție, costul examenului medical al copilului adoptabil, costurile călătoriei și ale șederii în RM, taxele pentru acoperirea costurilor operaționale ale organizației străine, taxele pentru serviciile reprezentantului în RM.

Autoritatea tutelară centrală examinează cererile de acreditare sau de prelungire a acreditării organizațiilor străine până la data de 15 februarie.

Reprezentantul organizații străine pe teritoriul RM este persoana responsabilă și, în cazul rezilierii contractului cu reprezentantul organizației străine în RM, organizația străină este obligată să informeze despre acest fapt autoritatea centrală din Republica Moldova în termen de 3 zile lucrătoare și, dacă în această perioada organizația străină nu are un reprezentant angajat pe teritoriul RM, procedurile de adopție internațională aflate în derulare prin intermediul organizației străine respective se suspendă până la angajarea unui nou reprezentant conform procedurii în vigoare.

Autoritatea tutelară centrală poate cere suspendarea acreditării în următoarele cazuri:

a) la prezentarea rapoartelor de activitate fără respectarea cerințelor stabilite;

b) la prezentarea rapoartelor sau a informațiilor false privind adopția internațională a copiilor domiciliați în RM;

c) la sesizarea organelor de drept sau a organelor de control financiar;

d) la pornirea unei urmăriri penale în privința organizației străine

e) la solicitarea autorității centrale cu atribuții în domeniul adopției internaționale din statul primitor.

Conform art. 9^4 al Legii RM privind regimul juridic al adopției, cazurile de anulare a acreditării sunt următoarele:

- neprezentarea raportului de activitate pe anul precedent până în data de 31 ianuarie;
- retragerea acreditării organizației străine de către autoritățile competente din statul primitor;
- reorganizarea și/sau modificarea statutului organizației străine, dacă acest fapt conduce la încălcarea condițiilor de acreditare;

- neprezentarea rapoartelor de evaluare post adopție, conform prevederilor prezentei legi [83, art. 9^4].

Cazuri de anulare și suspendare a activității organizaților străine pe teritoriul RM nu se cunosc. Dar sunt des întâlnite în Federația Rusă, ca motiv fiind următoarele încălcări: încetarea termenului de acreditare pe teritoriul statului, dar continuarea activității, lipsa rapoartelor de monitorizare pentru ultimii ani, încuviințarea adopțiilor cu încălcarea legislației ș.a..

În anul 2016, în RM și-au desfășurat activitatea 14 organizații străine acreditate, dintre care: Italia –9 agenții, SUA – 3 agenții, Spania – 1 și Elveția cu o singură agenție în Republica Moldova [101].

În RM, cetățenii străini sau apatrizii cu domiciliul în străinătate care doresc să adopte un copil domiciliat în RM pot depune cererea de adopție internațională numai prin intermediul organizațiilor străine din statul primitor acreditate și înregistrate în condițiile prezentei legi, iar cetățenii străini sau apatrizii aflați în RM în scop de serviciu și cu reședința pe teritoriul acesteia de cel puțin 2 ani, care doresc să adopte un copil domiciliat în RM, pot depune cererea de adopție internațională:

a) numai prin intermediul organizațiilor străine din statul primitor acreditate și înregistrate în RM în condițiile prezentei legi, dacă în statul primitor există astfel de organizații;

b) direct sau prin intermediul autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor, dacă în statul respectiv nu există organizații cu atribuții în domeniul adopției internaționale [83].

Cetățenii RM cu domiciliul în străinătate care doresc să adopte un copil domiciliat în RM, pot depune cererea de adopție:

- conform procedurii de adopție internațională;
- conform procedurii de adopție națională prevăzută de Legea RM privind regimul juridic al adopției, anexând la cererea de adopție, prezentată autorității teritoriale, actele prevăzute de Legea nominalizată supra:

La selectarea adoptatorului potrivit, autoritatea centrală va ține cont de necesitatea asigurării continuității în îngrijirea și educarea copilului, având în vedere originea sa etnică, culturală și lingvistică, dacă acest fapt nu contravine interesului superior al copilului.

Autoritatea centrală încheie acorduri de colaborare și cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu instituții publice din țară și din străinătate, cu organizații internaționale și regionale, cu alte persoane juridice din țară și din străinătate care au atribuții în domeniul adopției.

În cadrul procedurii administrative a adopției internaționale, CCA are următoarele atribuții:

a) avizarea prealabilă a deciziilor autorității centrale privind selectarea adoptatorului potrivit pentru copilul adoptabil în baza criteriilor aprobate de autoritatea centrală în cadrul procedurilor de adopție internațională;
b) examinarea și eliberarea avizelor privind oportunitatea separării fraților prin adopție națională sau internațională [73, pct.4].

CCA a fost instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 560 din 25.07.2011 şi este alcătuit din nouă membri: 3 reprezentanți ai MSMPS, câte un reprezentant Ministerului Justiţiei, Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Centrului pentru Informare şi Documentare privind Drepturile Copilului în Moldova, Asociației Obşteşti „CCF Moldova – Copil, Comunitate, Familie", precum şi Oficiului Avocatului Poporului [73].

Membrii Consiliului Consultativ se întâlnesc fără o regularitate anumită, în funcție de numărul dosarelor prezentate de MSMPS.

În baza dosarelor expediate de statele care au organizații străine acreditate pe teritoriul Republicii Moldova, secretariatul CCA pregătește formularele anonime ale adoptatorilor, cărora le este atribuit punctaj în urma evaluării. Uneori, Consiliul primește câteva dosare vizând același copil. Dosarele copiilor sunt recepționate sub aspectul formularelor depersonalizate, conținând, informații despre vârstă, gen, sănătate, măsurile de integrare și înregistrarea pentru adopția internațională. De obicei, există puține date referitoare la caracterul, personalitatea sau comportamentul copilului, iar calitatea datelor variază în funcție de capacitățile asistentului social care a completat formularul. Formularele sunt oferite în timpul ședinței.

În baza acestor rapoarte, Consiliul prezintă avizul său referitor la potrivire, ca mai apoi MSMPS să ia decizia finală. De asemenea, CCA face comentarii şi recomandări dacă se confruntă cu cazuri de separare a fraților sau de diagnoze greșite și/sau învechite ale copiilor și, uneori, trimite dosarul înapoi. Deoarece nu există nicio indicație privind identitatea copilului, este imposibil de a ști în ce măsură observațiile Consiliului sunt susținute.

Decizia de potrivire prealabilă a fiecărui copil este semnată pro sau contra de către fiecare membru al Consiliului, iar în cazul în care se ajunge la concluzia că urmează a fi întreprinse măsuri suplimentare pentru identificarea unei forme de protecție a copilului în Moldova sau prezentate informații suplimentare privind starea sănătății copilului, dezvoltarea psiho-emoțională, relaționarea cu frați/surori, aceste fapte se consemnează în procesul-verbal al ședinței Consiliului. Procedura de potrivire se suspendă, iar după obținerea informațiilor solicitate, aceasta se reia sau se anulează, astfel încât toți membrii Consiliului sunt la curent cu procedurile suspendate și evoluția lor.

Rolul CCA este neclar, iar informația depersonalizată prezentată membrilor CCA face și mai dificil acest proces. De cealaltă parte, se pare că rolul instanțelor judecătorești este subestimat atât de către părțile în procedura de adopție, cât și personal de magistrați.

Autoritatea centrală a Republicii Moldova depune eforturi mari în încercarea de a îmbunătăți sistemul de adopție și a asigura garanții maxime pentru procedura adopției, dar oricum în orice decizie persistă factorul uman, care în multe cazuri nu poate fi obiectiv în luarea unei hotărâri cât mai corecte.

În particular, angajații MSMPS sunt responsabili de verificarea conținutului dosarului copilului cu statut de adopție, verificarea dosarului viitorilor părinți adoptatori și asigurarea îndeplinirii întregii proceduri administrative.

Autoritățile teritoriale locale sunt organe constituite la nivel local în cadrul administrației publice locale de nivelele I și II. Importanța acestor organe rezidă în dreptul și obligațiile lor în vederea respectării și apărării drepturilor păturilor social-vulnerabile din Republica Moldova. Cea mai mare parte a atribuțiilor lor sunt stipulate în Legea nr. 123 din 18 iunie 2010 cu privire la serviciile sociale, Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, inclusiv Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06.2014, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 160-166 din 20.06.2014 [106].

În domeniul adopției, atribuțiile autorității teritoriale sunt stipulate în Legea RM privind regimul juridic al adopției și ele sunt următoarele:

a. colectează și analizează informații, ține evidența adoptatorilor şi a copiilor adoptabili din raza sa teritorială;

b. evaluează capacitatea de adopție a adoptatorilor și eliberează atestate de adoptator;

c. informează și pregătește adoptatorii în vederea adopției în conformitate cu cerințe stabilite de autoritatea centrală;

d. asigură potrivirea adoptatorilor;

e. monitorizează evoluția copilului și a relațiilor dintre acesta și adoptator în perioada pre-adopție;

f. se expune prin aviz asupra compatibilității adoptatorului cu copilul adoptabil și corespunderii adopției interesului superior al copilului;

g. participă în cauze judecătorești la soluționarea cererilor de încuviințare a adopției;

h. monitorizează situația copilului în perioada post-adopție în cazul adopției naționale.

Responsabil de monitorizarea post-adopțiilor în cadrul adopției naționale este specialistul responsabil de tutelă și curatelă din cadrul autorității tutelare, care o dată la 6 luni vizitează familia, întocmind un raport general privind vizita efectuată; la raport pot fi anexate și fotografiile familiei.

Situația privind monitorizarea devine dificilă dacă familia adoptatoare părăsește domiciliul său în Republica Moldova, iar autoritățile locale nefiind informate despre adopție, nu sunt obligate la prezentarea unui raport de monitorizare post-adopție. De cele mai dese ori, familia adoptatoare care a părăsit teritoriul Republicii Moldova, dispare din vizorul autorității tutelare locale. În cazul adopțiilor internaționale, de monitorizarea post-adopție este responsabilă autoritatea centrală împreună cu organismele internaționale, periodic efectuând vizite peste hotarele Republicii Moldova, doar la interesul părinților adoptatori străini și al organizațiilor străine. Dacă organismul internațional nu mai funcționează și/sau nu este acreditat pe teritoriul Republicii Moldova, efectuarea monitorizării post-adopție se reduce considerabil până la încetarea ei completă.

În unele cazuri, ca excepție, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova sunt implicate în procedura adopției, având următoarele atribuții:

a) difuzează materiale informative privind drepturile copiilor în Republica Moldova, parvenite de la autoritatea centrală, reglementările juridice ce țin de protecția copilului prin adopție în Republica Moldova;

b) țin evidența consulară a copiilor din Republica Moldova adoptați de cetățeni străini sau de cetățeni ai Republicii Moldova cu domiciliul în afara țării;

c) țin evidența organizațiilor din statele respective cu atribuții în domeniul adopției internaționale acreditate în Republica Moldova și prezintă autorității centrale informații despre aceste organizații;

d) asigură monitorizarea condițiilor în care se află copiii din Republica Moldova adoptați peste hotare, informează autoritatea centrală despre rezultate;

e) exercită alte atribuții în domeniu potrivit statutului lor[83].

Astfel, autoritatea tutelară locală și cea centrală, pornind de la atribuțiile lor, sunt responsabile de întreaga procedură administrativă a adopției internaționale în Republica Moldova.

Pe site-ul Conferinței de la Haga sunt enumerate, în conformitate cu art. 23 al Convenției, autoritățile centrale, autoritățile competente și organismele private în domeniul adopției internaționale pentru fiecare stat aparte care a ratificat Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale [48]. Pentru Republica Moldova sunt notate ca autorități centrale datele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova.

Capitolul IV al Convenției reglementează diferitele etape ale procedurii prealabile pronunțării adopţiei. Obiectivul său este de a încadra şi controla această procedură, prin oblicitatea cooperării între autorităţile centrale interesate şi astfel să asigure apărarea diverselor interese şi respectarea tuturor condiţiilor de fond necesare succesului adopţiei.

Înfăptuirea adopţiei începe printr-un şir de operaţiuni preliminare ce se derulează separat în statul de origine şi în statul de primire.

Persoanele care doresc să adopte un copil trebuie să adreseze o cerere autorităților centrale a statului unde au reşedinţa lor obişnuită (art. 14). Aşadar, nu le este permis să se adreseze direct autorităților statului de origine, nici să meargă singure, fără intermediari, în căutarea unui copil pentru adopție în străinătate (în orice caz, într-un alt stat contractant), nici să-şi adreseze cererea unui intermediar neautorizat.

Dacă autoritatea centrală a statului de primire consideră că solicitanţii sunt „calificaţi şi apţi să adopte", aceasta stabileşte un raport conţinând informații cu privire la identitatea lor, capacitatea legală şi aptitudinile de a adopta, situația lor personală, familială şi medicală, mediul social, motivele care îi determină, aptitudinea de a-şi asuma o adopţie internaţională, precum şi cu privire la copiii pe care ar fi apţi să-i ia în sarcina lor (art. 15 alin.(1)). Apoi autoritatea centrală a statului de primire transmite acest raport autorităţii centrale a statului de origine (art. 15 alin. (2)). Alegerea statului destinatar al raportului va fi în funcţie de programele de adopţie existente, de informaţiile schimbate anterior cu autorităţile celorlalte state contractante, precum şi de preferinţele exprimate de către viitorii părinţi adoptivi. Până la sfârşitul negocierilor în vederea elaborării Convenției de la Haga, părerile erau foarte împărţite în privinţa convenirii în a autoriza viitorii adoptatori pentru a depune ei înşişi o copie a raportului autorităţii centrale a statului de origine, în măsura în care cele două state admit acest procedeu. Grija (preocuparea) de a reduce abuzurile care ar fi putut facilita iniţiativele individuale (utilizarea frauduloasă sau falsificarea raportului de către candidaţii la adopţie) a prevalat, în cele din urmă, asupra temerii de îngreunare şi birocratizare a procedurii.

Procedura administrativă a adopției internaționale începe cu faptul că reprezentantul organizațiilor private acreditate în RM depune o cerere la autoritatea tutelară centrală (Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale) împreună cu dosarul viitorilor părinți.

Dosarul părinților adoptatori include:

- certificatul de la locul de muncă despre funcția deținută și despre cuantumul salariului sau copia de pe declarația de venituri, sau un alt act similar, pentru ultimele 12 luni; părinții adoptatori din străinătate prezintă de obicei un act care confirmă venitul lor anual și cheltuielile lor lunare pentru întreținerea familiei. În acest act se confirmă și funcția deținută a viitorului părinte;
- copia autentificată de pe actul ce confirmă dreptul său de proprietate sau dreptul de folosință asupra unui spațiu locativ;
- cazierul judiciar. Ceea ce este caracteristic pentru statele străine este faptul că în cazierul juridic sunt prezentate obligatoriu și datele despre abuz sau violență domestică;

- certificatul medical privind starea de sănătate a adoptatorului, în care se indică dacă este apt de a adopta din punct de vedere medical. Pentru adoptatori străini, certificatul medical este eliberat de o instituție medicală licențiată;
- datele biografice, alte acte permise de lege;
- studiu de caz (ancheta socială) eliberat de autoritatea tutelară competentă. Studiul de caz este elaborat foarte minuțios. În unele situații reprezentantul autorității tutelare din străinătate poate efectua mai multe ședințe pentru a stabili toate datele interesate, considerate necesare pentru autoritatea tutelară și în interesul superior al viitorului copil. Studiul are câteva compartimente: datele biografice (unde s-a născut părintele adoptator, când s-a căsătorit sau a divorțat părintele adoptator), date despre părinții sau alte rude apropiate care în viitor pot fi în contact cu copilul adoptat, apoi se caracterizează detaliat veniturile și cheltuielile familiei pentru un an, amplasarea geografică și socială a spațiului locativ al părinților, datele despre cazierul judiciar și cel medical, la final se prezintă o evaluare psihologică și socială a cuplului/părintelui care doresc să adopte, unde se expun date despre cursurile pre-adoptive frecventate, opinia fiecărui membru al familiei, în caz că sunt mai mulți copii sau persoane care locuiesc cu cuplul/părintele, religia, educația non formală etc.(Anexa nr.3).

Aceste acte sunt eliberate de către autoritățile/instituțiile competente din statul primitor, în cazul în care legislația statului primitor prevede posibilitatea recunoașterii hotărârilor de încuviințare a adopției naționale pronunțată de judecătoriile din RM.

În cazul cererilor depuse de către cetățenii RM cu domiciliul în străinătate sau de către cetățenii străini sau apatrizii cu reședința în RM, actele anexate la cererea de adopție internațională prevăzute vor fi perfectate de autoritățile competente din statul/statele primitoare și de autoritățile din RM, în funcție de disponibilitatea, relevanța și actualitatea informațiilor necesare pentru asigurarea unei informări complete în procesul de examinare a cererii.

În cazul adopției copilului de către celălalt soț, adoptatorii pot depune cererea de adopție internațională prin intermediul autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor sau prin intermediul altor autorități/organizații cărora li s-au conferit atribuții corespunzătoare ale autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor în condițiile prevederilor Convenției de la Haga.

Drept confirmare a primirii cererii de adopție internațională și a actelor necesare pentru încuviințarea adopției, autoritatea centrală din RM va elibera solicitantului un certificat.

Cererea de adopție internațională trebuie să conțină datele și informația stipulate în legislația RM.

Cererea adoptatorului cu domiciliul în străinătate, care dorește să adopte un copil cu domiciliul în Republica Moldova, este luată la evidență de autoritatea centrală din RM numai în cazul în care autoritățile/organizațiile cu atribuții în domeniul adopției internaționale din statul primitor menționate atestă că:

a) adoptatorul este apt să adopte, în conformitate cu legislația statului primitor;

b) adoptatorul dispune de garanții morale și întrunește condițiile materiale pentru asigurarea unei dezvoltări armonioase copilului după încuviințarea adopției și, după caz, este pregătit să îngrijească copilul care suferă de o maladie gravă;

c) adoptatorul este familiarizat cu legislația privind adopția în RM și a beneficiat în statul primitor de informarea și de pregătirea necesară în vederea adopției internaționale;

d) este asigurată monitorizarea evoluției copilului după adopție pe o perioadă de cel puțin 5 ani;

e) sunt asigurate servicii post adopție pentru copil și familie în statul primitor [83, art.35].

La cererea de adopție internațională se anexează:

- raportul autorității centrale în domeniul adopției sau al autorităților/organizațiilor cărora li s-au conferit atribuții corespunzătoare ale autorității centrale în domeniul adopției internaționale din statul primitor în condițiile prevederilor Convenției de la Haga, însoțit de documente relevante, care sunt stipulate de legislația în vigoare.

Cererea de adopție internațională și actele prevăzute se depun la autoritatea centrală din RM, însoțite de traducerea lor autentificată în limba română, dacă tratatele internaționale la care RM este parte nu prevăd altfel. Organizațiile străine au dreptul să aibă depuse și înregistrate concomitent la autoritatea centrală din RM cel mult două cereri de adopție internațională a copiilor fără nevoi speciale, cu posibilitatea substituirii cererilor respective.

Adoptatorul este obligat să actualizeze anual informația din actele anexate la cererea de adopție internațională sau, după caz, să confirme în scris faptul că informația respectivă nu s-a modificat. În condițiile nerespectării prevederilor legislației, cererea adoptatorului și actele anexate nu se examinează în procesul de potrivire a adoptatorului cu copilul adoptabil și se restituie adoptatorului.

Un alt subiect al procedurii administrative a adopției internaționale este copilul, interesul căruia este protejat de către această instituție. Pentru ca un copil să fie adoptat, el trebuie să aibă statut de copil adoptabil, stabilit de către autoritatea tutelară locală și înregistrat la autoritatea tutelară centrală. Astfel, evidența copiilor adoptabili o țin autoritatea teritorială de la domiciliul copilului, precum și autoritatea centrală. În decizia de stabilire a statutului de copil adoptabil autoritatea teritorială dispune punerea în evidență a copilului. În termen de 3 zile din data emiterii deciziei de stabilire a statutului de copil adoptabil, autoritatea teritorială remite autorității centrale

o copie de pe decizie. După stabilirea statutului de copil adoptabil, autoritatea teritorială în a cărei rază își are domiciliul copilul, în termen de 30 de zile, întocmește și transmite autorității centrale raportul privind situația copilului adoptabil, conform modelului aprobat de autoritatea centrală [83, art. 20].

Autoritatea teritorială actualizează informația din raportul privind situația copilului adoptabil o dată la doi ani, precum și:

a) la solicitarea autorității centrale;

b) în cazurile în care, până la expirarea termenului de actualizare a informației din raportul privind situația copilului adoptabil, copilului i-a fost stabilit, modificat sau retras gradul de dizabilitate, au fost identificate date privind existența riscului sporit de dezvoltare ulterioară a maladiilor ereditare și/sau a anamnezei ereditare/genetice agravate, fie a fost luat la evidență un frate al acestuia cu statut de copil rămas fără ocrotire părintească sau cu statut de copil adoptabil, născut în familia părinților biologici ai acestuia (după caz, în familia mamei biologice sau a tatălui biologic).

Este interzisă adopția copiilor care nu au fost luați în evidență în condițiile prezentei legi, cu excepția cazului în care:

a) soțul adoptă copilul celuilalt soț;

b) copilul care a dobândit capacitate deplină de exercițiu până la împlinirea vârstei de 18 ani este adoptat de persoana sau de familia care l-a crescut, dacă el a conviețuit cu aceasta cel puțin 3 ani până la depunerea cererii de adopție.

Autoritatea centrală și autoritățile teritoriale se informează reciproc despre adoptatori și copiii adoptabili în vederea potrivirii adoptatorilor. Autoritatea centrală și autoritățile teritoriale vor asigura confidențialitatea și securitatea informației privind copiii adoptabili [83, art.33].

Adopția internațională a unui copil domiciliat pe teritoriul RM poate fi încuviințată în cazul în care:

a) soțul adoptă copilul celuilalt soț;

b) copilul este adoptat, în mod prioritar, de ruda sa de până la gradul IV inclusiv, cu domiciliul în străinătate;

c) copilul adoptabil fără nevoi speciale este adoptat de către adoptatorul cu domiciliul în străinătate, dacă nu a fost cerut în adopție națională ori în tutelă sau curatelă timp de un an din momentul luării în evidență drept copil adoptabil;

d) copilul adoptabil cu nevoi speciale este adoptat de către adoptatorul cu domiciliul în străinătate dacă nu a fost cerut în adopție națională ori în tutelă sau curatelă timp de 6 luni din momentul luării la evidență drept copil adoptabil.

În cazul în care copilul adoptabil fără nevoi speciale este trecut în categoria copiilor adoptabili cu nevoi speciale, la calculul perioadei după care adopția internațională devine posibilă se va lua în considerare perioada anterioară de aflare la evidență.

În baza rapoartelor privind situația copiilor adoptabili, autoritatea centrală din RM întocmește extrase de date depersonalizate privind copiii adoptabili cu nevoi speciale.

Tipul de date conținute în extrasele menționate se stabilește și se aprobă de către autoritatea centrală.

Conform procedurii stabilite de autoritatea centrală, aceasta asigură accesul la extrasele de date depersonalizate privind copiii adoptabili cu nevoi speciale:

a) pentru reprezentanții organizațiilor străine;

b) pentru adoptatorii cetățeni ai RM cu domiciliul în străinătate și adoptatorii cetățeni străini sau apatrizi cu reședința în RM care au depus cerere de adopție internațională la autoritatea centrală din RM.

Reprezentantul organizației străine în RM transmite datele depersonalizate privind copiii adoptabili cu nevoi speciale organizației străine din statul primitor în scopul identificării adoptatorilor capabili şi disponibili să adopte copii cu nevoi speciale ale căror date depersonalizate le-au fost prezentate.

Cetățeanul străin sau apatridul cu domiciliul în străinătate interesat de adopția unui copil adoptabil cu nevoi speciale transmite, prin intermediul organizației străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale din statul primitor, un formular de intenție însoțit de confirmarea oficială a capacității sale de a adopta un copil adoptabil cu nevoi speciale similare cu cele din extrasul de date depersonalizate ale copilului față de care adoptatorul își exprimă intenția.

Organizația străină va transmite autorității centrale din RM formularele de intenție însoțite de confirmările respective, luându-se în considerare faptul că în proces de examinare se pot afla concomitent cel mult două formulare prezentate de aceeași organizație străină cu privire la același copil.

În termen de cel mult o lună de la expirarea perioadei de două luni din data recepționării primului formular de intenție, autoritatea centrală din RM va realiza procedura de potrivire prealabilă a cetățenilor străini sau apatrizilor cu domiciliul în străinătate.

Despre rezultatele potrivirii prealabile autoritatea centrală din RM va informa viitorii adoptatori, solicitându-le celor potriviți să depună prealabil cererea și actele corespunzătoare.

După selectarea adoptatorului potrivit, cererile și actele anexate, depuse de mai mulți adoptatori potriviți în prealabil pentru adopția unui copil adoptabil cu nevoi speciale, se restituie adoptatorilor nepotriviți în termen de o lună.

Potrivirea prealabilă a copiilor adoptabili cu nevoi speciale în cazul adopției de către adoptatorii cetățeni străini sau apatrizi cu reședința în RM se realizează în condițiile prevăzute de legislație.

Autoritatea tutelară centrală din RM selectează, conform criteriilor stabilite, adoptatorul potrivit pentru copilul adoptabil și transmite adoptatorului selectat raportul privind situația copilului adoptabil, fără a dezvălui identitatea copilului și locul său de naștere/de trai, solicitându-i să-și exprime acordul sau dezacordul privind adopția copilului respectiv. În cazul în care certificatul medical al adoptatorului conține informații privind existența unei maladii sau afecțiuni, în procesul de luare a deciziei autorității centrale privind selectarea adoptatorului potrivit vor fi consultați specialiști de profil din cadrul instituțiilor medicale de nivel republican, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, pentru a determina în ce măsură maladia sau afecțiunea adoptatorului limitează capacitatea acestuia de a-și îndeplini corespunzător obligațiile și responsabilitățile privind îngrijirea și educarea copilului.

După obținerea acordului din partea adoptatorului, autoritatea centrală din RM solicită autorităţii centrale în domeniul adopţiei din statul primitor să se expună asupra eventualei adopţii.

În baza acordului autorității centrale în domeniul adopţiei din statul primitor privind continuarea procedurii de adopţie a copilului, autoritatea centrală din RM adresează autorității teritoriale de la domiciliul copilului un demers, pentru a continua procedura de potrivire a adoptatorului.

Autoritatea teritorială eliberează adoptatorului un permis de vizită în condițiile prevăzute. Întâlnirile și vizitele sunt destinate dezvoltării treptate a relației de atașament dintre copil și adoptator și au loc atât în mediul de viață al copilului, cât și în afara lui. Numărul vizitelor necesare pentru constatarea compatibilității îl stabilește autoritatea teritorială în comun cu managerul de caz, în funcție de evoluția cazului. Adoptatorul vizitează copilul cu participarea obligatorie a reprezentantului autorității teritoriale de la domiciliul copilului și a managerului de caz. Vizitele se desfășoară într-o perioadă de la o lună la 3 luni de la data eliberării permisului de vizită.

În cazul potrivirii adoptatorului cu copilul adoptabil, autoritatea teritorială de la domiciliul copilului întocmește, în termen de 5 zile, un raport, în care se expune referitor la compatibilitatea adoptatorului cu copilul adoptabil și la corespunderea adopției interesului superior al copilului, expediindu-l imediat autorității centrale.

În baza raportului prevăzut, autoritatea centrală elaborează, în termen de 5 zile, un acord de continuare a procedurii de adopție sau refuză în scris eliberarea acestuia, expediind imediat autorității teritoriale de la domiciliul copilului acordul sau refuzul eliberării. Refuzul autorității

centrale de a accepta continuarea procedurii de adopție internațională poate fi contestat la Curtea de Apel Chișinău.

În baza acordului de continuare a procedurii de adopție internațională, autoritatea teritorială de la domiciliul copilului elaborează, în termen de 10 zile, un aviz privind adopția internațională, care să conțină informații referitor la evoluția relațiilor dintre copil și adoptator, la compatibilitatea adoptatorului cu copilul adoptabil, precum și la corespunderea adopției interesului superior al copilului.

Copia de pe avizul privind adopția internațională se remite autorității centrale în termen de 3 zile. Dacă avizul privind adopția internațională nu este favorabil, autoritatea teritorială comunică acest fapt adoptatorului, explicându-i dreptul de a-l contesta în instanța de judecată. După primirea acordului de continuare a procedurii de adopție din partea autorității centrale din RM, adoptatorul depune, direct sau prin intermediul organizației străine acreditate în domeniul adopției, la Curtea de Apel sau la instanța de judecată de la domiciliul copilului o cerere prin care solicită încuviințarea adopției internaționale.

Din cercetarea legislației privind procedura administrativă a unei adopții internaționale, depistăm cert că este o procedură lungă, anevoioasă, birocratică și, din unele considerente, ineficace. Părinții adoptatori străini, neavând suportul unei agenții pentru adopții/unei persoane cu cunoștințe în domeniu, sunt în imposibilitate de a obține încuviințarea unei adopții pe teritoriul RM.

De altfel, cu toate că atribuțiile au fost strict delimitate între autoritățile locale și centrale în ceea ce privește adopția internațională, autoritățile locale, de obicei, vin în contact direct cu părinții adoptatori și copilul, iar autoritățile centrale supraveghează legalitatea actelor prezentate de toți participanții la proces. Numărul mic de specialiști responsabili de acest sector de activitate prelungește durata unei adopții internaționale până la un an, ceea ce are efecte negative atât asupra părinților adoptatori care sunt în așteptare, cât și asupra copilului cu statut de adopție.

1.2. Procedura judiciară a adopției internaționale

Ordinea judiciară de adopție a copiilor stabilită de Codul de procedură civilă nu este absolut nouă în istoria dreptului RM.

Revenirea acestei categorii de pricini civile la competența judiciară produce necesitatea de concepere teoretică și practică a naturii juridice a acestor proceduri. În CPC al RM, capitolul destinat ordinii de examinare a cererilor privind încuviințarea adopției este componenta titlului „Procedura specială”. În legătură cu aceasta, natură juridică a procedurii judiciare pentru încuviințarea adopției se consideră, într-adevăr, o procedură civilă specială, care prezintă anumite

particularități, din punctul de vedere al dreptului material și procesual, în raport cu procedura contencioasă. Problema care se pune este de a stabili locul potrivit al pricinilor de încuviințare a adopției în cadrul procesului civil pentru examinarea și soluționarea lor corectă, în scopul de a oferi adoptaților ocrotire părintească, de a fi educați în familia persoanei, care merită a fi adoptator, iar adoptatorilor de a li se crea posibilitatea pentru ca să-și manifeste sentimentele de protecție socială, venind în ajutorul copiilor, care nu se pot bucura de grijă părintească.

Astfel, întrebarea pusă necesită evidențierea coraportului dintre cele două tipuri de proceduri civile: procedura contencioasă și procedura specială. Doctrina, legislația și practica judiciară în acest sens prevăd următoarele:

I. Procedura contencioasă se caracterizează prin:

a) existența unei pretenții de fapt, ce rezultă din dreptul lezat sau contestat și este supus examinării, conform legii în ordinea corespunzătoare (prezența acțiunii);

b) prezența litigiului de drept;

c) prezența celor două părți cu interese de drept contrare, cărora le sunt oferite posibilități largi întru protecția drepturilor și intereselor legate în litigiul apărut:

II. Procedura specială se caracterizează prin:

a) este o formă de procedură civilă, care diferă de procedura contencioasă prin lipsa litigiului de drept. Ca procedeu procesual de învestire a procedurii speciale servește o simplă petiție, o cerere prin care nu se evocă prezența unui conflict și nu prin o acțiune (cerere de chemare în judecată);

b) lipsa celor două părți (reclamantului și reclamatului) cu interese juridice contrare. În procedura specială, nu există reclamant și reclamat, ci petiționari și persoane interesate;

c) procedura civilă specială este menită pentru soluționarea diferitelor chestiuni cu caracter de drept, fără să se urmărească stabilirea unui drept potrivnic față de o altă persoană; este procedură diferită de cea privind soluționarea unor litigii, cunoscută sub denumirea de procedură necontencioasă;

d) procedura necontencioasă (specială) se deosebește esențial de procedura de soluționare a litigiilor, atât datorită materiei supuse judecății, cât și rolului petiționarului și persoanelor interesare, ca participanți în cadrul acestei instituții procesuale.

Prima și cea mai importantă particularitate a procedurii civile speciale rezidă, după cum a fost menționat, în absența unui litigiu (conflict) de drept. Această trăsătură rezultă din natura juridică a categoriilor de pricini civile, atribuite procedurii civile speciale [56, p. 5].

Astfel, în ordinea procedurii contencioase, judecătoriile sunt competente să examineze cazuri privind litigiile apărute din raporturi civile, de familie, funciare, de muncă etc. În procedura contencioasă, judecata examinează litigiul de drept, adică cererea materială de drept a unei

persoane adresate altei persoane. Procedura specială este o procedură unilaterală (în sensul lipsei celor două părți cu interese contrare), unde nu există litigiul de drept. Aici lipsește cerința materială de drept a unei persoane – a reclamantului, adresată celeilalte persoane – reclamatului, deoarece această cerință nu este invocată, nu există nici destinatarul acestei cerințe. Deci procedura civilă specială se aplică cererilor pentru a căror soluționare este nevoie de mijlocirea instanței, fără însă să se urmărească stabilirea unui drept subiectiv material potrivnic față de o altă persoană.

Analiza normelor dreptului familiei și normelor procesuale civile cu privire la reglementarea adopției contestă afirmația că procedura judiciară de încuviințare a adopției ține de procedura civilă specială și că această categorie de pricini civile prezintă anumite particularități ale procedurii civile speciale și de aceea ele nu se găsesc în raport cu procedura contencioasă. Mai mult ca atât, după obiectul de activitate judiciară, pricinile de încuviințare a adopției diferă și de alte categorii de pricini civile, atribuite însăși procedurii civile speciale.

Astfel, procedura contencioasă este destinată examinării cauzelor de litigii apărute din raporturi de familie. Adică, forma dată de procedură judiciară civilă este aplicabilă numai la existența conflictului familial juridic. Cauzele privind încuviințarea adopției nu țin de cauzele familiale. Însă această categorie de pricini familiale nu ține de dosarele judiciare familiale, în care există litigiul de drept și care ar putea fi obiect de activitate juridică în ordinea procedurii contencioase. La examinarea acestor pricini, nu există niciun conflict de drept între adoptator (persoana care dorește să adopte un copil) și adoptat (adică copil, care va fi înfiat). Deci cauza privind adoptarea este corect considerată drept procedură specială pentru examinarea și soluționarea sa.

Litigiul de drept, în general, și litigiul de drept familial, în particular, este interacțiunea celor doi (sau mai multor) subiecți ai raportului de drept privind drepturile și obligațiile lor. Această interacțiune nu face parte din numărul celor normal dezvoltate și se caracterizează prin acutizarea intereselor părților în conflict. Între adoptat și adoptator nu există conflicte de interese și nici nu pot exista. De aceea legislatorul a stabilit corect procedura civilă specială pentru încuviințarea adopției. Această procedură civilă este o procedură necontencioasă în sensul că nu se examinează conflictele de drept dintre două părți cu interese opuse.

Litigiul de drept este un raport de drept în conflict, transmis pentru soluționare instanței judiciare. Cauzele privind adopția se află la examinarea judecății, în legătură cu confirmarea dreptului de adopție și a dreptului de a fi adoptat și ține de soluționarea unui conflict între aceste persoane. Între ei nu există niciun conflict de drept. De fapt, el nu poate exista. Este recunoscut, în mod obiectiv, că litigiul material de drept apare până la intentarea procedurii judiciare. Admitem însă o situație când se adoptă un copil, care a atins vârsta de 10-15 ani și de la care, conform legii,

se cere acordul la adopție de către adoptator și copilul nu dă acest acord. În acest caz, nu va exista niciun litigiu de drept: persoana care dorește să adopte acest copil, nu se află cu el în raportul familial de drept. Dezacordul copilului, în asemenea cazuri, nu are caracter de drept (bazat pe drept sau obligațiune), ci face parte din categoria psihologică, emoțională. Refuzul copilului de a fi adoptat, duce la însăși inexistența unui litigiu, deoarece acordul lui este stabilit în procedura prealabilă și fără existența lui nu se poate discuta despre o continuare a adopției. De altfel, dezacordul copilului de a pleca în familia dată ține de starea emoțională și prezența unor legături personale.

Conchidem că adoptatorul și adoptatul, până la soluționarea cererii de adopție și în procesul examinării pricinii pentru încuviințarea adopției, nu sunt subiecți ai raportului juridic familial. Încuviințarea adopției este temeiul apariției lor. Din punct de vedere juridic, adopția reprezintă un act (hotărârea judiciară) al organului puterii de stat (instanța de judecată), în baza căruia între adoptator și rudele lui, pe de o parte, și cel adoptat și descendenții lui, pe de altă parte, se generează aceleași drepturi și obligațiuni care, conform legii, există în baza rudeniei de sânge. Adoptarea este legătura artificială de drept, stabilită de judecată, iar legătura de sânge există obiectiv până la judecată și independent de judecată. La adopție încetează toate drepturile și obligațiile între cel adoptat și părinții lui și alte rude, cu excepția situației când se menține dreptul la primirea pensiei în cazul decesului unui părinte, care dispune de acest drept în momentul adopției, sau al cauzei, când după moartea unuia dintre părinți se mențin relațiile de drept cu copilul. Asemenea situație are loc atunci când copilul este adoptat de tatăl vitreg sau de mama vitregă. În așa condiții, mama copilului menține totalmente drepturile și obligațiunile sale. Când copilul este adoptat de o persoană necăsătorită cu mama, atunci de acordul adoptatorului și părintelui depinde menținerea cu cel din urmă a raporturilor de drept. Astfel, hotărârea judecății despre încuviințarea adopției, intrarea în vigoare, va fi acel act juridic în baza căruia vor apărea raporturile familiale dintre adoptator și adoptat.

Anume din acest punct de vedere legislatorul a atribuit corect cauzele privind încuviințarea adopției procedurii speciale, și nu procedurii contencioase. Persoana care dorește să adopte un copil nu poate fi considerată ca reclamant, adică persoană care s-a adresat la judecată pentru apărarea dreptului său lezat ori interesului protejat de lege. Copilul care urmează a fi adoptat nu este reclamat, adică persoana care a încălcat, conform acțiunii reclamantului, drepturile subiective sau interesul ocrotit de lege. Persoana care dorește să adopte un copil este petiționar, iar copilul adoptat ține de categoria persoanelor interesate. Petiționarul, în cauzele procedurii speciale, este persoana care s-a adresat cu cerere despre confirmarea, în ordinea judiciară, a existenței sau lipsei faptului juridic sau circumstanței de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor

lui personale sau patrimoniale, sau cu cererea de confirmare a existenței, sau lipsei dreptului incontestabil, realizarea căruia este imposibilă, fără confirmarea judiciară, sau cu cerere despre stabilirea statutului juridic al cetățeanului [56, p. 7].

Persoanele interesate în pricinile procedurii speciale sunt participanții procesului drepturilor subiective și obligațiilor, asupra cărora pot influența limitele puterii juridice a hotărârii instanței judiciare pe un dosar concret, când hotărârea judecății poate atesta drepturile sau interesele acestor persoane, sau poate genera, ca urmare, obligațiunea de săvârșire a unor acțiuni sau modificarea statutului lor juridic.

Cele spuse încă nu înseamnă că în dosarele privind încuviințarea adopției nu poate să apară un litigiu privind adopția. În știința și practica juridică au apărut probleme referitoare la modul cum ar trebui să procedeze judecata. Persoanele interesate, care sunt antrenate de judecată la participarea în cauză, vor intenta litigiul privind adopția. În acest caz, în cadrul examinării pricinii, conform regulilor procedurii speciale, se generează un conflict de drept, de competența instanțelor judecătorești. Instanța nu examinează cererea, ci va explica persoanelor interesate că au dreptul să intenteze o acțiune, conform regulilor generale. Noțiunea „litigiu de drept" în pricinile privind încuviințarea adopției este considerată drept litigiu privind dreptul la adopție: deoarece obiectul activității judiciare este confirmarea de către judecată a dreptului petiționarului la adopția acestui copil și dreptul copilului de a fi adoptat. Dreptul menționat este un element din componența capacității juridice familiale.

Știința și practica judiciară mai aplică un criteriu de ordin obiectiv întru delimitarea procedurii speciale de procedura contencioasă. Acest criteriu este determinativ, deoarece anume obiectul activității judiciare, de fapt, predetermină prioritățile activității judiciare. Criteriul respectiv ajută judecății la delimitarea cauzelor litigioase de cele incontestabile. În procedura contencioasă obiectul activității judiciare este cerința despre apărarea dreptului lezat sau contestat, sau cerința despre apărarea interesului lezat, protejat de lege. Anume din acest motiv, ordinea procesuală, în cadrul căreia se desfășoară activitatea judecării la soluționarea litigiilor, se numește procedură contencioasă.

Procedura specială este o formă independentă de procedură judiciară civilă privind unele categorii de cauze civile speciale, inclusiv încuviințarea adopției.

Potrivit prevederilor din legislația procesual civilă, procedura specială reprezintă una din categoriile procedurii civile prin care fie că se constată un fapt care are valoare juridică, fie că se recunoaște un drept subiectiv nelitigios [99, p. 350].

Scopul procedurii speciale este de a garanta realizarea drepturilor subiective nelitigioase ale persoanelor interesate, drepturi de care titularul nu se poate folosi, fără constatarea sau recunoașterea acestora de către instanța de judecată.

Problema dreptului la adopție nu se soluționează de alte organe, este un drept exclusiv al instanței judecătorești. În cazuri privind încuviințarea adopției, instanța de judecată decide nu numai chestiuni de fapt (de exemplu, constatarea actelor copilului rămas fără îngrijire părintească, prezența sau lipsa faptelor ce împiedică adopția etc.); dar și chestiunile privind nemijlocit dreptul la adopție, deoarece judecata decide dacă adoptatorului îi aparține dreptul, în conformitate cu legea, la adopția acestui copil. Recunoașterea după petiționar a dreptului la adopție este condiția prealabilă a apariției altor raporturi juridice familiale între adoptator și adoptat și alte persoane stipulate de lege. În toate cazurile menționate, apărarea dreptului la adopție nu poate fi efectuată în ordinea procedurii contencioase, deoarece nu exista litigiu de drept între adoptator și copil. Sintagma este valabilă în caz dacă alte persoane interesate, participante în dosar, nu vor avea pretenții referitor la dreptul lor de adopție.

Adoptatorului, în baza hotărârii judecătorești, i se acordă dreptul analogic, după conținut, dreptului părintesc. În baza aceleiași hotărâri judiciare, apar și drepturile, și obligațiunile corespunzătoare. Legătura juridică dintre adoptatori și adoptat apare numai în baza hotărârii judecătorești privind recunoașterea dreptului la adopție.

Esența hotărârii judecătorești pe cauze de încuviințare a adopției este concluzia de drept, și nu de fapt a judecății, și anume – concluzia recunoașterii dreptului la adopție. Deci hotărârea instanței de judecată nu este un temei pentru concluziile viitoare ale altor organe privind acest drept, ceea ce este caracteristic altor cauze din procedura specială la care obiectul activității judiciare este numai stabilirea faptelor și a circumstanțelor sau statutului juridic al cetățenilor. În hotărârea instanței de judecată privind încuviințarea adopției se soluționează problema privind dreptul la adopție, ceea ce este caracteristic numai procedurii contencioase și unor cauze ce țin de procedura specială.

Din aceste considerente opinăm: cauzele privind încuviințarea adopției prezintă o categorie de cauze ale procedurii speciale, în ordinea căreia, conform regulilor comune ale procedurii judiciare civile, cu unele derogări sau completări, se soluționează dreptul incontestabil al adoptatorului la adopție.

În ceea ce privește competența instanțelor judecătorești, art. 461, alin 1, b) din CPC al RM stipulează că de competența exclusivă sunt procesele cu element de extraneitate:… persoana în a cărei privinţă se solicită încuviinţarea adopţiei, declararea capacităţii depline de exerciţiu (emanciparea), instituirea măsurii de ocrotire, încuviinţarea spitalizării forţate şi tratamentului

forţat, efectuării examenului psihiatric, spitalizării în staţionarul de psihiatrie sau prelungirii termenului de spitalizare fără liberul consimţământ este cetăţean al Republicii Moldova sau are domiciliu în Republica Moldova [40, art. 461].

Cererea de chemare în judecată se formulează de adoptator, singurul care are calitate procesual-activă, soluție în perfectă concordanță cu dreptul material. Apreciem că prin *lege ferenda*, se impune ca legea să consacre expres calitatea procesual-activă a celui ce adoptă, arătând că adopția se încuviințează la cererea acestuia.

Adoptatorul domiciliat în RM care doreşte să adopte un copil domiciliat în RM depune cerere de încuviințare a adopției la judecătoria din raza domiciliului copilului adoptabil – prevedere stipulată de Codul de Procedură Civilă, în schimb art. 38 din Legea RM privind regimul juridic al adopției, expres prevede că astfel de cereri sunt de competența Curților de Apel.

Adoptatorul cetăţean al RM domiciliat în străinătate sau cetăţean străin, sau apatrid care doreşte să adopte un copil domiciliat în RM depune, direct sau prin intermediul organizaţiei străine acreditate cu atribuții în domeniul adopției internaționale, cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale la judecătoria din raza domiciliului copilului adoptabil [40, art. 286]. În unele cazuri, folosindu-se neconcordanța actelor normative, cererea de încuviințare a adopției a unui copil de către un cuplu adoptator străin sunt examinate de Curtea de Apel.

Legislația procesual-civilă reglementează o serie de condiții pe care trebuie sa le întrunească cererea privind solicitarea încuviințării adopției. Evident, respectiva cerere prezintă o vastă importanță teoretică, dar în special practică, datorită efectelor juridice pe care le produce și particularităților de drept procesual care fac parte din cadrul normativ al acesteia.

Astfel art. 287 al CPC al RM reglementează conținutul obligatoriu al cererii privind solicitarea încuviințării adopției. La rândul său, art. 288 al Codului reglementează lista de acte care se anexează la cererea de adopţie a copiilor cetăţeni ai RM de către cetăţeni ai RM domiciliaţi în străinătate, de către cetăţeni străini şi apatrizi sau la cererea de adopţie a copiilor străini de către cetăţeni ai RM.

Condițiile de fond și de formă ale cererii privind solicitarea încuviințării adopției au un caracter special față de normele generale referitoare la conținutul cererii de chemare în judecată. Aceasta se mai datorează, desigur, și faptului că cererea de chemare în judecată presupune existența unui litigiu de drept, prin ea urmărindu-se nu numai sesizarea instanței de judecată, ci și deducerea judecății unui litigiu care va constitui fondul pricinii civile în procedura contencioasă. Spre deosebire de cazul procedurii generale, cazul procedurii speciale de încuviințare a adopției presupune inexistența unui litigiu de drept și deci inexistența unui interes procesual contradictoriu [30, p. 166].

Cererea depusă de către părinții adoptatori/părintele trebuie să aibă următorul conținut:

A. numele şi prenumele, anul, luna şi ziua naşterii adoptatorului, domiciliul acestuia;

Necesitatea indicării respectivelor date este determinată de faptul că cererea privind încuviințarea judiciară a adopției prezintă un mijloc de sesizare a instanței de judecată. Iată de ce, indicarea tuturor atributelor de identificare personală a adoptatorilor reprezintă o condiție de fond imperativă pentru cererea privind solicitarea încuviințării adopției. Ca și în cazul altor cereri adresate instanței de judecată în procedura specială, indicarea respectivelor date se va face împreună cu anexarea la cererea respectivă a actelor de stare civilă care dovedesc identitatea adoptatorilor. Legea nu menționează, cu excepția cazului aadopției de către o persoană necăsătorită sau de către persoanele căsătorite, expres lista posibilelor acte prin care urmează a fi anexate la cerere pentru întrunirea condiții nominalizate.

Conform prevederilor legislației actele de identitate din sistemul național de pașapoarte sunt: toate tipurile de pașapoarte, de buletine de identitate, permisele de ședere, documentele de călătorie ale apatrizilor.

Astfel identitatea adoptatorilor va putea fi dovedită prin copiile autentificate în modul stabilit de le de pe următoarele acte de stare civilă:

- pașapoartele de orice tip;
- buletinele de identitate;
- permisele de ședere;
- documentele de călătorie a apatrizilor;
- documentele de călătorie ale refugiaților.

Dacă înscrisurile sunt într-o limbă străină, instanţa poate dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege. Această normă urmează a fi aplicată prin colaborarea corespunzătoare cu art. 137 alin.(1) și 138 alin.(3) ale CPC al RM, conform cărora se consideră înscris orice document, act, convenţie, contract, certificat, scrisoare de afacere ori scrisoare personală, alt material expus în scris cu litere, cifre, semne grafice, precum şi primit prin fax, poştă electronică ori prin alt mijloc de comunicare sau în alt mod ce permite citirea informaţiei care se referă la circumstanţe importante pentru soluţionarea pricinii şi care pot confirma veridicitatea lor și înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege.

Indicarea domiciliului prezintă nu numai o obligație necesară pentru citarea participanților în cadrul procesului civil, ci și un mijloc de constatare a identității persoanei (în cazul nostru a adoptatorilor). Domiciliul prezintă locul permanent de trai al persoanei fizice, adică locul unde aceștia își au locuința permanentă sau statornică.

Este nevoie de a preciza faptul că domiciliul adoptatorilor urmează a fi indicat ca o condiție obligatorie pentru admiterea cererii de chemare în judecată. La fel ca și în cazul numelui și prenumelui adoptatorilor.

Instanța de judecată, deși nu realizează acțiunile de identificare a adoptatorilor și a condițiilor de trai ale acestora, va fi ținută să constate completitudinea realizării respectivelor măsuri de către autoritățile teritoriale și centrale.

B. numele şi prenumele copilului adoptabil, domiciliul acestuia;

Pe lângă indicarea domiciliului adoptatorilor petiționari, o condiție obligatorie pentru înaintarea cererii privind solicitarea încuviințării adopției este și indicarea datelor de identificare, inclusiv a locului de aflare a adoptatului.

Interesele majore ale minorului presupun necesitatea precizării respectivelor date pentru atragerea în proces a autorităților tutelare și pentru precizarea identității minorului care urmează a fi adoptat. Numele și prenumele minorului care urmează a fi adoptat prezintă atribute de identificare ale acestuia. Este important faptul că identificarea minorului presupune nu numai un mijloc de constatare propriu-zisă a persoanei acestuia, ci și o modalitate de identificare a legăturii dintre acesta și terțele persoane, inclusiv a legăturii de paternitate/maternitate care există (sau a existat) între acesta și părinții lui. Dacă în cazul identificării adoptatorilor spectrul de acte de identitate prin care ei pot fi identificați este unul destul de mare, în cazul minorilor, de regulă, actele de identitate prin care se va constata persoana acestuia vor fi certificatul de naștere și/sau buletinul de identitate al minorului.

Desigur că instanța de judecată va putea recurge la constatarea identității minorului și prin intermediul altor acte de identitate (forma 3 NAa, actul de naștere ș.a.) care sunt anexate obligatoriu la dosar.

Astfel, conform prevederilor Legii nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, autoritatea tutelară asigură protecția copiilor separați de părinți prin acordarea plasamentului de urgență sau planificat în următoarele servicii: tutelă/curatelă, servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă), serviciu de plasament de tip rezidențial (casă comunitară, centru de plasament temporar).

În funcție de măsura de protecție aplicată, domiciliul copilului adoptat poate fi:

Domiciliul tutorelui ori curatorului – în cazul în care minorul este amplasat sub tutelă ori curatelă;

Domiciliul părinților educatori – în cazul plasamentului minorului adoptat în casa de copii de tip familial sau a asistentului parental profesionist;

La adresa instituției de plasament – în cazul plasamentului într-o formă de protecție de tip rezidențial.

În ceea ce privește datele de anchetă referitoare la părinți, datele despre fraţii şi surorile adoptatului, este nevoie de a preciza că autoritatea tutelară este obligată nu numai să verifice condițiile prevăzute de lege pentru copilul minor pentru ca acesta să poată fi adoptat, ci și să identifice părinții minorului respectiv, inclusiv condițiile de trai ale acestora, modul de viață al acestora și alte informații care pot influența interesele minorului respectiv.

Instanța de judecată, pe lângă măsurile de constatare realizate de către autoritățile tutelare la etapa judiciară a adopției (încuviințarea adopției de către instanța de judecată), va fi obligată să constate (inclusiv în baza actelor anexate la cererea privind solicitarea încuviințării adopției) *proveniența copilului minor care urmează a fi adoptat*. Aceasta reiese din prevederile CF al RM care reglementează că drepturile şi obligaţiile reciproce ale părinţilor şi copiilor rezultă din provenienţa copiilor, atestată în modul stabilit de lege.

De asemenea, legea prevede ca fiind *de jure* obligatorie și indicarea existenței fraților și surorilor adoptatului. Aceasta se datorează faptului că între adoptat și respectivele persoane există nu numai o legătură juridică (care de cele mai dese ori se suprapune cu legătura de sânge), ci și, de regulă, o puternică legătură psiho-emoțională, care poate influența personalitatea celui adoptat și deci și eficacitatea adopției ca măsură de protecție a intereselor acestuia.

Astfel între adoptat și frații acestuia va exista în toate cazurile rudenia de gradul II, adică aceștia provin dintru-n ascendent comun, aflându-se unul în raport cu celalalt la distanța de două nașteri. Legatura de rudenie respectivă trebuie indicată indiferent de faptul dacă frații au ascendent comun mama ori tata, adică indiferent de faptul dacă sunt frați uterini ori consangvini și de asemenea și în cazul in care unul dintre ei a fost anterior adoptat de către părintele celuilalt. [30, p.168]

C. temeiurile adopției şi probele care confirmă aceste temeiuri – reglementările oferite de legislație în vederea interpretării noțiunii de temeiuri ale adopției nu pot fi privite direct. Motivul constă în faptul că adopția prezintă o modalitate de ocrotire a intereselor minorului rămas fără ocrotire părintească sau interesele căruia nu pot fi ocrotite în mod corespunzător de către părinții biologici.

Astfel, deoarece adopția prezintă o formă specială de protecţie aplicată în interesul superior al copilului, prin care se stabileşte filiaţia între copilul adoptat şi adoptator, precum şi legăturile de rudenie între copilul adoptat şi rudele adoptatorului, unicul temei legal al adopției este dorința persoanelor care pretind a adopta (adică a adoptatorilor) de a asigura educația minorului prin integrarea acestuia în propria familie.

Este nevoie de a preciza că respectivul scop este absolut incompatibil cu orice interes material, indiferent de natura acestuia. Deoarece anume adoptatorii prin efectul juridic al adopției vor fi obligați să suporte cheltuielile materiale legate de întreținerea minorului, este inadmisibil ca motivul care determină adoptatorii de a adopta să consta în interesul de a obține anumite beneficii patrimoniale prin efectul încuviințării judiciare a adopției [31, p.169].

Desigur, adoptatorii pot opta pentru diverse modalități de exprimare a temeiurilor pentru a adopta. Este nevoie însă de a preciza că dorința acestora de a adopta pentru a asigura educația minorului prin integrarea acestuia în propria familie trebuie să fie exprimată clar și ulterior verificată de către instanța de judecată în timpul procesului de judecată.

Evident, în temeiul art. 30 al Legii RM privind regimul juridic al adopției, autoritatea tutelară de la domiciliul minorului va fi obligată să prezinte în avizul privind adopția existența ori, respectiv, inexistența temeiurilor precizate mai sus [83].

D. solicitarea schimbării numelui, locului de naştere, solicitarea înscrierii adoptatorilor în calitate de părinți în actele de înregistrare a nașterii copilului – respectiva condiție a cererii privind solicitarea încuviințării adopției rezultă din consecințele adopției și, respectiv, asupra atributelor de identificare personală a copilului minor care urmează a fi adoptat.

Astfel art. 41 al Legii RM privind regimul juridic al adopției reglementează că adoptatorii se înscriu în actul de naştere al copilului adoptat în calitate de părinţi ai lui în conformitate cu hotărârea judecătorească de încuviinţare a adopţiei.

În caz de necesitate, la cererea adoptatorilor sau a copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani, instanţa de judecată păstrează datele despre părinţii biologici ai copilului adoptat, fapt consemnat în hotărârea judecătorească de încuviinţare a adopţiei. În baza hotărârii judecătoreşti de încuviinţare a adopţiei, la solicitarea adoptatorilor, oficiul de stare civilă competent operează modificările de rigoare în actul de naştere al copilului.

La adopţie, copilului i se asigură dreptul de a-şi păstra numele şi prenumele [83, art.43].

La cererea adoptatorilor, instanţa de judecată poate schimba numele copilului adoptat, dacă acest fapt nu afectează interesul superior al copilului şi dreptul lui la nume, atribuindu-i numele adoptatorilor sau al unuia dintre adoptatori (soţ ori soţie) dacă ultimii poartă nume diferite.

Din motive temeinice, instanţa, încuviinţând adopţia, poate dispune, la cererea adoptatorului, schimbarea prenumelui copilului adoptat. Pentru schimbarea numelui şi/sau a prenumelui copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani, se cere şi acordul lui.

Un alt set de condiții referitoare la cererea privind solicitarea încuviințării adopției sunt cele referitoare la actele care urmează a fi anexate de către petiționarii adoptatori la respectiva cerere. Este nevoie de a preciza din start că enumerarea prevăzută de legiuitor, în acest sens nu este una

exhaustiva, instanța de judecată având posibilitatea de a reclama și alte acte în măsura în care interesele justiției civile în respectivul proces o cer.

Art. 289 al CPC al RM reglementează, actele care se anexează la cererea de adopţie a copiilor cetăţeni ai RM de către cetăţeni ai RM domiciliaţi în străinătate, de către cetăţeni străini şi apatrizi sau la cererea de adopţie a copiilor străini de către cetăţeni ai RM.

Actele anexate la cererea de încuviințare a adopţiei internaționale:

1) raportul autorităţii centrale cu atribuţii în domeniul adopţiei din statul primitor, însoţit de documente relevante, care să cuprindă informaţii privind:

a. identitatea adoptatorului, confirmată printr-o copie legalizată de pe actul de identitate;

b. capacitatea şi aptitudinile adoptatorului de a adopta;

c. situaţia personală, familială şi materială a adoptatorului, confirmate prin copii legalizate de pe certificatul de naştere, certificatul de căsătorie sau de divorţ, prin certificat de la locul de muncă privind funcţia deţinută şi cuantumul salariului, prin acte ce confirmă dreptul de proprietate sau de folosinţă a unei locuinţe, prin alte documente ce îi atestă veniturile;

d. starea de sănătate confirmată printr-un certificat medical în original, separat pentru fiecare adoptator;

e. mediul social al adoptatorului;

f. motivele care îl determină să adopte un copil domiciliat în Republica Moldova, informaţia privind copilul/copiii pe care are capacitatea să-i adopte;

2) actul care garantează dreptul copilului adoptabil de a intra şi a locui permanent în statul primitor în cazul încuviinţării adopţiei, eliberat de către autoritatea competentă din statul primitor;

3) declaraţia privind dreptul copilului adoptat de a-şi păstra cetăţenia RM până la atingerea majoratului;

4) consimțământul la adopţie internaţională al adoptatorului sau consimțământul ambilor soţi, dacă persoana care doreşte să adopte este căsătorită;

5) declaraţia adoptatorului privind acceptarea acţiunilor de monitorizare postadopţie;

6) cazierul judiciar al adoptatorului;

7) datele biografice ale adoptatorului;

8) garanțiile socioeconomice și juridice de care va beneficia copilul în cazul adopției internaționale;

9) copia de pe actul care atestă capacitatea adoptatorului de a adopta [40, art. 289].

La cererea de adopţie a unui copil cetăţean al RM depusă de cetăţeni ai RM domiciliaţi în străinătate, de cetăţeni străini sau apatrizi se anexează actele specificate la art. 288 CPC al RM, precum şi avizul organului competent din ţara al cărei cetăţean este adoptatorul (în cazul adopţiei

de către un apatrid, a statului în care este domiciliat) privitor la condiţiile de trai şi la posibilitatea de a fi adoptator, permisiunea dată copilului de autoritatea competentă a statului respectiv de a intra şi a locui permanent pe teritoriul său.

La cererea de adopţie a unui copil străin de către cetăţeni ai RM se anexează actele specificate la alin. (1), precum şi consimţământul reprezentantului legal al copilului şi al organului competent al statului al cărui cetăţean este copilul şi, după caz, conform legislaţiei acestei ţări sau tratatului la care Republica Moldova este parte, consimţământul copilului de a fi adoptat.

Cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale şi actele anexate se depun împreună cu traducerile lor, autentificate, în limba de stat, dacă tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel.

Actele prezentate de adoptatori cetăţeni străini sau de apatrizi se legalizează în modul stabilit. Actele legalizate se traduc în limba de stat a Republicii Moldova şi se autentifică notarial.

Actele anexate la cererea de adopţie se prezintă în două exemplare.

În conformitate cu legislația RM, reclamanții au înlesniri la depunerea cererii privind încuviințarea adopției [87, art. 4].

Referitor la actele care au fost depuse în instanța de judecată, menționăm faptul că sunt în conformitate cu condițiile de fond și de formă ale adopției internaționale care au fost cercetate în capitolul precedent.

În cadrul pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, judecătorul emite o încheiere prin care copiile de pe cererea de încuviințare a adopției și de pe actele anexate se expediază autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției în a cărei rază domiciliază copilul, împreună cu solicitarea avizului privind caracterul rațional al adopției și corespunderii acesteia interesului copilului. Prin încheiere, procesul se suspendă până la primirea avizului și dosarului copilului de la autoritatea teritorială [99, p. 350].

În cazul adopției internaționale, pe lângă actele menționate mai sus, instanța de judecată va solicita autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției acordurile privind continuarea procedurii de adopție internațională, eliberate de către autoritatea centrală cu atribuții în domeniul adopției din statul primitor și de către autoritatea centrală cu atribuții în domeniul adopției din RM.

După primirea documentelor solicitate, instanța dispune, printr-o încheiere, reluarea procesului, stabilind data examinării cauzei în ședința de judecată, citarea participanților la proces, inclusiv a autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției.

Cererea de încuviințare de adopție se examinează în ședință secretă cu participarea obligatorie a adoptatorilor, a reprezentantului autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției

și a copilului dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani. În proces pot fi atrase, după caz, şi alte persoane interesate de actul adopției.

De asemenea, participarea procurorului este obligatorie, fiind vorba de o instituție care interesează atât starea civilă a persoanei, cât și protecția minorilor.

Autoritatea tutelară locală prezintă în judecată avizul cu următoarele anexe:

a) Avizul autorității tutelare de la domiciliu (locul de aflare) al copilului sau de la domiciliul adoptatorilor asupra rezultatelor examinării condițiilor de trai ale adoptatorilor;

b) Avizul organului de tutelă și curatelă de la domiciliul (locul de aflare) al copilului sau de la domiciliul adoptatorilor asupra rezultatelor verificării piedicilor din calea încuviințării adopției, a posibilității de a fi adoptator și a corespunderii adopției intereselor copilului;

c) Copia de pe certificatul de naștere al copilului, autentificată în modul stabilit de lege;

d) Certificatul medical privind starea de sănătate, dezvoltarea fizică și mintală a copilului;

e) Consimțământul scris al copilului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, precum și consimțământul la o eventuală schimbare a numelui la înscrierea adoptatorilor în calitate de părinți ai săi (cu excepția cazurilor când consimțământul conform legii, nu se cere);

f) Consimțământul scris al părinților la adopția copilului, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația în vigoare;

g) Hotărârea de decădere din drepturi părintești, de declarare ca dispăruți fără de veste, actele ce confirmă că copilul are statut de copil adoptabil;

h) Consimțământul scris la adopție al tutorelui (curatorului), al asistentului parental profesionist, părintele-educator în caz când copilul se află într-una din formele de plasament de tip familial.

i) Documentul ce confirmă că la banca de scont statală a datelor despre copiii rămaşi fără ocrotire părintească există informații despre copilul care se adoptă, precum și documentele ce atestă posibilitatea plasării lui, pentru educație, într-o familie de cetățeni ai Republicii Moldova sau, pentru adopție, în familia rudelor lui, indiferent de cetățenia și domiciliul acestora, în cazul adopției de către cetățeni ai Republicii Moldova domiciliați în străinătate, de către cetățeni străini sau apatrizii care nu sunt în raporturi de rudenie cu copilul [4o, art. 290].

Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare este reglementată de capitolul XIV CPC al RM și se deosebește datorită unor particularități. Prin urmare, judecătorul efectuează anumite acțiuni speciale prevăzute la art. 290 CPC al RM, prima acțiune fiind emiterea unei încheieri prin care:

- ✓ expediază autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției în a cărei rază domiciliază copilul copiile de pe cererea de încuviințare a adopției şi copiile actelor anexate.

✓ solicită de la autoritățile teritoriale cu atribuții în domeniu adopției în a căror rază domiciliază copilul avizul privind adopția şi dosarul copilului.

✓ solicită autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției acordurile privind continuarea procedurii de adopție internațională eliberată de către autoritatea centrală cu atribuții în domeniul adopției din statul primitor și de către autoritatea centrală cu atribuții în domeniul adopției din RM [40, art. 290].

Prin această încheiere procesul se suspendă până la primirea concluziei de la autoritatea tutelară. Autoritatea teritorială cu atribuții în domeniul adopției are un termen de 15 zile pentru a prezenta instanței avizul privind adopția şi dosarul copilului. Menționăm că la adopția internațională, autoritatea tutelară va prezenta instanței un aviz elaborat în condițiile art. 37 alin. (8) din Legea RM privind regimul juridic al adopției, cu concluzii referitor la compatibilitatea adoptatorului cu copilul adoptabil şi la corespunderea adopției interesului superior al copilului (Anexa nr. 6).

În cazurile de adopţie internaţională, poate fi chemat în proces CCA. Conform art. 6^1 din Legea RM privind regimul juridic al adopției, CCA avizează prealabil deciziile autorităţii centrale privind selectarea adoptatorului potrivit pentru copilul adoptabil în cadrul procedurilor de adopţie internaţionale şi examinează şi eliberarează avize privind oportunitatea separării fraţilor prin adopţie naţională sau internaţională [83, art. art. 6^1].

Instanța judecătorească poate cere și alte date necesare soluționării pricinii.

După ce primește avizul autorității tutelare, instanța dispune, printr-o încheiere, reluarea procesului, stabilind data examinării pricinii în ședința de judecată, cu citarea participanților la proces, precum și a reprezentantului autorității tutelare.

Examinând pricina în fond, instanța judecătorească admite sau respinge cererea de adopție. În cazul admiterii cererii de adopție, instanța recunoaște adopția de către persoane concrete și indică în hotărâre datele despre adoptat și adoptatori, necesare înregistrării adopției în organele de stare civilă. Încuviințând adopția, instanța este în drept să satisfacă cererea adoptatorilor de a fi înscriși în actul de înregistrare a nașterii în calitate de părinți și de a schimba numele, prenumele, data și locul de naștere a copilului (Modificare legislativă recentă art. 292 alin. (3) în redacția LP 17 din 05.04.2018, Monitorul Oficial 142-148/04.05.208, art. 277, în vigoare la 01.06.2018).

Este necesar de reţinut că schimbarea numelui copilului adoptat poate avea loc doar dacă acest fapt nu afectează interesul superior al copilului şi dreptul lui la nume şi cu acordul copilului adoptat dacă acesta a împlinit vîrsta de 10 ani. La schimbarea prenumelui copilului adoptat, se va cere suplimentar justificarea acestui fapt [84, art.69].

În cazul în care adoptatorii nu sunt înregistraţi ca părinţi, organul de înregistrare a actelor de stare civilă le înmânează un certificat de adoptator. Dacă hotarârea instanţei de judecată prevede înscrierea adoptatorilor în calitate de părinţi, organul de înregistrare a actelor de stare civilă eliberează un nou certificat de naştere în care adoptatorii vor figura ca părinţi ai copilului adoptat.

Instanţa de judecată, la fel poate păstra datele despre părinţii biologici ai copilului adoptat la cererea adoptatorilor sau ai copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani. Acest fapt se va consemna în hotarârea judecătorească de încuviinţare a adopţiei.

Dacă hotărârea instanței de judecată a rămas definitivă și irevocabilă, atunci reprezentantul familiei întocmește actele necesare pentru serviciul de vize și pașapoarte al RM și ambasada statului respectiv, pentru a-și perfecta actele necesare pentru transmiterea copilului la domiciliul adoptatorului. Această procedură va fi mai clară prin prezentarea unui caz concret și actele incluse la el în anexe.

Ex: Printr-o hotărâre a Judecătoriei mun. Chişinau, cu sediul Râşcani din 25.11.2015, instanţa de judecată a admis cererea depusă de petiţionari, cetăţeni ai SUA, cu privire la încuviinţare a adopţiei internaţionale. Astfel, s-a încuviinţat adopţia copilului minor (copil cu deficienţe fizice) şi s-a acceptat modificarea numelui copilului.

Instanţa a constatat că petiţionarii sunt o familie de cetăţeni americani, conform certificatului de căsătorie din 2009, împreuna au o fetiţă. ZZ, potrivit certificatului eliberat, este angajat în calitate de asistent medical, iar salariul său pentru anul 2014 este de 90344 dolari SUA, de aceea nu-i va fi complicat să aibă grija de copilul care are deficienţe fizice. Soţii, prin adeverinţa eliberată, sunt proprietarii unei case de 2836 mp, fiind în stare să aducă un copil adoptat în casa lor în orice moment. Conform aprobărilor medicale eliberate, ambii soţi au o sănătate bună. În cazierile judiciare nu sunt înregistrări de fapte criminale.

Copilul adoptabil, conform formularului–tip privind starea de sănătate, suferă de boală amniotică, anomalia membrului superior stâng. Mama copilului a fost decăzută din drepturile părinteşti, tatăl fiind o persoană necunoscută. Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului a avizat că adopţia dată este în interesul superior al copilului. Agenţia de Adopţie şi a Companiei Nonprofit din California de Sud a constatat că copilul a întrunit toate condiţiile de adopţie a unui copil din RM.

La fel, solicitanţii au declarat că acceptă acţiunile de monitorizare post-adopţie prin înregistrarea copilului la Ambasada SUA.

Din aceste considerente, instanţa de judecată a ajuns la concluzia că setul necesar de documente a fost prezentat de petiţionari, iar încuviinţarea adopţiei, reieşind din faptele constatate în şedinţa de judecată, este în interesul superior al copilului.

Din exemplificarea de mai sus, putem trage concluzia că hotărârea instanței de judecată este bazată pe un șir de acte confirmatorii, eliberate de diferite autorități specializate atât din Republica Moldova, cât și din SUA, iar Ambasada SUA va confirma înregistrarea copilului adoptat, și prin concluzia eliberată de autoritatea tutelară locală, a procurorului a părinților interesați de adopție. În linii generale, judecătorul a enumerat toate prevederile legislației, și a constatat și a confirmat actele anexate la cererea de încuviințare a adopției, numindu-le exhaustiv în hotărârea de încuviințare a adopției internaționale.

3.3 Recunoașterea hotărârilor privind încuviințarea adopțiilor internaționale

În acest paragraf vom aborda cealaltă parte a Convenției, care se referă nu doar la faza de realizare a proiectului de adopţie, ci şi la deschiderea internaţională a deciziei de adopţie. În această privinţă, obiectivul esenţial al dispoziţiilor convenţionale este de a asigura copilului adoptat un statut cât mai coerent posibil pe plan internaţional.

Deși nu este prevăzut în mod expres, adopția are un caracter irevocabil, în sensul că, odată încuviințată, ea dobândește statutul de fapt judecat. Acesta reprezintă un principiu de interes general, potrivit căruia ceea ce s-a hotărât printr-un act de jurisdicție (care se consideră că exprimă adevărul) nu poate fi preluat pentru reexaminare de către instanța de judecată.

Odată cu hotărârea adopției internaționale, se deschide internațional și decizia de adopție, ceea ce presupune, mai întâi, să fie asigurată recunoașterea internațională a adopției, efectuată conform Convenției de la Haga, în scopul de a evita anumite situații negative (ca exemplu: traficul de ființe umane) și apoi să fie garantată o oarecare echivalență a adopției în toate statele în care sunt recunoscute efectele acestei Convenții.

În cazul în care adopția internațională se realizează între țări semnatare ale Convenției de la Haga, procedura ce trebuie urmată este cea impusă de Convenție.

Regimul privilegiat al eficacității internaționale acordat hotărârii de adopție prin Convenția nominalizată reprezintă opusul condițiilor de fond și al încadrării procedurale stricte cărora le este supusă realizarea adopției. Or, regulile convenționale garantează o anumită calitate, în special, privind interesul copilului, pregătirea adopției și accesibilitatea acesteia pentru cele două ordini juridice direct interesate, care pot impune o recunoaștere de drept, aproape necondițională, a adopției în toate statele contractante.

Adopția este o instituție juridică care, odată constituită, are efecte în timp și, eventual, în mai multe state. A asigura recunoașterea deciziei adopției nu este suficient pentru a garanta coerența

internațională a statutului adoptatului. Mai este necesar ca efectele legăturii de adopție să fie echivalente, cel puțin în esență, în toate statele chemate să o recunoască.

În acest caz, survine o dificultate care derivă din faptul că Convenția nu se referă la o singură formă de adopție. Instituția adopției comportă aspecte diferite, potrivit legislațiilor. Unele legi nu recunosc decât un singur tip de adopție, în altele, adopția simplă și cea deplină coexistă.

O armonizare a regulilor de conflict ar fi fost incapabilă să remedieze eficient incertitudinea statutului adoptatului, care rezultă, pe plan internațional, din diversitatea drepturilor materiale, în afară de a supune crearea legăturii adoptive cu efectele sale unei legi unice și nesupuse riscurilor conflictului mobil și ar fi fost nesatisfăcătoare din punct de vedere practic. În aceste condiții, elaborarea de reguli materiale, menite să garanteze o echivalență minimă a efectelor adopției, a devenit necesară cu atât mai mult, cu cât acestea reprezintă cel mai bun procedeu pentru atingerea obiectivului scontat.

Consecințele juridice ale adopției survin odată cu hotărârea de încuviințare a acesteia, având un caracter constitutiv, ceea ce înseamnă că din ziua în care a rămas definitivă și irevocabilă, efectele juridice se produc pentru viitor. În literatura de specialitate se menţionează atribuţiile pe care le are instanţa competentă a se pronunţa asupra cererii de încuviinţare a adopţiei: verificarea îndeplinirii condiţiilor de fond şi de formă, precum şi a lipsei impedimentelor la adopţie şi a existenţei consimţămintelor necesare pentru adopţie; aprecierea dacă adopţia se face în interesul superior al copilului, dacă adoptatorii prezintă condiţiile materiale şi garanţiile morale necesare dezvoltării armonioase a copilului şi dacă în cazul încredinţării prealabile adopţiei, copilul evoluează favorabil şi s-au statornicit relaţii corespunzătoare între copil şi viitorii părinţi care să justifice adopţia [62, p. 432-433].

Considerăm că, în cazul în care adoptatorii sunt cetăţeni străini, judecătorul trebuie să pronunţe hotărârea de încuviinţare a adopţiei numai după ce condiţiile prevăzute de art. 4 din Convenţia de la Haga au fost îndeplinite. Astfel, judecătorul urmează să verifice, pe baza actelor depuse de părţi, a anchetei psihosociale a copilului şi a altor probe administrate, următoarele împrejurări:

- calitatea de copil adoptabil;
- adopţia internaţională să corespundă interesului superior al copilului;
- persoanele (părinţii fireşti ai copilului, tutorele acestuia), instituţiile (serviciul public specializat) şi autorităţile al căror consimţământ este cerut pentru adopţie, exprimat în forma cerută de lege, în deplină cunoştinţă de cauză şi nu obţinut prin contraplată sau contra prestaţie;
- consimţământul mamei nu a fost dat decât după naşterea copilului şi a devenit irevocabil.

Admiţând cererea reclamanţilor, instanţa va încuviinţa adopţia solicitată şi va dispune în legătură cu numele de familie al adoptatului. De asemenea, se dispune ca serviciul de stare civilă competent să întocmească un nou act de naştere al adoptatului, act în care adoptatorii să fie trecuţi ca părinţii lui fireşti.

Potrivit art. 23 alin (9) din CPC al RM, hotărârea judecătorească în cazul desfăşurării procesului în ședință secretă se pronunță public. Art. 14 din Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice din 16.12.1966 (ratificată de RM la 26.04.1993) prevede că pronunţarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor. Conform art. 4 alin. (2) din Constituţia RM, dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care RM este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale. În conformitate cu art. 2 alin. (3) CPC al RM, dacă prin tratatul internaţional la care RM este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislaţia procedurală civilă a RM, se aplică normele tratatului internaţional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naţionale. În sensul normelor citate, având în vedere garantarea confidenţialităţii în ceea ce priveşte datele de identificare ale adoptatorului şi respectarea interesului superior al copilului, hotărârea judecătorească privind adopţia se pronunţă în şedinţă închisă. La publicarea hotărârii judecătoreşti privind adopţia pe pagina web a instanţei de judecată se indică doar iniţialele participanţilor la proces [66, p.17].

O altă particularitate a hotărârii judecătoreşti în materia adopţiei priveşte căile de atac. Astfel, împotriva hotărârii se poate promova în termenul de drept comun de 15 zile numai recursul, nu şi apelul.

Referitor la felul hotărârii pe care o pronunță instanța de fond în soluționarea cererii de încuviințare a adopției, legislația prevede că instanța se pronunță prin hotărâre. Aceste hotărâri au regimul juridic specific hotărârilor pronunțate în materie necontencioasă, și anume:

a. Nu dezinvestesc instanța și nu au autoritate de lucru judecat, deoarece pretențiile unei cereri cu caracter necontencios nu fac obiectul unor discuții contradictorii. În acest sens, în mod corect, în practica judecătorească s-a decis că nu există autoritate de lucru judecat în cazul în care, sesizată cu soluționarea unei cereri de încuviințare a adopției, instanța constată că anterior respinsese cererea de adopție, pentru că procura dată de adoptator mandatarei era doar o procură generală.

b. Au caracter constitutiv. Astfel, prin hotărârea care încuviințează adopția, ia naștere o situație juridică nouă, cu implicații multiple în dreptul familiei (rudenia), în dreptul civil (starea civilă, dreptul succesoral).

c. Aceste hotărâri sunt executorii de drept, deci pentru a produce efecte nu este necesară investirea lor cu formulă executorie. De asemenea, recursul nu suspendă executarea.

d. În materia adopției, în lipsa unei dispoziții speciale, derogatorii de la dreptul comun, efectele adopției se vor naște de drept de la data pronunțării hotărârii care a încuviințat adopția, și nu de la data rămânerii ei definitive. Firește că aceste efecte sunt încă provizorii, cât timp hotărârea instanței de fond nu este definitivă.

e. Hotărârile pronunțate în materie necontencioasă nu sunt supuse principiului tradițional potrivit căruia hotărârile judecătorești pot fi desființate doar pe căile de atac prevăzute de lege. Dimpotrivă, ele pot forma obiectul unei cereri în nulitate, ca orice act juridic creator de drepturi și obligații civile. Tot astfel, existența unei hotărâri definitive de încuviințare a adopției nu este un impediment pentru a se formula o acțiune în nulitatea (absolută sau relativă) adopției.

f. În sfârșit, hotărârile pronunțate în materie necontencioasă pot fi atacate pe căile ordinare și extraordinare, ca și hotărârile ce soluționează un litigiu civil. Această soluție este înțeleaptă, deoarece adeseori o cerere cu caracter necontencios conține și un contencios latent, virtual care poată să apară prima oară direct în recurs. În plus, ca orice hotărâre judecătorească, și încheierile pronunțate potrivit procedurii grațioase pot avea vicii de formă sau de fond care nu pot fi îndreptate decât printr-o cale de atac [4, p. 450].

Adopția nu are efecte retroactive. În conformitate cu art. 292 alin.1 din CPC al RM, ,,în cazul admiterii cererii de încuviinţare a adopției, instanța recunoaște adopția de către persoane concrete și indică în hotărâre datele despre adoptat și adoptatori, necesare la înregistrarea adopției în organele de stare civilă. În 5 zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești privind adopția, instanța trimite o copie autentificată de pe hotărâre organului de stare civilă de la locul pronunțării hotărârii pentru a se efectua înregistrarea de stat a adopției şi o altă copie autorităţii centrale cu atribuţii în domeniul adopției, în cazul încuviinţării adopției internaţionale ”, alin 5 al aceluiaşi articol [41, art. 292].

Convenția de la Haga, în termenii art. 26 alin.(1), prevede că recunoașterea adopției implică legătura de filiație adoptivă și cea privind ,,responsabilitățile parentale” ale adoptanților.

În schimb, dispozițiile art. 26 alin.(1) lit.c) și ale art. 26 alin.(2) ale Convenției necesită ajustări, prezentând soluții actualmente în vigoare. Aceste dispoziții vizează numai adopția care are ca efect, în statul unde a avut loc, ruperea legăturii preexistente de filiație. Ele tind, pe de o parte, ca acest efect particular al adopției să nu poată fi reluat în statul solicitat (art.26 alin.(1) lit.c)), iar pe de altă parte, ca minorul care beneficiază de adopție, punându-se capăt filiației de origine, să se bucure în orice stat contractant de ,,drepturi echivalente” cu cele care decurg în statul respectiv, specifice adopției, producând același efect (art.26 alin.(2)).

Fără a viza în mod expres legea aplicabilă efectelor adopţiei, art.26 alin.(2) din Convenție impune schimbări ale regulilor de conflict în materie. De fapt, el stipulează că fiecare stat în care o adopție plenară își desfășoară efectele să acorde copilului „drepturi echivalente” cu cele ce decurg din dispozițiile propriilor sale legi relative la adopţia plenară, oricare ar fi legea aplicabilă efectelor adopţiei în acest stat. În mod normal, legea aplicabilă nu trebuie să prevaleze față de *lex fori,* dacă aceasta este mai favorabilă copilului.

În virtutea stipulărilor art.26 alin.(1) lit.c), în cazul în care este invocată o adopţie plenară, ruptura legăturii de filiaţie preexistente va trebui să fie recunoscută. Dar, întrucât legea în majoritatea statelor care au aderat la Convenția de la Haga, prin definiţie, nu cunoaște decât adopţia simplă, art.26 alin.(2) pare inaplicabil. Convenţia de la Haga ar fi trebuit să prevadă ca, în asemenea cazuri, drepturile copilului adoptat să fie determinate prin referire la legea creării legăturii adoptive sau că minorul se bucură de „drepturi echivalente” cu cele ce decurg în statul impus din filiaţia de sânge. Dispoziţiile art. 26 alin.(1) lit.c) şi art.26 alin.(2) generează şi ele dificultate în statele care, practicând adopţia plenară, au o concepţie diferită de cea postulată de Convenţie [46].

De exemplu, în dreptul francez este admis că, pentru a putea produce efectele proprii atribuite adopţiei plenare de drept francez, îndeosebi în materie de naționalitate, o adopție străină trebuie să includă două caracteristici fundamentale: ea trebuie să antreneze ruptura legăturilor cu familia de origine şi să fie irevocabilă. Prin urmare, numai o adopţie consacrând o ruptură definitivă a legăturii preexistente de filiaţie, poate fi asimilată adopţiei plenare şi (poate) produce efectele care îi sunt conferite. O astfel de adopție străină nu poate fi considerată drept o adopție plenară franceză. Prin urmare, ea nu poate produce decât efectele unei adopţii simple.

Situația privind adopțiile plenare străine care nu corespund concepţiei franceze a instituţiei pare greu compatibilă cu art. 26 alin.(1) lit.c) şi art.26 alin.(2) ale Convenţiei nominalizate.

Pentru început, necesitatea de a califica o decizie străină de adopţie, în funcţie de criteriile franceze, nu se impune decât dacă legea franceză este aplicabilă efectelor adopţiei, adică dacă ea este legea personală a adoptantului (sau legea efectelor căsătoriei la adoptanţii căsătoriţi). În caz contrar, va trebui să se acorde copilului „drepturi echivalente” cu cele care decurg dintr-o adopţie plenară franceză, din momentul în care vor fi îndeplinite condiţiile de aplicare a art. 26 alin.(2).

În Franţa, o hotărâre străină de adopţie are deja, în drept comun, autoritate de „plano”: eficacitatea sa substanţială nu depinde de niciun control prealabil al regularităţii sale internaţionale. În schimb, efectele ataşate de forţa executorie a hotărârii străine sunt subordonate exequaturului şi ele vor rămâne în sistemul convenţiei, care nu interesează decât recunoaşterea.

Sistemul recunoaşterii de drept a apărut mai puţin evident în anumite state de primire care subordonează, în principiu, recunoaşterea unei adopţii pronunţate în statul de origine succesului unei perioade probatorii realizate pe teritoriul lor. Aceste state au renunţat, din fericire, la mecanismul complicat pe care îl înfăţişa avanproiectul (art. 23) care le-ar fi permis o recunoaştere întârziată a legăturii de filiaţie adoptivă. De altfel, trebuie să recunoaştem că în sistemul convenţiei, care are, cu siguranţă, ca obiectiv (scop) să amelioreze calitatea pregătirii plasamentului copilului în familia sa adoptivă şi să implice autorităţile celor două state în acest proces pregătitor, instituirea perioadei probatorii pierde mult din interesul său.

Dacă, totuşi, un stat de primire ar insista să se deruleze pe teritoriul său o perioadă probatoare, ar trebui atunci să nu se trateze decât cu state de origine care acceptă ca adopţia să fie pronunţată în acest stat de primire la ieşirea dintr-o perioadă probatoare realizată în acest stat, iar, în caz de eşec, cu aplicarea măsurilor fixate în art. 21. În schimb, recunoaşterea unei adopţii pronunţate în statul de origine este, în mod necesar, imediată şi indivizibilă.

În plus – iar pentru juristul francez, în aceasta se găseşte aportul sistemului convenţional de recunoaştere – regularitatea internaţională a unei adopţii este subordonată singurei condiţii a conformităţii sale faţă de ordinea publică a statului cerut (de lege).

Mai întâi, necesitatea de a califica o decizie străină de adopţie cu privire la criteriile franceze nu se impune decât dacă legea franceză este aplicabilă efectelor adopţiei – adică dacă ea este legea personală a adoptantului (sau legea efectelor căsătoriei la adoptanţii căsătoriţi). În caz contrar, vor trebui să se acorde copilului „drepturi echivalente” din cele care decurg dintr-o adopţie plenară franceză, din momentul în care vor fi îndeplinite condiţiile de aplicare a art. 26 alin. (2). Dar, într-o asemenea ipoteză, calificarea deciziei străine nu va avea concordanţă cu privire la criteriile franceze.

Apoi, problema ar putea fi evitată în toate cazurile în care adoptanţii francezi au reşedinţa lor obişnuită în Franţa în momentul când adopţia este constituită. De fapt, în sistemul convenţiei, Franţa va fi atunci stat de primire şi cooperarea îi va permite autorităţii centrale franceze să se opună unei adopţii străine înaintea deciziei sale, dacă ea apreciază prea grav incompatibil cu concepţiile ordinii juridice franceze în care adopţia amintită este chemată să-şi producă efectele.

În fine, Convenţia nu ar obliga judecătorul francez să-şi nuanţeze politica de calificare a adopţiilor străine decât în ipoteza în care adoptanţii francezi, după ce au obţinut, în timp ce locuiau într-un alt stat de primire, o adopţie punând capăt filiaţiei de origine, rămânând revocabilă, ar căuta să-i producă acestei adopţii efectele proprii unei adopţii plenare franceze [160].

În cazul Finlandei, efectele încuviințării adopției rezidă în ruperea legăturilor dintre copil și familia lui biologică, părinții biologici pierzând orice drept și obligație față de copiii dați spre

adopție, iar în situaţia în care existau obligații materiale și financiare stabilite prin hotărârea instanței (de ex. pensie alimentară), acestea devin nule în urma adopției [108, pag. 35].

În Grecia, în urma finalizării procedurii de adopție, copilul adoptat dispune de aceleași drepturi de care se bucură copilul biologic. După finalizarea adopției, părinții adoptivi pot cere schimbarea numelui copilului adoptat, iar în cazul în care copilul adoptat a împlinit vârsta de 12 ani, audierea lui în acest sens este obligatorie[109,pag.23].

În cazul adopției internaționale, în Spania, pentru a produce efecte juridice, rezoluția de adopție a ţării de origine a copilului trebuie înregistrată în Registrul civil de la Consulatul Spaniei din țara de origine a copilului[19, pag.33].

În Portugalia, la fel ca în Franța, coexistă cele două tipuri de adopții. În adopția parțială, copilul adoptat nu-și pierde total relația cu familia de origine, nici din punct de vedere legal și nici emoțional, însă unele limitări și restricții pot fi clar stabilite de Tribunalul pentru Familie și Minori. În adopția totală, legăturile cu familia biologică se rup, iar relațiile de familie dintre copilul adoptat și familia adoptatoare sunt complete și totale, copilul adoptat având aceleași drepturi și responsabilități ca ale unui copil biologic [108, pag. 32].

Analiza recunoaşterii adopţiei internaţioanle, în cazul RM, nu este sintetizată şi practicată la nivel naţional.

Opinăm că în cazul recunoașterii adopției internaționale pe teritoriul RM, se vor aplica dispozițiile art. 474 din CPC al RM, care prevede că se recunosc unele hotărâri ale instanțelor judecătorești străine care, în virtutea caracterului lor, nu cer procedură ulterioară: hotărâri privitoare la statutul civil al persoanei fizice, hotărâri privitoare la desfacerea, anularea sau declararea nulității căsătoriei ș.a. prevăzute expres de legislația în vigoare [40].

Instaurarea unui regim privilegiat de circulaţie internaţională a deciziilor de adopţie a făcut destul de repede obiectul, în principiul său, al unui larg consens. În schimb, problema efectelor adopţiei a făcut loc, până la sfârşitul negocierilor, unor vii controverse.

Regimul privilegiat al eficacităţii internaţionale acordat de către convenţie hotărârii de adopţie este opusul condiţiilor de fond şi al încadrării procedurale stricte cărora le este supusă realizarea adopţiei. Şi aceasta pentru că regulile convenţionale garantează o anumită calitate, în special în privinţa interesului copilului.

Pentru a merita o asemenea consideraţie, adopţia trebuie să fi fost „certificată conform convenţiei de către autoritatea competentă a statului contractant în care a avut loc” (art. 23 alin. (1)) [48]. Acest certificat are o funcţie şi o deschidere considerabilă. El constituie o prezumţie aproape de necontestat de regularitate a adopţiei în privinţa regulilor convenţionale şi îi asigură corelativ beneficiul regimului convenţional de recunoaştere internaţională.

În privința formei certificatului, elaborarea de formulare este prevăzută în aceleași termene ca pentru exprimarea consimțămintelor.

Problema conținutului acestui certificat de conformitate a fost mult dezbătută. Urmând să fie realizată (adopţia) cu respectarea tuturor dispoziţiilor convenţiei, propunerile ce tind impunerea unei atestări exprese a respectării anumitor dispoziţii judecate „fundamentale" au fost îndepărtate.

Articolul 23 alin. (1) precizează, totuși, că certificatul trebuie să indice „când şi de către cine au fost date acceptările cuprinse în art. 17 lit. c". Scopul acestei precizări este, înainte de orice, de a întări credibilitatea certificatului. De fapt, certificatul trebuie să poarte urma „undei verzi" dată de către intermediarii celor două state după procedura în vederea adopţiei, după care ne putem gândi la un control al respectării dispoziţiilor Convenţiei. Rolul crucial al mecanismului art. 17 lit. c) se găseşte încă o dată confirmat.

Considerăm că, poate, ar fi fost preferabil să se încredinţeze sistematic această responsabilitate autorităţilor care pronunţă adopţia şi pe care, în majoritatea statelor, le reprezintă un judecător.

Odată legalizată și cu certificatul de conformitate, hotărârea de adopţie este recunoscută de drept în toate statele contractante (art. 23).

Articolul 24 al Convenției precizează faptul că: „Recunoașterea unei adopții nu poate fi refuzată într-un stat contractant decât dacă adopția este în mod vădit contrară ordinii sale publice, ținând seama de interesul superior al copilului." Astfel, art. 24 nu admite aici intervenția ordinii publice decât în termeni foarte restrictivi. Mai întâi, după o calificare clasică a abaterii de la ordinea publică în Convențiile de la Haga, numai o contrarietate manifestată a adopției la ordinea publică a statului cerut este susceptibilă de a justifica un refuz de recunoaștere. Apoi va fi convenabil să se ia mereu în calcul „interesul superior al copilului", în funcție de care se va putea dovedi de dorit atenuarea efectului ordinii publice.

Acest regim foarte liberal de recunoaștere interesează toate adopțiile certificate conforme cu convenția. Totuși el poate fi îndepărtat în ipoteza particulară a adopțiilor făcute conform unui acord derogatoriu.

Statele contractante care doresc „să favorizeze aplicarea convenţiei în raporturile lor reciproce" sunt, de fapt, autorizate să încheie între ele acorduri particulare care se pot abate de la anumite condiţii procedurale ale adopţiei (art. 39 alin. (2)). Adopţiile făcute conform unor asemenea acorduri rămân la adăpostul convenţiei şi beneficiază, în principiu, de dispoziţiile sale relative la recunoaştere. Numai în principiu, deoarece celelalte state contractante, care nu sunt părţi la un acord derogatoriu, pot declara că nu vor fi obligate să aplice regimul convenţional de recunoaştere a unor adopţii făcute conform acestui acord derogatoriu [48, art. 39].

Adopţia este o instituţie juridică care, odată constituită, îşi desfăşoară efectele în timp şi, eventual, în mai multe state diferite. A asigura recunoaşterea deciziei de adopţie nu este deci suficient pentru a garanta coerenţa internaţională a statutului adoptatului. Mai este necesar ca efectele legăturii de adopţie să fie echivalente, măcar în esenţă, în toate statele chemate să o recunoască.

O armonizare a regulilor de conflict ar fi fost incapabilă în a remedia în mod eficace instabilitatea statutului adoptatului care rezultă pe plan internaţional din diversitatea drepturilor materiale – în afară de a supune crearea legăturii adoptive cu efectele sale unei legi unice şi imuabile (adică nesusceptibilitatea riscurilor conflictului mobil), soluţie totalmente iluzorie şi care, de altfel, ar fi fost nesatisfăcătoare dintr-un punct de vedere practic. În aceste condiţii, elaborarea de reguli materiale, garantând o minimă echivalenţă a efectelor adopţiei, a apărut ca cel mai bun procedeu pentru atingerea obiectivului (scopului) urmărit.

La nivel european, există stipulări privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială, și anume în: Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000.

Acesta nu reglementează:

- cauzele de divorț sau dreptul aplicabil în cazurile de divorț;
- probleme legate de divorț, cum ar fi întreținerea;
- stabilirea și contestarea paternității;
- hotărârile judecătorești privind adopția și măsurile premergătoare acesteia.

În acest context, menționăm că, deoarece hotărârile de încuviințare a adopției în RM sunt pronunțate de către instanța judecătorească care a examinat cauza, executarea lor se va efectua în conformitate cu legislația RM.

Unul din efectele principale în cazul adopției internaționale este deplasarea copilului dintr-un stat în altul.

Legea RM nu permite deplasarea copilului în străinătate decât după ce instanţa a încuviinţat adopţia. Persoanele sau familiile care au reşedinţa pe teritoriul altui stat nu pot obţine încredinţarea copilului în vederea adopţiei, deci nu pot deplasa copilul în străinătate mai înainte de încuviinţarea adopţiei de către instanţa judecătorească.

Atât timp cât instanţa RM are competenţa exclusivă de a încuviinţa adopţia, nu se poate pune problema deplasării copilului în străinătate, pentru ca adopţia să fie încuviinţată de autorităţile statului primitor.

În acest context, deplasarea copilului din statul de origine în statul primitor nu va fi posibilă, până nu vor fi prestabilite efectele unei adopții internaționale: apariția filiației de rudenie, înregistrarea părinților de către organele competente ale RM etc.

Necesitatea extinderii și intensificării dreptului internațional privat rezidă și în situațiile prezentate privind recunoașterea și executarea hotărârilor de încuviințare a adopției. Existența mai multor tipuri de adopții face imposibilă recunoașterea unor adopții pe teritoriul RM și, viceversa, face complicată recunoașterea adopției internaționale în alte state.

Concluzii la capitolul 3

Realizarea oricărei adopții internaționale este supusă îndeplinirii nu numai a unor condiții de fond cu privire la adoptator și adoptat şi a condiţiilor de formă, ci și existenței unei structuri instituționalizate a cooperării internaționale în materie.

O lacună legislativă fiind depistată pe parcursul analizei procedurii de încuviințare a adopției internaționale este neconcordanță Legii privind regimul juridic al adopției și a Codului de Procedură Civilă, în ceea ce privește competența instanțelor judecătorești care sunt în drept să examineze cererile de încuviințare a adopției. Astfel, articolul 38 din Legea privind regimul juridic al adopției prevede expres că înaintarea cererii de încuviințare a adopției internaționale se efectuează la Curtea de apel, în schimb art. 286 al Codului de Procedură Civilă în alin.2 prevede expres că: „Adoptatorul cetăţean al Republicii Moldova domiciliat în străinătate sau cetăţean străin, sau apatrid care doreşte să adopte un copil domiciliat în Republica Moldova depune**,** direct sau prin intermediul organizaţiei străine acreditate cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale, cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale la judecătoria din raza domiciliului copilului adoptabil". Considerăm indicat formulare expresă care din instanțele judecătorești sunt în drept să examineze cauzele de încuviințare a adopției.

În scopul recunoașterii hotărârilor de încuviințare a adopției și a efectelor acesteia considerăm indispensabil elaborarea unor standarde minime comune.

Unul din standarde ar fi elaborarea unui certificat de adopție pentru a accelera orice demers administrativ privind recunoașterea automată. Modelul de certificat urmează să fie adoptat sub forma unui formular-tip. Asigurarea de către autoritățile statelor membre că procedurile și garanțiile stabilite prin Convenția de la Haga sunt întotdeauna respectate, și ca recunoașterea hotărârilor de încuviințare a adopției să se facă automat și să nu creeze obstacole birocratice inutile care ar putea prelungi procedura și ar putea crește costurile aferente. Implicarea unor proceduri administrative suplimentare sau/și taxe disproporționate în legătură cu recunoașterea adopțiilor

pentru crearea sau modificarea actelor de stare civilă sau pentru obținerea cetățeniei, să fie excluse deoarece contravin dispozițiilor Convenției de la Haga.

Pentru procedura judiciară a adopției internaționale și pentru întregul sistem de protecție a drepturilor copilului, introducerea instanțelor judecătorești specializate în domeniu, exemplu Tribunalul de Minori în Italia (format dintr-un complet de judecată, din care doar o singură persoană este judecător sau cu studii juridice), ar fi bine-venită și adecvată reformelor actuale din sistemul judecătoresc.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În structura complexă a societății dreptul acționează prin intermediul legislației – principalul factor normativ de organizare, orientare și coordonare a conduitei cetățenilor. Adopția internațională nu face excepție, fiind tot mai mult aplicată ca o formă de protecție a copilului rămas fără îngrijire părintească. Adopția reprezintă instituția juridică în virtutea căreia un copil minor care nu are părinți sau care din cauza altor împrejurări nu se poate bucura de ocrotirea părintească necesară este primit în familia adoptatorului întocmai ca un copil firesc al acestuia. Ea este menită să ofere unui copil lipsit de ocrotire părintească o adevărată atmosferă de familie, în care acesta să găsească condiții prielnice pentru dezvoltare fizică și psiho - emoțională.

Protecția familiei, în general, și a copilului, în special, reprezintă imperative ale oricărei societăți, constituind, totodată, unul din primii pași pentru depășirea crizei morale și sociale ce marchează statul nostru la începutul sec. XXI.

În contextul celor expuse *scopul tezei* a constat în cercetarea multilaterală și complexă a adopției internaționale în Republica Moldova și alte state, prin realizarea unui studiu al legislației naționale și internaționale, având ca finalitate recomandări de armonizare a cadrului normativ național cu cel internațional prin determinarea unor instrumente juridice naționale de protecție.

După examinarea complexă a doctrinei, a legislației naționale și internaționale, a practicii juridice și a dreptului comparat în materie de adopție internațională, putem formula următoarele concluzii generale:

(1) Convenția de la Haga a fost ratificată de un număr impunător de state și prevede un sistem de cooperare administrativă și recunoaștere automată în toate statele semnatare în cazul adopțiilor internaționale, fără a fi necesară vreo procedură specifică. Dar, până în prezent între statele membre există încă opinii divergente cu privire la principiile care ar trebui să guverneze procesul de adopție, procedurile de adopție și efectele juridice ale ei. De altfel, excepțiile motivate din cadrul Convenției de la Haga pe motiv de respectare a ordinii publice au rolul de a proteja identitatea statelor și sunt reflectate ulterior în dreptul material al statelor membre.

Lipsa unei dispoziții privind recunoașterea automată a hotărârilor interne de adopție creează probleme majore pentru familiile care se mută într-un alt stat membru după ce adoptă un copil, deoarece este posibil ca adopția să nu fie recunoscută, ceea ce înseamnă că părinții pot avea dificultăți în exercitarea, în mod legal, a autorității părintești. În prezent, atunci când se mută într-un alt stat membru, părinții pot fi obligați să se supună unor proceduri de recunoaștere naționale specifice sau chiar să adopte din nou copilul, creându-se o situație de insecuritate juridică semnificativă.

Regulamentul Bruxelles II (Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia responsabilității parentale nu abordează problema recunoașterii hotărârilor de adopție, deoarece vizează exclusiv răspunderea părintească. Prin urmare, este extrem de important să se adopte acte legislative care să prevadă recunoașterea automată într-un stat membru a unei hotărâri interne de adopție pronunțate într-un alt stat membru, cu condiția să se asigure respectarea deplină a prevederilor naționale privind ordinea publică și a principiilor subsidiarității și proporționalității.

(2) Doctrina națională și internațională, până în prezent, nu a specificat noțiunea adopției internaționale și natura juridică a acesteia, din cauza multitudinii de idei și concepte ale teoreticienilor și ale legislativului. Complexitatea adopției rezidă în faptul că manifestarea de voință a viitorilor părinți și a copiilor trebuie să fie una reciprocă, având, în esență, mai mult legătură emoțională decât juridică, deoarece însăși dorința și conștientizarea forțelor proprii pot convinge autoritatea să elibereze actul necesar. *Consider că esența adopției este filiația apărută între copil și părinții adoptivi, precum și drepturile, și obligațiile care izvorăsc din actul legal eliberat de o autoritate a statului*. Conceptul adopției internaționale prevăzut în Convenția de la Haga și în Legea RM privind regimul juridic al adopției, în principal, prevede numai statutul persoanei și deplasarea părintelui dintr-un stat în altul. În urma analizei multiaspectuale a conceptului adopției internaționale, propunem o definiție nouă: *Adopția internațională reprezintă o instituție juridică în cadrul dreptului, ce reglementează raporturile juridice apărute prin juxtapunerea unor acte unilaterale, în care copilul adoptat are domiciliul în Republica Moldova, iar adoptatorul sau familia adoptatoare au domiciliul în străinătate ori o adopție în care copilul adoptat are domiciliul în străinătate, iar adoptatorul sau familia adoptatoare are domiciliul în Republica Moldova, în urma acesteia stabilindu-se drepturile și obligațiile între cel care adoptă (adoptator) și copil (adoptat), precum și formându-se rudenia dintre copil și rudele adoptatorului*.

În urma cercetării reglementărilor naționale și internaționale constatăm că Legea RM privind regimul juridic al adopției, în cea mai mare parte este o compilație legislativă a Convenției de la Haga, și care necesită o structurare tehnică în vederea eficientizării aplicării ei în practica procedurală. Totodată, cu referire la acte naționale și internaționale care au legătură directă cu procedura adopției internaționale (Codul de procedură civilă, Legea cu privire la actele de stare civilă ș.a.), legiuitorul operează modificări (ca exemplu ultimele modificări din 01.06.2018 în Codul de Procedură Civilă) continuu, dar omisiuni și lacune în cadrul normativ național și internațional persistă până în prezent. Tratatele la care Republica Moldova a aderat și se aplică în domeniul adopției internaționale nu sunt actualizate și reconceptualizate, în vederea prevenirii

apariției unor conflicte de legi. Exemplificăm situația cu Tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, unde până în prezent adopția este reglementată sub noțiunea de înfiere, iar normele prevăzute în acest tratat nu coincid cu cadrul normativ național al Republicii Moldova și normele internaționale.

Posibilitatea armonizării și uniformizării normelor materiale, în special ale celor procedurale, va asigura în domeniul adopției internaționale o conlucrare mult mai eficientă și viabilă, cu respectarea corectă a tuturor principiilor internaționale și, mai ales, a principiului-directoriu - superiorității interesului copilului de a avea o familie.

(3) În urma analizei normelor în domeniul adopției internaționale prin prisma aspectelor evolutive și a terminologiei specifice pare a se impune includerea unor principii care să guverneze condițiile generale ale unei adopții reușite:

- Principiul superiorității interesului copilului;
- Principiul subsidiarității adopției internaționale;
- Principiul confidențialității.

Nu negăm faptul că principiile menționate se regăsesc în textul legilor naționale și internaționale, și sunt aplicate de către jurisprudența națională și internațională în soluționarea conflictelor de legi și/sau jurisdicții privind procedura adopției internaționale, dar indicarea lor directă ar putea stabili anumite clarificări și direcții prioritare din punct de vedere legislativ și doctrinar pentru asigurarea importanței și legalității adopției.

(4) Analizând condițiile de fond și de formă a unei adopții internaționale au fost elucidate un șir de omisiuni și lacune.

Cele mai vizibile omisiuni le identificăm la condițiile de fond privitoare la adoptat și anume la stabilirea statutului de copil adoptabil:

A. Valabilitatea consimțământului privind acordul la adopție, care în conformitate cu art. 24 alin.6 din Legea RM privind regimul juridic al adopției poate fi exprimat de către părinți după 45 de zile de la naștere. Termenul de 45 de zile, nu soluționează micșorarea numărului de refuzuri la naștere, ci duce la practici ilicite și abuzuri din partea părinților care doresc să abandoneze copilul și/sau părinți care doresc să adopte un copil. Propunem includerea posibilității de a declara consimțământul și la naștere, și după termenul de 45 de zile, dar cu prezența obligatorie a autorității tutelare locale.

B. Unul din motive de stabilire a statutului de copil adoptabil este „abandonul„. În prezent lipsește identificarea noțiunii de „abandon” atât legislativă, cât și doctrinară. Absența unei definiții

clare și ambiguitatea privind aspectele care constituie abandonul copilului, ne determină pentru studierea acestui fenomen în continuare.

C. În Legea RM privind regimul juridic al adopției este prevăzut că prioritar au dreptul de a adopta rudele de gradul IV inclusiv cu domiciliul în străinătate. Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți prevede ca ”*familie extinsă*”– rudele copilului până la gradul IV inclusiv”. Deci, reieșind din legislația menționată supra, pentru stabilirea statutului copilului este necesar acordul familiei extinse, a tuturor rudelor de gradul IV, dar nu sunt identificate rudele de gradul IV nici într-o prevedere legislativă. Vagi mențiuni sunt reglementate în Codul Civil al Republicii Moldova, art. 1500 ”Moștenitori legali” unde sunt indicați în calitate de moștenitori rudele de gradul IV care pot fi nepoți de la frate și soră, strănepoți de la frate și soră. În contextul situației demografice și a migrației din Republica Moldova căutarea tuturor rudelor până la gradul IV duce la o confuzie și la tergiversarea procesului de stabilire a statutului de copil adoptabil.

În ceea ce privește dreptul rudelor de gradul IV cu domiciliu în străinătate de a adopta, este un drept prioritar de adopție, fără includerea într-un rând presupus și o potrivire prealabilă, dar esențial nu simplifică procedura adopției comparativ cu alți adoptatori din străinătate.

D. Articolul 34 alin 3. prevede că cetățenii Republicii Moldova cu domiciliu în străinătate pot depune actele conform procedurii adopției internaționale sau conform procedurii de adopţie națională prevăzute de prezenta lege, anexând la cererea de adopţie, prezentată autorităţii teritoriale, eliberate de către autorităţile/instituţiile competente din statul primitor, în cazul în care legislaţia statului primitor prevede posibilitatea recunoașterii hotărârilor de încuviinţare a adopţiei naţionale pronunţate de judecătoriile din Republica Moldova.

Din start, această prevedere discriminează cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în Franța. În majoritatea cazurilor cetățenii Republicii Moldova sunt puși în situația de a trece încă odată procedura de adopție pe teritoriul statului unde locuiesc, deoarece unele state nu recunosc hotărârile de încuviinţare a adopţiei naţionale pronunţate de judecătoriile din Republica Moldova.

E. Clasificare indicată în cercetare a condițiilor de fond a unei adopției în: *condiții privitoare la adoptator, condiții privitoare la adop*tat și *condiții obligatorii pentru ambii adoptatori,* o considerăm una reușită și oportună, care a putea duce la o structurare logică doctrinară și legislativă a unei adopții internaționale.

Privind legea aplicabilă condițiilor de fond și de formă ale unei adopții o reglementare legislativă expresă nu este prevăzută în cadrul normativ al Republicii Moldova

În baza celor expuse mai sus, venim cu recomandarea de a include în Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției a capitolului IX[1] cu articolul 57[1] „Legea aplicabilă instituției adopției internaționale” care să încadreze cele menționate:

„(1). Adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova de către cetățeni străini și apatrizi are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(2). Cetățenii străini, cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, vor adopta pe teritoriul Republicii Moldova conform legislaţiei Republicii Moldova dacă au dreptul la adopție în conformitate cu legislaţia statului ai cărui cetăţeni sunt.

(3). Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului şi a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească şi condițiile care sunt obligatorii, pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale.

Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cârmuiește efectele generale ale căsătoriei lor. Aceeași lege se aplică și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt.

(4). Condițiile de formă ale adopției sunt determinate de legislația statului care încuviințează adopția.

(5). Efectele adopției, precum şi relațiile dintre adoptator și adoptat sunt guvernate de legea națională a adoptatorului, iar în cazul în care ambii soți sunt adoptatori, se aplică legea care guvernează efectele generale ale căsătoriei. Aceeași lege cârmuiește şi desfacerea adopției.”

Dacă Legea RM privind regimul juridic al adopției stabilește că în cazul nulității adopției internaționale instanța competentă pentru examinarea cauzei de nulitate este cea a locului încheierii adopției, atunci, reieșind din prevederile legislației, legea aplicabilă în cazul nulității adopției va fi supusă legii locului încheierii adopției.

În cazul legii aplicabile desfacerii adopției internaționale, ea urmează regimuri conflictuale diferite de legea aplicabilă nulității adopției.

În acest context, suntem de acord cu părerea că desfacerea adopției trebuie să fie cârmuită de legea care reglementează efectele adopției, şi anume:

- de legea națională a adoptatorului, în cazul desfacerii adopției în general;
- de legea efectelor căsătoriei, în cazul când ambii soți sunt adoptatori.

(5) În scopul accentuării importanței și actualității adopției pe plan internațional au fost analizate, comparate datele statistice privind numărul adopțiilor, au fost enumerate top 5 țări de origine a copiilor care sunt adoptați în cadrul unei adopții internaționale ș.a. date relevante la tema cercetării. De altfel, în studiu a fost analizată jurisprudența CtEDO și cea națională nu numai pe aspectele

ce privesc procedura adopției, ci și cazurile contradictorii privind stabilirea statutului de copil adoptabil, respectarea condițiilor de fond a unei adopții internaționale.

Asistăm în prezent la schimbări sociale accelerate, care inevitabil se reflectă și asupra relațiilor de familie, evident fiind implicată și procedura adopției. Numărul mare de adopții (260000 anual după estimările recente) marchează și impun ajustări legislative și cercetări în acest domeniu.

(6) În scopul recunoașterii hotărârilor de încuviințare a adopției și a efectelor acesteia considerăm indispensabil elaborarea unor standarde minime comune.

Unul din standarde ar fi elaborarea unui certificat de adopție pentru a accelera orice demers administrativ privind recunoașterea automată. Modelul de certificat urmează să fie adoptat sub forma unui formular-tip. Asigurarea de către autoritățile statelor membre că procedurile și garanțiile stabilite prin Convenția de la Haga sunt întotdeauna respectate, și ca recunoașterea hotărârilor de încuviințare a adopției să se facă automat și să nu creeze obstacole birocratice inutile care ar putea prelungi procedura și ar putea crește costurile aferente. Implicarea unor proceduri administrative suplimentare sau/și taxe disproporționate în legătură cu recunoașterea adopțiilor pentru crearea sau modificarea actelor de stare civilă sau pentru obținerea cetățeniei, să fie excluse deoarece contravin dispozițiilor Convenției de la Haga.

Soluționarea problemei științifice importante, a constat în elaborarea unor standarde comune pentru procedura adopției internaționale (condiții de fond, condiții de formă, recunoașterea și efectele hotărârilor adopției internaționale), prin integrarea cadrului convențional în legislația națională, în vederea cooperării judiciare între state, care a determinat formularea următoarelor recomandări:

- stabilirea obligativității unei etape de potrivire practică pe teritoriul Republicii Moldova anterior încuviințării adopției internaționale de 30 de zile în scopul relaționării efective cu copilul, nu numai prin acordarea permisului de vizită, dar și prin încredințarea copilului în familie sub monitorizarea autorității tutelare;
- toate actele (certificat de continuare a procedurii adopției internaționale, certificat care atestă că adopția este în conformitate cu normele de la Haga ș.a.) să fie elaborate după un formular-tip, recunoscut și avizat de toate statele membre ale Convenției de la Haga;
- detalierea unor modalități concrete în care se realizează monitorizarea post-adopție prevăzută de lege și reglementarea activităților post-adopție ce pot fi derulate în beneficiul adoptatorilor și copiilor adoptați;
- formarea inițială și continuă a specialiștilor în domeniul adopției;
- mărirea numărului de persoane responsabile la nivel local de procedura adopției;

- implicarea ONG-urilor naționale în procedura administrativă a adopției (prin acordarea suportului metodologic, juridic, de formare inițială a părinților adoptatori);
- publicarea informațiilor juridice și procedurale relevante privind legislația și practica în materie de adopții din toate statele membre;
- crearea unei rețele eficiente a judecătorilor și autorităților specializate în adopții, pentru a facilita schimbul de informații și de bune practici, care este deosebit de util atunci când adopția are și o dimensiune externă;
- pregătirea specializată a judecătorilor în domeniul adopțiilor naționale și internaționale.

Pentru procedura judiciară a adopției internaționale și pentru întregul sistem de protecție a drepturilor copilului, introducerea instanțelor judecătorești specializate în domeniu, exemplu Tribunalul de Minori în Italia (format dintr-un complet de judecată, din care doar o singură persoană este judecător sau cu studii juridice), ar fi bine-venită și adecvată reformelor actuale din sistemul judecătoresc.

Avantajele concluziilor și recomandărilor deduse în urma cercetării teoretico-practice a procedurii adopției internaționale sunt elucidate în următoarele:

În plan legislativ: vor armoniza și uniformiza procedura adopției pe plan internațional și național; vor fi elaborate standarde minime în conformitate cu standardele internaționale și europene, va fi definitivat cadrul normativ privind adopția internațională;

În plan doctrinar: vor fi clarificate abordările privind noțiunea, natura juridică, legea aplicabilă: condițiilor de fond, condițiilor de formă, nulității și desfacerii adopției, precum și legea aplicabilă efectelor adopției; vor fi delimitate procedura administrativă de cea judiciară privind adopția internațională.

În activitatea practică: vor fi determinate discrepanțele dintre legea națională și internațională; vor sprijini persoanele implicate în procesul adopției, fiind ghidate de această lucrare ce în curând va vedea lumina tiparului.

Bibliografie

Referințe bibliografice în limba română

1. Acord între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Ankara la 22.05.1996, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1017-XIII din 03.12.1996. În: Tratate internaţionale, vol. 21, 1999, 415 p.
2. Albu I. Dreptul familiei. București: Ed. ALL Beck, 1975. 378 p.
3. Aramă E. Moștenirea, căsătoria și familia (sec. XV-XVI), În: Legea şi viața, 1992, p. 52-55
4. Avornic Gh., Cojocaru V. Adopția națională și internațională sub auspiciile principiilor Statului de drept. Chișinău: Reclama, 2005, 308 p.
5. Avram M. Drept civil. Familia. Muun. București, Editura Hamangiu, 2013, 544 p.
6. Avram M. Filiația. Adopția națională și internațională. București: Editura ALL Beck, 2001, 344 p.
7. Avram M. Bobei R. Dreptul internațional privat. Culegere de spețe. București, Editura Hamangiu, 2004, 66 p.
8. Avram M. Regimul juridic al adopției. Consimțământul părinților exprimat pentru încuviințarea adopției. Inexistența unei distincții legale în raport cu statutul persoanei care urmează să fie adoptată, în sensul dacă aceasta a dobândit sau nu capacitate deplină de exercițiu. Neconstituționalitate. Notă la decizia curții Constituționale nr. 277 din 09.10.2001 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin.1 lit. a din OUG nr. 25/1997 cu privire la regimul juridic al adopției. În: Pandectele române, nr.1/2002, p. 22-23.
9. Avram M. Noul regim juridic al adopției în cadrul Legii nr. 273/2004. În: Curierul judiciar, nr.10, 2005, p. 63–89.
10. Babără V. Drept internațional privat. Chișinău, Editura „Elan Poligraf", 2016, 406 p.
11. Babără V. Unele considerații asupra legilor potrivit cărora se efectuează calificarea și se soluționează conflictul de calificări în dreptul conflictual al Republicii Moldova. În: Studia Universitatis: Seria științe sociale, Nr. 3, 2007, p. 16-19.
12. Babără V. Particularitățile și modalitățile de soluționare a conflictelor mobile de legi în Republica Moldova. În: Studia Universitatis: Seria științe sociale, Nr. 8, 2009, p. 14-16.
13. Bejenaru A. Adopția copiilor în România. Iași: Institutul European, 2011, 302 p.
14. Berghii N. Adopția în dreptul internațional privat, Conferința științifică universitară, Tendințe contemporane de dezvoltare a dreptului internațional privat: aspect comparat, cu genericul Rolul lui Joseph Story (1783-1845) în dezvoltarea dreptului internațional privat, 16 decembrie 2011. În :

Tendințe contemporane de dezvoltare a dreptului internațional privat. Aspect comparat. Chișinău, 2012, p.173 -177.

15. Bejan M. Analiza cadrului legislativ privind problemele copiilor rămași fără îngrijire părintească, În: Studia Universitatis: Seria științe sociale, Nr.3, 2011, p.46-50.

16. Bidilean V. Uniunea Europeană: instituții, politici, activități, Ediția a III-a rev. București: Editura Universitară, 2011, 504 p.

17. Buzducea D. Asistența socială a grupurilor de risc. Iași: Editura. Polirom, 2010, 896 p.

18. Brînză S. Răspunderea penală pentru infracțiunile în materie de adopție. În: Studia Universitatis, Seria Științe Sociale, nr. 3, 115-126 p.

19. Călin R., Adopția coparentală de către un cuplu homosexual. Un stat care trece dincolo de obligațiilr ce îii revin în temeiul art. 8 prin creare unui drept, nu poate lua măsuri discriminatorii în sensul art. 14 din Convenție- cauza X c. Austriei, http://www.hotararicedo.ro, [Accesat la 09.06.2016]

20. Cebotari V. Dreptul familiei. Ediția a III-a. Revizuită și completată. Chișinău: USM, 2014. 342 p.

21. Cebotari V. Adopția – posibilitatea copilului de a vieți în familie. În : Revista Națională de Drept, 2002, nr. 7, p. 24-29.

22. Cebotari V., Cebotari S. Aspecte teoretice ale adopției internaționale în Republica Moldova și în Statele Unite ale Americii. În: Analele științifice al Universității de Stat din Moldova, 2003, nr.6, p.170-177.

23. Cecan O. Particularitățile de pregătire a solicitanților la adopție. În: Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova, 2012, Volumul II, p. 319-322.

24. Chelaru I., Gheorghiu Gh. Drept internațional privat. București, Editura Beck, 2007, 440 p.

25. Cionac N. Tipurile și formele adopției între interpretarea juridică și aplicarea practică. În: Probleme actuale ale științelor umanistice, 2010, Volumul 9, p. 606-616

26. Ciongaru E. Drept internațional privat. Curs universitar Craiova. Editura C.H.Beck, 2011, 132 p.

27. Cionac N. Instituirea adopției: particularități de evoluție. În: Legea și viața nr.2, 2011, p. 50-54.

28. Cigureanu – Mihailuța C. Dreptul copilului de a-și cunoaște părinții și de a fi crescut de aceștia. În: Revista Națională de Drept, 2005, nr.5, p. 45-49.

29. Ciugureanu-Mihailuța C., Osmochescu N. Protecția internațională a drepturilor copilului. Chișinău, 2009, 402 p.

30. Ciudin O. Adopția în Republica Moldova - modalitate de realizare a interesului copilului de a fi crescut și educat în familie. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 3-4 mai, Cahul, 2012, p. 301-309
31. Chironachi V. Conținutul cererii privind solicitarea încuviințării adopției, în cadrul procedurii speciale. Aspecte practice și teoretice. În: Analele științifice ale Universității de Stat „B.P. Hasdeu", Vol. X, 2014, p.165-170 .
32. Cojocaru V. Caracterele generale ale adopției în dreptul internațional privat. În: Analele Științifice ale USM, 2001, p. 524-527
33. Cojocaru V. Efectele adopției internaționale. În: Analele științifice ale USM, vol. I, Chișinău, 2004, p. 85-89
34. Cojocaru V. Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale (29 mai 1993, aspecte practice). În: Analele Științifice ale USM, 2001,p. 527-532
35. Cojocaru V., Babără V. Determinarea competenței în dreptul internațional privat. În: Revista națională de Drept, 2006, nr.2 , p. 30-34.
36. Cojocaru V. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă, Chișinău 2007, 283 p.
37. Cojocaru V., Bîrcă L. Scopul instituției adopției. În: Materialele Conferinței științificei din 26-28 septembrie, „Integrare prin cercetare și inovare": Chișinău, CEPUSM, 2013, p.23-28.
38. Cojocaru V., Miron O. Recunoașterea și efectele hotărârii de încuviințare a adopției în dreptul internațional privat. În: Revista Institutului Național de Justiție, nr.4 (39), 2016, p. 16 – 22.
39. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994.
40. Codul de Procedură Civilă nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.111-115 din 12.06.2003.
41. Codul Familiei al Republicii Moldova nr. 1316 din 26.10.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 47-48/210 din 26.04.2001.
42. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86/661 din 22.06.2002.
43. Codul Muncii nr.154 din 28.03.2003, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 159-162 din 29.07. 2003.
44. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Comentariul General nr.12 (2009) privind dreptul copilului de a fi auzit, http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf [Accesat la 15.08.2016]

45. Convenția privind drepturile copilului. Adoptată de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 29 noiembrie 1989. În vigoare de la 2 septembrie 1990 (Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990).
46. Convenția privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, încheiată la Haga la 5 octombrie 1961, aderarea prin Legea nr. 42 din 02.03.2006 pentru aderarea la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 47-50 din 24.03.2006.
47. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Încheiată la Roma la 04.11.1950, Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XII din 24.07.1997.
48. Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 014 publicat la 26.02.1998.
49. Convenția CSI cu privire la asistență juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22 ianuarie 1993, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 402-XII din 16 martie 1995, în vigoare la 26 martie 1996. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 23/237 din 27.04.1995.
50. Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în procesele civile, familiale și penale, semnată la Minsk la 22 ianuarie 1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, seria Tratate internaționale, Chișinău, 1999, vol. XVI, p. 266.
51. Convenția privind adopția adoptată la Strasbourg, la 24 aprilie 1967, https://www.google.md/?gws_rd=cr,ssl&ei=SdIWVKOkGoPrPKqegLAD#q=Conven%C8%9Bia+Consiliului+Europei+privind+adop%C8%9Bia+din+1967, [Accesat la 14.05.2016]
52. Corhan A. Dreptul familiei. Teorie și practică. București: Lumina Lex, 2009, 599 p.
53. Crăciun A. Reglementări juridice privind instituția adopției în Republica Moldova. În: Materiale ale Conferinței internaționale științifico - practice „Teoria și practica administrării publice", 20 mai 2013, p. 339-341
54. Crețu V. Cu privire la noțiunea de înfiere. Importanța înfierii și componența persoanelor care participă la procesul judiciar de înfiere, Analele științifice al Universității de Stat, 1998, nr.1. p. 33-38
55. Crețu V. Subiectul raportului de adopție. În: Analele științifice ale USM, 1999, nr.2, p. 28-38.
56. Crețu V. Natura judiciară a procedurii civile pentru încuviințarea adopției. În: Revista Națională de Drept, 2001, nr.2, p. 11-21

57. CRC/C/GC/12, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Comentariul General nr.12 (2009) privind dreptul copilului de a fi auzit.
http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf, [Accesat la 10.01.2016]
58. Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Organizația Națiunilor Unite la 10.09.1948, Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990.
59. Esme F. Dreptul familiei. Ediția a V-a. C.H. Beck, 2016, 624 p.
60. Filipescu A. Filiația firească şi filiația din adopţie. București: Ed. ALL BECK, 2002, 298 p.
61. Filipescu A. Coexistența reglementării rudeniei firești în Codul Civil și în Codul Familiei, vizualizat pe http://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2006/RSJ2/0214FilipescuA.pdf, [Accesat la 19.03.2017], 101-110 p.
62. Filipescu I. P. Adopția și protecția copilului aflat în dificultate. București. CH Beck 1997, 166 p.
63. Filipescu I. Tratat de dreptul familiei, Ediția a V-a, București: ALL BECK, 2000, 583 p.
64. Filipescu I.P., Filipescu A.I. Tratat de dreptul familiei. Ediția a VIII-a. București: ALL BECK, 2006, 768 p.
65. Filipescu I. Drept internațional privat. București : Didactică și Pedagogică, 1964, 219 p.
66. Filipescu I., Filipescu A.I. Tratat de drept internațional privat. Regia Autonomă „Monitorul Oficial" București 2004, 440 p.
67. Georgescu V. A. Respectarea dreptului la viața familială în unele situații speciale în jurisprudența Curții Europene a drepturilor omului, http://fs.portocaliu.ro/4caa2a7a9cfd670527e9d32483d0dc2a.pdf [Accesat la 23.05.2016]
68. Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională. Sub redacția: Mariana A., Molcean A., Scobiolă-Sârcu D., Chișinău, Ministerul Justiției, 2013, 71 p.
69. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară de examinare a pricinilor civile privind decăderea din drepturile părintești, din 17.11.2014.
70. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației privind regimul juridic al adopției, nr. 5 din 24.12.2012.
71. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție de modificare și completare a hotărîrii Plenului CSJ nr.5 din 24.12.2012 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației ce vizează regimul juridic al adopției".
72. Hotărârea Guvernului nr. 550 din 22.07.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de acreditare și modul de funcționarea a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul

adopției internaționale în Republica Moldova, publicat la 29.07.2011, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 122-127.

73. Hotărârea nr.560 din 25.07.2011 pentru instituirea Consiliului Consulativ pentru Adopții și aprobarea regulamentului de activitate al acestuia: În: Monitorul Oficial nr. 122-127, publicată la 29.07.2011.

74. Imbrescu I. Discuții și propuneri privitoare la procedura administrativă, consecință a efectelor hotărârilor judecătorești prin care a fost încuviințată procedura deschiderii adopției interne sau a fost instituită încredințarea copilului în vederea adopției. În: Dreptul, 2008, nr.3, p.133-138 .

75. Ionașcu A., Mureșan M., Costun M. N., Ursa V. Filiația și ocrotirea minorilor, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, p.14-17

76. Jacotă M. Drept internațional privat. București Editura: Didactică și Pedagogică. 1976, 294 p.

77. Kilkelly U. Ghid privind punerea în aplicare a articolului 8 al Convenției europene pentru drepturile omului. Dreptul la respectarea vieții private și de familie. Chișinău, 2003, 72 p.

78. Lupșan G. Tratat de asistență socială. Iași. Editura Polirom, 2003, 950 p.

79. Lupșan G. Tipuri de adopție și declararea judecătorească a abandonului de copii. În: Dreptul, 1996, nr.10, p. 73- 78.

80. Lupșan G. Some consideration on the Adoption Registration in the Civil Registru. În : Acta Danubius, Vol.6 nr.2/2014, p. 98-103.

81. Lupșan G. Reflections on the Child Born with Unknown Parents and the Adoption Institution. In: The 9 edition of the international Conference European Integration Realities and Perspectives, 2014, p. 66-70

82. Lupșan G. Ghid de drept internațional privat în materia dreptului familiei. Onești: Magic Print, 2014, 115 p.

83. Legea privind regimul juridic al adopției nr. 99 din 28.05.2010 În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 131-134, publicat la 30.07.2010.

84. Legea privind actele de stare civilă nr.100 din 26.04.2001, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 97-99.

85. Legea Republicii Moldova nr.1024 din 02.06.2000 privind cetățenia Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.9 din 10.08.2000.

86. Legea nr.273/2004 a României privind regimul juridic al adopției, republicată în anul 2012. În: Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 19.04.2012.

87. Legea cu privire la taxa de stat, nr.1216 din 03.12.1992. În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 53-55 din 03.12.1992.

88. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor judiciare și arbitrale străine. Sub redacția: M. Buruiană, D. Visterniceanu. Chișinău. Editura: Tipograifa Centrală. 2013, 1200 p.
89. Manualul judecătorului pentru cauze civile / M. Poalelungi, Sv. Filincova, I. Sorcu [et al.]; coord. ed.: M. Poalelungi [et al.]. Ed. a 2-a. Chişinău: S. n., 2013 (F.E.-P. "Tipogra Centrală"), 1200 p.
90. Manual de drept european privind drepturile copilului. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. 2016, 272 p.
91. Matas V. Fenomenul adopției naționale și internaționale –în percepția experților din Republica Moldova. În: Probleme actuale ale științelor umanistice. 2010, p. 617- 652.
92. Mihăilă C. O., Teacă M. I. Adopția reglementată de legislația altor state, http://studia.law.ubbcluj.ro/articol.php?articolId=166, [Accesat la 12.05.2017]
93. Mihăilă C. O. Adopția. Drept roman și drept comparat. Universul Juridic, 2010, 354 p.
94. Miron O. Evoluția instituției juridice a adopției din perspectivă istorică, publicat. În Materialele: Conferinței Științifice Internaționale cu genericul „Dezvoltarea învățământului superior, a societății democratice și economiei de piață în contextul european", Chișinău 16-17 aprilie, 2014, perspectiva.md/tiny_mce/.../Program%2016-17%20aprilie%202014_final_2.doc [Accesat la 12.08.2015]
95. Miron O. Aspecte legale cu referire la statutul copilului adoptabil. În Materialele: Conferinței Științifice Internaționale cu genericul „Rolul științei și educației în implementare Acordului de Asociere la Uniunea Europeană", Iași, 2015, p. 577-583.
92. Miron O. Principii comune în materie de adopție internațională. În Materialele: Conferinței Științifice Internaționale cu genericul „Interacțiunea dreptului intern cu dreptul internațional: Provocări și Soluții", Chișinău 2015, p. 256-265.
93. Miron O. Instrumente juridice de drept internațional privat în domeniul protecției drepturilor Copilului. În: Studias Universitas Nr.11, 2015, http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/26.p.187-194_11_11_15.pdf , p. 187- 194, [Accesat la 08.12.2016]
94. Miron O. Adopția copiilor de către un cuplu de același sex. În Materialele: Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin Cercetare și Inovare" din 28-29 septembrie 2016, organizată cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea USM, http://usm.md/wp-content/uploads/program-final-site-1.pdf., p. 116-119, [Accesat la 08.01.2017]
95. Molcuț E., D. Oancea. Drept roman, Ediția III. București. Șansa SRL 1995, 343 p.
96. Oprea A. Despre recunoașterea statutului matrimonial dobândit în străinătate și protecția

europeană a dreptului la viață familială". http://studia.law.ubbcluj.ro/articole/2012, [Accesat la 18.05.2016]
97. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale adoptat la 16.12.1966 în vigoare în Republica Moldova la 26.04.1993. În culegerea:Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998), Chișinău. Vol. I., 1999 ,95 p.
98. Pasat A. O. Drept international privat. Galați. Zigotto. 2014, 283 p.
99. Pisarenco O. Drept procesual civil. Chișinău: Tehnica-INFO, 2012, 404 p.
100. Pînzari V. Dreptul familiei. București. Universul Juridic, 2015. 638 p.
Profilul părinților adoptivi din România și adopția copiilor greu adoptabili, http://www.unicef.ro/publicatii/profilul-parintilor-adoptivi-din-romania-si-adoptia-copiilor-greu-adoptabili/, [Accesat la 26.07. 2016]
101. Raport social anual 2016 a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei http://www.mmpsf.gov.md/sites/default/files/document/attachments/rsa2015.pdf [Accesat la 30.04.2018]
102. Rotaru – Maslo L. Filiația adoptivă a copilului : aspecte de drept național și internațional. În: Legea și viața, nr.11, 2016, p. 27-31.
103. Rotaru – Maslo L. Stabilirea filiației firești a copilului în dreptul internațional privat – probleme și soluții.În : Legea și viața nr. 9, 2016, p. 8-12.
104. Rotaru – Maslo L., Carauș V. Ocrotirea părintească în dreptul internațional privat: aspecte Comparative. În: Studia Universitatis: Seria științe sociale, Nr.8 (48) 2011, p. 157-162
105. Sitaru D. Drept internațional privat. București: Editura Beck, 2013, 730 p.
106. Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 160-166 din 20.06.2014.
107. Stoica N. Natura juridică și procedura specifică adopției. În: Dreptul, nr.2/1993, p. 31-43.
108. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției între 6 țări membre ale Uniunii Europene, 2005, http://www.adoptiiromania.ro/files/interes/25_int_studiu%20final%202007_2009120208337 [Accesat la 16.06.2016]
109. Studiu comparativ privind procedurile în material adopției naționale între țări membre al Uniunii Europene, 2006 http://www.adoptiiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf, [Accesat la 08.03.2016]
110. Tacu D. Rolul statului în reglementarea instituției adopției, Academia de administrare publică –15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova, 2008, p. 307 - 309

111. Tratat între Republica Moldova și Republica Lituania cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XIII din 10.06.1993 În culegerea:Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998), Chișinău, Vol. 19Vol. 19, 313 p.
112. Tratat între Republica Moldova și Republica Letonă cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la Riga la 14.04.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XIII din 10.06.1993. În culegerea:Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998),Chișinău, Vol. 19, 278 p.
113. Tratat între URSS și Republica Socialistă Cehoslovacă privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Cehă, semnat la Moscova la 12.08.1982, în vigoare din 26.08.2005. Vizualizat pe http://www.mfa.gov.md, [Accesat la 4.05.2015] .
114. Tratat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1018-XII din 03.12.1996. În culegerea:Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998),Chișinău, Vol. 20, 364 p.
115. Tratat între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.260-XIII din 04.11.1994. În culegerea:Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998),Chișinău, Vol. 21, 49 p.
116. Toncean-Luieran I. R. Aspects regarding international adoption. În : Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue. Tîrgu Mureș. Arhipleag, 2013, 256-262 p.
117. Tutunariu R. Adopția națională și internațională – o prezentare coparativă. În : Copiii de azi sunt părinții de mâine, 2009, nr.23, p. 37- 40.
118. Lazăr T. Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în procese cu elemente de Extraneitate. În: Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, nr. 1, 2008, p. 56-60.
119. Ungureanu I. Reglementări internaționale privind adopția. În : Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, nr.4, 2011, p. 118-12.9
120. Țarălungă V. Implementarea normelor internaționale în materia drepturilor copilului în Republica Moldova: probleme teoretico-practice. În: Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, Supliment, 2011, p. 258-280.
121. Țarălungă V. Principiul interesului superior al copilului: concept, abordare, particularități. În: Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, Nr.1, 2010, p. 7-14.
122. Țarălungă V. Evoluția istorică a instituției protecției internaționale a drepturilor copilului în

contextul dreptului internațional al drepturilor omului. În: Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, Nr.2, 2011, p. 23-37.
123. Vasluian S. Managmentul serviciilor sociale adresate părinților adoptivi din Republica Moldova și Italia. În: Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova, 2012, Volumul II, p. 248-251.
124. Viță V. Protecting the best of the child at european union level: the case of adoption. În: Avocatul poporului, nr. 7/8, 2013, p. 28-33.
125. Zlătescu V. D. Curs de drept comparat. București: Editura Fundației România de Mîine, 1997, 218 p.
126. Zwiefka T. Raport conținând recomandări la Comisia privind aspectele transfrontaliere ale adopțiilor, http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2016-0370&language=RO, [Accesat la 24.06.2016].

Referințe bibliografice în limba rusă:

127. Антокольская М. В. Семейное право, Москова 2002. 336 с.
128. Ботчаева М.А. Усыновление по российскому и германскому праву. В:Актуальные проблемы российского права, В: №.3, 2009, с. 546- 551.
129. Бойко К.П. Многосторонние и двусторонние международные соглашения в области усыновления, Проблемы современной науки и образования, В: №.12 (30)/2014, с. 91-95.
130. Буянова Е.В. Процедура усыновления по законодательства зарубежных стран. Оренбург, 2013, 297 с.
131. Батычко В. Т. Международнее частное право. Конспект лекции. Танганрог, 2011, 97 с.
132. Жаров О.В. Роль органов опеки и попечительства в международном усыновлении. В: Государство и право. Юридические науки. В: №. 3/2010, с. 142- 145.
133. Кабанов В.Л. Алгоритмы осуществления процедур усыновления (удочерения) детей по законодательству штатов США. Евразийский юридический журнал, №. 11, 2012, с. 67-70
134. Кабанов В.Л., Информационно-диагностические основания реализации процедур усыновления (удочерения) детей в США, В: Евразийский юридический журнал -№. 11, 2012, 44-47 с.
135. Кабанов В.Л. Функции специализировнных агенств в осуществлении процедур усыновления (удочерения) детей по законодательству штатов США. В: Евразийский юридический журнал, №. 11, 2012, с. 72-73.
136. Кабанов В.Л. Приоритетная реализация интересов детей в процессе их усыновления (удочерения) детей по законогдательству штатов США. В: Евразийский юридический

журнал №. 48, 2012, с. 49-50.
137. Князева Е.Ю. Институт усыновления в семейном праве России, теоретический аспект. В: Вестник Российского государственного гуманитарного университета, №.14, 2010, с. 19-98.
138. Крецу В. Судебное установление факта регистрации рождения, усыновления, брака, развода, смерти, В: Закон и жизнь, № 8, 2005, с. 6-11.
139. Крецу В. Рассмотрение судами дел об усыновлении ребенка. В: Analele ştiinţifice USM. Ştiinţe juridice. nr. 8. 2005, с. 339-347.
140. Паршуткин В. Львова Е., Всегда ли оправданно сохранение тайны усыновления, В: Российская юстиция, № 3, 1999, с. 22-25.
141. Пушкина Т.Н. Процессуальные особенности рассмотрения дел по международному усыновлению детей и его отмене. В: Вестник Удмуртского университета. 2009, выпуск 2, с. 161-167.
142. Питерская М.А Отмена усыновления в судебном порядке. В: Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена № 32, том 11, 2007, с. 174-178.
143. Приданов А.Н. Коллизия права и этики в вопросе охраны прав и интересов российских детей при усыновлении (удочерении) иностранными гражданами. В: Пробелы в российском законодательства, Юридический журнал, №.3, 2013, с. 77-83.
144. Проценко И. Правой анализ принципа субсдиарности международного усыновления. В: Revista Moldovenească de Drept internaţional şi Relaţii Internaţionale, Ediţia a VIII, 03.06.2014, Chişinău, с. 240-243.
145..Левушкин А. Н. Современное состояние и проблемы совершенствования законодательства в сфере усыновления в странах СНГ и Балтии. В: Пробелы в российском законодательстве, Юридический журнал, №.3, 2010, с. 85-88.
146. Мансурова Ж. М. Правовые аспекты определяющие условия международного усыновления. В:Вестник ТГУПБП. №. 31 (45), 2011, с. 26-32.
147. Марышева Н. И. Международная унификация в области семейного права, вопросы усыновления. В: Журнал российского права, №.5 (185), 2012, с. 93-103.
148. Марышева Н. И. Международная унификация в области семейного права: защита прав детей. Проблемы унификации международного частного права: монография / отв. ред.
19.Маковский А. , И. О. Хлестова.М.: Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации; ИД «Юриспруденция», 2012, с. 413—483.

150.Татаринцева Е.А. Влияние конвенционного права на формирование национальных принципов усыновления в Российской Федерации и странах общего права. В: Академический юридический журнал, №3 (49), 2012, с. 34-40.
151.Татаринцева Е. А. К проблемой международного усыновления детей – граждан Российской Федерации лицами нетрадиционой сексуальной ориентации, В: Современное право, №.4, 2013, с. 144-147.
152. Татаринцева Е. А, Основные направления модернизации института усыновления в Российской Федерации, В:Вестник Тверского госуниверситета. Серия Право, № 2, 2014, с. 307-313.
153. Татаринцева Е. А. Ответственность агенств по усыновлению за предоставление недостоверных сведений медицинского характера по законодательствую В: Юридическая ответственногсть, современные вызовы и решения, 2013, с. 72.
154. Татаринцева Е. А. Право несовершеннолетных родителей давать согласие на усыновление ребенка в Российской Федерации и странах общего права, Харьков, 2013, с. 147-150.
155. Татаринцева Е. А. Современная периодизация процесса международного усыновления, В:Исторические,философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. В: Вопрсы теории и практики, Тамбов, 2013, с. 168-177.
156. Татаринцева Е. А, Child Adoption Without Parental Consent in the Russian Federation in the Light of Un Convention on the Rights of the Child and the European Convention on Human Rights Requierements. In: World Applied Sciences Journal 27 (Education, Law, Economics, Language and Communication), 2013, с. 397-401.
157. Татаринцева Е. А. Improvement of Administrative of the Assessment of the Suitability of Prospective Adopters in the Russian Federation. In: Science, Technology and Higher Education, Vol I, Canada, 2013, с. 372-375.
158. Загоровский А.И. Курс семейного права, Москва, 2003, 464 с.
159. Зимина И. А, Становление законодательства в сфере международного усыновлние, В: Право – теория и практика, №.3, 2003, http://www.yurclub.ru/print.php [Accesat la 12.07.2016].

Referințe bibliografice în limbile spaniolă, engleză și franceză:

160.Adoption simple et adoption pleniere: Quelles differences?, https://www.service-public.fr, Accesat [12.08.2017]
161.Bartholet E. Permanency Is not Enough: Children Need the Nurturing Parents Found in International Adoption. In: New York Law School Rev.781, Vol. 55 (2010-2011), 781- 788 p.

162. Bartholet E.,International Adoption: A Way Forward, New York Law School Rev.687 (2010-2011), p. 687-699
163. Bartholet E. The International adoption cliff: Do child human rights matter, Ballard et al., The intercountry adoption debate: dialogues across disciplines (Cambridge Scholars Publishing, 2015), p. 1-13.
164. Bartholet E., Smolin D. The Debate chapter in Intercountry Adoption: Policies, Practices and Outcomes, 233, Ashgate Publishing, 2012, p. 370 – 398.
165. Bartholet E, International Adoption: Propriety, Prospects and Pragmatics. In: Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers, V.12, nr.2 Am Acad. Matrim. Law 181 (1996), p. 181-210.
166. Bartholet E. International Adoption: The Human Rights Position. In: Global Policy 91 (2010), p. 1-15
167. Bartholet E. The Hague Convention: Pros, Cons and Potential, The Intrecountry adoption debate: Dialogues across disciplines, Cambridge Scholars Publishing, 2015, http://www.law.harvard.edu/faculty/bartholet/PepperdineBkHagueTrack9-5-13.pdf [Accesat la 15.06.2016]
168. Bartholet E. International Adoption: The Child 's Story. In: Reviste George State University Law Review, Volume 24, Issue 2, Winter 2007, p. 333-383.
169. Bernasconi M., Ch. Laura Yez-Mara, Conclusions and recommendations of the workng group on preventing and addressing illicit practices in intercountry adoption, https://assets.hcch.net/docs/536b1d4d-6ed1-4d42-8511-e1676d17464a.pdf, [Accesat la 24.12.2016]
170. Concado Trindada A. A. Alfredo Yez Moreno, Doctrina latinoamaericana del derecho internacional, tomo 1, Son Jose, Costa Rica, 2003, 64 p.
171. Guzman Peces M. La adopcion internacional. Guia para adoptantes, mediadores y juristas, La Ley, 2007, 450 p.
172. Calvo Caravaca A.L y Carrascas, Derechi Internacional Privado, vol.I, tercera edicion. Comares. 2002, 992 p.
173. Gloria Estaban de la Rosa El Convenio de La Haya de 19 de octubre de 1996 sobre protección del niño: ¿exclusión del acogimiento preadoptivo de su ámbito de aplicación material? Reflexiones en torno al art. 4 letra b", In : Rivista di diritto internazionale privato e processuale, Anno XXXIII, núm. 4, octubre-diciembre de 1997, p. 849-872.
174. Carrillo Carrillo B. La adopcion internacional en Espana, In: Anales de derechi, Universidad de Murcia, numero 21, 2003, p. 145-192.

175. Dillon S., Making legal Regimes for intercountry adoption reflect human rights principles: transforming the united nations convnetion on the rights of the child with the hague convention on intercountry adoption. In: Boston university International Law Journal, 21, 2003, p. 180-252.
176. Domingo J.O. La adopcion internacional en Espana,
https://ddd.uab.cat/pub/papers/02102862n77/02102862n77p205.pdf,
[Accesat la 26.02.2015]. p. 205-218.
177. Usang M. Assim Julia Sloth-Nielsen, Islamic kafalh as an alternative care option for children deprived of a family environment. In: African Human Rights Law Journal, 2014, p. 323-345.
178. O' Halloran K. The politics of Adoption, International Perspectives on Law, Policy and Practice, Editura Spinger, 2015, 501 p.
183. Comment, The Hague Convention on protection of children and co-operation in respect of intercountry adoption: are its benefits overshadowed by its shortcomings, In: Internation Adoption, Vl. 22, 2009, p. 1-40.
180. Selman P. Global Trends in Intercountry Adoption: 2001-2010, In: Reviste Adoption Advocate, February, 2012, no.44, p. 1-11.
181. Tunrer Ch., The History of the Subsidiarity Principle in teh Hague Convention on Intercountry Adoption,
http://studentorgs.kentlaw.iit.edu/jicl/wp-content/uploads/sites/5/2016/01/The-History-of-Subsidiary-Principle-in-the-Hague-Convention-on-Intercountry-Adoption.pdf,
[Accesat la 16.08.2015]
182. Wechsler R. Giving every child a chance: the need for reform and infrastructure in intercountry adoption policy, In: International Law Review, Volume XXII, Nr. 1, 2010, p. 1-16.
183.https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/intercountry-adoption www.hcch.net, [Accesat la 16.08.2018]

ANEXE

Anexa nr.1 Date statistice la nivel global privind adopția internațională

RECEIVING STATES 2004 – 2015

STATES OF ORIGIN 2004 - 2015

Peter Selman, Newcastle University, UK

pfselman@yahoo.co.uk

These tables are based on data provided by receiving States. The statistics used for the USA are Fiscal Year data from the US Department of State. For 2010-2015 these are taken from their Annual Reports on Intercountry Adoption and for 2010 include 1,090 'humanitarian' visas issued after the Haiti earthquake from 2004-9 they are from the Department's website at https://travel.state.gov/content/adoptionsabroad/en/about-us/statistics.html. Step-parent and

Table 1 has data for 24 receiving States - with the addition of Slovenia from 2005. The data for 2010-2015 have been revised in the light of new statistics provided for the 2015 Special Commission by several States, including Canada, Germany and Luxembourg

In Table 2 annual totals for States of origin 2004-15 are based on 25-27 receiving States and include statistics submitted to the Hague Permanent Bureau by Austria and Portugal (2005-9) and Monaco (2007-15). Totals for some States of origin may be too low where receiving States do not give numbers below 5 (e.g. UK 2004-15 and Italy 2013). Data are subject to revision and correction as further statistics are submitted.

Comments, corrections and suggestions by e-mail are welcome

Cite as Selman, P. (2017) *Global Statistics for Intercountry Adoption: Receiving States and States of origin 2004-2015*

Available at HCCH Adoption Section - Annual adoption statistics

00.GLOBAL STATISTICS 2004-2015 **MAY 26th 2017**

TABLE 1: 24 RECEIVING STATES 2004-2015, ranked by total number of adoptions over the period

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2004-15
USA	22.989	22.726	20.675	19.601	17.449	12.744	12.149	9.320	8.668	7.094	6.441	5.648	165.504
Italy	4.079	4.136	3.977	3.162	3.270	3.017	3.508	2.003	1.569	1.343	2.206	2.216	34.486
Spain	5.541	5.423	4.472	3.648	3.156	3.006	2.891	2.573	1.669	1.191	824	799	35.193
France	3.402	2.874	3.188	3.420	3.977	3.964	4.130	4.022	3.106	2.825	1.069	815	36.792
Canada	1.949	1.858	1.568	1.715	1.614	1.695	1.660	1.513	1.162	1.243	905	895	17.777
TOP FIVE	37.960	37.017	33.880	31.546	29.466	24.426	24.338	19.431	16.174	13.696	11.445	10.373	289.752
Sweden	1.109	1.083	879	800	793	912	729	630	466	341	345	333	8420
Netherlands	1.307	1.185	816	782	767	682	705	528	488	401	354	304	8319
Germany	744	720	661	783	716	606	513	624	452	288	227	200	6534
Denmark	528	586	450	426	395	496	419	338	219	176	124	97	4254
Switzerland	567	389	410	394	367	349	388	367	314	280	226	197	4248
TOP TEN	42.215	40.980	37.096	34.731	32.504	27.471	27.092	21.918	18.113	15.182	12.721	11.504	321.527
Norway	706	582	448	426	304	344	343	304	239	144	152	132	4124
Belgium	470	471	383	358	364	439	388	351	260	178	156	137	3955
Australia	370	434	421	405	270	269	222	215	157	138	114	83	3098
Ireland	398	366	313	392	422	307	201	188	117	72	34	82	2892
UK	333	369	363	356	225	200	173	153	120	124	68	58	2542
Finland	289	308	218	176	157	187	160	163	175	141	142	81	2197
Israel	226	191	176	218	150	120	114	115	88	69	42	37	1546
N.Zealand	339	30	20	49	30	16	13	19	25	42	22	12	617
Malta	46	39	60	64	53	34	42	50	57	19	11	18	493
Luxembourg	56	41	45	23	28	36	32	25	32	17	13	18	366
Iceland	n/a	3	15	3	6	14	21	18	35	15	11	20	161
Slovenia	29	41	19	18	13	17	18	19	17	8	14	15	228
Cyprus	3	3	0	19	16	12	4	12	1	2	2	4	78
Andorra	3	1	4	6	5	7	9	2	1	4	2	0	44
TOTAL (24)	45.483	43.859	39.581	37.244	34.547	29.473	28.832	23.552	19.437	16.155	13.504	12.201	343.868

Sursa: Disponibil https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=5891&dtid=32, Accesat 12.08.2018

TOP TEN STATES OF ORIGIN: 2004-2015

The countries sending most children for intercountry adoption have changed during the past ten year.
Countries joining the 1993 Hague Convention are highlighted from the date of entry into force.

Rank	2004-14	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2015
1	CHINA	CHINA	CHINA	CHINA	CHINA	CHINA	CHINA	CHINA
2	RUSSIA	RUSSIA	RUSSIA	GUATEMALA	ETHIOPIA	ETHIOPIA	ETHIOPIA	RUSSIA
3	ETHIOPIA	GUATEMALA	GUATEMALA	RUSSIA	RUSSIA	RUSSIA	RUSSIA	ETHIOPIA
4	GUATEMALA	S KOREA	ETHIOPIA	ETHIOPIA	HAITI	COLOMBIA	UKRAINE	COLOMBIA
5	COLOMBIA	UKRAINE	S KOREA	VIETNAM	VIETNAM	S KOREA	HAITI	S KOREA
6	UKRAINE	COLOMBIA	COLOMBIA	COLOMBIA	UKRAINE	UKRAINE	COLOMBIA	VIETNAM
7	S KOREA	ETHIOPIA	VIETNAM	UKRAINE	COLOMBIA	CONGO DR	S KOREA	BULGARIA
8	HAITI	HAITI	HAITI	S KOREA	S KOREA	PHILIPPINES	PHILIPPINES	PHILIPPINES
9	VIETNAM	INDIA	UKRAINE	HAITI	INDIA	INDIA	BULGARIA	CONGO DR =
10	INDIA	KAZAKHSTAN	INDIA	INDIA	PHILIPPINES	BULGARIA	VIETNAM	UKRAINE =

TABLE 1: 24 RECEIVING STATES 2004-2015, ranked by total number of adoptions over the period

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2004-15
USA	22.989	22.726	20.675	19.601	17.449	12.744	12.149	9.320	8.668	7.094	6.441	5.648	165.504
Italy	4.079	4.136	3.977	3.162	3.270	3.017	3.508	2.003	1.569	1.343	2.206	2.216	34.486
Spain	5.541	5.423	4.472	3.648	3.156	3.006	2.891	2.573	1.669	1.191	824	799	35.193
France	3.402	2.874	3.188	3.420	3.977	3.964	4.130	4.022	3.106	2.825	1.069	815	36.792
Canada	1.949	1.858	1.568	1.715	1.614	1.695	1.660	1.513	1.162	1.243	905	895	17.777
TOP FIVE	37.960	37.017	33.880	31.546	29.466	24.426	24.338	19.431	16.174	13.696	11.445	10.373	289.752
Sweden	1.109	1.083	879	800	793	912	729	630	466	341	345	333	8420
Netherlands	1.307	1.185	816	782	767	682	705	528	488	401	354	304	8319
Germany	744	720	661	783	716	606	513	624	452	288	227	200	6534
Denmark	528	586	450	426	395	496	419	338	219	176	124	97	4254
Switzerland	567	389	410	394	367	349	388	367	314	280	226	197	4248
TOP TEN	42.215	40.980	37.096	34.731	32.504	27.471	27.092	21.918	18.113	15.182	12.721	11.504	321.527
Norway	706	582	448	426	304	344	343	304	239	144	152	132	4124
Belgium	470	471	383	358	364	439	388	351	260	178	156	137	3955
Australia	370	434	421	405	270	269	222	215	157	138	114	83	3098
Ireland	398	366	313	392	422	307	201	188	117	72	34	82	2892
UK	333	369	363	356	225	200	173	153	120	124	68	58	2542
Finland	289	308	218	176	157	187	160	163	175	141	142	81	2197
Israel	226	191	176	218	150	120	114	115	88	69	42	37	1546
N.Zealand	339	30	20	49	30	16	13	19	25	42	22	12	617
Malta	46	39	60	64	53	34	42	50	57	19	11	18	493
Luxembourg	56	41	45	23	28	36	32	25	32	17	13	18	366
Iceland	n/a	3	15	3	6	14	21	18	35	15	11	20	161
Slovenia	29	41	19	18	13	17	18	19	17	8	14	15	228
Cyprus	3	3	0	19	16	12	4	12	1	2	2	4	78
Andorra	3	1	4	6	5	7	9	2	1	4	2	0	44
TOTAL (24)	45.483	43.859	39.581	37.244	34.547	29.473	28.832	23.552	19.437	16.155	13.504	12.201	343.868

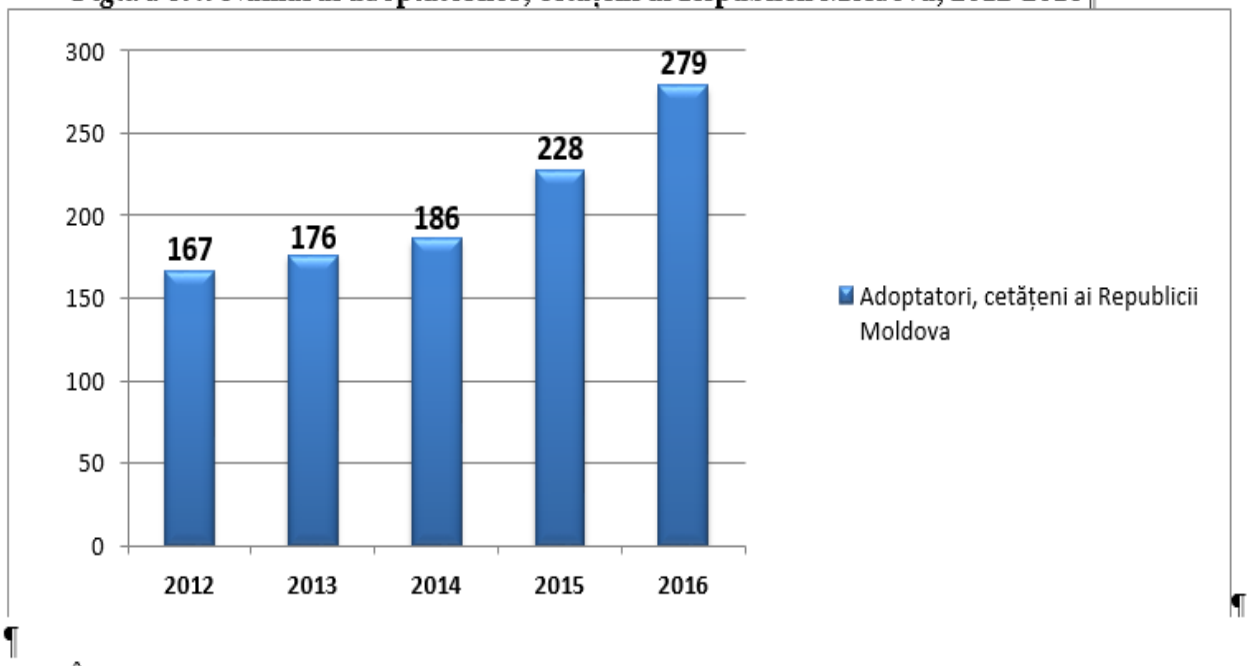
Sursa: Disponibil https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=5891&dtid=32, Accesat 12.08.2018

5.3.2. Adopţia

În conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției, pe parcursul anului 2016 în Registrul de stat al adopțiilor (aprobat prin Ordinul ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 309 din 11.08.2011) au fost înregistrați și luați în evidență **203** copii adoptabili. La sfîrșitul anului 2016, în total, în Registrul de stat al adopțiilor erau în evidență: **497** copii adoptabili.

Totodată, la sfîrșitul anului 2016, în Registrul de stat al adopțiilor erau înregistraţi şi luaţi în evidenţă **279** adoptatori, cetățeni ai Republicii Moldova şi **46** adoptatori, cetăţeni străini. Mai jos este prezentată în dinamică creșterea numărului adoptatorilor, cetățeni ai Republicii Moldova, care doresc să adopte unul sau mai mulți copii.

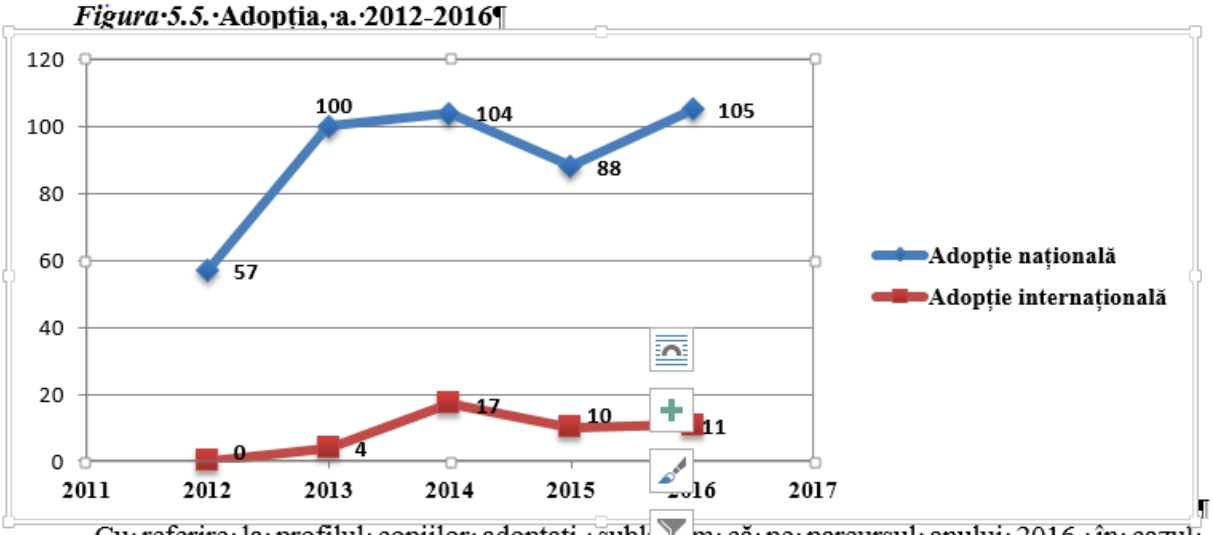
***Figura 5.4.* Numărul adoptatorilor, cetățeni ai Republicii Moldova, 2012-2016**

În ceea ce privește numărul copiilor adoptați, este necesar de menționat că în ultimii ani numărul acestora este relativ stabil, cu o mică creștere în anul 2016 astfel: în anul **2012** au fost încuviințate **57** adopții, în anul **2013** numărul adopțiilor a constituit **104**, în anul **2014** au fost încuviințate **121** adopții, în anul **2015** numărul adopțiilor a fost de **98** iar în anul **2016** au fost adoptați **116** copii.

Sursa: Disponibil https://msmps.gov.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-de-activitate, Accesat 12.08.2018

Figura 5.5. **Adopția, a. 2012-2016**

Cu referire la profilul copiilor adoptați, subliniem că pe parcursul anului 2016, în cazul adopției naționale, numărul băieților adoptați este mai mare decît cel al fetelor, iar categoria de vîrstă predominantă este 3-6 ani.

Tabelul 5.8. **Profilul copiilor adoptați prin procedura adopției naționale, anul 2016**

Total copii	Genul		Vîrsta, ani					Cupluri de frați		Singuri
105	F	M	0-2	3-6	7-10	11-15	16-17	cîte 2	cîte 3	
	50	55	33	45	19	8	0	19	1	64

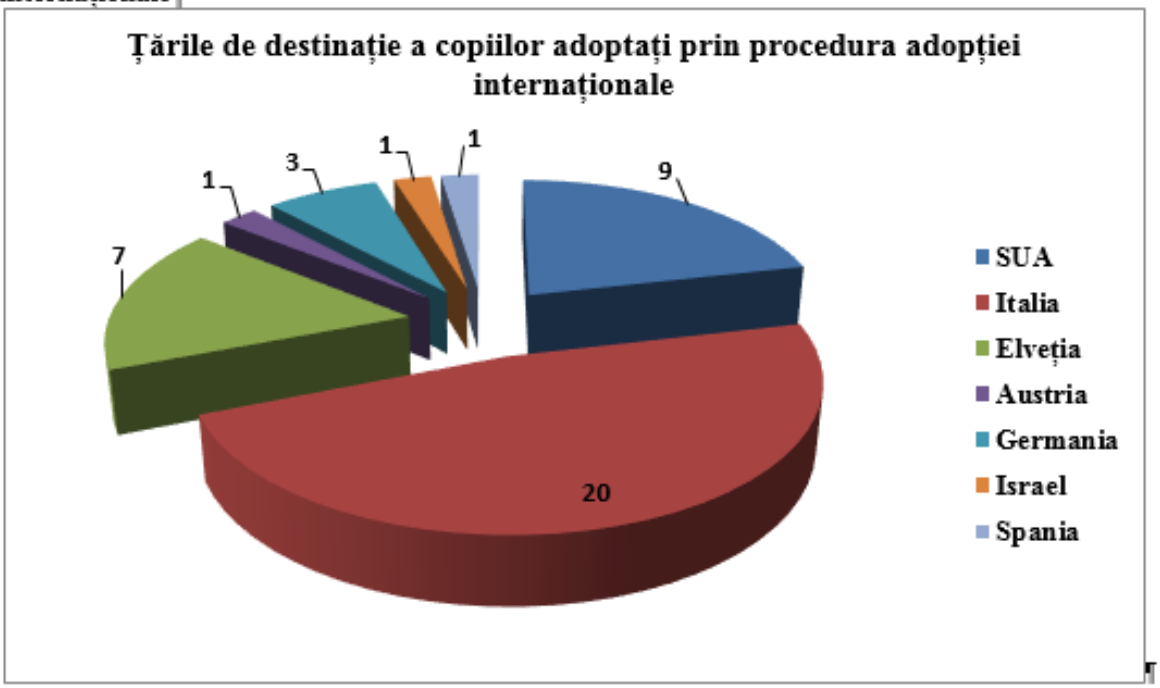
Tabelul 5.9. **Profilul copiilor adoptați prin procedura adopției internaționale, anul 2016**

Total copii	Genul		Vîrsta, ani					Cupluri de frați		Singuri
11	F	M	0-2	3-6	7-10	11-15	16-17	cîte 2	cîte 4	
	2	9	0	3	7	1	0	1	1	5

În diagrama următoare sunt prezentate țările de destinație a copiilor adoptați prin procedura adopției internaționale în perioada anilor 2013 – 2016, care arată că cei mai mulți copii au fost adoptați de cetățenii Italiei.

Sursa: Disponibil https://msmps.gov.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-de-activitate, Accesat 12.08.2018

Figura 5.6. **Țările de destinație a copiilor adoptați prin procedura adopției internaționale**

Menționăm că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției, cetățenii străini cu domiciliul în străinătate care doresc să adopte un copil domiciliat în Republica Moldova pot depune cererea de adopţie internaţională numai prin intermediul organizaţiilor străine din statul primitor acreditate şi înregistrate în Republica Moldova. În conformitate cu Hotărîrea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de acreditare şi modul de funcţionare a organizaţiilor străine cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale în Republica Moldova şi a listei serviciilor şi activităţilor pe care le pot desfăşura în domeniul adopţiei internaţionale nr. 550 din 22.07.2011, în anul 2016 și-au desfășurat activitatea pe teritoriul Republicii Moldova **14** organizaţii străine cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale din următoarele țări: Italia – **9**, SUA – **3**, Spania – **1** și Elveția – **1**.

De asemenea, în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului pentru instituirea Consiliului Consultativ pentru Adopții și aprobarea Regulamentului de activitate al acestuia nr. 560 din 25 iulie 2011, pe parcursul anului 2016 au fost convocate 4 şedinţe ale Consiliului Consultativ, în cadrul cărora a fost examinată oportunitatea avizării prealabile a deciziilor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei privind selectarea adoptatorului potrivit pentru copilul adoptabil în cazul a: **12** cupluri de adoptatori și **17** copii adoptabili. În aceste cazuri a fost examinată potrivirea prealabilă a: 4 cupluri de frați (3 cupluri a cîte 2 copii și 1 cuplu a cîte 3 copii) și 4 copii adoptabili cu vîrsta mai mare de 7 ani, 3 copii adoptabili încadrați în grad de dizabilitate sau care prezintă un risc sporit de dezvoltare ulterioară a maladiilor ereditare și/sau o anamneză ereditară/genetică agravată și 1 copil pînă la vîrsta de 7 ani.

De asemenea, în cadrul ședințelor Consiliului Consultativ pentru Adopții s-a discutat oportunitatea separării fraților prin adopție națională sau internațională în 7 cazuri (20 copii). Principalele cauze care au motivat membrii Consiliului Consultativ de a se expune asupra oportunității separării prin adopție a copiilor au fost: diferența mare de vîrstă dintre frați; plasamentul fraților în diferite forme de protecție; posibilitatea reintegrării doar unui frate în familia extinsă. Subliniem, că în toate cazurile de separare a fraților, MMPSF a recomandat autorităților tutelare teritoriale întreprinderea măsurilor de suport în vederea menținerii relației între frați

Sursa: Disponibil https://msmps.gov.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-de-activitate, Accesat 12.08.2018

Anexa nr. 3

Studiu de caz privind un cuplu adoptator străin

STUDIU PRE ADOPTIE REINOIT
G. şi M Z
CAROLINA DE SUD, 29445 SUA
843-870-6046
tatal adoptiv: G.B. Z.
s-a nascut la ___1977 în F., Carolina de Sud, SUA, descendent: european
Mama adotiva: M. B. Z.
s-a nascut la _____1978 in Darlington, Carolina de Sud, SUA, descendentă: european
copii în casa: nu sunt
Căsătoria: la 15iunie 2002 în Darlington, Carolina de Sud

Intervievări:

20 iunie 2008	Intervievare individuală cu M., vizita casei (12:30 -1:00)
20 iunie 2008	Intervievare individuală cu G. şi vizita casei (1:00 – 1:40)
20 iunie 2008	Intervievare comună cu ambii parinți, vizita casei (1:40-3:00)
25 iunie 2008	Intervievare comună cu ambii parinți vizita casei (2:15-3:45)
25 iunie 2008	Intervievare individuală cu G. şi vizita casei (3:45 – 4:05)
25 iunie 2008	Intervievare individuală cu M., vizita casei (4:05-4:30)
05 august 2008	Intervievare comună cu ambii parinți şi vizita casei(3:45-4:45)
03 februarie 2010	Reînnoirea studiului, vizita casei şi intervievare cu G. şi M.

Motive pentru reinoirea studiului:
Familia Z. se afla în proces de adopție internațională. A fost pregatită o reînoire a studiului așa încît ei sa poată extinde aprobarea pentru imigrare. Deasemenea ei au dorit să schimbe țara și parametrii de vârsta pentru copilul pe care vor sa-l adopte.

Cerințe față de copil:
G. și M. își doresc să adopte o fetiță din Republica Moldova cu vârsta pâna la trei ani. Ei sunt predispuși să adopte un copil cu careva necesități speciale corectabile, cum ar fi spre exemplu retardul în dezvoltare.

TATAL ADOPTIV
G. B. Z. s-a născut în Florence, Carolina de Sud la __(verificat). El are 6 feeturi înălțime și cântărește 205 pounds. G. se descrie ca fiind o persoana independentă cu scopuri fixe, un soț și tata familist, grijuliu, blând şi isteț.
Mama lui G., J. Z. are 67 ani şi locuieşte în D., Carolina de Sud. Ea este medic dentist pensionat. Tatăl lui, W. Z. are 69 ani, şi locuieşte împreună cu soția sa în D., Carolina de Sud. El are bacalaureatul în Afaceri şi din tinerețe a avut propria afacere. Acest cuplu este căsătorit de 34 ani. G. este cel de al doilea copil în familie. Fratele sau mai mare, C. Z., este divorțat de 9 ani, are 2 copii de 16 si 14 ani. El locuieşte în Murell Inlet și este patronul și vânzătorul unui magazin Jersey Mike.
G. a mers la şcoala superioara James F. Byrnes. Relaţiile cu colegii au fost foarte bune si pozitive. El a avut mulți prieteni minunaţi, acum spune car fi putu totuşi sa aibă mai putin timp pentru activităţi sociale și mai mult pentru studii. Totuşi el a învăţat acolo mai multe abilitaţi de relaţii care iau fost de mare ajutor în viitor. G.. a fost admis la Universitatea Coastal Carolina în 1998. apoi a obţinut titlul de master la Universitatea Southern Charleston în 2001, apoi a mers să obţină un al doilea titlu de master in Administrarea educaţională la Citadela in 2004. la moment G. îşi completează teza de doctor in Dirijarea Educaţională la Universitatea Centrala de Nord in 2010. Primul post de învăţător G. l-a avut la Academia John Christian în perioada când obţinuse primul titlu de master și diploma de licenţa. Ce-l de al doilea post a fost la Şcoala medie Stratford și a

lucrat acolo 6 ani. G. a mai lucrat cu orar redus la Asociaţia Bar din Carolina de Sud în calitate de antrenor pentru cei mici. După obţinerea celui de-al doilea titlu de master a primit primul sau serviciu administrativ la Şcoala Medie Woodland. In 2007 el a devenit asistent principal la Şcoala medie Fort Dorchester.

MAMA ADOPTIVĂ

M. Z. s-a născut în Darlington, Carolina de Sud la 1978 (verificat).

Mama lui M. Y. are acum 55 ani și locuieşte în Darlington, Carolina de Nord şi are studii in filologia Spaniola cât și cursuri în educaţie. Ea a lucrat la un centru de îngrijire în administraţie. Tatăl lui M. B. O., acum are 56 ani locuieşte în Darlington, Carolina de Sud şi are studii in domeniul Entomologiei. La moment activează la Universitatea Agricola din Clemson, într-un program de extensiune. Părinţii sai sunt căsătoriţi de 34 ani.

M. este cea mai mare dintre cei 5 copii născuţi în familia părinţilor sai. Sora ei A. este căsătorită cu M., dar acum sunt în divorţ. A. are 29 ani si locuieşte în Dralington, Carolina de Nord și lucrează la Resurse Umane, are un copil de 3 ani. Fratele ei, B.are 25 ani și locuieşte în Florence, Carolina de Sud şi este învăţător de matematica pentru clasa a V-ea. El lucrează asupra tezei sale de master pentru a obţine postul principal la şcoala într-o buna zi. Alt frate, A., are 23 ani, iar fratele L. are 22 ani, ambii locuiesc în Darlington și merg la colegiul Francis Marion. Acestea doi sunt angajaţi parţial. M. este nespus de bucuroasa ca are aşa o familie de mare.

M. a absolvit școala în 1996 și a mers la Universitatea Francis Marion unde a luat licența de educație preșcolară în 2000. Între timp M. a obținut titlul de master in arte creative în 2002. ea a facut opt ani de activitate ca profesoara în 2008 în sistemul școlar public din Carolina de Sud. Șase din acești ani au fost petrecuți la grădinița și doi la clasele primare. Lui M. îi place profesia ei și se intelege bine cu Conducerea și colegii de breaslă. Ea a fost numită învățătoare acum un an și și-a primit Certificatul Național în 2006.

CĂSĂTORIA

G. și M.s-au căsătorit la 15 iunie 2002 în Darlington, Carolina de Sud (verificat). Ei au crescut in aceiaşi localitate și au fost prieteni din şcoala. De fapt M. îl considera pe G.cel mai bun prieten în ultimii ani de şcoală. Ei au fost în cuplu timp de 2 ani si au descoperit ca împărtăşesc aceleaşi valori. Ei ambii erau învăţători, și aveau aceleaşi scopuri de viitor. Ei frecventează Biserica Presbiteriană din Goose Creek, Carolina de Sud.

CASA SI COMUNITATEA

Atât G. cât și M. au locuit în Carolina de Sud toată viața lor, și de fapt au crescut în aceiași localitate. Ei și-au procurat propria casa în 2005 după ce locuise în regiunea Charlestone, Carolina de Sud din cauza locurilor de munca propuse. Casa este situata în Goose Creek, Carolina de Sud, o suburbie a orașului Charlestone. Casa are aproximativ 2500m2 și este situată pe ½ ari de teren. Casa este evaluată la 300 000$. Are 4 dormitoare, o bucătărie spaţioasă, o sufragerie, un salon, o sala de oaspeţi, camera de familie, 2 și 1/2 camere de baie, garaj pentru 2 maşini. Casa este menţinută în curăţenie, este tradiţional amenajata, confortabila, luminoasa.

SĂNĂTATEA

În raportul medical din ianuarie 2010 Dr. Leah S. Trantham spune ca G. este sănătos și nu are careva boli contagioase sau stări psihice semnificative care ar putea să-l împiedice să devină părinte adoptiv (verificat).

În raportul medical din ianuarie 2010 Dr. Leah S. Trantham spune ca M. este perfect sănatoasă, nu are boli contagioase sau condiții psihice semnificative care ar împiedica-o să devină mama adoptivă (verificat).

Nici M. nici G. nu au boli contagioase, condiții de disabilitate, instabilitate în comportament, boli mentale sau dependență chimică. Ei ambii sunt activi fizic.

FINANȚE

M. Z este învățător la școala elementară din sistemul școlar al ținutului Chrlestone, și lucreaza cu orar complet având un salariu anual de 41 000$ (cu toate ca documentele confirmă ca

ea primeste 41 000$, la moment ea a trecut o perfecționare și acum primește 49000$). G. Z este asistent principal la Școala de District nr.3 din Darlington și are un salariu lunar de 60 000$. Salariile lor combinate constituie 109 000$.

Atât G. cat si M. au asigurări de sănătate de la compania Blue Cross și Blue Shield din Carolina de Sud, care includ tot genul de servicii medicale și stomatologice, și în acest sistem va fi inclus și viitorul copil adoptiv.G. are doua polițe de asigurare de viață în valoare de 308 000$. M. are asigurare de viață în valoare de 330 000$. Familia Z mai au asigurari de disabilitate de termen scurt din cauza muncii lor (verificarile asigurărilor au fost efectuate). Familia nu are credite sau datorii. Avera totală a cuplului constituie 432 000$ și include: cheș la banca- 36 000$; 1000$ în conturi; două automobile în valoare de 35 000$; casa în valoare de 300 000$; stocuri și fonduri -38 000$ și valoare în cheș pentru asigurarea de viață de 22 000$. Cheltuielile familiei constituie 220 000$ care sunt în cea mai mare parte chiria pentru casă. Nu mai au alte datorii. Venitul lor net este de 212 000$.

Cheltuielile lunare includ: achitarea ratei pentru casa- 1500$; cheltuieli pentru automobile -600$; utilități -150$; produse și detergenți -350$; haine 200$; asigurări medicale- 25$; asigurari 235$; material de lectura-20$, recreare 40$; acte de caritate-80$ investiții și alte depozite 900$. Astfel în total se cheltuie lunar 4 100$. Venitul lunar fiind de 5770$. Ei au un exces de 1670$ lunar ceea ce este mai mult decât suficient pentru a ingriji un copil. Informația financiară a fost verificată de ultimele raporte financiare ale familiei, informația din conturi și completarea unui raport de către familie la cererea Organizatiei Carolina Adoption. Toate actele sunt atașate.

TRECUTUL CRIMINAL

M. si G. au completat o cerere pentru eliberarea informației cu privire la trecutul criminal pentru întocmirea studiului familiei. Unica localitate unde au trăit ei toata viața a fost statul Carolina de Sud. Atât în baza de date cât și în Registrul principal nu au fost găsite informații criminale pe numele lui M. si G. Z. Ceea ce urmeaza este lista datelor despre trecutul criminal:
Abuz față de copil și neglijență date dinRegistrul central (M. si G.)
Registrul abuz sexual (M. si G.) la 09 februarie 2010
Diviziunea Criminala din Carolina de Nord (M. si G.) la 05 februarie 2010

CONCLUZII

După studierea amănunțită a familiei lui G. și M.Z, eu D. H. J., lucrator social MSW-CP/AP, Organizatia C. A., certificatul de activitate nr.____, licența de lucrător social nr. _____ am ajuns la concluzia că ei sunt fizic, mental și emoțional stabili și vor acorda o familie iubitoare oricărui copil plasat în casa lor. Ei sunt pregătiți și corespunzători pentru adopția unui copil, fetiță, cu vârsta până la 3 ani la momentul eliberării avizului de adopție, din Moldova. Lucrătorul aprobă familia în cauza pentru adopție.

Acest fapt confirmă că toate cerințele pentru eligibilitate în calitate de potențiali părinți adoptivi pentru Moldova sunt corecte și complete și îndeplinesc cerințele Organizației C. Ad., ale Statului Carolina de Nord, ale autorității USCIS cât și cele ale Autorităților Centrale din Moldova. Acest studiu intrunește standardele COA și ale Conventiei Haga și este copia corectă și completă a studiului familiei care a fost transmis potențialilor părinți adoptivi și la DHS.

Informația despre identitatea, eligibilitatea, și corespunderea pentru adopție, trecutul, istoria familiei acestor potențiali părinți adoptivi, cât și mediul social, motivele pentru adopție, capacitatea de a conduce o adopție internațională, caracteristica copiilor pentru care sunt propuși acești părinți toate aceste lucruri sunt menționate în studiul familiei. Acest studiu a fost completat în conformitate cu 22 CFR Partea 96, în 8 CFR 204.311(s) si8CFR 204.3(e) cât și legea aplicabilă a statului. Legea și regulamentele de stat care atribuie lucrătorului social dreptul de a întocmi asemenea studii cât și Statutul general al Organizației C. Ad. 48-1-109. Acest studiu a fost performat de o persoană care întrunește cerințele art. 22CFR partea 96 și 8 CFR 204.3 (s) în calitate de organizație acreditată la Haga.

Aprobat de: __(semnătura)___ data: _____D. J.

Anexa nr. 4 Raportul cu privire la situația copilului adoptabil (Model)

Raport cu privire la situația copilului adoptabil
(Model)

I. Date de identitate ale copilului

1) Numele
2) Prenumele
3) Patronimicul
4) Data, luna, anul nașterii
5) Localitatea în care s-a născut copilul
6) Instituția/serviciul în care este plasat copilul în timpul de față

II. Membrii familiei biologice a copilului

A) Mama

7) Numele
8) Prenumele
9) Patronimicul
10) Data, luna, anul nașterii
11) Domiciliul
12) IDNP

B) Tata

13) Numele
14) Prenumele
15) Patronimicul
16) Data, luna, anul nașterii
17) Domiciliul
18) IDNP

C) Frați/Surori

19) Numele
20) Prenumele
21) Patronimicul
22) Data, luna, anul nașterii
23) IDNP
24) Domiciliul
25) Deține statut de copil adoptabil (de specificat data luării la evidență)

D) Frați/Surori adoptați prin adopție națională sau internațională

26) Numele
27) Prenumele
28) Data, luna, anul nașterii

29) Numele, prenumele adoptatorului/lor

30) Domiciliul adoptatorului

III. Istoricul copilului

31) Circumstanțele în care a fost identificat copilul

32) Cauzele și data luării la evidență a copilului în situație de risc

33) Măsurile întreprinse pentru menținerea copilului în familia biologică

34) Cauzele imposibilității menținerii copilului în familia biologică și data constatării definitive a acestui fapt

35) Măsurile întreprinse pentru (re)integrarea copilului în familia biologică

36) Cauzele imposibilității (re)integrării copilului în familia biologică și data constatării definitive a acestui fapt

37) Data stabilirii statutului de copil rămas fără ocrotire părintească, precum și denumirea, numărul, data și emitentul actelor în baza cărora a fost stabilit statutul copilului

38) Măsurile întreprinse pentru menținerea copilului în familia extinsă

39) Cauzele imposibilității menținerii copilului în familia extinsă și data constatării definitive a acestui fapt

40) Măsurile întreprinse pentru (re)integrarea copilului în familia extinsă

41) Cauzele imposibilității (re)integrării copilului în familia extinsă și data constatării definitive a acestui fapt

42) Data stabilirii statutului de copil adoptabil, numărul și data emiterii deciziei de atribuire a statutului de copil adoptabil

Sursa: Ordinul nr.309 din 11.08.2011 cu privire la instituirea Registrului de stat al adopțiilor, Disponibil https://msmps.gov.md/ro/content/anexele-la-ordinul-ministrului-muncii-protectiei-sociale-si-familiei-nr-309-din-11-august, Accesat 12.08.2018

Instrucțiunea privind completarea
Raportului cu privire la situația copilului adoptabil

1. Raportul cu privire la situația copilului adoptabil se completează de către specialiștii Secțiilor/Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei/Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului Chișinău în baza datelor din dosarul copilului adoptabil după emiterea deciziei de stabilire a statutului de copil adoptabil.
2. Raportul cu privire la situația copilului adoptabil și anexele la acesta se completează în termen de 10 zile din momentul emiterii deciziei de stabilire a statutului de copil adoptabil și se transmite imediat pe suport de hîrtie și în variantă electronică Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.
3. În cazul în care din motive obiective (boală, plecare în altă localitate în vizită sau în vacanță) copilului nu i se poate efectua investigația medicală și/sau consultarea psihologică, Secția/Direcția asistență socială și protecție a familiei/Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului Chișinău informează despre acest fapt Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, indicînd și data preconizată a prezentării Raportului cu privire la situația copilului adoptabil.
4. Formularul - tip privind starea sănătății copilului adoptabil se completează în termen de 7 zile lucrătoare de către medicul de familie/medicul neonatolog/medicul pediatru în două exemplare în baza demersului Secției/Direcției asistență socială și protecție a familiei/Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului Chișinău, conform informației din carnetul de dezvoltare a copilului, precum și rezultatelor examenului și investigațiilor medicale a copilului efectuate la momentul completării formularului menționat.
5. În procesul efectuării examenului și investigațiilor medicale a copilului, acesta este însoțit la instituția medicală de către managerul responsabil de caz/asistent parental profesionist/părinte-educator.
6. Formularul - tip privind starea sănătății copilului adoptabil completat de către lucrătorii medicali se transmite specialistului din cadrul Secției/Direcției asistență socială și protecție a familiei/Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului Chișinău care îl introduce în variantă electronică, consultîndu-se în caz de necesitate cu lucrătorii medicali.
7. Fișa - tip privind dezvoltarea psiho-emoțională a copilului de vîrstă de pînă la 7 ani și fișa - tip privind profilul psiho-emoțional al copilului cu vîrsta mai mare de 7 ani se completează în două exemplare de către psiholog sau psiho-pedagog în rezultatul consultării copilului.
8. În cazul necesității însoțirii copilului pentru realizarea consultării de către psiholog sau psiho-pedagog, copilul este însoțit de către managerul responsabil de caz/asistent parental profesionist/părinte-educator.
9. Fișa - tip privind dezvoltarea psiho-emoțională a copilului de vîrstă de pînă la 7 ani și fișa - tip privind profilul psiho-emoțional al copilului cu vîrsta mai mare de 7 ani completată de către psiholog sau psiho-pedagog se transmite specialistului din cadrul Secției/Direcției asistență socială și protecție a familiei/Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului Chișinău care o introduce în variantă electronică, consultîndu-se în caz de necesitate cu psihologul sau psiho-pedagogul.
10. Actualizarea informației din Raportul cu privire la situația copilului adoptabil se efectuează o dată la doi ani, precum și:

a) la solicitarea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei;

b) în cazul în care pînă la expirarea termenului de actualizare a informației din Raportul cu privire la situația copilului adoptabil:

- copilului ia fost stabilit grad de dizabilitate;
- a fost luat la evidență un frate/o soră cu statut de copil rămas fără ocrotire părintească sau cu statut de copil adoptabil născut în familia părinților biologici (după caz în familia mamei biologice sau tatălui biologic).

11. Secțiile/Direcțiile asistență socială și protecție a familiei/Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului Chișinău prezintă Raportul actualizat cu privire la situația copilului adoptabil pe suport de hîrtie și în variantă electronică Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Sursa: Ordinul nr.309 din 11.08.2011 cu privire la instituirea Registrului de stat al adopțiilor, Disponibil https://msmps.gov.md/ro/content/anexele-la-ordinul-ministrului-muncii-protectiei-sociale-si-familiei-nr-309-din-11-august, Accesat 12.08.2018

Anexa nr. 5

Formular-tip privind starea sănătății copilului adoptabil

Formularul - tip privind starea sănătăţii copilului adoptabil

(Formularul-tip este îndeplinit de către medicul de familie/medicul neonatolog/medicul pediatru)

1) Numele
2) Prenumele
3) Patronimicul
4) Data, luna, anul naşterii _____
5) Greutatea la naştere: _____gr
6) Talia la naştere: _____ cm
7) Sarcina a _____
8) Naşterea a____, la termenul de sarcină _____; scorul Apgar _____ puncte.

9) Cunoaşteţi date despre maladiile suportate de copil în trecut:

□ da (treceţi la întrebarea 10)	□ nu (treceţi la întrebarea 11)	□ nu ştiu (treceţi la întrebarea 11)

10) Maladiile suportate de copil (indicaţi la ce vîrstă copilul a suferit de o maladie sau alta, precum şi complicaţiile acestora):
a) Boli infecţioase (tusă convulsivă, rujeola, varicela, rubeola, oreion, hepatită virală, tuberculoză etc.)
b) Convulsii (inclusiv, convulsii febrile)
c) Alte maladii (de enumerat)

11) A fost vaccinat copilul contra maladiilor indicate în pct.10 a):

□ da (treceţi la întrebarea 12)	□ nu (treceţi la întrebarea 13)	□ nu ştiu (treceţi la întrebarea 13)

12) Date despre vaccinarea copilului (completaţi tabelul de mai jos):

Data şi vîrsta efectuării vaccinării/revaccinării	**HVB**	**BCG**	**PVO**	**Hib**	**DTP**	**DT/ Td**	**ROR**	**RV**	C

13) A fost copilul internat în spital?

□ da (treceţi la întrebarea 14)	□ nu (treceţi la întrebarea 15)	□ nu ştiu (treceţi la întrebarea 15)

Denumirea instituţiei medicale în care s-a tratat copilul	Vîrsta copilului	Diagnosticul	Tratamentul prescris

13) Date privind tratamentul spitalicesc:

14) Examenul medical al copilului:

1. Data investigaţiei medicale:
2. Greutatea: _____kg 3. Talia:_____cm 4. Circumferinţa capului _____cm
5. Culoarea părului: 6. Culoarea ochilor:
În timpul investigaţiei clinice copilul a prezentat acuze; au fost depistate următoarele simptoame, patologii, înrăutăţirea stării sănătăţii:
7. Capul (de ex: forma craniului hidrocefalică, craniotabes, dimensiunile fontanelei mari etc.)
8. Cavitatea bucală şi faringele (de ex: buza de iepure sau palatoschizis, starea dinţilor etc.)
9. Ochii (de ex: acuitatea vizuală, strabism, infecţii etc.)
10.Urechile (de ex: auz scăzut, deformarea pavilioanelor, infecţii, eliminări etc.)
11. Organele cutiei toracice (de ex: inima, plămînii)
12. Ganglioni limfatici periferici (de ex: limfadenită)
13. Organele abdomenului (de ex: ficatul, splina, pancreasul, stomacul etc.)
14. Organele genitale (de ex: hipospadias, hidrocele etc.)
15. Coloana vertebrală (de ex: cifoza, scolioza etc.)
16. Extremităţi (de ex: deformare valgus, varus, spasticitate musculară, pareze etc.)
17. Pielea (de ex: erupţii, infecţii etc.)
18. Alte maladii depistate:
19. Sunt prezente careva simptome ale sifilisului la copil? da □ nu □ 20. Rezultatele reacţiei la sifilis (data, luna şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-a efectuat
21. Simptomele tuberculozei? da □ nu □ 22. Rezultatele probei Mantoux (data, luna şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-a efectuat
23. Simptomele Hepatitei virale A? da □ nu □ 24. Rezultatele testelor la Hepatita virale A (data şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-au efectuat
25. Simptomele Hepatitei virale B? da □ nu □ 26. Rezultatele testelor la HBsAg (data, luna şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-au efectuat 27. Rezultatele testelor la Anti HBs (data şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-au efectuat
28. Simptomele SIDA? da nu 29. Rezultatele testelor la HIV (data, luna şi anul): □ Pozitiv □ Negativ □ Nu s-au efectuat

30. Simptome ale altor maladii (da, nu)
31. Se conţine în urină: Glucoză Proteină Corpi cetonici
32. Scaun (diaree, constipaţie) da □ nu □ 33.Investigaţie la helminţi: □ Pozitiv (ouă de helminţi) □ Negativ □ Nu s-a efectuat
34.Suferă copilul de boli psihice sau retard mintal?
35.Se atestă la copil retenţie în dezvoltare? da □ nu □ □ Motorie □ Verbală
36. Alte comentarii.
37. Diagnosticul:

_____ _____

Semnătura şi ştampila medicului, care a efectuat investigaţia — Data

Notă:* În cazul în care lipseşte informaţia solicitată indicaţi „nu se cunoaşte”.

Sursa: Ordinul nr.309 din 11.08.2011 cu privire la instituirea Registrului de stat al adopțiilor, Disponibil https://msmps.gov.md/ro/content/anexele-la-ordinul-ministrului-muncii-protectiei-sociale-si-familiei-nr-309-din-11-august, Accesat 12.08.2018

Anexa nr. 6
Aviz autorității tutelar elocale (DMPDC)
privind oportunitatea adopției internaționale

Curtea de Apel Chişinău

AVIZ

cu privire la posibilitatea adopţiei minorei **X, d. n. 06.02.2009** de către cetăţenii **SUA D. R. M. Y şi S. St. Y**, domiciliaţi pe adresa: **_____, M.ton, Carolina de Nord.**

1. Date despre copil.

Direcţia Municipală pentru Protecţia Drepturilor Copilului (în continuare DMPDC) a examinat actele minorei X, d. n. 06.02.2009, prezentate de către Centrul de Plasament şi Reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă, situat pe adresa: or. Chişinău, Cosmescu 51.

Copilul X a fost născut la data de 06.02.2009 de mama solitară O L., d.n. 02.10.1980, cu viza de reşedinţă în sat._____, r-nl Criuleni, care, prin Hotărîrea de judecată sec. Centru nr. 2-1747/___ din data de_____, a fost declarata ca persoană limitată în capacitate de exerciţiu.

La_____, în baza demersului nr.01-13/388 eliberat de către Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilul şi a demersului nr. 835 eliberat de către Direcţia Municipală pentru Protecţia Drepturilor Copilului, copilul a fost transferat în Centrul de Plasament şi reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă din cadrul Institutului de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului.

Naşterea copilului X a fost înregistrată la Oficiul Stare Civilă Botanica sub nr. __din 20.02.2009 şi eliberat la 26.06.2009, seria NA –_____. Din examinarea actului de naştere s-a stabilit că X este al patrulea copil şi a fost născută la a patra naştere (Act de naştere nr. 445 din _____şi certificatul de naştere se anexează).

Conform certificatului de naştere părinţii sunt indicaţi: tata – necunoscut şi mama – O. L., mamă solitară (certificatul F-3NAa, eliberat la 20.02.2009 se anexează).

La data de 27.05.09, X în conformitatate cu legislaţia în vigoare, Codul Familiei al RM, art. 114, al.2 "Depistarea şi evidenţa copiilor, rămaşi fără ocrotire părintească" a fost luată la evidenţa DMPDC şi plasată la Centrul de Plasament şi Reabilitare a Copiilor de Vîrstă Fragedă (Decizia nr. 183 din ___.09 se anexează).

DMPDC conform procedurii stabilite a expediat dosarul copilului X, Ministerului Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului pentru luarea în evidenţă ca copil cu statut de adopţie. (scrisoarea şi informaţia privind luarea în evidenţă a copiilor cu statut de adopţie se anexează.)

Pe parcursul aflării copilului în instituţie acesta nu au fost vizitat de catre mamă sau alte rude si nimeni nu s-a interesat de soarta (se anexează actul de nevizită din 01.04.2010).

În baza actului de examinare medicală a copilului: X, d.n. 06.02.2009 are diagnosticul de bază : Prematur gr.IV.Hipostatura. encefalopatie reziduală. retenţia dezvoltării psiho – motorii şi verbale, consecinţele torticolisului miogen pe dreapta.

2. Date despre familia biologică:

Mama biologică – O. L., data naşterii____.1980, este identificată prin buletin de identitate A 21XXXX, eliberat de of.21 la ----.2006, avînd viza de reşedinţă în s.____, r-l Criuleni. (anexa - copia buletinului de identitate). Tatal copilului X este necunoscut. (se anexează forma 3 NA)

O. L., d.n. _____1980, mama biologică a copilului X. d.n. 06.02.2009 a apărut în vizorul Direcţiei Municipale pentru protecţia drepturilor copilului în anul 2005, cînd alţi doi copii ai săi: O.A., d.n._____.1999 şi O. V. d.n. ___.2004, au fost luaţi în evidenţa Direcţiei, fiind plasaţi în Centrul de Plasament Temporar "Speranţa Copiilor". Ulterior, mama biologică O. L. a fost decăzută din drepturi părinteşti prin Hotărîrea nr. 2-940/_____ din 21.06.20__ a Judecătoriei C.

Copii O.A., d.n. 26.02.1999 şi O. V. d.n. 20.10.2004 au fost înfiaţi în SUA.

Cazul cet. O. a reapărut în vizorul Direcţiei Municipale cînd, la data de ___2008, a mai născut o fetiţă, O.A. în maternitatea Institutului de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului. La data de 22.04.2008 O. L. cu copilul au fost plasate în Casa Specializată Municipală pentru copii în Secţia Maternală "Sfînta Maria".

Din momentul internării, cet. O. L. avea un comportament neadecvat, nu respecta regimul Secţiei Maternale, nu îngrija copilul, deseori făcea crize de isterie, care influenţau negativ asupra copilului. La data de 08.05.2008 O. L. a făcut o psihoză mai pronunţată, din care motiv a fost internată în Spitalul Republican de Psihiatrie din or. Codru, municipiul Chişinău.

La data de 17.04.2008 Direcţia pentru protecţia drepturilor copilului sec. C. a făcut o sesizare privind situaţia cetăţenei O. L., către Procuratura Raionului Cr.. Potrivit informaţiei prezentate de Procuratură s- a constant că cetăţeana în cauză nu locuieşte pe teritoriul raionului Cr.

Direcţia pentru protecţia drepturilor copilului sec. C. a sesizat cazul O., Procuraturii sec. C. în luna mai 2008, care ulterior, s-a adresat către Judecătoria C. cu acţiune privind limitarea în capacitatea de exerciţiu a cet. O. L..

Conform Hotărîrii Judecătoriei Centru nr.2-1747/… din____, cet. O. Larisa, d.n.02.10.1980, a fost recunoscută ca persoană limitată în capacitate de exerciţiu.

La data de _____, O. L. a mai născut un copil, X. care imediat după naştere a fost plasată în boxă separînd-o de mama, care era foarte violentă şi avea un comportament neadecvat. După primirea certificatului de naştere a copilului X, d.n. _____.2009, cet. O. L. a părăsit instituţia medicală, abandonând copilul. După naştere X. d.n. __.2009 a fost plasată în Centrul de Plasament şi Reabilitare a copiilor de Vârstă Fragedă la data de ____2009, în baza îndreptării Direcţiei Municipale pentru protecţia drepturilor copilului nr. 835 la 01-13/324 din _____, unde nu a fost vizitată de nimeni până în prezent.

Tata copilului X este necunoscut (se anexează forma 3 NA).

Din momentul plasării copilului în instituţie, s-au întreprins măsuri pentru a identifica locul aflării rudelor copilului în vederea integrării acesteia în familia lărgită. La data de _____2009 de către primăria sat. ___r-nl Criuleni a fost eliberată nota informativă cu nr. 42 în care ne-a comunicat că locul aflării cet. O. L. nu se cunoaşte, iar pe teritoriul comunei _____cet. O. nu are rude apropiate.

Conform extrasului din fişa lcouinţei nr.337266, str._____, ap. 36, eliberată de APLP 54/41 la 09.12.2009 cet. O. L. d.n. 1946 (bunica copilului) are următoarea componenţă a familiei:

- O. L., d.n. 1980- mama copilului;
- B. A., d.n. 1967 – mătuşa copilului;
- L. V., d.n. 1972- mătuşa copilului;
- O. O., d.n. 1974 – mătuşa copilului;
- R. I., d.n. 1978 – unchiul copilului;

La data de 17.12._____ Ministerul Dezvoltării Informaţionale al Republicii Moldova a eliberat informaţia cu nr. 12-2675 prin care ne aduce la cunoştinţă:

- Unchiul copilului –R. I., d.n. 07.12.__ este orginar din mun. Chişinău, dare are înregistrare temporară în mun. Chişinău, localitatea Cricova, str.Luceafărul 9. Conform informaţiei nr. 2/5571 din _____Departamentul Instituţiilor Penitenciare ne-a comunicat că cet. R. I. se află în prezent în penitenciarul nr.4 – Cricova.
- Mătuşa copilului – B. A., d.n._____, originară din Rusia, reg.Komi, localitatea Pecioara, a fost înregistrată în comuna _____şi la 24.12.2007 radiată ca decedată.

- Mătuşa copilului – O. O., d.n. 27.01.__, originară mun. Chişinău, str. _____şi la data de _____radiată conform hotărîrii judecătoriei;
- Bunica copilului – O. L. d.n._____, originară din Rusia or. Murmansk, a fost înregistrată în mun. Chişinău, str. _____şi la 11.05.1999 radiată ca decedată.
-Mătuşa copilului – L. V., a.n. 1972, mun. Chişinău,_____. Cet. L. V. i s-a adus la cunoştinţă faptul că sora ei, O. L., a fost recunoscută prin judecată ca persoană cu capacitatea de exerciţiu limitată (Hotărîrea Judecătoriei s.Centru nr. ___din ____2008) şi conform legislaţiei RM în vigoare rudele copilului trebuie să-şi exprime atitudinea cu privire la posibilitatea integrării copilului în familia extinsă a acestuia.

De menţionat faptul că cet. L V. susţine că nu are posibilitate de a integra copilul X. în familia sa din motivul că soţul se împotriveşte şi nu are nici posibilitate financiară şi materială de a întreţine acest copil.

De evidenţiat că pe parcursul aflării copilului în CPRVC cet.V. L. nu l-a vizitat şi nu şi-a dat interesul faţă de acesta. La solicitarea colaboratorului DMPDC de a se întâlni pentru a discuta cazul nepoatei sale, cet. V. L. categoric a refuzat. A refuzat de altfel şi întâlnirea cu coloboratorii DMPDC al dumneaiei acasă.

La data de 10.12.2009 în cadrul DMPDC a avut loc şedinţa Comisiei situaţiei copilului aflat în dificultate care a decis:
- Se ia act de proces – verbal refuzul surorii mamei minorei – V. L de a recunoaşte şi comunica cu nepoata sa X.;
- Se susţine includerea copilului O. O. în lista copiilor cu statut de adopţie;
- A considera oportună şi în interesul superior al copilului includerea minorei O. O. în lista pentru adopţie internaţională în SUA în familia D. R. M. Y. şi S. S. Y, dat fiind faptul că sora mai mare O. A., d.n. _____2008 a fost înfiată de familia dată.

2. Date despre familia adoptatoare:

Dosarul familiei **D. R. M.** şi **S.S.Y.**, domiciliaţi în SUA**,** _____, Carolina de Nord**,** cu dosarul înregistrat la Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei nr. 1444 din _____(01-705)a fost înregistrat la Ministerul de Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului cu nr. 1388 din 17.04.2008 şi la Direcţia Municipală pentru Protecţia Drepturilor Copilului cu nr. M- 132 din 07.12.2009.

Acesta este cel de-al patrulea sudiul al familiei efectuat pentru familia Y. Primul lor raport a fost în februarie 2002 şi a rezultat cu adopţia fiului lor T. din Rusia în iunie 2002. Cel de-al doilea studiu a fost efectuat la 07.07.2007 şi nu s-a finisat prin adopţie. Cererea familiei Y pentru cel de-al treilea studiu din 19.11.2008 a finisat cu adopţia celui de-al doilea copil, de data aceasta din Republica Moldova, şi după care au adoptat-o pe fiica lor Sara în decembrie 2008 (O. A. d. _____.2008).

Conform actelor prezentate cuplul D. R. M. Y şi S.S.Y. s-a căsătorit la___, în localitatea Greensboro,____. Ei au doi copii adoptaţi, T., născut 04.12.2001 în Rostov pe Don, Rusia şi O. A. d. n. _____2008**,** din mun. Chişinău, Republica Moldova.

D. R. M. Y s-a născut la ____1968 în_____, New Jersey, fiind cel de-al doilea copil în familie. Sora lui, E., în prezent are __ ani, este estetician şi locuieşte în_____, Carolina de Nord. Tata lui Donoin a decedat în_____, iar mama a muncit în calitate de asistent social şi este implicată activ în domeniul adopţiei, din care motiv familia lui D. are o concepţie pozitivă despre adopţie.

D. a absolvit liceul în 19….. în R., Carolina de Nord. În anul 1992 a obţinut gradul de bacalaureat de ştiinţe în ştiinţă politică la Colegiul Metodist din F. El a schimbat câteva servicii în calitate de vânzător înainte de a începe să lucreze la compania C. în 1995. În iunie 20__ el a acceptat postul de Manger de inspecţii la compania V. A. P. El a fost transferat în noua funcţie în vara lui 2009 în calitate de Inginer Superior la aceiaşi companie.

D. este caracterizat de către asistentul social ca o persoană prietenoasă, blândă şi un tată minunat.

S.S.Y. s-a născut la data de 13.03.19… în B. C., fiind cea mai mică dintre cei trei copii din familie. În 19__ a absolvit Colegiul din R., Carolina de Nord, şi-a obţinut gradul de bacalaureat în domeniul dezvoltării copiilor la Universitatea statului Carolina de Nord din Greensboro în 1995. În 1999 a obţinut gradul de doctor în domeniul asistenţei sociale la Universitatea statului Carolina de Nord. Sh. a lucrat la centrul K. de intervenţie precoce timp de un an, iar acum este casnică şi îngrijeşte de T. şi S. în relatările asistentului social S. este o persoană deschisă, călduroasă. Are o dragoste puternică faţă de copii şi este o mamă dedicată.

Conform informaţiei pe venit din anul 2007 familia Y. a avut un venit de 66114 dolari. Un raport recent de la locul de munc al lui Donion Y confirma ca acesta are un vent anual de 56700 dolari. Familia mai are etichete SUA în valoare de 264435 dolari de unde au un procent anual de 9170 dolari. Cuplul are 2236 pe conturi şi 2017 în conturi speciale.

Cheltueilile lunare ale familiei include 1304 dolari creditul ipotecar pe casa, 500 dolari de cheltuieli pentru întreţinerea automobilului, 150 dolari pentru haine, 700 dolari pentru hrana, 350 dolari pentru comodităţi, 520 dolari alimentarea cardurilor, 269 dolari pentru asigurare, 150 dolari pentru distraţie. Venitul total lunar 5489 dolari în timp ce cheltuielile sunt de 3943 dolari având un spravenit de 1546 pe lună.

Soţii Y. au poliţe de asigurare de viaţă în valoare de 100000,00 fiecare. Sunt asiguraţi prin patronul lui D. şi copilul adoptat va fi acoperit din timpul plasării lui în familie.

Atât Sh. cât şi D. au fost crescuţi cu biserica creştină. Ei îşi educă copii în aceiaşi religie.

Familia Y. locuiesc în M.ton, Carolina de Nord. Casa lor a fost constrută în 1997 şi este localizată într-un sector de case de nivel mediu pentru familii tinere. Nivelul de bază al casei are 186 m.p., are 4 dormitoare, 2,5 camere de baie, un salon şi bucătărie cu spaţiul de a lua masa. Noul copil va împărţi dormitoriul cu S.

În cartierul unde locuieşte familia, vecinii sunt în majoritate familii tinere şi comunitatea este destul de diversificată.

T. Y. s-a născut pe 4 decembrie 2001 în Rostov- pe -Don, Rusia. A fost adoptat de către familia Y. în iunie 2002. Merge la şcoală, este isteţ şi bine adaptat. Soţii Y. îl pregătesc activ pentru această adopţie şi el este foarte emoţionat că va avea un frate sau o soră aşteptând cu nerăbdare să devină frate mai mare.

S. Y. s-a născut la 14.03.2008 în mun. Chişinău, Republica Moldova. Ea a fost adoptată de familie în decembrie 2008. Sara este un copil activ, fericit şi vorbăreţ. Familia i-a pregătit pe S. şi T. de nou adopţie incluzându –l în discuţiile despre aceasta.

D. şi Sh. dispun de cunoştinţe şi experienţă pe care Sh. a dobândit având studii în domeniul dezvoltării timpurii a copiilor şi crescându-l pe T. Şi-au luat angajamentul să lucreze împreună şi vor împărţi între ei responsabilităţile legate de creşterea copiilor. Înţeleg că fiecare copil este unic şi ei sunt bine pregătiţi pentru a onora trăsături şi caracteristici speciale aduse de copiii lor în familie.

Solicitanţii la adopţie sunt sănătoşi, fizic, psihic şi emoţional. Ei nu au boli contagioase transmisibile şi corespunde cerinţelor de vârstă (concluziile medicale).

Conform cerinţelor Convenţiei de la Haga a fost obţinută informaţie privind antecedentele pentru D. şi S. Y. din statul Carolina de Nord, acesta fiind unicul stat în care au locuit persoanelor în cauza de la vârsta de 18 ani.

Departamentul Sănătate şi servicii Umane al statului carolina de Nord menţin un sistem de înregistrare a crimelor privind abuzul faţă de copii aceasta fiind Lista indivizilor responsabili autorizată de NCGSA 7B -311 şi 10A0102. Aceasta lista identifică persoanele găsite ca fiind responsabile pentru abuz sau viol. Informaţia din partea autorităţii în cauza este accesibilă pentru unele organe în scopul determinătii prezentei sau lipsei antecedentelor în domeniul dat. În rezultatul căutării în Lista Indivizilor responsabili din ----2009 s-a indicat ca D. R. M. Y „nu a

fost găsit în această listă.” În rezultatul căutării în Lista Indivizilor responsabili din 23.09.2009 s-a indicat ca S.S.Y. „nu a fost găsită în această listă.”

Cuplul a primit 3 scrisori de recomandare de la prieteni şi rude care au fost pozitive şi sprijină decizia lor da a adopta.

După ce Asociaţia „Carolina Adoption Services” a primit informaţia despre copilul**, X, d.n. 20.02.2009**, prin reprezentantul său în R. Moldova, cuplul Y. , au acceptat copilul.

Familia **D. R. M. Y şi S.S.Y.** au numit-o drept mandatară generală pe d-na **Albina Z.,** reprezentantul Asociaţiei „Carolina Adoption Services”, pentru ca aceasta să îi prezinte în procedura de adopţie internaţională a unui sau mai multor minori pe teritoriul Republicii Moldova.

Tot odată ţinem să menţionăm că valabilitatea legitimaţiei d-nei Albina Z. ca reprezentant a Asociaţiei „Carolina Adoption Services” eliberată de către autoritatea Centrală a expirat la _____2008.

Concluzie

Examinînd materialele dosarului Direcţia conchide, că adopţia copilului **X, d.n. 06.02.2009** de către cuplul **D. R. M. Y şi S.S.Y.** este în interesele acestuia, îi respectă dreptul la sănătate, dezvoltare, dreptul de a avea un cămin familial şi solicită contribuţia instanţei judiciare în determinarea modului de protecţie ulterioară a copilului nominalizat.

Ex. O. Malanciuc 212648

DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata, Miron Oxana, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări şi realizări ştiinţifice. Conştientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecinţele în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Miron Oxana

_____

(Semnătura)

_____

(Data)

CURRICULUM VITAE

Numele de familie și prenume: Miron Oxana

Data și locul nașterii: 20 februarie 1981, sat. Bravicea, raionul Călărași

Cetățenia: Republica Moldova

Studii:

- **Doctorat** (2013-2017) - Universitatea de Stat din Moldova**,** facultatea Drept, Specialitatea 553.06-Drept internațional și european privat;
- **Masterat** (2002-2003) - Universitatea de Stat din Moldova, facultatea Drept, specialitatea Drept civil;
- **Superioare** (1998-2002) - Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Drept, specialitatea Drept economic.

Domeniile de interes științific: drept civil, drept familiei, drept internațional privat.

Activitatea profesională:

- **2018** – expert, Consiliul Național de Acreditare a Serviciilor Sociale
- **2017 –** specialist în activitatea de lobby (advocacy, parteneriate și rețele) AO ”Concordia. Proiecte Sociale”
- **2014 -2017,** Jurisconsult AO ”Concordia. Proiecte Sociale”.
- **2009** - prezent, Specialist principal în adopție și reintegrare familială în cadrul DMPDC
- **01.06.2011-30.09.2011** - AO ANGICAPT- acordarea asistenței juridice beneficiarilor (persoanelor din familii social-vulnerabile)
- **28.10.2009-31.12.2009** – AO Ave Copii - formator la cursuri de instruire a viitorilor părinți-adoptatori.
- **2008-2009,** jurist Direcția pentru protecția drepturilor copilului sec. Ciocana.
- **2003-2008,** Profesoară, Șef catedră Drept, Colegiu de Ecologie, mun. Chișinău

Participări la foruri științifice:

- Conferința Internațională ”Provocări și soluții privind sustenabilitatea serviciilor sociale în Republica Moldova”, 03-04 octombrie 2017 (organizator).
- Conferință regională ”Calea sprea durabilitatea financiară a organizațiilor societăților civile”, 15-16 mai 2018.
- Masă rotundă ”Prezentarea indexului de protecție a copilului –un instrument independent de măsurare a eforturilor statului în domeniul protecției copilului”, 11 aprilie 2017, Chișinău;
- Seminar ”Drepturile omului, nediscriminarea și asigurarea egalității în domeniul analizei politicilor publice”, 05-06 aprilie 2017.
- Conferinței Științifice Internațională cu genericul "Interacțiunea dreptului intern cu dreptul internațional: Provocări și Soluții", Chișinău 2015.
- Conferinței Științifice Internaționale cu genericul "Dezvoltarea învățământului superior, a societății democratice și economiei de piață în contextul european", Chișinău 16-17 aprilie, 2014.
- Conferinței Științifice Internațională cu genericul "Interacțiunea dreptului intern cu dreptul internațional: Provocări și Soluții", Chișinău 2015.

- Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin Cercetare şi Inovare" din 28-29 septembrie 2016.
- Conferință științifică internațională ”Dezvoltări recente în dreptul internațional privat”, 20-21 octombrie 2016, Chișinău;

Lucrări științifice și științifico –metodice publicate:

1. Evoluția instituției juridice a adopției din perspectivă istorică, În: Materialele Conferinței științifice internaționale cu genericul "Dezvoltarea învățământului superior, a societății democratice și economiei de piață în contextul european", Chișinău 16-17 aprilie, 2014, perspectiva.md/tiny_mce/.../Program%2016-17%20aprilie%202014_final_2.doc, [Accesat la 12.08.2015]

2. Aspecte legale cu referire la statutul copilului adoptabil, În: Materialele Conferinței științifice internaționale cu genericul "Rolul științei și educației în implementare Acordului de asociere la Uniunea Europeană", Iași, 05.02.2015, p. 577-583

3. Principii comune în materie de adopție internațională, În: Materialele Conferinței științifice internaționale cu genericul "Interacțiunea dreptului intern cu dreptul internațional: Provocări și Soluții", Chișinău 2015, http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/835831;jsessionid=32B55A05606E91A9AE31BAB04C620B8A, p.256-265.

4. Instrumente juridice de drept internațional privat în domeniul protecției drepturilor copilului, În: Studia Universitas Nr.11, 2015, http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/26.p.187-194_11_11_15.pdf, p.187-194, [Accesat la 08.12.2016]

5. Adopția copiilor de către un cuplu de același sex, În: Materialele Conferinței științifice națională cu participare internațională „Integrare prin Cercetare şi Inovare" din 28-29 septembrie 2016, organizată cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea USM, http://usm.md/wp-content/uploads/program-final-site-1.pdf, p.116-199, [Accesat la 08.01.2017]

6. Recunoaşterea şi efectele hotărârii de încuviinţare a adopţiei în dreptul internaţional privat, publicată în coautorat cu V. Cojocaru, În: Revista Institutului Național de Justiție nr.4 (39), 2016, https://www.inj.md/sites/default/files/4%2839%29.pdf, 15-22p. [Accesat la 20.02.2017]

7. *Realizarea dreptului la viața de familie în unele situații speciale prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului*, În: Materialele Conferinței științifice ”Integrare prin Cercetare și Inovare” din 2017, p. 161-165.

Cunoaşterea limbilor străine:

Limba Română nativ; Limba rusă – C1, Limba Engleza - nivelul B2, Limba Germana - nivelul A2.

Date de contact:

Adresa: mun. Chișinău, str. M. Drăgan 38, ap. 120

Telefon: 069074476

E-mail: omalanciuc@yandex.ru, oxanamiron@yahoo.com